

SOHBET VE FIKRA

SOHBET – SÖYLEŞİ TÜRÜNÜN ÖZELLİKLERİ

- Sohbet, genellikle dergi ve gazetelerde yayımlanan kültür-sanat gelişmeleri, güncel olayların samimi bir dille detaya inilmeden anlatıldığı yazı türüdür.
- Günlük konuşma dilinin olanaklarından faydalanılır.
- Sohbetlerde karşılıklı konuşma havası vardır.
- Yazar, bu türde, kişisel görüşlerini kanıtlama gereği duymaz.
- Halk değişimlerinden de faydalanır.
- Canlı bir üslupla soru-cevap biçiminde oluşturulurken devrik cümleler de kullanılabilir.
- Anlatımında deyimlerden, atasözlerinden, vecizelerden, fıkralardan faydalanılabilir.
- Dil göndergesel, heyecanı bildirme, alıcıyı harekete geçirme işlevlerinde kullanılabilir.
- “Musahebe” sözcüğüyle geçmişte adlandırılmıştır.
- Servetifünun Dönemi bağımsız sanatçısı Ahmet Rasim ve Cumhuriyet Dönemi yazarı Şevket Rado, bu türün en önemli isimleridir.

Konusu

Konu sınırlaması yoktur. Genellikle sosyal konulara değinilir. Güncel olaylar konu edinilir.

Amacı

Okuru bilgilendirmek amaçlanır. Okuru aydınlatma amaçlıdır. Açıklayıcı ve tartışmacı anlatım biçimi kullanılır.

Hedef Kitle

Sohbet türünün dili sade ve samimidir. Yazarların ulaşmak istedikleri hedef kitle, halktır.

Sohbet Türünün Önde Gelen Yazarları ve Eserleri

Yazar	Eser
Ahmet Rasim	<i>Muharrir Bu Ya, Ramazan Sohbetleri</i>
Şevket Rado	<i>Eşref Saat, Hayat Böyledir, Saadet Yolu</i>
Nurullah Ataç	<i>Söyleşiler</i>
Melih Cevdet Anday	<i>Dilimiz Üzerine Konuşmalar</i>
Ahmet Kabaklı	<i>Sohbetler</i>
Haldun Taner	<i>Hak Dostum Diye Başlayalım Söze</i>
Yahya Kemal Beyatlı	<i>Aziz İstanbul, Eğil Dağlar, Edebiyata Dair</i>
Suut Kemal Yetkin	<i>Edebiyat Söyleşileri</i>

ÖRNEK

“Dünyada insanların mesut olabilmesi için iki yol varmış. Bunlardan biri bütün istediklerini elde etmek ki şüphesiz fevkâlade bir şeydir. İkincisi ise elde edebileceklerini istemesini bilmektir. Birincisi pek zor, her kula nasip olmaz bir mazhariyet olduğuna göre dünyaya böyle bir talih ile gelmeyenler, eğer akıllı iseler, ikinci yoldan gitmeli imişler.”

Şevket Rado, Eşref Saat

Metnin türünü, konusunu, amacını ve hedef kitesini yazın.

CEVAP:

Metin: Sohbet

Metnin Konusu: İnsanların mutlu olma yolu

Metnin Amacı: Ders vermek

Hedef Kitle: Okur-halk

MAKALE İLE SOHBETİN FARKLARI

Makalede oldukça ciddi ve vakar bir dil varken sohbette daha samimi bir dil kullanılır.

Makalede ortaya konan düşüncenin kanıtlanma amacı varken sohbette böyle bir durum söz konusu değildir.

Makaleyi konunun uzmanları kaleme alırken sohbet, uzmanlık gerektirmez.

FIKRA

- Günlük olayların, siyasi ve sosyal sorunların gazete veya dergilerde değerlendirildiği, yorumlandığı bir türdür.
- Fıkroda samimi bir üslup vardır.
- Güncel oldukları için kalıcılıkları yoktur.
- Fıkra yazarı, kişisel görüşlerini ortaya koymaktan çekinmez ve düşüncelerini kanıtlama gereği duymaz.
- Kısa ve özlü bir anlatıma sahiptir.
- Fıkra yazarı güncel olayları yorumlarken okuru yönlendirmeye çalışır.
- Fıkra yazarı, kendini yenilemek durumundadır.
- Köşe yazısı olarak da bilinen fıkroda nükteli bir söyleyiş vardır.

MAKALE İLE FIKRANIN FARKLARI

- Makalede ciddi bir üslup kullanılırken fıkroda nükteli, samimi bir dil kullanılır.
- Makalede kanıtlanma gereği vardır ancak fıkroda böyle bir gereklilik yoktur.
- Makale, konunun uzmanı tarafından yazılırken fıkra yazmak uzmanlık gerektirmez.
- Makale daha çok bilimsel konularda ve hemen her konuda yazılabilirken fıkra, güncel konularda yazılır.

SOHBET İLE FIKRANIN FARKLARI

- Yazar, fıkroda okuru yönlendirmeye çalışırken sohbette bu, söz konusu değildir.
- Sohbette yazar, duygu ve düşüncelerini ortaya koyar ve okuru yönlendirmeye çalışmaz.
- Sohbette yazar, okuyucuyla sohbet ediyormuş havasındadır.
- Fıkroda ise yazar düşüncelerini serbestçe ortaya koyar.

ÖRNEK

Aşağıda boş bırakılan yerleri doğru bir biçimde doldurunuz.

- I. Sohbetlerde havası vardır.
- II. Servetifünun Dönemi'nin bağımsız ismi sohbet türünün öncüsüdür.
- III. Makalede ve bir üslup kullanılır.
- IV. türünde ortaya konan düşüncenin kanıtlanması gerekir.
- V. Fıkralar oldukları için kalıcılıkları yoktur.
- VI. Köşe yazısı olarak da bilinen fıkroda bir söyleyiş vardır.

CEVAPLAR:

- I. karşılıklı konuşma
- II. Ahmet Rasim
- III. ciddi ve ağırbaşlı
- IV. Makale
- V. güncel
- VI. nükteli

Ahmet Rasim

- Makale, fıkra, gezi yazılarıyla ünlüdür.
- Cep romanları adıyla romanları vardır ama teknik bakımdan çok kusurludur.
- Altmışın üzerinde bestesi vardır ve Zekai Dede'den ders aldığı söylenir.
- Hüseyin Rahmi ile "Boşboğaz Bir Güllabi" adlı mizah dergisini çıkarır.
- Devrin sokak dilini, İstanbul Türkçesini sohbet ve fıkralarında başarıyla kullanır.
- İstanbul'u, Hüseyin Rahmi romanlarında; Ahmet Rasim de fıkra ve anılarında sade dille anlatır.
- Hüseyin Rahmi İstanbul yaşantısını romanla; Ahmet Rasim de İstanbul yaşantısını fıkra ve anılarıyla anlatır.

Başlıca Eserleri

Falaka, Ciddü Mizah, Muharrir Bu Ya, Ramazan Sohbetleri, Gülüp Ağladıklarım, Eşkal-i Zaman, Şehir Mektupları, Gecelerim, Muharrir-Şair-Edip, Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi

Şevket Rado

- Sade bir dille eserlerini yazmıştır.
- Radyo programlarında ve sohbet, deneme, fıkra gibi türlerde yazdığı eserlerde gençlere yol göstermeye çalışmıştır.
- Bilinen eseri *Eşref Saat*, radyo programlarındaki konuşmalarından oluşur.

Başlıca Eserleri

Eşref Saat, Ümit Dünyası, Hayat Böyledir, Aile Sohbetleri, Saadet Yolu, 50. Yılında Sovyet Rusya, Amerikan Kuyusu, Hayat Ansiklopedisi

ÖRNEK

Aşağıdaki ifadeler doğruysa yay ayrıçla belirtilen yere doğruysa (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () Makaleler yalnızca bilimsel konularda yazılabilirler.
- () Yazar, sohbet türünde okuru yönlendirmeye çalışır.
- () Fıkralarda günlük olaylar gazete ve dergilerde yorumlanır.
- () Eşref Saat, Şevket Rado'nun radyo programlarından derleme şeklindedir.
- () Fıkra, Cumhuriyet Dönemi'nde popülerliğini kaybetmiştir.

CEVAPLAR: Y - Y - D - D - Y

Sohbet Türünde Bilgi ve Yorum

- Sohbet türünde yazar, düşüncelerini özgürce ortaya koyar.
- Düşüncelerinde ısrarcı değildir.
- Düşüncelerinin doğru olduğuna dair okuru inandırmaya çalışmaz.
- Samimi ve içten davranan yazarın kişisel düşünceleri öne çıkar.
- Yazar, yorum yapmaktan çekinmez.
- Yorumlarında özneldir.
- Ortaya koyduğu bilgiler ise nesneldir.
- Yazarın kanıt sunma gibi bir amacı yoktur.

ÖRNEK

"Hangi ilmin, hangi dalı, hangi sanatın adı anılınca altından "Bende ondan da var!" diye fırlayan simaların azlığı matbuat için ferahlıktır. Mizahta da ehliyet, kabiliyet şarttır. Gazetecilikte hepimiz yerimizi bilsek muhakkak daha rahat eder, daha iyi iş görürüz. Horozun bülbüllüğe, kedinin tilkiğe merak salmasını aklım almıyor."

Refik Halit Karay

Bu parçada yazarın eleştirisi nedir?

Bu parçada yazarın mizaha bakışı nedir?

Çözüm:

Yazarın eleştirisi: Mizahın ehil olmayan kişilerin eline düşmüş olması

Yazarın mizaha bakışı: Mizah, yetkinlik ister; her önüne gelen yapmaz.

Sohbet Metninin Yorumlanması

- Yazarın kişisel düşüncelerinin öne çıktığı fıkra türünde, okurun yorumları yazarın düşünceleriyle paraleldir.
- Okur, metindeki öznel düşüncelere katılıp katılmakta özgürdür.
- Okur, yazarın yönlendirmesine kapılmadığı takdirde kendi gerçeği ile metni yorumlayabilir.
- Konuya hâkim olma, metnin yorumlanmasını kolaylaştırır.
- Metinden çıkarılacak sonuç, çoğu zaman, okurdan okura değişir.

CUMHURİYET ÖNCESİNDE FIKRA

- Fıkra, edebiyatımıza diğer birçok tür gibi Tanzimat Dönemi'nde girmiştir.
- Tanzimat Dönemi'nde işlenen konular; vatan, hak, hukuk, adalet...
- Halkı bilinçlendirme amacıyla da yazılan fıkralar, sade bir dille oluşturulmuştur.
- Bu türün ilk örneklerini Tanzimat Dönemi'nde Şinasi, Namık Kemal, Ahmet Mithat Efendi vermiştir.
- Sonraki dönemlerde ise Ahmet Rasim, Ahmet Haşim, Hüseyin Cahit Yalçın, Refik Halit Karay, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ziya Gökalp gibi yazarlar fıkra türünde eserler vermiştir.

Refik Halit Karay

İlk yazısı 1909'da Servet-i Fünûn'da yayımlandı. Bir süre Ahmet Mithat Efendi'nin çıkardığı Tercüman-ı Hakikat gazetesinde kendi adıyla makale ve başmakaleler yazdı. Biraz da bundan cesaret alarak kendi maddi imkânlarıyla Son Havadis adıyla bir gazete çıkarmaya başladı fakat kısa bir süre sonra zararlar kapatmak zorunda kaldı. 1909'da "Sanat şahsi ve muhteremdir." görüşü etrafında kurulan Fecriati edebî topluluğuna katıldı fakat bu topluluk içinde fazla etkili olamadı. Onun basında adını duyurması Kalem ve özellikle Cem gibi dönemin tanınmış mizah dergilerinde "Kirpi" takma adıyla yazdığı siyasi mizah yazılarıyla oldu. Eserlerinde realist akıma bağlı olarak Anadolu'nun yanı sıra yakından tanıdığı Orta Doğu coğrafyasının da kültür ve yaşamını başarıyla yansıttı. *Memleket Hikâyeleri*, *Gurbet Hikâyeleri* (hikâye); *İstanbul'un İcyüzü*, *Yezidin Kızı*, *Çete*, *Sürgün*, *Nilgün*, *Yeraltında Dünya Var*, *Bugünün Saraylısı*, *İkbin Yılın Sevgilisi* (roman); *Ay Peşinde*, *Bir İçim Su* (anı-sohbet-fıkra); *Kirpinin Dedikleri* (mizahi hiciv) yazarın başlıca eserleridir.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE FIKRA

Gazete ve dergiler, Cumhuriyet Dönemi'nde iyiden iyiye çoğalmıştır. Buna bağlı olarak fıkra türündeki yazıların sayısı da artmıştır.

Bu dönemde yazarlar yalın bir dille güncel, siyasi konulara değinmiştir.

Peyami Safa, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Falih Rıfkı Atay, Orhan Seyfi Orhon, Yusuf Ziya Ortaç, Sabri Esat Siyavuşgil,ERCÜMENT EKREM TALU, BURHAN FELEK, HALDUN TANER, ATTILÂ İLHAN, AHMET KABAKLI, İLHAMİ SOYSAL, ERGUN GÖZE, Cumhuriyet Dönemi'nin önemli fıkra yazarlarındandır.

Yusuf Ziya Ortaç

Sade, güzel ve zarif bir İstanbul Türkçesiyle yazan Yusuf Ziya; şiir dışında fıkra, mizah yazıları, öykü, roman, manzum öykü ve tiyatro türlerinde de ürünler vermiş bir yazardır. Lale Devri'ne ait bir olayı canlandırdığı "Binnaz" adlı oyunu, dönemin gerek dil, gerekse tiyatro tekniği bakımından çok beğenilen yapıtlarından biri olmuş, sade ve doğal Türkçesiyle hecenin zaferi olarak görülmüştür. Ancak yazar daha sonraki yıllarda mizaha yönelmiş ve güçlü yapıtlar ortaya koyamamıştır. *Akından Akına, Âşıklar Yolu, Cenk Ufukları, Yanardağ, Bir Selvi Gölgesi, Bir Rüzgâr Esti* (şiir); *Binnaz, Nikâhta Keramet* (tiyatro); *Üç Katlı Ev* (roman); *Beşik, Ocak* (fıkra); *Göz Ucuyla Avrupa* (gezi yazısı); *Halk Edebiyatı Antolojisi* (antoloji) sanatçının başlıca eserleridir.

ÖRNEK

Yazılarım, şiirlerim, kitaplarım meydandadır. Konuşmalarımı dinleyenler de görmüşlerdir: Ben Türkçe düşünen, Türkçe konuşan, Türkçe yazan bir kimseyim. Uyduruk-kaydıruk kelimelere veya öz Türkçe tarzına, kendimi bildim bileli hiç, ama hiç heveslenmedim. Bana göre Türkçe başka, öz Türkçe başka bir dildir. Türkçe milletimizin dilidir. Öz Türkçe, bir avuç azınlığın kekeleyesi. Ben, Türkçeye sevdalı bir adamım. Öz Türkçeden ise yılan görmüş gibi kaçan biriyim. Birisi bana bir kitabın methini yaptı mı gidip o kitabı buluyorum. Sayfalarını çevirip şurasından burasından okuyorum. Eğer o kitap uyduruk kaydıruk öz Türkçe kelimelerle yazılmışsa ve hele hele devrik cümlelerle yüklüyse tiksinierek yerine koyuyorum. Bizim konuşmalarımızda devrik cümleler elbette vardır. Mesela konuşurken: "Gittim sabahın erken saatlerinde çarşıya ben" diye söze başlarız. Ama kalemi elimize aldığımız zaman: "Ben sabahın erken saatlerinde çarşıya gittim" diye yazarız.

Bu parçaya göre aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Bu metnin türü nedir?
.....
2. Bu metnin dil ve anlatım özellikleri nelerdir?
.....
3. Bu metinde işlenen konu nedir?
.....
4. Bu metnin yazarı neyden yakınmaktadır?
.....
5. Bu metnin ana düşüncesi nedir?
.....

CEVAPLAR:

1. Fıkra
2. Sade, açık ve anlaşılır
3. Türkçe ve öz Türkçe
4. Öz Türkçeden
5. Türkçenin kullanım alanı öz Türkçeninkinden fazladır ve en fazla kullanılan Türkçedir.

1. Sizin için günün en iyi saati hangi saattir hiç düşündünüz mü? Şair tabiatlı olanlar akşam saatlerini severler. Güneşin batışı insana tuhaf bir hüznün verir. En çok kendi kendimizle kaldığımız saatler giden günün arkasından gecenin ağır ağır geldiği, daha doğrusu gündüzlerin bizleri gecelere devrettiği o saatlerdir.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Şair olmak isteyenler
B) Şair yaratılışlı olanlar
C) Şair gibi düşünenler
D) Şairliği meslek edinenler
E) Şair olmaya öykünenler

Eşref saati, gündelik hayatımızda işlerimizin en iyi gittiği, kararlarımızın en isabetli olduğu, hükümlerimizde asla yanılmadığımız saattir. Sabahleyin 9'da mı, öğleyin 12'de mi, akşam 7'de mi gelir; gün ortasında mı, gece yarısında mı teşrif eder bilinmez ama o gelince, en çetin meselelerinizi tereyağından kıl çeker gibi halleder, en çıkılmaz davaların içinden tüy gibi hafif çıkarırsınız.

Altı çizili sözün parçaya kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Burada verilen kararların doğruluğu zaman içinde anlaşılacak.
B) Bir yargıya varmanın zorluğunu her zaman yaşamışsındır.
C) Bazı durumlarda hataya düşmek, işten bile değildir.
D) Tüm sorulara yeterli düzeyde doğru cevapları vermeniz istenebilir.
E) İnsan sarrafları, biri hakkında karara varırlarsa onun doğruluğu tartışılmaz.

3. Samimi yazıları sevdiğimi söylemeliyim. Hele ki yazar, düşüncesini ortaya koyarken benimle konuşuyor havasındaysa bu benzersiz oluyor. Senli benli yazılardır bunlar. Dostlarım, benim bu metinlere ilgimi öğrendiklerinde beni eleştirdiler. "Bu metinlerin bilimselliği yok, kanıtı yok; neden okuyorsun ki..." diyerek alay ettiklerine de şahit oldum. Ne diyebilirim ki... Bu türdeki metinlerden oluşan tüm eserleri zevkle okudum. Hatta bazılarını tekrar tekrar okuyorum.

Bu parçadaki altı çizili sözün parçaya kattığı anlam aşağıdakilerden hangisinde vardır?

- A) Bu kadar emeğin yok olmasını bir türlü kabullenemiyordum.
B) Toplumsal barışa hizmet eden insanlar, el üstünde taşınır.
C) Sanatın başardıkları öyle sıradan, basit şeyler değil.
D) Arkadaşıktan doğan samimiyet, her zaman doğru yola taşımaz.
E) İnsanlık, bazen değil; her zaman topluma hizmet etmelidir.

4. Ben çocukluğumda gördüm. Ekseriya kadın erkek, evin büyüğü her kimse, iftara yakın mutfağa iner, aşçısı var ise ona: "Neler var?" diye sorar, o da bir bir sayar, aşçısı yoksa bizzat kendisi tencereleri yoklar, zihninde topladığı yekûn üzerinden çorba başta olmak üzere üç veya dört beş türlü yemek seçerdi. Bu yemekler çoğunlukla çorba ile beraber et, bir pilav, bir tatlıdan ibaret olurdu. Bunlardan sahanlara, kâselere veya tabaklara koydurur veya koyar, kapaklarını kapar, bir tepsiye dizer, üstünü örter; ya kendisi ya oğlu, kızı, karısı veya bir adamı ile herhangi bir fakirin evine götürüp verirdi.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bazen
B) Bir kez
C) Yalnızca
D) Sürekli
E) Çoğunlukla

1. Sohbet türüyle ilgili bilgiler veren Gonca Öğretmen, öğrencilerinden neler öğrendiklerini söylemelerini istemiştir.

Binnaz: Sohbet türü, gazetecilik faaliyetlerinin başladığı Tanzimat Dönemi'nde edebiyatımıza girmiştir.

Dilara: Servetifünun Dönemi'nde Tefik Fikret, toplumsal faydayı merkeze alarak sohbet türünde eser vermiştir.

Melike: Bu tür, ilk zamanlarda yani türün ortaya çıktığı ilk dönemde topluma faydalı olma amacıyla yazılmıştır.

Behzat: Sohbet türünün ilk yetkin örneklerini Servetifünun Dönemi bağımsız ismi Ahmet Rasim vermiştir.

Harun: Tanzimat Dönemi'nde ilk örneklerinin görüldüğü bu türün bu dönemdeki önemli temsilcisi A. Mithat Efendi'dir.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Binnaz B) Dilara C) Melike
D) Behzat E) Harun

2. I. Sohbet, Cumhuriyet Dönemi'nde sade bir dille yazılmıştır.
II. Sade dille, yalın anlatımla halka seslenmek, Anadolu'ya hitap etmek hedeflenmiştir.
III. Cumhuriyet öncesinde bu türün en ünlü ismi, Ahmet Rasim'dir.
IV. Servetifünun Dönemi'nde bu türün öncüleri Tefik Fikret, Halit Ziya Uşaklıgil'dir.
V. Nurullah Ataç'ın yazdığı *Eşref Saat* bu türün önemli eserlerinden biridir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. (I) Tanzimat ile birlikte edebiyatımıza giren bir tür olan sohbet, yazılması uzmanlık gerektiren bir türdür. (II) Tanzimat Dönemi'nde bu türün önemli temsilcisi Ahmet Mithat Efendi iken bu türün en önemli temsilcisi Servetifünun Dönemi'nin bağımsız yazarı Ahmet Rasim'dir. (III) Sohbet, genellikle herkesi ilgilendiren konuları işlerken samimi bir dil kullanır. (IV) Bu türde yazar, karşısında okur varmışçasına anlatımı esas alır. (V) Ayrıca bu türde yazar, görüşlerini kanıtlama ihtiyacı da duymaz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Hayatı iyi karşılamanın sırrını bulabilmek için her şeyden önce gülümsemeyi öğrenmeli. Belki siz de bilirsiniz: Her hadiseyi güler yüzle karşılayan bir adama "Eh! Hayata muvafak olduğun için sen tabii daima gülersin. Ama biz öyle miyiz ya?" demişler. Adam, bir kere daha gülmüş "Yanıyorsunuz hem de çok yanıyorsunuz. Ben hayata muvafak olduğum için gülmüyorum. Tam tersine! Güldüğüm için hayatta muvaffak oluyorum." demiş. Bu söz boşuna söylenmiş bir söz değildir. İçinde bilinmesi gereken bir hakikat saklı.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sohbet türüne örnek bir metindir.
B) Sade bir dille yazılmıştır.
C) Sıcak, samimi bir dili vardır.
D) Yazar, düşüncelerini kanıtlama gereği duymamıştır.
E) Tanzimat Dönemi dil özelliklerini taşır.

1. Benim çok sevdiğim bir ahabım vardı. Şimdi Amerika'dadır. Hayata çok erken atılmaya mecbur kalmış. Yoksullukla bir hayli pençeştikten sonra işini yoluna koymuş. Burada iken de hâli vakti yerinde idi. Dükkan tıkr tıkr işlerdi. Keyfi hiç bozulmazdı. Hayatı hep tatlı tarafından alırdı. Görünürde hiçbir sıkıntısı yoktu. Fakat ne zaman karşısına geçip de "Nasılsın?" diye sorsanız asla "Çok şükür, iyiyim!" demezdi ve "İyiyim ama daha iyi olmak kabildir birader." derdi. Bu, onun daima iyiden daha iyiye geçmek arzusunu açığa vuran, çalışması sayesinde ulaştığı yaşama seviyesini asla kafi bulmayarak daha yükseğe çıkmak için yeni gayretler sarf etmek ihtiyacını kamçılaman bir kudretin işareti idi.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) İnsanların daha iyiye ulaşmak gayesinde olabileceği konusunda yazılmıştır.
- B) Yazar, güncel bir konuda ilgilileri bilgilendirmeyi amaçlamıştır.
- C) Okur, yazarın hedef kitesini oluşturmaktadır.
- D) Yazar, kendi fikrini ortaya koymayı amaçlamaktadır.
- E) Okurla konuşuyormuş havasında yazılmıştır.

Hangi hâl ve şartlar içinde olursa olsun daima daha iyiyi istemek! Fertleri de o fertlerin teşkil ettikleri milletleri de günbegün yükseltip refahın en yüksek katlarına çıkarmak için herkesin yüreğinde, sahibini daha iyiye doğru itmekten bıkmayan öyle bir motor saklı bulunmalıdır. Hepimiz teker teker daha iyiyi istesek belli bir yaşama derecesine ulaştığımız zaman "İşte bu kadarı bana yeter. Daha fazlasını istemem." diyerek, bize hamle yapmak gücünü veren istek motorunu kendi arzumuzla durdurmasak, muhakkak ki daha iyi oluruz.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Okura nasihat verme amaçlanmıştır.
- B) İnsanın doyumsuzluğu konusu işlenmiştir.
- C) Yazarın kişisel görüşleriyle oluşturulmuştur.
- D) Herkesin onayladığı düşünceler, merkeze alınmıştır.
- E) Okur, yazarın hedef kitesidir.

3. Ama rica ederim, yanlış anlaşılmasın, sözünü "İnsanlar bir şey istemesinler" demeye getirmek niyetinde değilim. Bilakis dünyadaki ilerleme, medeniyet dediğimiz rahatlık seviyesi insanların bazı şeyleri istemeleri sayesinde elde edilmiştir. Fazla kazanmayı isteyiniz çünkü bu, fazla çalışmak sayesinde mümkündür. Daha rahat bir hayat seviyesine yükselmeyi isteyiniz çünkü bu sizin tabii hakkınızdır ve yine çalışarak bu isteğinize hem de kısa zamanda nail olabilirsiniz. Fakat mesela günde yüz kuruş kazanabiliyorsanız bu kazancınızla günde bin kuruş kazananların hayatına ayak uydurmayı istemeyiniz. Günde on bin kuruş kazandığını duyduğunuz adamın yanı başında yer almaya heves etmeyiniz. Onun hayat şartlarına kendinizi uydurmak isterseniz işte o zaman bedbaht olursunuz. Siz bu kafada değilsiniz de aileniz, çocuklarınız bu kafada iseler hem kendilerini hem sizi bedbaht ederler. Kendi ana dilini layıkıyla bilmeyen adam şiir söylemeye kaikar, büyük şair olmak isterse alaya alınmaktan kendisini kurtaramaz. Hâlbuki kendi ana dilini iyice bilmeyen başka bir adam dilini öğrenmeye girişirse pekâlâ hedefine ulaşabilir.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kanaat etmek üzerine yazılmıştır.
- B) Yazar, okura kendi düşüncesini aktarmıştır.
- C) Yazarın amacı, okura yol göstermektir.
- D) Yazar, okuru ikna etmek için alıntılama yapmıştır.
- E) Yazar, örnekleme yaparak düşüncesini somutlaştırmıştır.

4. Nasıl mevsimlerden bahar varsa insanların baharları da gençlik dönemleridir. Baharda, her taraf yemyeşil olur, çiçekler açar, dallar meyvelerle bezenmeye hazırlanır. İnsanların gençlikleri de aynen böyle olur. Ancak insanların meyve toplamaları, ağaçlar kadar erken olmayabilir. Bu yüzden insanlar sabretmeyi de bilmelidirler. Ayrıca, insanlar hayatlarının her döneminde genç kalmayı başarabilirler. Bu da her yaşa uygun iş ve zevk becerilerini geliştirmekle mümkün olur.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Düşünce, somutlaştırılarak aktarılmıştır.
- B) Yazar, okura ilişki kurma yöntemiyle seslenmiştir.
- C) Genç kalmak, gençlik konusu üzerinde durulmuştur.
- D) Metin, okura umut aşılacak için yazılmıştır.
- E) Yazar, bu parçada bireysel bir konuyu tercih etmiştir.

5. Şimdi bir kitap okuyorum. Bu kitabın muharriri "İnsan kafası" diyor, "Sahibinin yapmak istediği şeyi yapmak çarelerini mutlaka bulacak şekilde yaratılmış bir cihazdır." diyor. "Azmin elinden hiçbir şey kurtulmaz." diyen atasözü de bu fikri doğruluyor. Nice büyük adamlar, insan kudretinin dışında zannedilen muazzam işleri, yalnız azimleri sayesinde başarmaya muvaffak olmuşlar, o işleri yapmayı akıllarından bile geçirmeyen insanlarsa varılan netice karşısında şaşakalmışlardır.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazar, fikirlerini okura iletmek istemiştir.
B) Azmetmenin önemi konusu işlenmiştir.
C) İnsanın başarma güdüsü üzerinde durulmuştur.
D) Yazar, görüşlerini kanıtlama gereği duymamıştır.
E) Hedef kitlesini mutlu etmek için yazmıştır.

Şarklı ile Garplı arasında, yaşamayı anlamak bakımından büyük fark vardır. Şarklı daha kolay razı olur. Kanaatkârdır. Bir lokma ile bir hırkaya eyvallah, der. Hâlbuki Garplı öyle değildir. Bir lokma, bir hırka, yani karnı tok, sırtı pek olmak ona yetmez. İyi bir yerde de oturmalı; evi döşeli dayalı olmalı; medeniyetin insanlığa bahsettiği nimetlerden kendisi de faydalanmalı. Niçin çoluğunu çocuğunu daha iyi şartlar içinde büyütmesin? Karısı neden komşunun karısı kadar hatta ondan iyi giyinmesin? Tiyatrodan, sinemadan, musikiden neden o da payını almasın? Bütün bunlar Garplıya, durmadan daha iyiyi isteten, onu elde etmek için daha çok çalışmaya zorlayan sebeplerdir.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Amaca uygun bir dil tercih edilmiştir.
B) Doğulu ve Batılının yaşam tarzı üzerinde durulmuştur.
C) Yazar, düşüncelerini açıklarken okura samimi davranmıştır.
D) Yazar, hayat görüşünü bilimsellikle kabul ettirmeye çalışmıştır.
E) Karşılaştırmalar yapılarak düşünceler ortaya konmuştur.

7. Çocuklarımızın yetişmesi, anne ve babaları en fazla meşgul eden meselelerden biridir. Eğer yorgunluklara katlanıyorsanız, üzüntülere göğüs geriyorsanız, bin bir sıkıntıyı yenmeye gayret ediyorsanız yalnız onlar için onların iyi yetişmeleri, ileride sizin kadar yorulmamaları, üzülmemeleri için katlanıyorsunuz. Bir de işin çocuklar tarafından bakılan cephesi vardır. Çocuğun yeryüzünde en çok sevdiği iki varlık anası ile babasıdır. O her hareketiyle sizi taklit etmeye, size benzemeye çalışır. Onun iyi bir insan olarak yetişmesini istiyorsak ilk önce iyi bir insanda bulunması gereken meziyetleri, kendimize mal etmemiz gerektiğini unutmamalıyız.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sade ve anlaşılır bir dille yazılmıştır.
B) Deyimlere yer verilmiştir.
C) Yazarın düşünceleri ön plana çıkmıştır.
D) Düşüncenin aktarılmasında üslup kaygısı vardır.
E) Amaca uygun yalın dil tercih edilmiştir.

8. Bir iş görme, bir eser meydana getirme zevki, sadece aydınlara, sanatkârlara ait değildir. Bu zevk herkeste vardır. Bütün güzel eserlerde, sadece yapanların değil, hemen herkesin payı vardır. Toplum bir bütündür. Bir Türk genci, uluslararası alanda, başarı kazandığında, hepimiz bundan bir pay çıkarmıyor muyuz? Yine, milli bir güreşçimiz dünya şampiyonu olduğunda, hep birlikte sevinmiyor muyuz? O zaman başarısızlıklardan da kendimize pay çıkarmalıyız. Ancak o zaman daha faydalı işler görme yolunda ilerleyebiliriz.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Herkesin rahatlıkla anlayabileceği bir dille yazılmıştır.
B) Soru-cevaplarla okurun ilgisi canlı tutulmuştur.
C) Canlı, samimi bir dille yazılmıştır.
D) Geniş bir kitleye ulaşılabilir biçim - içerik özellikleri vardır.
E) Güncel bir konu yerel söyleyişlerle aktarılmıştır.

1. Hani bazı insanlar vardır, dünyadan şikâyetçidirler. Bilmem, siz de onlardan mısınız? Tabii, aslına bakarsanız dünyadan şikâyet etmek manasız bir şeydir. Voltaire filozofun, o her şeyin bir iyi tarafını bulan meşhur Candide'ine söylediği gibi mevcut dünyaların en iyisi yine bu bizim üzerinde yaşadığımız dünyadır. Yazına da, kışına da, ilkbaharına da, sonbaharına da doyum olmaz. Hepsinin kendine mahsus bir lezzeti vardır. Hayat, gün olur sıkıntılı geçer; zahmetler omuzlarımıza ağır bastığı zaman dünyadan soğuduğumuzu zannederiz ama bu geçici bir şeydir, bir üzüntü anını bir keyifli dakika takip eder insan her şeyi unuttur.

Bu parçayla ilgili olarak,

- I. Samimi bir üslupla yazılmıştır.
- II. Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
- III. Sanatsal terimlere yer verilmiştir.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) Yalnız III

2. Filozof Bergson'un bir sözü vardır. "Beynin asıl vazifesi" der, "bize hatırlamayı değil, unutmayı temin etmektir. Zaman baba, elinde sihirli bir fırça, hafızamızda yer eden kötü hadiseleri, bize hiç sormadan kendi kendine siler. Hatta bu kadarla da kalmaz; fırçası yaldızlı mıdır nedir, o kötü hadiseleri süsler, güzelleştirir. Ruhumuzu karartan kötü hatıralar silinip yerine tatlılar geldikçe yaşama sevincimiz artar, durur. Ama beynimizin kendi kendine başardığı bu unutturma vazifesini engellemeye çalışanlarımız ile "unutmayacağım" diye ayak direyenlerimiz de yok değildir.

Bu parçanın üslubuyla ilgili olarak,

- I. Senli benli bir anlatımı vardır.
- II. Sanatsal bir dille yazılmıştır.
- III. Kinayeli söyleyiş özellikleri taşır.

hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) Yalnız III

3. I. Yazar, sohbet türünde okurla senli benli bir anlatımı benimser.
II. Yazar, sıcak ve samimi bir dil kullanır.
III. Yazar, sanatlı bir söyleyişi tercih eder.
IV. Sohbet türünün ilk nitelikli örnekleri, divan edebiyatında görülür.
V. Yazar, anılarından ve güncel olaylardan da faydalanabilir.

Sohbet türüyle ilgili olarak numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlış vardır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) III ve IV E) IV ve V

4. (I) Günlük sanat olaylarını gazete ve dergilerde değerlendiriyorum. (II) Anlatımın hem açık hem de canlı olmasına dikkat ediyorum. (III) Okurla konuşma havasında yazdığımı söylemeliyim. (IV) Söz oyunlarından, mecazlardan kaçınıyorum. (V) Hedef kitlemin yazarlar olduğunu bilerek edebî terimleri sıkça kullanmaktan geri durmuyorum.

Bu sözleri söyleyen yazar numaralanmış cümlelerin hangisinde sohbet türüyle ilgili yanlış yapmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. Biz, kırmızı fesli imparatorluğun, bir ayağı çukurda iken duyduğu şüpheye, korkuya ve yılgınlığa varis olamayız. Biz, her şeyimiz olduğunu biliyoruz, varlığımızın bu şuur ile kaim olduğunu biliyoruz ve biz bu "Var mı?" sorusunu kendine güvenmeyen bir inkıraz neslinin tereddüdü sayıyor, her dilimizin ucuna geldikçe bu "Var mı?" sözünü yere tükürüyoruz. Ben bütün kavgalarımı bu "Var mı?" yüzünden yaptım. Dalgın ve boş gözlerinin uçurumlarını imparatorluk harabelerinin ufuklarına açarak: "Var mı, bizde de var mı, gelen ve gelecek bir şey var mı? Bakıyoruz, göremiyoruz ey dost, göremiyoruz!.." diyen ahmak mütekebbirin suratına varlığımızı püskürtmek istedim.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Geçmiş hatırlatılmıştır.
- B) Toplumsal özellikler öne çıkarılmıştır.
- C) Yılgınlığa yer olmadığı vurgulanmıştır.
- D) Toplum ve millete güven dile getirilmiştir.
- E) Psikolojik bozukluğun nedeni ortaya konmuştur.

2. Büyük harpte saman ekmeği yediğimiz için tereddidi ettiğimizi iddiaya kalkan ve menfi cevabını o tafraforuş edasıyla vererek "Bizde gençlik var mı?" sorusunu soranları ekşitmek istedim. Bizim onlardan farkımız budur: Meselelerimiz arasında hiçbir zaman bu "var mı?" şüphesi yoktur. Biz, olup olmadığımızı değil ancak nasıl olmamız gerektiğini mesele yaparız. Gençlik varlığını göstermekle "Bizde efkârı umumiye var mı?" sorusuna cevap veriyor. Çünkü her yerde efkârı umumiyenin dinamik ifadesi gençliktir. Efkarı umumiye mücerret (soyut) bir mahiyettir; ona beşerî ve hayati bir tezahür (yansıma), bir tecessüm (cisim) şekli veren gençliktir. Efkarı umumiyesiz (düşünmeyen) gençlik yoktur.

Bu parçada;

- I. tarihî geçeklik,
- II. millî değerler,
- III. sosyal öğeler

hangilerine yer verilmiştir?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) Yalnız II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Ömrün her çağı güzeldir. İhtiyarlığın da. Yeter ki ömür iyi yaşanmış olsun. Yeter ki, ihtiyarlayınca kadar geçen dönem, iyi geçirilmiş olsun. İnsan ihtiyarlayınca, belki gençlerin yapabileceği bazı şeyleri yapamaz hâle gelebilirler. Ama unutulmasın ki büyük işler kuvvetle veya çeviklikle değil, düşünce ile sözünü geçirme ile ortaya doğru fikirler atmakla başarılır.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yaşlılığa verilen değer üzerinde durulmuştur.
- B) Bilgeliliğin yaşla olabileceği dile getirilmiştir.
- C) Güncel bir konu ele alınmıştır.
- D) Toplumsallık söz konusudur.
- E) Yazarın kişisel görüşleri toplumsal ve kültürel bağlamdadır.

4. Descartes'in filozofun meşhur bir sözü vardır. Der ki: Dünyada, insanlar arasında en iyi, en isabetli dağıtılmış olan şey akıldır. Hiç kimse ondan kendisine az düşmüş olduğunu iddia etmez. Herkes kendi aklından memnundur. Olsa olsa başkalarının akılsızlığından şikâyet eder. Ama galiba, hissemize kâfi miktarda akıl düşmüş olduğuna şahiden inandığımız içindir ki şu fani dünyada birçok talihsizliğe uğruyor, mesut olmak isterken bahtsızlıklara düşüyoruz. Mesela sözü mesut olmaktan açtık. İnsanların istediklerini elde edemezlerse elde edebileceklerini istemek suretiyle saadete kavuşacaklarını haber veren o eski atasözüne kaçımızın kıymet verdiğini hiç hesap ediyor muyuz? Akıllı insan şüphesiz atasözünün dediği gibi yapmalıdır. Buna rağmen çoğumuz elde edemeyeceğimiz şeyleri istemek yüzünden üzüntülere uğrayarak saadetimizi etrafımızdan uzaklaştırıyor, kaçırıyoruz.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Toplumsal bir konuda ders veren niteliktedir.
- B) Herkesi ilgilendiren, sosyal bir tema işlenmiştir.
- C) Yazar, düşüncelerini ifade ederken tanık göstermeden yararlanmıştır.
- D) Akıl ve insan üzerine genel bir çerçeve çizilmiştir.
- E) Millî bir çerçeve ile konunun sınırları çizilmiştir.

1. Ortaliğa kuş bakışı baktığınızda 400-500 yıl önceki siyasi itiş kakışlarla kavgalara, yangınlara, su baskınlarına, bebek ölümlerine, azgın bir felaket olarak maden cina-yetleri de eklenmiş görünüyor. İster istemez Mehmet Âkif'in o ünlü kıtasını anımsıyorsunuz:

Geçmişten adam hisse kaparmış... Ne masal şey!

Beş bin senelik kısır yarım hisse mi verdi?

Tarihi tekerrür diye tarif ediyorlar;

Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi?

Neyse ki arz yuvarlağının her yanında böyle değil bu. Ne Amerika 400-500 yıl önceki Amerika, ne Japonya, ne Avustralya, ne İskandinavya, ne Kanada vs...

Bu parçaya göre fıkra ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Geçmişe yönelik hatırlatmalar yapılmıştır.
B) Geçmişte yaşanan olaylara yorum katılmıştır.
C) Alıntılama yapılarak yorum güçlendirilmiştir.
D) Değerlendirmeler belli kriterlere bağlı olarak yapılmıştır.
E) Farklı coğrafyalarda durumun aynı olmadığı ortaya konmuştur.

Gençlerle ilgili panel ve etkinlikler benim için önemli bilgi kaynağıdır. Özellikle genç kuşağın edebiyata bakışını, en çok okudukları yazarları öğrenmek, kuşaklar arasındaki edebî beğeni farkını belirleyebilmem açısından önemli ipuçları verir. Her zaman yazdığım gibi her kuşak kendi yazarını arar, belki de yazarlar da kuşaklarını ararlar. Kuşaklarüstü yazarlar kimlerdir? Klasikler mi? Klasikler, her kuşak tarafından beğenilebilir ama farklı gerekçelerle. Bu metinler, her kuşağa, her döneme göre farklı yorumlanabilir. İnsana ait kavramlar üzerine en iyileridir. Yazarın, şairin eserinin uzun yaşayabilmesi, zamana dayanabilmesi, bundan kaynaklanmaktadır. Panelistlerden birinin dediği gibi gençlerin panelist bizim de dinleyici olduğumuz bir etkinliğin özlemine çekiyoruz.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Mesleki anlamda kendince önemli bir durumdan söz eder.
B) Konuyla ilgili yorumlarına ve kişisel görüşlerine yer verir.
C) Gözlem ve mukayese gücünün olduğu söylenebilir.
D) Gençlerle ilgili olumlu düşüncelere sahiptir.
E) Gençlerin nasıl gelişeceğine dair bilgi verir.

3. Bundan iki bin iki yüz yıl önce, o çağların en büyük metropolü olan İskenderiye kentinde Eratosthenes adında bir bilgin yaşıyordu. Eratosthenes hem astronom hem tarihçi hem coğrafyacı hem felsefeci hem ozan hem tiyatro eleştirmeni hem de matematikçiydi. Dünya'nın yuvarlak olduğunu ilk kez o düşünmüş ve çevresinin de kırk bin kilometre olduğunu ilk o hesaplamıştı. Kendisi ünlü İskenderiye kitaplığının yöneticisiydi, kitaplıkta çalışırken bir papirüsün üstünde yazılanlar dikkatini çekmişti. Papirüste, güney hududunda ve Nil'in akmaya başladığı bölgeye yakın bir yerdeki Syene kasabasında, 21 Haziran günü, öğleyin Güneş tam doruk noktasında, yere dikilmiş dik bir sopanın gölge vermediği yazılıydı.

Bu parçayla ilgili olarak,

- I. Yazar, 21 Haziran ekinoksuyla ilgili tarihsel bilgi vermiştir.
II. 21 Haziran ekinoksunun tesadüfen bulunduğu yorumunu yapmıştır.
III. Coğrafi bir olayın öğrenilmesinde mekân ve kişiler hakkında bilgi vermiştir.

hangileri söylenemez?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) Yalnız III

4. Onun son yazısını anımsadım. Öleceğini bilen bir kişinin veda yazısıydı; hüzünlüydü. Okurlarından ayrılacağına ayrıca üzülmüyordu. Ataç'la Bilge Karasu dünya edebiyatının seçkin, önemli romancılarından konuşmuşlar. Ataç, Faulkner'ın tadına varamadığını söylemiş; iyi İngilizce bilmemeye bağlıyor, Fransızca Faulkner çevirilerinden güzel duyusal bir haz alamamış. Bilge Karasu, Virginia Woolf konusunda bütün bütün ayrı düşüklerini belirtmiş. Öyle anlaşılıyor ki Ataç, Woolf'u önemsemiyor; yirminci yüzyılın büyük romancıları arasında saymıyor.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yorumlarında nesnel davranmıştır.
B) Bilgi verirken bilimsel bakış açısını kullanmıştır.
C) Herkes gibi düşünmediğini ortaya koymuştur.
D) Özgün bir üslup yakalamayı amaçlar.
E) Gözlemediği yazarların görüşlerinden yararlanmıştır.

5. Latife Tekin'in benim kitaplarımın yayımlanması konusunda da önemli bir yeri vardır. Yazılarımı kitaplaştırmak için beni destekleyen de oydu. İlk kitabım *Yazılı İlişkiler* böyle yayımlanmıştı. İkinci kitap *Günlerde Kalan*'i de o hazırlamıştı, yayımlayan da rahmetli arkadaşım Nail Güreli idi. Latife Tekin'in roman kahramanları, Türk toplumunun çeşitli katmanlarından seçilmiştir, genellikle de mutsuz insanlardır. Bazı romanlarının kahramanları tanıdığımız insanlardan seçilmiştir, bildiğimizi sandığımız insanların romanları kurgulama sanatının örnekleridir. Hayatın bütün renkleri onun kitaplarında yer alır. Kahramanları toplumsal konumları ve bireysel özellikleri ile ona özgü bir bileşime ulaşmıştır. İlk kitapla başlayan dostluğumuz hep sürdü.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Latife Tekin'in romanlarındaki tarihî kişiler hakkında yazar, eleştiri yapmıştır.
B) Yazar, kitaplarının yayımlanma süreci ve katkı verenler hakkında bilgi vermiştir.
C) Latife Tekin'in roman kahramanları hakkında bilgi vermiştir.
D) Yazar, Latife Tekin'in roman kahramanları hakkında yorum yapmıştır.
E) Latife Tekin'in romanlarına dair yazar, beğeni ve yorumlarını aktarmıştır.

6. Bak bakalım Yunus ne diyor "İşitin ey yarenler aşk bir güneşe benzer / Aşkı olmayan gönül sanki bir taşa benzer / Taş gönülde ne biter, dilinde ağrı tüter / Nice yumşak söylesen sözün savaşa benzer." Ne kadar yumuşak söylense de savaş konuşmayı düşün. Hem bahar geldi ey okur, bahar! Aşktan da konuşmak gerek. Nâzım bir şiirinde "bahardır sevgilim bahardır / ve bahtiyar olmak için / toprakta, havada, suda her şey vardı sevgilim / her şey hazırды, her şey vardı" der. Aşk kelimesine bakalım önce. Işık'tan gelir, bir bitki, bir tür sarmaşık: Aşeka: Önce yaşamak için tutunur ağacına, büyür sonra; büyüdükçe suya, toprağa gereksinip etrafındaki bitkileri kurutur. Ne kadar büyüyeceği, tutunduğu ağaca bağlıdır. O ne kadar yüceyse aşeka öyle büyüyecektir.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Aşk kelimesine dair bilgi ve yorumlara yer verilmiştir.
B) Aşka dair bakış açılarının aynılığı dile getirmiştir.
C) Farklı şairlerin kişilikleri hakkında yorum yapılmıştır.
D) Aşkın bir duygu olmadığı düşüncesi farklı şekilde kanıtlanmıştır.
E) Tarihsel gerçeklik üzerinde durulmuştur.

7. Selim İleri denince benim aklıma öncelikle edebiyata dair olan her şeye açık bir yazar geliyor. "Artık bunlar aşıldı, şimdinin edebiyatı karşısında eski metinler hiç hükmündedir." demenin kolaycılığına kaçmadan geçmişte kıymetli olabilecek her metne kulak vermeye hazır bir titizlik bu edebiyatı kuşatıyor. (Tabii burada metin gördüğümüz yere insanı da koyabiliriz. İnsanın binbir hâline, titreşimine açık bir dikkat metne dönüşüyor bu edebiyatta.) Kendini metinle tekrar tekrar karşılaşmaya açmak, edebiyata dair şablonları icra etmek için değil, bir metni bir başka gözle okumak, yeni bir gözle okumak için heveslenmek. Ancak Selim İleri'nin metinleri geçmiş deneyimleri, metinleri, günleri bugüne taşıyan bir mecra olmanın çok ötesinde bir zanaatkârlıkla da donanmış durumda: Geçmişle şimdi arasında mekik dokuyan metinleri her defasında bambaşka biçim denemeleriyle vücut buluyor.

Bu parçanın yazarından aşağıdakilerden hangisini söylemesi beklenir?

- A) Selim İleri'nin eserlerine tek boyuttan yaklaşmak yanlıştır.
B) Selim İleri'nin sanatçılığının boyutlarını tartışmak gerekir.
C) Eski metinlerde bilindik tatların alınması mümkün değildir.
D) Topluma yön çizmek için eski metinlere ihtiyaç duyulabilir.
E) Selim İleri'nin bir rol model olması olağan bir durumdur.

1. Evvelce dostumdu o, sonra düşman, sonra hiç. Yirmi yıl önce... Bir yılbaşı, yılın ilk sabahı. Nasıl da severim böyle devleşmiş pazar günleri gibi görünen sabahları. Pazarları sevmem ama... Sevdiğim, özellikle yılın ilk günüdür. Bir başlangıcın temizliği hep. Herkes uykudadır. Tüm şehir sana, sencileyin erkencilere kalır. Öyle bir gündü, birlikteydik öteki ile. Onun evine davetliydik. Kadıköy'e vapurla geçildi. Yılın ilk vapuru, ilk gününde. Ardından dolmuş, Üsküdar. Her yer nasıl da bomboş, bizimdi. Gençtik ve mutluyduk, belki de sadece ben mutluydum... Onun Salacak manzaralı, kitaplarla dolu evinde kuşluk vakti. Behçet Aysan'ın şiirleri gibi bir vakit, dışarıda "tozup giden bir ilk kar"...

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yazar, duygularına yer vermiştir.
B) Kış gününe dair ayrıntılara yer verilmiştir.
C) Bir şairin şiirinden alıntılama yapılmıştır.
D) Yazarın duyguları, metne yön vermiştir.
E) Yazar, kişisel görüşlerini nesnel verilerle desteklemiştir.

Ortaya üzerindeki anlam arayışının tırmanmasının nedeni, varoluşçuluğun ortaya çıktığı zamana dair şartlar incelendiğinde daha iyi anlaşılacaktır. 20.yy'ın ilk yarısında toplumsal yapıdaki değişmelerle birlikte, endüstri ve teknik ilerlemeler olmuş, kapitalist yaklaşımlar sonucunda sınıflar arasındaki farklar artmış; geride bırakılan iki dünya savaşı sonrasında yaşanan bunalımlar, yeni bir savaş gündeme gelebilir korkusunu yaratmıştır. Birey, sosyal ve ekonomik baskılar altında mutsuzluğa ve huzursuzluğa itilmiştir. Tek başına yeterli güce sahip olamadığı için dayanışma sonucu bir araya gelirse ekonomik ve sosyal gücünün artacağına inanmıştır.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazar, bir felsefi akımın ortaya çıkışındaki ortama dair bilgi vermiştir.
B) Yazara göre bazı anlayışların ortaya çıkmasında etkili olan olumsuzluklar vardır.
C) Yazar, bireyin sosyal ve ekonomik baskılardan çıkış yolunu göstermiştir.
D) Yazar, varoluşçuluğun ortaya çıktığı şartları irdelemiştir.
E) Yazar, olumlu akımların olumlu ortamlardan doğacağını öngörür.

3. Süreyya diye yazılmıyor, şu y'lerden birini... Tamer ile tavla oynarken kaybettiği harfi, oraya kım yeniden koyabilir? İmzasında gizlenen şapka çiçekle dolu... İnternet'te adına en çok saçma sapan söz (şiir değil onlar zira) yazılmış şair Cemal Abi. Sev beni seveyim seni yazıp altına Cemal Süreya iliştir, ona bile inanırlar. Ölmüş Cemal. Hem de otuz bir yıl önce dün... Ölür mü deme, üstü kalsın dese de insan bazen ölüyor işte. Düşünde balıklar uyur şimdi. Yıkıcı aşkların içinden geçmiş, parasız yatılılardan... Ölmüş de duruyor öyle, bakıyor geçen zamana. Çapraşık yüzyılları geriye atıp savurmuş, ince Karac'oğlan, Erzurumlu Emrah'ın bacanağı. Çağının en güzel gözlü maarif müfettişi değilse de en yakışıklı darphane müfettişi...

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Cemal Süreya hakkında öznel görüşlere yer verilmiştir.
B) Yazarın şaire karşı olan düşünceleri ve duygularına yer verilmiştir.
C) Yazar, şairin şiirlerinde öz Türkçe kullanmasına atıfta bulunmuştur.
D) Şairin şiirlerinin adlarına ve anısına yer verilmiştir.
E) Cemal Süreya'ya dair yazarın olumlu tutumu söz konusudur.

4. I. Fıkra türü, yazarın kişisel düşüncelerini içerir.
II. Okur, yazarın düşüncelerine katılmak zorunda değildir.
III. Okurun düşünceleri, yazarın fıkralarını yönlendirir.
IV. Yazar, kapalı anlatımı tercih eder.
V. Yazar, günlük konuşma dilinin olanaklarından yararlanır.

Fıkra türüyle ilgili olarak yukarıdakilerden hangilerinde bilgi yanlışı yapılmıştır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) III ve IV
E) IV ve V

1. Gonca Öğretmen, fıkra konusunu anlattıktan sonra öğrencilerinden fıkra türüyle ilgili neler öğrendiklerini sormuştur.

Binnaz: Fıkralar, güncel bir konuyu ele alır. Güncel olduklarından kalıcılıkları yoktur.

Pakize: Fıkralar, gazete çevresinde oluşan düzyazı türlerindedir ve gazete köşelerinde yayımlanırlar.

Behçet: Fıkra yazarı, konuda kendi görüşlerine yer verir ve ortaya koyduğu fikirleri kanıtlama gereği duymaz.

Behzat: Konu çeşitliği fazladır. Siyaset, spor, tarih... Fıkranın konusu olabilirken anlatımıysa yalın ve yoğundur.

Melike: Yazar, ortaya bir tez koyar ve onu kanıtlamak için açıklayıcı ve tartışmacı anlatım kullanır.

Buna göre hangi öğrenci kurduğu cümlede bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Binnaz B) Pakize C) Behçet
D) Behzat E) Melike

2. Sürekli yazmanın zorluğunu bilmeyen yoktur. Tabi bunu başarabilen çok sayıda yazar yok. Ama onlar, konu bulmakta zorlanmazlar. Ülke gündemini yakından takip etmeleri onların konu bulmalarını sağlar. Sanat yapma amaçları olmadığı için çalاکalem yazabildiklerini söylemeliyim. Kişisel görüşlerini kanıtlama gibi de amaçları yoktur onların. Bu yüzden söyleyip geçmeyi tercih ederler. Hepimizin bildiği gibi onları okumak büyük bir zevktir.

Bu parçada söz edilen yazı türü edebiyatımıza ilk kez hangi dönemde girmiştir?

- A) Servetifünun
B) Fecriati
C) Tanzimat
D) Millî Edebiyat
E) Cumhuriyet Dönemi

3. Fıkra türünün ortaya çıkışı ve yazılmasıyla ilgili bilgi veren Gonca Öğretmen, öğrencilerinden akıllarında kalan bilgileri paylaşmalarını istemiştir.

Binnaz: Ahmet Mithat Efendi, Şinasi, Namık Kemal gibi yazarlar, bu türün ilk temsilcilerindedir.

Dilara: Tanzimat Dönemi'nin önemli fıkra yazarı Refik Halit Karay, bu türün önemli ismidir.

Pakize: Servetifünun Dönemi bağımsız yazarı Ahmet Rasim, bu türün önemli ismidir.

Behçet: Cumhuriyet öncesinde Ahmet Haşim, Hüseyin Cahit Yalçın, Refik Halit Karay, Hüseyin Rahmi Gürpınar bu türde eser vermişlerdir.

Behzat: Millî Edebiyat'ın öncü ismi Ziya Gökalp de bu türün önemli ismidir.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Binnaz B) Dilara C) Pakize
D) Behçet E) Behzat

4. I. Önceleri estetik dışında derdi olmayan bir yönetmen gibi gelirdi bana Nuri Bilge. Haksızlık etmişim. Hele son iki üç filmi... Hele Ahlat Ağacı...
- II. Bu denize düşen ölür, demiş Yunus, düşmüş de yanmış. Aşk dininden derviş... Bu aşk da senin bildiğin değil, başka hesap bu iş.
- III. Sev beni seveyim seni yazıp altına Cemal Süreya ilişti, ona bile inanırlar. Ölmüş Cemal. Hem de otuz bir yıl önce dün...
- IV. Besbelli yaz günüydü ama kaç sene önce, ne zamandı, anımsamıyorum, yalnızdım herhâlde, edebiyat bir yalnızlık oluyor zaten gitgide: "Ağaçlar Ayakta Ölür" diye bir kitap vardı elimde.
- V. Örgütler ve yönetim alanındaki yazın incelendiğinde temel varsayımların insan davranışı ve buna bağlı olarak örgütsel dinamiklerin rasyonel olduğu kavramına dayandığı görülmektedir.

Yukarıda numaralanmış parçalardan hangisi bir fıkradan alınmış olamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Bu bayram, dilimizin bir kelime kaybettiğine iyice inandım. "Tandır" gibi "kağnı" gibi artık yaşanan hayatta, yeri kalmamış, şöyle böyle kelime değil; zarif, ince, medeni bir kelime. Kapıyı çalan çöpçünün pos bıyıkları arasında onu aradım yok!.. Bahşişini alan bekçinin kavlak dudaklarından onu bekledim. Yok!.. Bakkalın çırağından, sebzezinin yamağından, kasabın oğlundan onu işitmek istedim. Yok!.. İpek mendilini alan oğlan, eşarbını kıvrıran kız, iki buçukluğu cebine indiren manav, üç gün kapımızı kim çaldıysa hediyesini kim aldıysa bana o beklediğim kelimeyi vermeden gitti! İki yüz kuruş yazan taksinin şoförüne iki yüz elli kuruş veriyorsunuz. Taş gibi bir sükût! Kitabından sevgiyle bahsettiğiniz genç adamlarla karşılaşıyorsunuz. Hakarete benzer hissiz bir selam! Tramvayda, ayakta kalmış bir kadına yerinizi veriyorsunuz. Yüzünüze burun delikleriyle yüksekte bir bakış! Ve hiçbirinin dilinde aradığınız o ince, o kibar, o insanı insan yapan güzel kelime yok!

Bu parçayla ilgili olarak,

- I. Sade bir dille yazılmıştır.
- II. Bir fıkra örneğidir.
- III. Cumhuriyet Dönemi fıkra özelliklerini yansıtır.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) I, II ve III

6. (I) Cumhuriyet Dönemi'nde fıkra türü gelişme kaydetmiş yayın organlarının çoğalmasıyla nicelik bakımından artış göstermiştir. (II) Diğer türlerde olduğu gibi bu dönemde yazarlar, yalın bir dille fıkra yazmışlardır. (III) Gündelik olayların ele alındığı bu türün kalıcılığı pek yoktur. (IV) Siyasi ve sosyal konulara da değinen yazarlar, fıkra türüne bu dönemde önem kazandırmıştır. (V) Cumhuriyet Dönemi'nde fıkra yazarları nesnel kalıpların dışına çıkmamıştır.

Bu parçada fıkra türüyle ilgili olarak numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Gonca Öğretmen öğrencilerinden, sohbet ve fıkrayı karşılaştırmalarını, benzer veya farklı yönlerini söylemelerini istemiştir.

Binnaz: Her iki tür de öğretici metindir.

Pakize: Sohbet, fıkraya göre daha serbesttir.

Behçet: Yazar sohbette okurla konuşuyormuş gibidir ancak bu fıkroda görülmez.

Dilara: Sohbetler içe dönük yapıdadır, fıkralar ise dışa dönük yapıdadır.

Firuzan: Her iki türde de dil sade ve anlaşılırdır.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Binnaz B) Pakize C) Behçet
D) Dilara E) Firuzan

8. ----, Havadis gazetesi ekibinin çıkardığı Düşünen Adam isimli dergide yirmi bir tane fıkra neşretmiştir. Düşünen Adam dergisinde Demokrat Parti tabanında yer alan yazarlar yer almaktadır. Yazar da bu çizgide bir yayın politikası izlemiştir. 5 Ocak 1961'de çıkartılan dergiye yazar hayatının son günlerine kadar yazılar yazmıştır. Üstadın 15 Haziran 1961'de ölümüyle birlikte dergi, 25. sayısını özel sayı hâline getirmiştir. Dergide yazar için ayrılan bölümün başlığı da *Türk Fikir Hayatının Büyük Kaybı* olmuştur. Yazarın neşredilmemiş son makalesi olan *Ordu, Muhafazakârlar ve Mürteciler* de bu sayıya eklenmiştir.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdaki yazarlardan hangisi getirilmelidir?

- A) Attilâ İlhan
B) Peyami Safa
C) Burhan Felek
D) Ahmet Kabaklı
E) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

Edebî türlerin belirlenmesinde, eserlerin mevcut özelliklerinin değerlendirilmesi sonucunda sık tekrar edilen ortak unsurlar, yani tekrarlanan yapı kalıpları belirleyici olarak kabul edilmektedir. Bu unsurlar eserlerin hem iç hem dış yapı özellikleridir. Edebî türleri belirleyici iç şekle ait unsurlar; dış şekle ait unsurların belirli bir vezin veya yapı olarak sıralanabilir. Bu unsurlardan bir veya daha fazlasının eserlerde ortak olması bu eserlerin aynı türde yazıldıklarını göstermeye kifayet etmektedir.

Bu parçadaki altı çizili sözlerin sırasıyla hangi ögeler olduklarını yazınız.

1. 2.
3. 4.

CEVAP: 1. Özne 2. Özne 3. Zarf tümleci 4. Dolaylı tümleç

ÖRNEK

Bedensel, bilişsel, duyuşsal, sosyal ve dilsel yönden belli koşullar etrafında ilerleme kaydeden değişim olarak tanımlanan gelişimin işlevsel bir etkisi bulunmaktadır.

- II. İnsan, ömrünün ilk yıllarından yaşlılık sürecine kadar farklı gelişim dönemlerinden ve dolayısıyla farklı kritik dönemlerden geçmektedir.
III. Sağlıklı, nitelikli ve etkili bir eğitim; öğrencilerin içinde buldukları dönemlerin gelişim özelliklerinin bilinmesi ile ilgilidir.
IV. Bilişsel gelişim kuramlarının çizdiği projeksiyon ekseninde çocukların erken dönemlerde soyut nitelikli ve içerikli kavramları hiçbir şekilde anlayamayacakları yönündeki yaşamsal durumları sınırlandırıcı yaklaşım, Hull tarafından eleştirilmiştir.

Numaralanmış cümlelerin ögelerini bularak yazınız.

- I. II.
III. IV.

CEVAP:

- I. Özne – yüklem II. Özne – zarf tümleci – dolaylı tümleç – yüklem
III. Özne – zarf tümleci – yüklem IV. Özne – zarf tümleci – yüklem

1. (I) Ahmet Cemil'in çalıştığı gazetenin ve matbaanın sahibi Tefvik Bey'dir. (II) Tefvik Bey, oğlu Vehbi Bey'i evlendirmek için Ahmet Cemil'in kız kardeşi İkbâl'i ister. (III) Kardeşinin hayatının varlıklı bir insanla evlenerek kurtulacağını düşünen Ahmet Cemil, annesine de durumu açıklayarak bu evliliği onaylar. (IV) Vehbi Bey, ilk günlerde iyi biri gibi görünse de zamanla kötü alışkanlık ve huyları olan biri olarak ortaya çıkar. (V) Kendi canının istediği gibi yaşamakta ve babasında kaldığını söyleyerek akşamları eve gelmemektedir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi özne ve yüklemden oluşmaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. I. Otuz altı yaşındaki Peyami, / hariciye memurudur.
II. Annesi ve babası ile İstanbul'un Şişli semtinde zengin bir yaşam süren Peyami, / ülkenin içinde bulunduğu savaş ortamıyla / ilgilenmemektedir.
III. Annesi / Peyami'yi akrabası olan ve İzmir'den İstanbul'a çağırdığı Ayşe adında bir kızla evlendirmek / istemiştir.
' Peyami / bunu kabul etmeyerek / çareyi Avrupa'ya / gitmekte bulmuştur.
Ayşe / babasının akrabalarından Mukbil Bey'le / evlenmiştir.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde öğelerine ayırmada bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Sürrealist üslubu kendisine has bir dille yorumlayan Dalí'nin resimleri, izleyiciyi her türlü mantığın ve rasyonel düşüncenin ötesinde duygularından vuran, açıklaması imkânsız imajlarla ve şifrelerle dolu düşsel vizyonların gün ışığına çıkarılmış hâllerine benzer.

Bu cümlelerin öğelerinin dizilişi aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) Özne – dolaylı tümleç – yüklem
B) Özne – yüklem
C) Özne – zarf tümleci – yüklem
D) Belirtili nesne – yüklem
E) Özne – belirtisiz nesne – yüklem

4. (I) Bir süre sonra İzmir işgal edilir. (II) İzmir'de yaşayan Ayşe'nin eşini ve henüz beş yaşındaki oğlunu Yunan askerleri öldürür. (III) Bu olay üzerine Ayşe, oradaki bir İtalyan ailenin yanına sığınır. (IV) Bu ailenin de yardımıyla İzmir'den İstanbul'a gelir. (V) Burada bir süre Peyamilerin evinde kalır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde altı çizili sözlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümlede, öznedir.
B) II. cümlede, belirtili nesnedir.
C) III. cümlede, dolaylı tümleçtir.
D) IV. cümlede, zarf tümlecidir.
E) V. cümlede, belirtisiz nesnedir.

5. (I) Peyami, olayların anlatıldığı zamandan anlatma zamanına döner. (II) İki doktor, Peyami'nin başındaki kurşunu çıkarmak için onu ameliyat eder. (III) Peyami ameliyattan sağ çıkmaz. (IV) Onun bıraktığı günlüğü okuyan doktorlar, günlükte yazıldığı gibi Ayşe ve İhsan adlı iki kişinin hiç yaşamadığını öğrenirler. (V) Doktorlar, bunların başından yaralı olan Peyami'nin zihninde oluştuğu kişiler olduğunu söylerler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangilerinin öznesi sıfat tamlamasıdır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

6. Aristoteles'in kendi varlık öğretisiyle sıkı sıkıya ördüğü bilgi felsefesinin Platon'un felsefe tarihine miras bıraktığı bilgi ve varlık alanlarına ışık tuttuğu ve de bilhassa kimi hususlarda da ona karşı gözü pek bir eleştiri olmasının yanı sıra kendinden sonra gelmiş olan bütün doğu ve batı felsefe tarihini derinden etkilemiş olduğu su götürmez bir gerçektir.

Bu cümlede;

- I. özne,
II. zarf tümleci,
III. belirtili nesne

öğelerinden hangileri vardır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız III
D) II ve III E) Yalnız III

YAZIM – NOKTALAMA ETKİNLİĞİ

Yazımı Karıştırılan Sözcükler

Yalnız (Y) – Yalnız (D)

Yalınış (Y) – Yanlış (D)

Kamu oyu (Y) – Kamuoyu (D)

Mahsül (Y) – Mahsul (D)

Dilbilgisi (Y) – Dil bilgisi (D)

Elbirliği (Y) – El birliği (D)

Gökbilimi (Y) – Gök bilimi (D)

Yapıla geldi (Y) – Yapılageldi (D)

Sanat sever (Y) – Sanatsever (D)

Çalarsaat (Y) – Çalar saat (D)

Dona kaldı (Y) – Donakaldı (D)

Kılıçbalığı (Y) – Kılıç balığı (D)

Altyazı (Y) – Alt yazı (D)

Ayak üstü (Y) – Ayaküstü (D)

Örtbas (Y) – Örtbas (D)

Yer yüzü (Y) – Yeryüzü (D)

Sivri sinek (Y) – Sivrisinek (D)

Güncel Değişiklikler

Kayyum (eski) / **kayyim** (güncel)**Yeşilsoğan** (eski) / yeşil soğan (güncel)

Hasıraltı (eski) / hasır altı (güncel)

Akça armudu (eski) / **Akçaarmut** (güncel)**Sultan efendi** (eski) / Sultanefendi (güncel)Akzambak (eski) / **ak zambak** (güncel)**Yeşilbiber** (eski) / yeşil biber (güncel)Boy bos (eski) / **boy pos** (güncel)**Pilili** (eski) / pileli (güncel)Yürük (eski) / **Yörük** (güncel)

ÖRNEK

Bilgi, her canlının yaşamını biçimleyen, yaşamın en temel unsurlarından biri olma özelliğini taşır. Bilgi genel geçer tanımla bilen bilinen, algılama ilişkisi ötesinde de vardır ve varlığını sürdürür. Her disiplin bilgi üstüne kurulmuştur. Bilgi kuramı felsefenin doğası gereği, bütün yapıp etmelerden sıyrılmış yalnız kavram ve dile bağlı olarak vardır.

Bu parçada yazım yanlış yapılan kelimeyi bularak doğru biçimde yazınız.

CEVAP: Bu parçada "genelgeçer" kelimesinin ayrı yazılması, yazım yanlıştır.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan noktalama yanlışlarını bulunuz.

- I. Spor Bakanlığı'nın turnuvayı düzenlemesi bekleniyor.
- II. Avrupa Birliğinin yeni üyeleri ile ticari anlaşmalar yapıldı.
- III. TDK'nın yeni sözlüğünde bazı değişiklikler var.

CEVAP:

- I. Kurum - Kuruluş ve kurul adlarına gelen ek ayrılmaz.
- II. "Avrupa Birliği"ne gelen çekim eki ayrılır.
- III. Kısaltmanın okunuşuna göre ek getirilmelidir. TDK'nın olmalıdır.

1. (I) Sabahleyin karısına Ayşen'in faturalarını ödeme mecburiyetinden şikâyetinde bulunmuştu. (II) Hâlbuki bu işten, hele akşam üzeri Beyoğlu Balıkpazarı'na uğrayarak bol keseden alışverişten aldığı zevk hudutsuzdu. (III) Elde ufak tefek paketlerle, arkada küfesi dolu hamallarla eve dönüş ne hoştur! (IV) Ata, yalnız kendi elindekilerin değil, başkalarının taşıdıkları paketlerden bile neşesini duyan bir adamdı. (V) Mali durumu hiçbir zaman yükte hafif, pahada ağır eşya almaya müsaade etmemekle beraber gene de -savaştan önce- hoşuna giden bir sürü ufak tefek satın alamayacak kadar da bozuk gitmemişti.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde birleşik sözcüklerin yazımıyla ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

"Sen ki, Türk Ordusu'nun en kahraman binicisi Cezmi değil misin? Bir düşmanını ölümden kurtarmak için gözünü kırpmadan atıldığıın bela girdabından bizim iş daha mı tehlikelidir ki bu kadar çekingen davranıyorsun? Gayemizin ve hayalimizin kutsallığını ve hatta şairane olduğunu bile bilmeden Şirvan'dan buralara kadar geldin de şimdi burada mı vesveseye kapılıp işi bozacaksın?" diyerek arkadaşının mertlik ve kahramanlık duygularını kamçılıdı.

Bu parçada yapılan yazım yanlısının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Birleşik isimlerin yazımıyla ilgili yazım yanlışı
B) Bağlacın yazımıyla ilgili yazım yanlışı
C) Soru edatının yazımıyla ilgili yazım yanlışı
D) Birleşik fiillerin yazımıyla ilgili yazım yanlışı
E) Büyük harflerin kullanımıyla ilgili yazım yanlışı

3. Ah I hakikaten onlar ne konferanslardı I Bu
I II
meşhur konferanslar sayesinde değil miydi ki İstanbul'da
yeni bir âlem doğdu. Yüz bin "Arnavutköy Akıntısı" kuvvetinde şedit bir cereyan başladı. Herkes anladı ki biz III
III
yani İstanbul IV biz Türkiye ahalişi, asla yalnız değilmışiz V
IV V
Bucağın salonu hıncahınç doluyordu.

Bu parçadaki numaralanmış noktalama işaretlerinden hangisi yanlışı kullanılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. (I) Ali Rıza Bey, değerlerini her şeyden üstün tutan bir aydındır. (II) Ahlak, dürüstlük ve adalet vazgeçemeyeceği değerlerdir. (III) Trabzon'daki memurluk görevinden ayrıldıktan sonra karısı ve beş çocuğuyla İstanbul'a gelir. (IV) Ailesiyle beraber Bağlarbaşı'daki babadan kalma eve yerleşirler. (V) Bir süre işsiz kaldıktan sonra Muzaffer Bey'in müdürlük yaptığı şirkette çalışmaya başlar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Raskolnikov (I) yatıp üstüne yorganı çekti. Zaten dağılık (II) kopuk düşüncelerle dolu olan kafası tümünden bulutlandı. Büyük bir zevkle başını yastığa bırakıp (III) yırtık paltosu yerine üzerine örtülmüş bulunan yumuşacık yorganına sarıldı (IV) hafifçe iç çekip derin (V) sağlıklı bir uykuya daldı.

Bu parçada numaralanmış yay ayrıçla () belirtilen yerlerden hangisine virgöl (,) getirilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Nush ile uslanmayı etmeli tekdir, tekdir ile uslanmanın sonu kötüdür.

Aşağıdakilerden hangisinde virgül (,) bu cümledeki işleviyle kullanılmıştır?

- A) Su, tüm canlıların yaşam kaynağıdır.
B) Çok çalışarak, emek vererek başarıya ulaşılabilir.
C) Yolun karşısında duran uzun boylu adam, bize el salladı.
D) Trafik kurallarına uymak, uymayanları uyarmak bizim görevimiz.
E) Acımasız olma, insanlara her zaman değer ver.

7. Aşağıdakilerden hangisinde virgül (,) yanlış kullanılmıştır?

- A) Neden böyle mutsuz olduğumu bize anlattıysan, belki sana yardım edebiliriz.
B) Deneme, makale, fıkra gibi öğretici metinler gazete ve dergiler etrafında gelişmiştir.
C) Masasının köşesinde duran dosya kâğıtlarını, kalemleri ve kitaplarını düzenledi.
D) Hikâyelerinde de romanlarında, şiirlerinde ve denemelerinde kullandığı üslubu kullanmıştır.
E) Onun için yapılan organizasyona tüm okul arkadaşları, iş arkadaşları ve ailesi katılacaktır.

8. Kişinin uzun süre duyduğu dış sesi iç sesi hâline dönüştürmesi (I) bu sesin söylediklerine inanması ve inandıklarını yaşam biçimi hâline dönüştürmesi (II) kişinin gerçek arzularından ve kimliğinden uzaklaşmasına sebep olabilmektedir (III) Kendi gerçeğini sürekli sorgulayan insanın bile (IV) çoğu zaman gözünden kaçan bu durumun bir sonucu olarak kişi etrafındakilerin düşüncelerini kendi düşüncesi zannetme yanılışına düşer (V)

Bu parçada numaralandırılmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti koyulamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. İnsan () güçlü bir hafıza () gelişmiş öğrenme yeteneği bakımından diğer canlılardan çok daha ileridedir. Geçmiş deneyimleriyle edindiği bilgiyi, şimdiki zamanda kullanabilmek için hafızadan yararlanır. Hafızanın iki temel fonksiyonu vardır () hatırlama () unutma ()

Bu parçada parantezle () belirtilen yerlere, aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (;) (,) (:) (,) (.)
B) (,) (,) (,) (,) (...)
C) (;) (:) (:) (,) (.)
D) (;) (,) (:) (,) (...)
E) (:) (,) (:) (,) (.)

10. Aşağıdakilerden hangisinde yazım ya da noktalama yanılışı yoktur?

- A) Ahmet Bey'in böyle bir sunum yapacak kadar İngilizce'si yok...
B) Erzurum/ Van yolu aralıksız yağın kardan dolayı kapanmış.
C) Onun aklına gelen dâhice bir fikirle tüm problemleri çözdük.
D) Hepimiz şu anda Milli Savunma Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaları dinliyoruz.
E) Kimsenin sana olan bağlılığını buna benzer şeylerle ölçemezsin...

11. Aşağıdakilerden hangisinde yazım ya da noktalama yanılışı yoktur?

- A) Çocukların sene sonu gösterisi yarın akşam 20:00' deymiş.
B) Bu derste hem yapım hem çekim eki olarak kullanılabilen "-im" ekini ele alacağız.
C) Ne derslerine çalışıyor, ne de evde bir işin ucundan tutuyordu.
D) Bu akşam T.E.B.'te çalışan arkadaşının terfisini kutlayacaklarmış.
E) Bana bunu nasıl yapa bildin, aklım almıyor?

ROMAN

- Gerçekleşmiş ya da gerçekleşmesi muhtemel durum veya olayların yer, zaman, kişi ve olay unsurlarına bağlı olarak anlatıldığı uzun edebî yazı türüdür.
- İlk çıktığı günden bu yana sürekli bir değişim ve gelişme gösteren roman türünün yapı unsurları; kişi, yer, olay ve zamandır.
- Türk edebiyatına roman ilk olarak Tanzimat Dönemi'nde çeviri yoluyla girmiştir.
- Edebiyatımızda ilk çeviri roman; Yusuf Kamil Paşa'nın Fenelon'dan çevirdiği *Telemak* adlı eserdir.
- İlk yerli roman, Şemseddin Sami'nin *Taaşuk-ı Talat ve Fitnat* adlı eseridir.
- Türk edebiyatında Batı tekniğine uygun ilk örneklerini Servetifünun Dönemi'nde Halit Ziya Uşaklıgil vermiştir.

SANAT AKIMLARINA GÖRE BAŞLICA ROMAN TÜRLERİ

- Romantik Roman
- Realist Roman
- Natüralist Roman
- Modern Roman
- Postmodern Roman

KONULARINA GÖRE BAŞLICA ROMAN TÜRLERİ

- Sosyal Roman
- Tarihi Roman
- Psikolojik Roman
- Macera Romanı
- Biyografik Roman
- Polisiye Roman
- Egzotik Roman
- Nehir Roman

Tanınmış Roman Örnekleri

Tanzimat Dönemi	Servetifünun Dönemi	Millî Edebiyat Dönemi
<i>İntibah</i> (İlk Edebî Roman) → Namık Kemal	<i>Aşk-ı Memnu</i> → Halit Ziya Uşaklıgil	<i>Ateşten Gömlek</i> , <i>Sinekli Bakkal</i> → Halide Edip Adivar
<i>Cezmi</i> (İlk Tarihi Roman) → Namık Kemal	<i>Mai ve Siyah</i> → Halit Ziya Uşaklıgil	<i>İstanbul'un İç Yüzü</i> → Refik Halit Karay
<i>Felâhın Bey ile Rakım Efendi</i> → Ahmet Mithat Efendi	<i>Eylül</i> (İlk psikolojik roman) → Mehmet Rauf	
<i>Sergüzeşt</i> → Sami Paşazade Sezai	Servetifünun Dönemi Bağımsız	
<i>Araba Sevdası</i> (İlk Realist Roman) → Rezaizade Mahmut Ekrem	<i>Şipsevdî</i> , <i>Kuyruklu Yıldız Altında Bir İzdivaç</i> → Hüseyin Rahmi Gürpınar	
<i>Karabibik</i> (İlk Köy Romanı) → Nabizâde Nâzım		

ÖRNEK

Aşağıdaki ifadeler doğruysa yay ayrıçla belirtilen yere doğruysa (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () İlk edebî roman olan *İntibah* Tanzimat Dönemi'nde yazılmıştır.
- () İlk tarihî romanın yazarı, Namık Kemal'dir.
- () Ahmet Mithat Efendi, Servetifünun Dönemi yazarlarındandır.
- () İlk köy romanı *Karabibik*'tir.
- () *Eylül*, Halit Ziya Uşaklıgil tarafından yazılmıştır.
- () Halide Edip Adivar, Millî Edebiyat Dönemi yazarlarındandır.
- () İlk realist roman, Recaizade Mahmut Ekrem tarafından yazılmıştır.
- () İlk yerli romanın yazarı, Namık Kemal'dir.
- () *Sergüzeşt*, Samipaşazade Sezai tarafından yazılmıştır.
- () Mehmet Rauf, Batı tekniğine uygun ilk romanı yazmıştır.

CEVAPLAR: D - D - Y - D - Y - D - D - Y - D - Y

ÖRNEK

Aşağıdaki tabloda numaralanmış yerleri doğru biçimde doldurunuz.

EDEBİYATIMIZDA BAŞLICA İLK ROMANLAR

İLK OLMA ÖZELLİĞİ	ESERİN ADI	ESERİN YAZARI
I	Telemak	Yusuf Kamil Paşa
İlk yerli roman	II	Şemseddin Sami
İlk edebî roman	İntibah	III
IV	Mai ve Siyah	Halit Ziya Uşaklıgil
İlk tarihî roman	V	Namık Kemal
İlk realist roman	Araba Sevdası	VI
VII	Karabibik	Nabizade Nazım
İlk tezli, natüralist roman	VIII	Nabizade Nazım
İlk psikolojik roman	Eylül	IX

CEVAP:

I. İlk çeviri roman

II. *Taaşuk-ı Talat ve Fitnat*

III. Namık Kemal

IV. Batılı anlamda ilk roman

V. *Cezmi*

VI. Recaizade Mahmut Ekrem

VII. İlk köy romanı

VIII. *Zehra*

IX. Mehmet Rauf

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1923-1950)

- Cumhuriyet Dönemi'nin bu ilk yıllarında Millî Edebiyat sanatçıları eser vermeye devam etmiştir.
- Bu dönemde daha çok realizm akımının etkisiyle gözlemci gerçekliğe dayanan romanlar yazılmıştır.
- Bu dönemdeki yazarlar romanlarında Cumhuriyet devrimlerini, inkılapları, yeni kurum ve değişen değerleri konu almıştır.
- Kurtuluş Savaşı, ulus bilincinin uyanması, Atatürk milliyetçiliği, yanlış inanışlarla çağdaş anlayışlarla mücadele etme gibi konular işlenmiştir.

- Dönem eserlerinde sade bir dil kullanılmıştır.
- Roman, 1923-1950 yılları arasında farklı tekniklerle ve farklı biçimlerle gelişme kaydetmiştir.
- Yazarlar, gerçekçi gözlemleriyle önceki dönemlere göre daha yetkin eserler ortaya koymuştur.
- 1940 sonrasında sanatçıların anlayışlarındaki değişiklik, temada çeşitlenmeye yol açmıştır.

1940 SONRASI TÜRK ROMANI

ESERLERİNDE GEÇMİŞE YÖNELMEYİ TERCİH EDEREK GEÇMİŞİ ÖZLEM VE HÜZÜNLE ANAN SANATÇILAR

ESERLERİNDE CUMHURİYET VE CUMHURİYETİN KAZANIMLARINI İŞLEMİYİ SÜRDÜREN SANATÇILAR

ESERLERİNDE KÖY HAYATINI, PATRON - İŞÇİ SORUNSAFINI İŞLEYEN SANATÇILAR

POPÜLİST YAZMA EĞİLİMİ İLE ESERLERİNDE AŞKI VE TARİHSEL KONULARI İŞLEYEN SANATÇILAR

Dönemin Önemli Romanları

Yakup Kadri Karaosmanoğlu → *Yaban*

Reşat Nuri Güntekin → *Yaprak Dökümü*

Abdülhak Şinasi Hisar → *Fahim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Çişiştemiz*

Peyami Safa → *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*

Sabahattin Ali → *Kuyucaklı Yusuf*

Ahmet Hamdi Tanpınar → *Huzur*

YAKUP KADRİ KARAOSMANOĞLU

Şecrati topluluğunun anlayışına bağlı kalarak bireyci sanat anlayışıyla ilk eserlerini verdi.

- Sonraki yıllarda Anadolu'nun işgal edilmesi ve halkın içinde bulunduğu durum onu Millî Edebiyat'a yöneltti.
- Yazar, hem Millî Edebiyat Dönemi'nde hem de Cumhuriyet Dönemi'nde eserler verdi.
- Romanlarında Türk milletinin Tanzimat'tan 1950'lere kadar yaşadıklarını, değişimlerini, serüvenini ele aldı.
- *Kiralık Konak, Hüküm Gecesi, Sodom ve Gomora, Ankara, Yaban, Bir Sürgün, Panorama, Hep O Şarkı (roman), Bir Serencam, Rahmet, Millî Savaş Hikâyeleri (hikâye), Erenlerin Bağından, Okun Ucundan (Mensur Şiir), Nirvana, Veda (tiyatro), Zoraki Diplomat, Anamın Kitabı, Politikada 45 Yıl, Gençlik ve Edebiyat Hatıraları (anı), Ahmet Haşim, Atatürk (monografi)*

YABAN

Aydın-halk çatışması işlenmiştir. Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ahmet Celal karakteriyle aydın tipine hayat vermiştir. Eser, Kurtuluş Savaşı'nı konu edinir. Yazar, Millî Mücadele Dönemi'nde gözlemlediklerini, yaşadıklarını bu esere taşımıştır.

AHMET HAMDİ TANPINAR

- Ahmet Haşim etkisinde yazdığı şiirlerle edebî yaşama adım atar.
- Onu en çok etkileyense hocası Yahya Kemal Beyatlı olmuştur. İzlenimci ve sembolist şiirleriyle adından söz ettirdi.
- Bireysel temaları aşk, ölüm, ruh vb. temalarla eserlerini oluşturmuştur.
- Bireyin iç dünyasını, onu toplumdan soyutlamadan roman ve hikâyelerine taşıdı.
- Ayrıca zaman, rüya, Doğu-Batı çatışması sonucu Batılılaşma sorunsalı gibi temalara hikâye ve romanlarında yer vermiştir.
- *Huzur* adlı romanında eski-yeni uyumunu sağlayarak iç huzurunu sağlamaya çalışan aydınları anlatmıştır.
- *Huzur, Sahnenin Dışındakiler, Saatleri Ayarlama Enstitüsü, Mahur Beste (roman), Abdullah Efendi'nin Rüyalari, Yaz Yağmuru (hikâye), Bütün Şiirler (şiir), Beş Şehir (deneme), Edebiyat Üzerine Makaleler (makale), 19. Asır Türk Edebiyatı Tarihi (edebiyat tarihi)* sanatçının başlıca eserleridir.

ÇATIŞMA

- Çatışma, bireyde aynı anda ortaya çıkmış durumların kahramanda oluşturduğu ruhsal durumdur.
- Birbiriyle uyuşmayan dilek veya isteklerin ortaya çıkması sonucunda meydana gelen bilinç durumudur.
- Anlaşmazlık-uyuşmazlık, zıtlık gibi durumlardır.
- Farklı yapı ve karakterdeki kişilerin karşı karşıya gelmesi
- Korku-heyecan-gerilim oluşturan durum.

DİKKAT

Olay Örgüsü

- Klasik olay örgüsünde sırasal zaman söz konusudur.
- Olaylar, neden-sonuç bağıyla bağlanır.

ÖRNEK

Aşağıdaki ifadeler doğruysa yay ayrıçla belirtilen yere doğruysa (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () 1923 - 1950 yıllarında romanda realizm akımı etkili olmuştur.
- () 1923 - 1950 yıllarında Millî Edebiyat anlayışını sürdüren isimler, popüler roman yazmaya başlamıştır.
- () 1923 - 1950 yıllarında romanda aşk, tercih edilen bir tema olmamıştır.
- () Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban* adlı eserinde aydın-halk çatışmasını işlemiştir.
- () *Erenlerin Bağından* adlı eser, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun anı türündeki eseridir.
- () Ahmet Hamdi Tanpınar, bireyin iç dünyasını esas alan anlayışla eserlerini oluşturmuştur.
- () Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* adlı eserinde Kurtuluş Savaşı konu edilmiştir.

CEVAPLAR: D - Y - Y - D - Y - D - Y

CUMHURİYET DÖNEMİNDE ROMAN (1950-1980)

- Siyasi ve toplumsal olaylar, çok partili hayata geçiş süreci, toplumda meydana gelen değişiklikler bu dönem roman anlayışının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.
- Dönem yazarlarının ideolojik yaklaşımları, kişisel eğilimleri, dünyaya bakışları eserlerinin oluşmasında etkili olmuştur.
- 1950'li yıllardaki yazarlar, halkı bilinçlendirme ve aydınlatma çabası içine girmişlerdir.
- 1960'lı yıllarda insan merkeze alınmaya başlanmıştır.
- Tema ve konuda farklılaşma, roman anlayışlarında ise farklı anlayışlar ortaya çıkmıştır.
- Önceki dönemlerde görülen konular da işlenmeye devam edilmiştir.
- 1950 - 1980 yılları arasında işlenen konular: ekonomik bakımdan sınıfsal farklılıklar, köy ve köy yaşantısının zorlukları, iç göçler ve şehre adapte olamayan insanlar, kadınlar ve kadınların yaşadıkları sıkıntılar, bireyin huzursuzluğu ve yalnızlığı, dinî ve millî duyarlılıklar.

Şahıs Kadroları

- Toplumcu gerçekçiler ezen - ezilen temsillerinde gerçekçi kişileri kaleme almışlardır.
- Bireyin iç dünyasını esas alan eserler veren yazarlar, daha çok bireyin psikolojik yönlerini ön plana çıkartırlar.
- Modernistler; tutunamayan, yalnızlaşmış, kırılğan kişileri ön plana çıkartırlar.
- Millî ve dinî duyarlılıkla yazanlar ise idealize ettikleri kahramanları ön plana koyarlar.

1950-1980 ARASI ROMANDA EĞİLİMLER

TOPLUMCU GERÇEKÇİ ROMANLAR

MODERNİST ROMANLAR

BİREYİN İÇ DÜNYASINI ESAS ALAN ROMANLAR

DİNİ VE MİLLÎ DUYARLILIKLARI YANSITAN ROMANLAR

1950-1980 Arası Önemli Romanlar

- Kemal Tahir → *Devlet Ana, Yorgun Savaşçı*
- Orhan Kemal → *Cemile, Murtaza*
- Yaşar Kemal → *İnce Memed, Yılanı Öldürseler*
- Fakir Baykurt → *Tırpan, Yılanların Öcü*
- Peyami Safa → *Yalnızız*
- A. Hamdi Tanpınar → *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*
- Tarık Buğra → *Küçük Ağa, İbiş'in Rüyası*
- Yusuf Atılgan → *Anayurt Oteli, Aylak Adam*
- Oğuz Atay → *Tutunamayanlar, Tehlikeli Oyunlar*
- Ferit Edgü → *Hakkâri'de Bir Mevsim Adalet*
- Adalet Ağaoğlu → *Fikrimin İnce Gülü, Bir Düğün Gecesi*
- H. Nihal Atsız → *Ruh Adam*
- M. Necati Sepetçioğlu → *Kilit, Çatı*
- Bahaeddin Özkişi → *Sokakta, Köse Kadı*

1950-1980 Romanlarda Zaman ve Mekân

- Toplumcu gerçekçi yazarlar, eserin yazıldığı dönemi (zamanı) yansıtır. Mekân olarak köy, kasaba, tarla, fabrika veya kenar mahalleleri tercih ederler.
- Bireyin iç dünyasını yansıtan yazarlar, yazdıkları dönemi ve bilindik mekânları ele alırlar.
- Modernistler, zaman zincirini kırmayı hedeflerler.
- Mekânsal olarak da kopukluklar söz konusudur.
- Millî-dinî duyarlılığı yansıtanlar, gerçekçi zaman ve mekân algısına sahiptirler.

ÖRNEK

A) Aşağıdaki parça hangi eğilimle yazılmıştır?

B) Aşağıdaki metnin zaman ve mekân unsurları hakkında ne söylenebilir?

Güvertenin ön tarafındayız. Yakınımızda kimseler yok. Başlarımız birbirine dayalı. Rüzgâr onun saçlarını benimkilerine, teninin kokusunu denizinkine karıştırıyor. Gözlerim kapalı. İki eli de avuçlarımda. Sıkıyorum. Başını hafifçe çekiyor ve yan bakişlarıyla gözlerimi arayarak gülümsüyor. Yüzünde; müşterek bir rüya anının dalgınlık izleri yerine, ağır düşüncelerden gelen bir dehşet izlenimi var. Bir korku sarayının simsiyah koridorlarında dolaşan yalnız ve mahpus bir kraliçe gibi gözleri karanlığı emiyor, büsbütün irileşiyor ve güzelleşiyor. (Peyami Safa *Yalnızız*)

Cevap: A) Bu parça, bireyin iç dünyasını esas alan anlayışla yazılmıştır.

B) Yazıldığı dönemi, bilindik mekânları yansıtmaktadır.

1950-1980 Romanlarında Anlatıcı Bakış Açıları

- Toplumcu gerçekçi romanlarda, gözlemci bakış açısı ile gerçekçi gözlem yapılır. Genellikle üçüncü kişi ağızından anlatım vardır.
- Bireyin iç dünyasını esas alan eserlerde hâkim bakış açısı sıklıkla kullanılır. Bu sayede psikolojik çözümleme yapılır.
- Millî-dinî duyarlılıkla yazılan eserlerde gerçekçi gözlem ön plana çıkar.
- Modernistlerde ise çoklu anlatıcı ve çoklu bakış açısı vardır.

DİKKAT

1950-1980 Arası Romanlarında Anlatım Biçimleri ve Teknikleri

- Öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimleri yoğun olarak kullanılmıştır.
- Diyalog, tasvir, gösterme gibi klasik anlatım teknikleri kullanılmıştır.
- Modernizmi esas olan yazarlar; iç konuşma, bilinç akışı, iç çözümleme gibi teknikleri kullanmışlardır.

TOPLUMCU GERÇEKÇİ ROMANLAR

- Köy yaşantısı ve köyde yaşanan sorunlar, bu anlayışın oluşmasında etkili olmuştur.
- Mahmut Makal'ın *Bizim Köy* adlı eseri ve Köy Enstitülü yazarlar, ilginin köye yoğunlaşmasında etkili olmuşlardır.
- Ağa-ırgat çatışması, patron-işçi çatışması, iç göç sorunları toplumcu gerçekçi romanın nüvesini oluşturur.
- Yazarlar, ezilenin yanında durmayı ve onların haklarını savunmayı amaç edinmişlerdir.
- Tezli roman anlayışını yansıtan yazarlar, realizm ve natüralizm akımlarından etkilenmişlerdir.
- Her ne kadar sağlam bir üslupla yazılmış toplumcu gerçekçi eserler olsa da içerik, üslubun önündedir.

Toplumcu Gerçekçi Yazarlar

Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Kemal Tahir, Samim Kocagöz, İlhan Tarus, Talip Apaydın, Fakir Baykurt, Necati Cumalı, Atilla İlhan, Aziz Nesin, Tarık Dursun K., Abbas Sayar

Orhan Kemal

Asıl adı, Mehmet Raşit Öğütçü'dür. Asıl ününe roman ve hikâyedeki başarısıyla ulaşır. Yazar, edebî yaşamına şiirle başlamıştır. Toplumcu gerçekçiler romanın önemli temsilcisidir. Kendi hayatından yola çıkarak ilk eserlerini vermiştir. Sonraki eserlerinde kendini ve çevresini anlatmıştır. Daha çok Çukurova'yı, pamuk tarlalarında çalışan ırgatları, fabrika işçilerinin dramlarını, köyden kente göçü ve uyum sorunlarını eserlerine taşımıştır. Çatışmaları gerçekçi gözle ele almıştır. Sonraki eserlerinde İstanbul'un fakir semtlerindeki yoksul insanların dramını anlatmıştır. Kahramanlarını kendi ağız özelliklerine göre konuşuran sanatçı, eserlerini yalın bir dille yazmıştır. *Baba Evi*, *Avare Yıllar*, *Murtaza*, *Cemile*, *Bereketli Topraklar Üzerine*, *Hanımın Çiftliği*, *Eskici ve Oğulları*, *Gurbet Kuşları*, *Kanlı Topraklar*, *Evlerden Biri* (roman), *Ekmek Kavgası*, *Çamaşırcının Kızı*, *Kardeş Payı*, *Babil Kulesi*, *Mahalle Kahvesi*, *Önce Ekmek* (hikâye), *İspinozlar*, *72. Koğuş* (tiyatro) yazarın önemli eserlerindedir.

BİREYİN İÇ DÜNYASINI ESAS ALAN ROMANLAR

- Bu romanlarda olay, arka planda kalırken romanın merkezinde birey vardır.
- Bireyde iz bırakan olayların bireydeki etkileri anlatılır.
- Bireyin toplumla çatışması, bireyin açmazları, şimdi ve geçmiş çatışmaları tema olarak işlenir.
- Özlem duygusunun ağır bastığı bu romanlarda yazarlar; geçmiş günlere, çocukluklarına, geçmişte kalan güzel günlere hasret gibi duyguları işlerler.
- Birey psikolojisini yansıtmak için psikoloji ve psikiyatri bilimlerinden faydalandığı görülür.
- Çağrışımlara ve bazı sembolik ifadelere yer verildiği görülür.
- Bilinç akışı, iç konuşma gibi modern anlatım teknikleri görülür.

BİREYİN İÇ DÜNYASINI ESAS ALAN YAZARLAR

Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Abdülhak Şinasi Hisar, Samihâ Ayverdi

MODERNİZMİN PÜF NOKTALARI

- Geçmiş karşısında bugün savunulur.
- Çağrışımlar önemli yer tutar.
- İç konuşma, geriye dönüş, bilinç akışı gibi anlatım teknikleri kullanılır.

MODERNİZM

- XVIII. yy. Aydınlanma Dönemi'yle ve pozitivist bilim anlayışı insanın kendine güvenini pekiştirmiş ve iyimser bir hava oluşturmuştur.
- Varoluşçuluk akımının modernizm üzerinde etkisi vardır.
- Bu da geleneksel-gerçekçi romanın temelini oluşturmuştur ancak bilimde meydana gelen ilerlemeler gerçeklik algısının değişmesine, parçalanmasına yol açmıştır.
- Ortaya çıkan gerçek, belirsiz ve parçalı bir gerçektir.
- Bilimin ilerlemesine bağlı olarak insan, teknolojik ürünlere yabancılaşmaya başladı.
- Bu yalnızlaşma, insanın kendisini değersizleştirmeye başlamasına yol açtı.
- Ayrıca I. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı yıkım ve parçalanmalar insanın o iyimser tavrını örseledi.

Modernist Romanlar

- Modernist roman, dünyada meydana gelen değişiklikler sonucunda yabancılaşan, güçsüzleşen, kendi kabuğuna çekilen, toplumdan yalıtılmış, melankolik zayıf bireyi konu edinmiştir.
- Bu anlayışta kronolojik akış terk edilmiş; geriye dönüş, bilinç akışı, monolog, iç monolog gibi tekniklere yer verilmiştir.
- Geleneksel roman tarzı terk edilmiş, romanın yapı unsurları önemsenmemiştir.
- Şiirsel anlatım tarzından, mitolojiden, alegoriden ve çağrışımlardan faydalanmıştır.

Batı edebiyatındaki temsilcileri: James Joyce, Franz Kafka, Virginia Woolf, Marcel Proust, Robert Musil, William Faulkner gibi yazarlardır.

Türk edebiyatındaki temsilcileri: Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Ferit Edgü, Adalet Ağaoğlu, Mehmet Eroğlu gibi yazarlardır.

OĞUZ ATAY

- 1970'li yıllarda ortaya koyduğu eserlerle modern roman ve hikâyenin öncüsü olmuştur.
- Roman, hikâye ve tiyatro türünde eserler veren yazar, toplumcu gerçekçi anlayışın hâkim olduğu süreçte bunun dışına çıkarak modernist çizgide farklı niteliklere sahip teknik ve içerikte eserler yazmıştır.
- Hayata karşı tutunamayan, yalnızlaşan, toplumun yerleşik düzenine uyum sağlayamayan aydını konu edinmiştir.

- Oğuz Atay; kentli, orta sınıf aydını ironik bir anlatım tarzıyla ele almıştır.
- *Tutunamayanlar*'da kronolojik zaman yoktur; olay örgüsü, mekân gibi unsurlar göz ardı edilirken zamanda kırılmalara, geriye dönüşlere yer verilmiştir. Eserde, modernist romana özgü anlatım tarzı hâkimdir.
- *Tutunamayanlar*, *Bir Bilim Adamının Romanı*, *Tehlikeli Oyunlar* (roman), *Korkuyu Beklerken* (hikâye) *Oyunlarla Yaşayanlar* (tiyatro) yazarın başlıca eserleridir.

MİLLÎ VE DİNÎ DUYARLILIKLARI YANSITAN ROMAN

- Bu anlayış, 1950'li yıllarda siyasî anlamda çok partili hayata geçiş süreciyle etkili olmaya başladı.
- İlk olarak şiirde daha sonra hikâye ve romanda kendini gösteren anlayışın asıl etkisi, 1960'lı yıllarda olmuştur.
- Kültürel yozlaşma ve bunun nedeni olarak Batılılaşma, Batı taklitçiliği, Doğu – Batı çatışması bu anlayışı yansıtan romanların konusunu teşkil eder.
- İşlenen konularda millî ve dinî duyarlılık esas alınır.

- Bireyin iç dünyası tek başına ele alınmaz, toplumsal sorunlarla ele alınır; birey toplumdan bağımsız görülmez.
- Bireyin kendine sorgulayıcı bir anlayışla bakması sağlanmaya çalışılır.
- Genel olarak bu eserlerde, klasik olay örgüsüne sadık kalınır.
- H. Nihal Atsız, M. Necati Sepetçioğlu, Emine Işınsoy, Münevver Ayaşlı, Bahaeddin Özkişi ve Sevinç Çokum bu anlayışın temsilcilerindedir.

ÖRNEK

Aşağıdaki ifadeler doğruysa yay ayrıçla belirtilen yere (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () 1950'lerde çok partili yaşama geçiş, roman anlayışının şekillenmesinde etkili olmuştur.
- () 1950 - 1980 arası yazılan romanlarda yalnızca bireysel konular işlenmiştir.
- () 1950'lerde yazılan romanlar, yazarların kişisel eğilimlerini yansıtır.
- () 1950'li yıllardaki roman yazarları, toplumsal sorunlara çözüm üretmiştir.
- () 1960'lı yıllarda romanlarda insan, merkeze alınmaya başlanmıştır.
- () 1960'lı yıllarda romanlarda önceki dönemlerde işlenen konulara değinilmemiştir.
- () 1950-1980 arası yazılan romanlarda toplumu ilgilendiren konular da işlenmiştir.
- () 1950-1980 arası romanlarda; toplumcu gerçekçi, modernist, bireyin iç dünyasını esas alan, dinî ve millî duyarlılıkları yansıtan anlayışlar bulunur.

CEVAP: D - Y - D - Y - D - Y - D - D

ÖRNEK

Aşağıda verilen eserleri yazarlarıyla doğru biçimde eşleştiriniz.

1. Yorgun Savaşçı	a. Orhan Kemal
2. Cemile	b. H. Nihal Atsız
3. Yılanı Öldürseler	c. Bahaeddin Özkışı
4. Ruh Adam	d. Kemal Tahir
5. Kilit	e. Oğuz Atay
6. Sokakta	f. M. Necati Sepetçioğlu
7. Hakkâri'de Bir Mevsim	g. Yaşar Kemal
8. Tehlikeli Oyunlar	h. Yusuf Atılgan
9. Küçük Ağa	ı. Tarık Buğra
10. Anayurt Oteli	j. Ferit Edgü

CEVAP: 1. d, 2. a, 3. g, 4. b, 5. f, 6. c, 7. j, 8. e, 9. i, 10. h

ÖRNEK

Toplumcu gerçekçi romanlarla ilgili olarak aşağıdaki-lerden hangileri söylenemez?

- I. Köy hayatı ve onun zorlukları romanın başlıca konusu olmaya başlamıştır.
- II. Şehirli orta sınıf insanın bunalımları, uyumsuzlukları sıkça işlenir.
- III. Realizm ve natüralizm etkisi görülür.
- IV. Yazarlar, ezilenlerin yanında olmayı tercih eder.
- V. İçerikten çok üslup öne çıkar.
- VI. Gerçekçi gözlemler ve betimlemeler önemli yer tutar.

Cevap: II ve V

ÖRNEK

Aşağıda numaralanmış yazarlardan hangileri toplumcu gerçekçi anlayışla eser vermiştir?

I. Yaşar Kemal	IV. Attila İlhan	VII. Oğuz Atay
II. Adalet Ağaoğlu	V. Yusuf Atılgan	VIII. Abbas Sayar
III. Sevinç Çokum	VI. Emine İşinsu	IX. Tarık Buğra

CEVAP: I, IV, VIII.

ÖRNEK

Olayın arka planda olduğu, bireyin öne çıktığı roman anlayışıdır. Geçmiş günlere, çocukluğa özlem ve olayların bireyde bıraktığı etki anlatılır. Psikoloji ve psikiyatri bilimlerinden faydalanılan bu roman anlayışında çağrışımlar ve bazı sembolik ifadelere yer verilirken bilinç akışı ve iç konuşma gibi anlatım tekniklerine başvurulur.

- a. Bu parçada söz edilen roman anlayışı nedir?
b. Bu parçada söz edilen roman anlayışının temsilcileri kimlerdir?

CEVAP:

- a. Bireyin iç dünyasını esas alan roman
b. Peyami Safa, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Abdülhak Şinasi Hisar, Samihâ Ayverdi

ÖRNEK

Aşağıda numaralanmış yazarlardan hangileri modernist anlayışla eser vermiştir?

- a. Tarık Buğra
b. Münevver Ayaşlı
c. Orhan Kemal
d. Oğuz Atay
e. Ferit Edgü
f. Sevinç Çokum
g. Fakir Baykurt
h. Yusuf Atılgan
ı. Adalet Ağaoğlu

CEVAP: d, e, h, ı

ÖRNEK

Aşağıda verilen yazarların başındaki harfleri anlayışlarına göre tabloya doğru biçimde yerleştirin.

Toplumcu Gerçekçi Anlayış	Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Anlayış	Modernist Anlayış	Dini ve Millî Duyarlılıkları Yansıtan Anlayış

- a. M. Necati Sepetçioğlu
b. Kemal Tahir
c. Ferit Edgü
d. Oğuz Atay
e. Ahmet Hamdi Tanpınar
f. Peyami Safa
g. H. Nihal Atsız
h. Ahmet Hamdi Tanpınar
ı. Mehmet Eroğlu
i. Kemal Tahir
j. Samihâ Ayverdi
k. Necati Cumalı

CEVAP: Toplumcu Gerçekçiler: b, i, k

Bireyin İç Dünyasını Esas Alanlar: e, f, h

Modernist Anlayış: c, d, ı

Dini ve Millî Duyarlılığı Yansıtanlar: a, g, j

ÖRNEK

Aşağıda boş bırakılan yerleri doğru bir biçimde doldurunuz.

---, dünyada meydana gelen değişiklikler sonucunda yabancılaşan, güçsüzleşen, kendi kabuğuna çekilen, toplumdandan yalıtılmış, melankolik, zayıf bireyi konu edinmiştir. Bu anlayışta --- terk edilmiş; geriye dönüş, bilinç akışı, monolog, iç monolog gibi tekniklere yer verilmiştir. --- . terk edilmiş, romanın yapı unsurları önemsenmemiştir. ---, mitolojiden, alegoriden ve çağrışımlardan faydalanmıştır.

CEVAP: Modernist roman, kronolojik zaman, Geleneksel roman tarzı, Şiirsel anlatım tarzından

ÖRNEK

Millî ve dinî duyarlılıkları esas alan romanlarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangileri söylenemez?

- I. Çok partili hayata geçiş süreci ile etkili olamaya başlamıştır.
II. Toplumsal sorunlar merkeze alınmıştır.
III. Batı taklitçiliğinin neden olduğu kültürel yozlaşma üzerinde durulmuştur.
IV. Bireyin iç dünyası, tek başına ele alınmıştır.
V. Genellikle geleneksel anlatım tarzı ve klasik olay örgüsü biçiminde oluşturulmuştur.

CEVAP: II, IV

Dünya Edebiyatında Roman

- İspanyol yazar Cervantes'e ait olan Don Quijote (Don Kişot) adlı eser, roman türünün başarılı ilk örneği kabul edilir.
- Metinlerin üslup özelliklerini belirleyen temel ölçüt yazarın etkilendiği akımdır.
- Akımlar; siyasi, tarihî, mitolojik, sosyolojik niteliklerin ön plana çıkmasında en önemli unsurdur.
- Klasisizm, Eski Yunan ve Roma sanatını esas alır. Dil soyuludur. Akılcılık ve kalıplıdır. Mitolojik unsurlar bulunur.
- Romantizm, klasisizme tepki olarak doğmuştur. Günlük konuşma dilini esas alır. Her sınıftan insanı kahraman yapabilirler. Duygu ön plandadır. İnsancı yaklaşımdır.
- Realizm, nesnel dil ve biçim kusursuzluğunu önemser. Açık ve yapmacıksız bir dil vardır.
- Natüralizm, kahramanları sosyal sınıfına göre konuşur. Sokak dili kullanılır.

18. Yüzyılın Başlıca Roman Yazarları

Fenelon, Voltaire, Jean Jacque Rousseau, Chateaubriand, Daniel Defoe, Jonathan Swift, Goethe

19. Yüzyıl ve Yüzyılın Başlıca Roman Yazarları

- 19. yüzyılda roman türünün yetkin örnekleri ortaya konmuştur.
 - Romantizm, realizm ve natüralizm etkili olmuştur.
- Stendhal, Balzac, Victor Hugo, Puşkin, Turgenyev, Dostoyevski, Tolstoy, Gogol, Gorki, E. Zola...

20. Yüzyıl ve Yüzyılın Başlıca Roman Yazarları

- Savaşlar ve savaşların ardından bunalım etkili olmuştur.
- Savaş sonrası topluma yabancılaşan birey anlatılır.
- Zaman iç içe geçmiş biçimdedir, kronolojik değildir.
- Öğretici özellikler taşımaz.
- İç monolog, geriye dönüş, bilinç akışı gibi anlatım teknikleri kullanılır.
- Geleneksel roman tekniklerinin dışına çıkılır.
- Varoluşçuluk ve modernizm roman anlayışında etkilidir.

Ernest Hemingway, Franz Kafka, Jaymes Joyce, Virginia Woolf, William Faulkner, Hermann Hesse, John Steinbeck, Albert Camus, Thomas Mann, Jean Paul Sartre, Cengiz Aytmatov...

Dünya Edebiyatında Belli Başlı Romanlar

Victor Hugo → *Sefiller, Notre Dame'ın Kamburu*
 Balzac → *Vadideki Zambak, Goriot Baba*
 G. Flaubert → *Madam Bovary*
 Stendhal → *Kırmızı ve Siyah*
 E. Zola → *Nana*
 Goethe → *Genç Werther'in Acıları*
 Thomas Mann → *Buddenbrook Ailesi*
 Charles Dickens → *İki Şehrin Hikâyesi, Oliver Twist*
 Daniel Defoe → *Robinson Crusoe*

Dostoyevski → *Suç ve Ceza, Karamozov Kardeşler*
 Tolstoy → *Anna Karenina, Savaş ve Barış*
 Gogol → *Ölü Canlar*
 M. Gorgi → *Ana, Benim Üniversitelerim*
 Turgenyev → *Babalar ve Oğullar*
 Jack London → *Vahşetin Çağırısı, Beyaz Diş*
 John Steinbeck → *Fareler ve İnsanlar, Gazap Üzümleri*
 Ernest Hemingway → *Yaşlı Adam ve Deniz, Çanlar Kimin İçin Çalıyor*
 Cengiz Aytmatov → *Gün Olur Asra Bedel, Beyaz Gemi*

ÖRNEK

"Bir kahve ister misin?" dedi Bilge. Beni dinlemediği için ayrıldım ondan. Ne konuştun ki? Sana, "Kahve ister misin?" diye sordular. Başımı yukarı kaldırdım ya ülkemizin geleneklerine uygun olarak konuşmazsınız bir karşılık verdim ya. "Bu geveze oğlan da nereden çıkmış?" derdi babam. Bizim ailede kimse konuşmaz. "Aslında, itiraflara çok meraklıyım." diye konuştu hafif bir sesle. Bir de iç gevezeliğimi duysaydın aziz peder. Başım dönüyor. "Nasıl dönüyor?" diye sormuştu doktor. "Başın duruyor da çevrendeki eşya mı hareket ediyor, yoksa sabit bir ortam içinde mi döndüğünü hissediyorsun?" Felsefi bir soru. Odanın ortasında, doktorla birlikte denemişlerdi. Önce eşya durdurularak Hikmet'in başı çevrildi, sonra da eşya.. İki de değil, demişti doktora. Utanmıştı. Bilim de dudak bükümüştü bu baş dönmesine. Dönmediğine karar vermişlerdi. Doktoru güldürmüştü Galile'yi örnek vererek. O hâlde çarpıntım var, diyerek son bir atılımda bulunmuştu Hikmet, hastalığını kanıtlamak için. Anlaşılmaz saatli bir lastik, kolunu acıtmıştı. Bilim, gene başını sallamıştı: Tansiyon normal. "Bana acıyordunuz." dedi. Bilgi, her canlının yaşamını biçimleyen, yaşamın en temel unsurlarından biri olma özelliğini taşır. Bilgi genel geçer tanımıyla bilen bilinen, algılama ilişkisi ötesinde de vardır ve varlığını sürdürür. Her disiplin bilgi üstüne kurulmuştur. Bilgi kuramı felsefenin doğası gereği, bütün yapıp etmelerden sıyrılmış, yalnız kavram ve dile bağlı olarak vardır.

1. Bu parçada kullanılan anlatım biçimi nedir?
2. Bu parçada anlatıcı kaçınıcı kişidir?
3. Bu parça, hangi bakış açısıyla yazılmıştır?
4. Bu parçadaki anlatım teknikleri nelerdir?

CEVAP

1. Öyküleme
2. Birinci kişi / üçüncü kişi
3. Kahraman bakış açısıyla /hâkim
4. Diyalog, anlatma, gösterme

Eser üst kurmacı ve çoklu bakış açısıyla yazılmıştır.

ÖRNEK

Ben merkez muhacim olarak oynuyorum. Sağımda Mehmet Bey, solumda tombalacı Arif. Ulusal saldırcılar. Biri günahlarımı yazsın, öteki de olmayan sevaplarımı. Muhsin Bey de yönetimi ele alsın. Biz, Apokalipsin, yani cehennemin dört atlısı olarak hava yollarına binelim. Yerimizi bilelim. Hiç olmazsa bir film çevirelim. Yerli filmlerin kısa bacaklı atlarıyla bir nakliye uçağına dört nala binelim. Bilge beni ne yapsın? (Hayır, Sevgi değil; ben söylüyorum.) Bütün başımıza gelenler Sevgi yüzündendir. Şerefimi iki paralık etti, albayım. Uçak kalkıyor albayım, atlar huysuzlanıyor; acele edelim. Mehmet Bey kekeliyor albayım. Kemerlerimizi bağlıyoruz, susuyor. Kekemeler, kekeleyerek su...

Bu parça hangi roman anlayışını yansıtan özellikler taşır?

CEVAP: Modernist roman

1. Türk edebiyatında yenileşmenin ve Batılılaşmanın ilk dönemi, bu dönemdir. Batılı türlerle edebiyatımız bu dönemde tanışmış, ilk Batılı örnekleri de bu dönemde verilmiştir. Dilde sadeleşme amaçlanmış olsa da bu gayeye ulaşılamamış ancak toplumcu bir anlayışla eserler ortaya konmuştur. Tanzimat'ın II. Dönemi'nde bu anlayış değişse de yenileşme çabası süregelmiştir.

Aşağıdaki sanatçılardan hangisi bu parçada söz edilen dönemlerde roman türünde eser vermemiştir?

- A) Samipaşazade Sezai
B) Şinasi
C) Namık Kemal
D) Ahmet Mithat Efendi
E) Recaiade Mahmut Ekrem

2. Nazlı büyütülmüş, üstünkörü bir öğrenim görmüş Bihruz Bey, bir vezir oğludur, yani paşazade. Babası ölünce Bihruz'la cahil ve saf annesine büyük bir miras kalır. Yirmi dört yaşlarındaki Bihruz Bey hazır paranın bitmeyeceğini sanarak kendini gezmelere, eğlencelere kapılır. Alafranga giyinmek, yerli yersiz Fransızca konuşmak, lüks faytonunda tur atmak başlıca meraklarıdır. Bir gün İstanbul'un o zamanki gezinti yerlerinden Çamlıca bahçesinde genç, güzel bir kadın görür. Hayalinde onu kibar bir aile kızı olarak tasarlar. Bir daha da göremediği Periveş adındaki bu kızın sevdasıyla hastadır âdeta. Serveti tükenedursun, dalkavuk ve yalancı arkadaşı Keşfi Bey, Bihruz'a Periveş'in öldüğü haberini verir.

Bu parçada söz edilen eserle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yanlış Batılılaşma konusu işlenmiştir.
B) Tanzimat II. Dönem ürünüdür.
C) İlk realist roman örneğidir.
D) Mirasyedi bir tip olan Bihruz anlatılır.
E) Yazarı, Abdülhak Hamit Tarhan'dır.

3. Servetifünun Dönemi'nde Halit Ziya Uşaklıgil tarafından yazılmış olan --- adlı eserde zengin bir hayat süren Adnan Bey ve onun genç eşi Bihter anlatılır. Bu dönemde yazılmış olan bir diğer eser olan --- ise edebiyatımızın ilk psikolojik romanıdır. Mehmet Rauf, bu eserinde yasak aşkı anlatmıştır.

Bu parçadaki boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) *Mai ve Siyah – Genç Kız Kalbi*
B) *Kırık Hayatlar – Ferda-yı Garam*
C) *Bir Ölünün Defteri – Eski Aşk Geceleri*
D) *Ferdi ve Şürekası – İntizar*
E) *Aşk-ı Memnu – Eylül*

4. I. *Ateşten Gömlek*
II. *Sinekli Bakkal*
III. *İstanbul'un İç Yüzü*

Yukarıda verilen romanların ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aynı konuyu işlemiş olmaları
B) Aynı yazarın eseri olmaları
C) Romantizm etkisiyle yazılmaları
D) Servetifünun Dönemi'nde yazılmış olmaları
E) Millî Edebiyat Dönemi'nde yazılmış olmaları

1. Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun *Darağacı* adlı tarihî romanında 15. yüzyıl başlarında Osmanlının geçirmiş olduğu siyasi ve sosyal çalkantılar, Moğol ordusuyla Osmanlı ordusu arasındaki mücadele, Yıldırım Bayezit'le Timur arasındaki çekişme ve Fetret Devri'nde Yıldırım Bayezit'in çocuklarının taht kavgası konu edilir.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İç karışıklıklar
B) Bireysel isyanlar
C) Toplu göçler
D) Dış etkiler
E) Ekonomik değişimler

2. Akın, konusunu İslamîlik Öncesi tarihimizden, Anayurt'taki iç denizin kuruması olayından alan ve hece ölçüsüyle şiir-piyes biçiminde yazılmış bir destandır. Yıllarca sürmüş kuraklığın sona ermesi için ihtiyar hakan İstemi Han, yasa gereğince, kurban edilecektir. Gün, Batı ve Doğu Beyleri bu hükmü yerine getirmek üzere İstemi Han'a gelirler. Bu üç beyin oğulları da devlet yönetimini öğrensinler diye, Hakan'ın yanındadırlar.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yargılanmasını sonlandırmak
B) Kanuna uygun davranmak
C) Sözü kanun yerine geçmek
D) Verilen kararı uygulamak
E) Kuralları belirlemek

3. Roman, Tanzimat Dönemi'nde edebiyatımıza girmiştir. Bu türün ilk örnekleri, çeviriler yoluyla olmuştur. —, Fenelon'dan *Telemak* adlı eseri çevirmiş ve bu eser, ilk çeviri roman olarak edebiyatımızda yerini almıştır.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Namık Kemal
B) Nabizâde Nâzım
C) Samipaşazade Sezai
D) Yusuf Kamil Paşa
E) Ahmet Mithat Efendi

4. I. *Taaşuk-u Talat ve Fitnat*
II. *Araba Sevdası*
III. *İntibah*
IV. *Cezmi*

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen eserlerle ilişkilendirilemez?

- A) İlk tarihî roman
B) İlk yerli roman
C) İlk edebî roman
D) İlk köy romanı
E) İlk realist roman

1. (I) 1923-1950 yılları arasında roman yazarlarından bazıları Millî Edebiyat Dönemi'ndeki çizgilerini sürdürürlerken gözlemci gerçeklik önem kazanmıştır. (II) Yazarlar, cumhuriyet inkılaplarını, yeni yaşam tarzını, cumhuriyetin yeni kurumlarını ve değişen değerleri eserlerine taşımışlardır. (III) Gerçekçi gözlemcilikle daha yetkin eserlerin verildiği bu dönemde Anadolu gerçeği de işlenmiştir. (IV) Aydın - halk çatışmasını işleyen *Yaban* adlı eser, bu dönemin niteliklerini barındırır. (V) Toplumcu gerçekçi yazarlardan Abdülhak Şinasi Hisar, gözlem gücüyle ön plana çıkmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlışlığı vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Ali Rıza Bey; öteden beri kahvelerin, gazinoların baş düşmanı idi. Memurluğu zamanında mütemadiyen: Nedir bu miskinhaneler efendim? Elimde kuvvet olsa bunların hepsini kapatırım! diye söylenmişti. Onların, işi, ekmeği ve evinde rahatı olmayan zavallı tekaütler için ne bulunmaz teselli köşeleri olduğunu şimdi anlıyordu. Evvela Çamlıca'ya yahut Üsküdar Çarşısı'na doğru yaptığı uzun yürüyüşler esnasında kır kahvelerinde dinlenmekle başlamıştı. Sonra, yavaş yavaş çarşı ve mahalle kahvelerine alıştı. İlk zamanlarda kendi kendine bir köşeye çekilerek gazete okuyordu. Bunların daimi müşterilerine karşı duyduğu tikslenme hâlâ geçmemişti.

"Yaprak Dökümü" adlı romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Teması, yanlış Batılılaşmadır.
B) Bir ailenin değişen değerler karşısında çözülüşü anlatılır.
C) Sosyal unsurlara yer verilmiştir.
D) Yazarı, Reşat Nuri Güntekin'dir.
E) Bireyin topluma yabancılaşması anlatılmıştır.

3. Bir gün, bir öğle üstü idi. Kahvenin çardağı altında otuyorduk. Bizim Mehmet Ali, Bekir Çavuş, Salih Ağa ve Muhtar; hep orada idiler. Bahis, harp üzerine ve onun akıbetlerine dairdi. Onlara, İstanbul'un dört devletin askerî işgali altında olduğunu, İzmir'in ta Bursa'ya kadar Yunanlılar tarafından istila edildiğini, Adana'dan henüz Fransızların el çekmediğini, Urfa'da, Antep'te kanlı olaylar cereyan etmekte olduğunu haber veriyor ve her birinin yüzüne ayrı bir dikkatle bakıyordum. Hiçbirinde ne hayret, ne dehşet ne de alelade bir alâka izine tesadüf etmedim. Ateşin içinden henüz çıkmış olan Mehmet Ali bile artık bunları geçmiş zamana ait bir masal gibi dinliyordu.

(...) Tam bu sırada bir de baktım ki muhtar uyukluyor. Mehmet Ali elindeki çakı ile bir söğüt dalını yontuyor. Salih Ağa, ta uzakta yamaçta, otlayan davarlarını gözetliyor. Yalnız, Bekir Çavuş biraz dikkat eder gibi göründü:

— Efendi, tekrar savaş olacak mı? dedi.

— Olmaktadır, dedim. İşitmediniz mi? Mustafa Kemal isminde bir büyük adam, bir büyük kumandan, İstanbul'dan çıktı, Anadolu'ya geçti.

Yaban adlı romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Aydın-halk arasındaki kopukluk konusu işlenmiştir.
B) Cahilliğin ne kadar kötü olduğu üzerinde durulmuştur.
C) Anadolu, gerçekçi biçimde ele alınmıştır.
D) Bekir Çavuş, aydın kişiyi temsil eder.
E) Bu romanın yazarı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'dur.

4. Sanatçı, önce Fecriati sanat anlayışıyla bireysel eserler verdi. Anadolu'nun işgali ve sonrasındaki süreçte Millî Edebiyat anlayışıyla eserlerini verdi. Millî Edebiyat Dönemi sonrasında da eser vermeye devam eden yazar, 1950'lere kadar eser vermiştir. Roman, hikâye, mensur şiir, anı, tiyatro gibi türlerde eserler veren sanatçının *Kıralık Konak*, *Hüküm Gecesi*, *Sodom ve Gomore* bilindik eserlerindedir.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçada tanıtılan sanatçıya ait eserlerden biri değildir?

- A) *Ankara* B) *Bir Sürgün*
C) *Panorama* D) *Yaban*
E) *Damga*

5. Nuran düşünüyordu: "Acaba şimdi böyle adamlar var mı?"

— Ne kurtarıcı düşüncenin ne de ermenin kapısı kapanmayacağına, Allah'a giden yollar daima açık olduğuna göre, olması lâzım.

Nuran, dostunun bir tarafını keşfetmiş gibi ona bakıyordu. Genç adamdan biraz şüphe, hattâ istihfaf, inkâr gibi şeyler bekliyordu. Hâlbuki Mümtaz çok başka dille konuşuyordu. Mümtaz kendisini anlatmak ihtiyacını duydu.

— Bilmem, tam dindar mıyım? Herhâlde şu anda dünyaya çok bağlıyım. Fakat ne Allah ile kulunun arasına girmek isterim ne de insan ruhunun büyüklüğünden, imkânlarından şüphe ederim. Kaldı ki bunlar millî hayatın kökleridir. Bak, kaç gündür İstanbul'da, Üsküdar'da geziyoruz, sen Süleymaniye'de doğmuşsun, ben Aksaray'la Şehzade arasında küçük bir mahallede doğdum. Hepsinin insanlarını, içinde yaşadıkları şartları biliyoruz. Hepsi bir medeniyet çöküntüsünün yetimleridir.

Huzur adlı romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Eski - yeni çatışması vardır.
- B) Medeniyet çöküntüsünden söz edilir.
- C) Bireyin iç dünyasını yansıtan bir eserdir.
- D) Tarihsel gerçeklikten yola çıkmıştır.
- E) Sosyolojik unsurlara yer verilmiştir.

6. I. *Kuyucaklı Yusuf*
II. *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*
III. *Kiralık Konak*
IV. *Tatarcık*

Numaralanmış eserler, aşağıdaki yazarlardan hangisiyle ilişkilendirilemez?

- A) Halide Edip Adıvar
- B) Reşat Nuri Güntekin
- C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- D) Ahmet Hamdi Tanpınar
- E) Sabahattin Ali

7. İstanbul'da rind, filozof bir saatçinin yanında çırak olarak yetişen Hayri İrdal, Birinci Dünya Savaşı'nda askere alınır, dört yıl sonra döner gelir, evlenir, karısının ölümünden sonra da ruh doktoru Ramiz'in Psikanaliz Cemiyetine ve İspiritizmalar Kulübüne üye olur. İkinci evliliğini bu kulüpte tanıdığı Pakize ile yapar. Günün birinde Doktor Ramiz, ona bir okul arkadaşını tanıştırır; Halit Ayarcı'nın da saat düşkünü olması, dükkânı falan olmayan fakat saatten çok iyi anlayan Hayri İrdal ile Halit Ayarcı arasında sıkı bir dostluğun gelişmesine ve ikisinin beraberce Saatleri Ayarlama Enstitüsünü kurmalarına yol açar. Hayatını bu enstitünün müdür muavini olarak bütün içtenliğiyle saatlere ve zamana adanmış olmak, Hayri İrdal'ın şimdi en büyük mutluluğudur.

Saatleri Ayarlama Enstitüsü adlı romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Romanın olay örgüsü hakkında bilgi verilmiştir.
- B) Alıntılanan eser, bireyin iç dünyasını esas almaktadır.
- C) Birey-kültür çatışmasına yer verilmiştir.
- D) Roman kişileri ile ilgili bilgi verilmiştir.
- E) Roman kişisi Hayri İrdal'ın macerası merkeze alınmıştır.

8. --- gibi yazarlar, bu eğilimde eser vermişlerdir. Bireyin toplumsal yönünden çok bireysel ve yalnız tarafına yönelen bu yazarlar; insan gerçeğini farklı yönlerden vermeye çalışarak insan psikolojisini öne çıkarmışlardır. Bireyin bunalımını, çıkmazlarını ve toplumdan uzaklaşmasını işleyen bu yazarlar, psikoloji biliminden de faydalanmışlardır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) Sabahattin Ali
- B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- C) Ahmet Hamdi Tanpınar
- D) Yaşar Kemal
- E) Samim Kocagöz

1. Mefaret kızardı. Besim'in fikirlerini bilirdi. Yazın balkonda şezlonglara uzandıkları zaman, kışın bitişik salondaki şöminenin önünde berberlere gömülerek yaptıkları sayısız münakaşaların hepsi lakırdıda kalırdı. Böyle, ev halkından birinin şerefi üzerine hiç konuşulmamıştı. Hele Selmin'in, Selmin'in...

- Besim, rica ederim. Selmin benim kızım, senin ablanın kızı. Başıma kan çıkıyor. Düşün ki, Allah vermesin, böyle bir şey varsa büyük rezalet. Dört aydan beri nişanlısından ayrı bu kız. Herkes bunu biliyor ve herkes senin gibi düşünmüyor.
- Herkes... Herkes...

Yalnızız adlı romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Roman kişilerinden Selmin üzerine olumsuz sözler söylenmiştir.
- B) Selmin'in başından geçen olumsuz bir durumdan söz edilmektedir.
- C) Besim ve Mefaret, sıklıkla tartışmaktadır.
- D) Besim, sözleri ve yargılarıyla olumsuz bir kişidir.
- E) Mefaret, Selmin'den uzaklaşmak istemektedir.

Orta boylu denemez, kısa da değil. Askerliğindeki ölçülere göre boyu bir altmış iki, kilosu elli dört. Şimdilerde, otuz üç yaşında, gene don gömlek kantara çıkırsa elli altı ya da elli yedi kiloyu bulur. İki yıldır karın kasları gevşemeye başladı. Başı bedenine göre büyükçe, alnı geniş; saçları, kaşları, gözleri, bıyığı koyu kahverengi; yüzü kuru, biraz aşağıya çekik ama gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının gittiği sabah aynaya baktığında gördüğü kadar değil. Elleri küçük, tırnakları kısa; omuzları, göğsü dar. Yedi aylık doğmuş. 1930 yılı Kasım'ının 28'inde akşama doğru ağırları tutmuş anasının. Önce biraz beklemiş; bakmış olacak gibi değil, başını örtüp aşağıya inmiş, merdiven başından bağırarak "Ebeye koş Ahmet Efendi!"

Zebercet'in tanıtıldığı bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Roman kişinin fiziksel özelliklerine yer verilmiştir.
- B) Son dönemdeki fiziksel değişimi dile getirilmiştir.
- C) Bedenindeki orantısızlıktan söz edilmiştir.
- D) Dünyaya gelişine ilgili ayrıntılar vardır.
- E) Tanıtılan roman kişinin ruhsal özellikleri aktarılmıştır.

3. Olay, XX. yüzyılın ikinci yarısında, bir gece, Turgut'un evinde başlamıştı. O zamanlar daha Olric yoktu, daha o zamanlar Turgut'un kafası bu kadar karışık değildi. Bir gece yarısı evinde oturmuş düşünüyordu. Selim, arkasından bir de herkesin bu durumlarda yaptığı gibi mektuba benzer bir şey bırakarak, bu dünyadan birkaç gün önce kendi isteğiyle ayrılıp gitmişti. Turgut, bu mektubu çalışma masasının üstüne koymuş, karşısında oturup duruyordu. Selim'in titrek bir yazıyla karaladığı satırlar gözlerinin önünde uçuyordu. Harflerin arasında arkadaşının uzun parmaklarını seçer gibi oluyor, okuduğu kelimelerle birlikte onun kalın ve boğuk sesini duyduğunu sanıyordu.

Tutunamayanlar adlı romandan alınan bu parçada geçen kişilerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Roman kişilerinden Selim'in intihar ettiği anlaşılmaktadır.
- B) Turgut'un içinde bulunduğu durumdan söz edilmiştir.
- C) Turgut, evinde yalnızdır ve mektupla ilgilenmektedir.
- D) Olric, Turgut'un en yakın arkadaşıdır.
- E) Mektubu okuyan Turgut, tuhaf bir ruh hâli içine girmiştir.

4. Bu yazar, romanlarında yalnızlaşan bireyi ele alır. Toplumdan uzaklaşmış, kendi kabuğuna çekilmiş, kendisiyle hesaplaşmayı yeğleyen karakterler, bu yazarın romanlarının başkışısı durumundadır. Onların hayata karşı olumsuz ve yenilmiş tavırları dikkati çeker. Yazar, onların bu yalıtılmış hâlini okura aksettirmeye çalışır.

Bu parçada söz edilen yazar, aşağıdaki anlayışlardan hangisinin etkisinde romanlarını yazmıştır?

- A) Toplumcu gerçekçi
- B) Bireyin iç dünyasını esas alan
- C) Modernist
- D) Millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan
- E) Millî edebiyat zevk ve anlayışını sürdüren

5. Murtaza'yı bir hayli tanıyan terzi onu, ondaki ruh hâlini gayet iyi anlamıştı. Urbayı hiç üşenmeden söktü, Murtaza'nın istediğinden âlâ, tıpkı tıpkısına subaylarınınkini hatırlatan yeni bir urba daktı. Hele kasketi! Murtaza urbasını giyip, kasketini başına geçirince coştı. O coşkununla geçti aynanın karşısına. Kendini öyle beğendi, öyle beğendi ki terzinin boynuna heyecanla sarıldı: "Yaşşa arslan yavrusu arslan! İşte şimdi tıpkı oldum Kolağası Şehit Hasan Bey!"

O coşkununla terziden fırladı. Birbirini kesen çamurlu sokaklardan yıldırım gibi geçip, rahmetli annesinin ahret kardeşi Âkile halanın barakasına top gibi daldı. Ama Âkile hala görünürlerde yoktu. Avazı çıktığı kadar bağırdı:

"Hala, Âkile hala, abe Âkile hala derim!"

Elli sularında kadın komşudaydı. Duydu, geldi:

"Ne var be? Ne bağırırısın?"

Murtaza sert bir hareketle esas vaziyete geçti, patayı çekti.

"Nasıl? Benzedim mi Hasan Bey dayıma?"

Murtaza adlı romandan alınan bu parça ve romanla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Roman kişilerinin diyaloglarına yer verilmiştir.
- B) Murtaza'nın yaşadığı değişimden söz edilmiştir.
- C) Roman kişilerinin psikolojik tahlilleri yapılmıştır.
- D) Murtaza, yöresel ağzına göre konuşturulmuştur.
- E) Karakterler, sıradan kişilerdir.

6. Dikenlidüzüne beş kadar köy yerleşmiştir. Bu beş köyün beşinin de insanları topraksızdır. Cümle toprak Abdi Ağa'nındır. Dikenlidüzü, dünyanın dışında, kendine göre apayrı kanunları, töresi olan bir dünyadır. Değirmenoluk köyü Dikenlidüzü'ndeki köylerin en büyüğüdür. Abdi Ağa da bu köyde oturur. Köy, düzlüğün gün doğusuna düşer. Kayalığın dibindedir. Kayalar mordur. Üstlerini süt beyaz, yeşile çalan, gümüşü, türlü renkte lekeler örtmüştür. Üst başta yaşlı, yaşlılıktan dalları toprağa eğilmiş, dalları kıvrılmış bir çınar ağacı bütün haşmetiyle yıllardır orada durup durur. Çınar ağacına yüz metre yaklaşırsın, elli metre yaklaşırsın ortalıkta çit yoktur. Her bir yan derin bir sessizlik içindedir. Sessizlik korkutur insanı. Yirmi beş metre yaklaşırsın gene öyle... On metrede aynı sessizlik. Ağacın yanına gelip de kayadan yanına dönüncedir ki iş değişir, birdenbire bir gürültü patlar. Şaşırır insan... İlk kulakları sağır edecek derecede çoktur. Sonra iner, yavaşlar.

İnce Memed adlı romandan alınan bu parça ve romanla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Olayların geçtiği yerler, gerçeğe uygundur.
- B) Mekânlar, canlı tasvirlerle verilmiştir.
- C) Roman, toplumcu gerçekçi çizgidedir.
- D) Ağalığın toplumsal sorun olduğu dönemden söz edilmiştir.
- E) Kan davası, olayların gidişine yön verecektir.

1. Selim'in odasına girdi. En küçük bir köşeyi bile ihmal etmeden aramalıyım. Bütün kitapların içine bakmalıyım. Bütün dosyalardaki kâğıtları birer birer incelemeliyim. Kitapların sayfalarını da çevirmeliyim. Belki bir sayfanın altına bir düşüncesini, kitap hakkında bir görüşünü yazmıştır. Böyle karalamalardan nefret ederdi ama belli olmaz. Son zamanlarda ne hissettiğini hiç bilmediğim anlaşılıyor. Selim'in arkadaşı... Bir kadın... bunu hiç beklemezdim.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çoklu bakış açısı kullanılmıştır.
B) Çoklu anlatıcı vardır.
C) Modernist roman özellikleri taşır.
D) Zaman, düzenli biçimde, ilerlememiştir.
E) Anlatıcı ile roman kişisi aynı kişidir.

-v işiyle Murtaza Ağa, kendisi uğraşıyordu. Kasabanın en güzel evi çeltikçi Uzun Rahmet'indir. Uzun Rahmet evi geçen yıl yaptırdı. Yapılırken ev dillere destan oldu. Bittiği zaman sırf bu evi görmek için köylerden insanlar geldi. Bu evden başkası yakışmazdı genç Kaymakam'a. Bu bir hayat memet meselesidir. Evin döşeme işini Kemal Taşan üzerine aldı. Kemal Taşan Ziraat Okulu mezunu, birkaç yıl memuriyet yapmış sonra istifa etmiş. İki yıldır da çeltikten çok kazanan, kasabada en şık giyinen, konuşmasını bilen, sözlerinin arasına ağır lugatlar karıştıran bir gençtir. Bu işi bilir. Kaymakam bekârmış. Nasıl olsa evlenecek. Karyola iki kişilik, yatak som kuş tüyü... Halılar Isparta olmaz, Eğin olacak... Yani evi öyle döşediler dayadılar ki sorma! Duvarlarda tablolar bile eksik değildi. Duvarda on, on beş tablo vardı. Görenin ağzının suyu akar. Hele bir tane vardı bir sazlık...

Romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Gözlem ve tasvirler ön plandadır.
B) İç çözümleme tekniğinden faydalanılmıştır.
C) Hâkim bakış açısıyla yazılmıştır.
D) Üçüncü kişi ağzından anlatımla yazılmıştır.
E) Roman kahramanının karakter özellikleri sıralanmıştır.

3. "Acemistan'a gidecek değilsin kızım. Üsküdar neredede? Şuracıktay, burnumuzun dibinde... Sana hem yağlı bir kapı bulmalı hem de semt mi beğendirmeli? Boğaziçi'ne, Bulgurlu'ya gitmeyiz diyen Arap aşçılar gibi sen de ahmaklık etme. Her hâllerine ben kefilim, diyorum. Beğenmezsen durmazsın. Seni pençeyle köleliğe satmıyorlar ya. Yıkan, temizlen, aklan paklan, en yeni elbiseni giy. Şöyle ağırbaşlı, her işi yapan, çalışkan hizmetçi hâline gir. Vallahi az zamanda orada donanır, tövbe yoksulu olursun. Boğazın yemek, üstün elbise, cebin para görür. Oradan bana bir hizmetçi ısmarladılar. Anan rüyama girdi. Sen aklıma geldin. Sonra bana dua edersin. Ayşe Hanım'ın bu inandırıcı sözleri ve ricaları karşısında teklifini kabul ettim ve ertesi gün gitmek için hazır bulunmaya söz verdim.

Romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anlatıcı, olayın akışına müdahale etmemiştir.
B) Roman kişisi; gördüklerini, şahit olduklarını aktarmıştır.
C) Anlatıcı, olaylara kendince yorum getirmiştir.
D) Kahraman bakış açısıyla yazılmıştır.
E) Diyalog tekniğinden faydalanılmıştır.

4. Kapının zilini çalarken birden yaptığı işin anlamsızlığını hissetti. Fakat kapı açıldı ve Müzeyyen Hanım'ın yorgun ve sarı yüzü görüldü. Hiçbir şey söylemeden Turgut'u içeri aldı. Oturma odasına geçtiler. Radyonun yanındaki koltukta genç bir adam oturuyordu. Zayıf, uzun boylu, solgun yüzlü ve gözlüklü biriydi bu. Acı bir surat takınmış bir adam, Turgut'un daha önce görmediği biri... Orada kimseyi bulacağını düşünmeyen Turgut'a, tavırları sahte gelen biri. Selim'in annesinden başka bir insanı görmeye hazırlıklı olmadığı için ona yabancı ve iğreti gelen bir "arkadaş". Ben, her ne pahasına olursa olsun buraya geldikten sonra, benden önce nasıl birisi aynı durumda olabilir? Üzülme canım, rastlantı; resmî bir ziyaret olmalı. Burhan Bey de eksik olmasın aramış beni. Selimciğimin çok iyi bir arkadaşıydı.

Romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Diyalog tekniğinden faydalanılmıştır.
B) Çoklu anlatıcı söz konusudur.
C) Modernist roman özelliklerini taşır.
D) Olaylar, belli bir sırayla verilmiştir.
E) Roman kahramanı yalnızca gözlemlediklerini aktarmıştır.

5. **HİKMET:** Neden alçak sesle konuşuyorlar? (Düşünür.) Yatakta, bütün sesler insana boğuk gelir. Hayır, alçak sesle konuşmuyorlar; sesleri uzaktan geldiği için öyle sanıyorum. Allah kahretsin! Bütün söylediklerini anlıyorum. (Yüzükoyun yatar; başını yastığa, daha doğrusu, kılıf geçirilerek yastık hâline getirilmiş mindere bütün gücüyle bastırır.) Duymak istemiyorum homurtularınızı işte! (Başını kaldırarak seslerin geldiği yöne çevirir.) Bir kelimeni bile duymak istemiyorum Naciye Teyze! (Ümitsizlikle başını yastığa bırakır.) Sonunda hiç insan sesi çıkaramazsın inşallah, hayvanca homurtulardan ibaret kalırsın. (Yastığı düşürür.) Kapı aralık olduğu hâlde kimseyi göremiyorum. (Eliyle yatağın baş tarafını yoklar. Yastığı bulamaz.)

Tehlikeli Oyunlar adlı romandan alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öyküleyici anlatım kullanılmıştır.
B) Anlatma tekniği kullanılmıştır.
C) İç konuşma tekniğine yer verilmiştir.
D) Geriye dönüş tekniğinden yararlanılmıştır.
E) Olay, iç mekânda geçmektedir.

Halit Ayarçı'yı tanımadan evvelki hayatım, dedim. Fakat gerçekten buna bir hayat denebilir mi? Eğer yaşamak kelimesinin manası her şeyden mahrum olmak ve ıstırap çekmekse, her an küçülmek ve bunu nefsinde her lâhza duymaksa, bir türlü aşamayacağı bir çemberin içinde durmadan çırpınmaksa, süphesiz ben de benimkiler de en derin şekilde yaşıyorduk. Yok, bu kelimenin içinde biraz ruh ve imkân genişliği, birtakım hakları duymak, o içten sevinmeler, dışa karşı bir parçacık güven, etrafınızla müsavi şartlar içinde rahat bir karşılaşma filân varsa o zaman iş çok değişir. Dikkat ediniz ki bir şeyler yapmaktan, insanlara faydalı olmaktan hiç bahsetmedim. Zaten Halit Ayarçı'yı tanıyana kadar bu cinsten bir zevkin farkında bile değildim. Bugün ise hayatımın bir gayesi var. Arkamda az çok beni hatırlatacağına inandığım bir iş bırakıyorum. On yıl müddetle dünyanın en yeni, en faydalı müessesesinin müdür muavinliğini yaptım.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Anlatıcı, hayatındaki dönüm noktasını anlatmıştır.
B) Kişilere ve olaylara dair ayrıntılara yer verilmiştir.
C) Olayın geçtiği zamanla ilgili ayrıntıya yer verilmemiştir.
D) Mekânlara dair ayrıntılara yer verilmemiştir.
E) Yazar, özetleme tekniğinden faydalanmıştır.

7. Atlamayı nasıl becerecekti? Kamyon, arkasında atılmış pamuk gibi bir toz yığını bırakarak koşuyor, dar dönmelerde, içindekileri bir yandan bir yana fırlatarak, kıvrıntılar yapıyordu. Birçok defa gördüğü hâlde hiç içine binmediği bu acayip şey, çıkardığı gürültü ve insanı sersem eden hızıyla, ciğerlere ve beyne dolan sıcak benzin kokusu ile birdenbire korkunç bir kılık alan bu makine ona anlaşılmaz bir ürkeklik veriyordu. Bu toz, gürültü ve sürat kargaşalığı içinde dumanlanan kafasından, bozuk bir rüya şeridi gibi köyü, kendisine anlatılan İzmir'in hayalinde yarattığı vuzuhsuz şekilleri, şoförün benzin kokulu yüzü, Beyşehir'de inen gözlüklü avukatın siyah ceketinden fırlayan sıska ensesi geçiyordu.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öyküleyici anlatım biçimi ile yazılmıştır.
B) Olayın geçtiği yerle ilgili ayrıntı verilmiştir.
C) Betimleme yapılmıştır.
D) İç monolog tekniğinden faydalanılmıştır.
E) Roman kişinin psikolojisi anlaşılmaktadır.

8. İçeri çekiliyorum, deniz seyreliyor. Soyunuyorum. Gömleği iskemlenin arkalığına geçirdim. Pantolon bir köşede de dursa da olur. Daracık oda, yatak geniş. Serin çarşafa oturuyorum. Yatmış, ısıtmış, kokusunu bırakmış gelip geçen. Yataklar çabuk soğur. Otelciler her gün insan görürler, tümen tümen insan. Bu yatak da öyle. Yepyeni bir odadayım. İlk olarak odamdan başka yerde yatacağım. Burası benim için yepyeni ama aşağıdaki kâtip için bir başkalık olsun, olabildim mi? Boğuldum gitti öteki kayıtların altında. Benden sonra bir başkası yazılır o deftere. Yeşil gözleri vardı kâtipin. Geceleri denize çıkamayan gözler. Balığı getirseymişim, özlem içinde kıvranırdı belki. Gündüzün uyur her hâlde. Denize çıkmaz, girip yüzse de. Sandalı ışıktan uzağa çekemez.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Psikolojik unsurlara yer verilmiştir.
B) Kahramanın düşünceleri belli bir sıra ile verilmemiştir.
C) Mekânla ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.
D) Bilinç akışı tekniği kullanılmıştır.
E) Anlatıcı, araya girerek yönlendirme yapmıştır.

1. I. *Teneke*
II. *Bereketli Topraklar Üzerine*
III. *Osmancık*
IV. *Kürk Mantolu Madonna*

Numaralanmış eserlerle aşağıdaki yazarlardan hangisi eşleştirilemez?

- A) Peyami Safa
- B) Tarık Buğra
- C) Orhan Kemal
- D) Sabahattin Ali
- E) Yaşar Kemal

2. I. *İnce Memed*
II. *Kuyucaklı Yusuf*
III. *Murtaza*

Numaralanmış eserlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aynı yazar tarafından yazılmış olmaları
- B) Natüralist roman olmaları
- C) Toplumcu gerçekçi anlayışla yazılmış olmaları
- D) Millî Edebiyat Dönemi ürünü olmaları
- E) Türünün ilk örnekleri olmaları

3. I. *Yalnızız*
II. *İbiş'in Rüyası*
III. *Ruh Adam*

Numaralanmış eserlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) 1923 - 1950 Dönemi ürünleri olması
- B) Toplumcu gerçekçi yazarlar tarafından yazılmış olmaları
- C) Modernizm akımının etkilerinin görülmesi
- D) 1950 - 1980 Dönemi romanları olması
- E) Aynı yazarın eserleri olmaları

4. Tarık Buğra — adlı eserinde Millî Mücadele'yi merkezden değil bir kasabadan anlatır. Roman, Kuvayımillîye'yi anlatır. İstanbullu Hoca, Salih ve Doktor gibi karakterler eserde öne çıkar. Orhan Kemal, — adlı eserinde sınıfsal çatışmaları konu edinir. Bu romanda Güllü'nün verdiği mücadeleler sonrasında Muzaffer Bey'in eşi ve sonrasında sınıfsal bakımdan yükselmesini anlatılır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) *Firavun İmanı - Cemile*
- B) *İbiş'in Rüyası - Baba Evi*
- C) *Gençliğim Eyvah - Murtaza*
- D) *Küçük Ağa - Hanımın Çiftliği*
- E) *Siyah Kehribar - Avare Yıllar*

5. İnsanların, hele çocukların tabiatlarında taklit meyli o kadar kuvvetlidir ki Çamlıca'daki eniştemizin, kerevetinde gazete okurken hazan yerinden fırlayarak "Gittiii! Uçtuuu!" diye haykırdığını gördükten ve duyduktan sonra, evimize dönünce, ben de onu taklit etmek hevesine kapılırdım. Onun gibi bir kerevetin üstüne bağdaş kurarak gazete okur, hazan, gördüğüm mühim bir şeyle halecana düşmüş gibi minderin üstünde ayağa kalkarak, bu sözlerin neleri hatırlattığını ve giden kimdir? Uçan nedir? bunları bilmeden, "gittiii, uçtuuu!.." diye haykırır, hatta, bu son kelimeyi "uştu" diye telaffuz etmeyi unutmazdım.

Abdülhak Şinasi Hisar,

Çamlıca'daki Eniştemiz

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Çoklu bakış açısıyla yazılmıştır.
- B) Açık ve anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
- C) Toplum yararı öne çıkartılmıştır.
- D) Mitolojik unsurlardan söz edilmiştir.
- E) Yazarın toplumu yönlendirmede çabası vardır.

6. ---, kahramanlarının iç dünyalarına yönelik çözümleyici unsurlara yer verir. Yazarın sağlam bir dil ve üslubu vardır. Konuşma dilini ustaca kullanır. Kelime hazinesi en zengin yazarlarımızdan birisidir. Özellikle insan psikolojisini anlatmada kullandığı tahlil, iç konuşma ve bilinç akışı tarzlarında son derece başarılıdır. *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* adlı romanında modern roman tekniklerini görmek mümkündür.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Peyami Safa
B) Samihâ Ayverdi
C) Orhan Kemal
D) Yaşar Kemal
E) Tarık Buğra

"Sarıkumu Sevenler Derneği"ne uğramak gerekti. Dernek başkanını göreceğim, derneğin kuruluşunu kutlamak için bir "Sarıkum Festivali" hazırlama düşüncesinden dolayı tebrik edecektim onu. Teşekkür etmeliydim, yıllardan sonra babamı unutmayıp "Aziz Dostuma" diye eve mektupla davetiye yolladığı için. Fakat babamın sekiz yıl önce öldüğünü, annemden beş yıldır ayrı yaşadığımı anlatacaktım. Davetiyeyi de bana gene annemin verdiğini söyledim belki. Söyley, anlatırdım ya beni en çok sıkıran düşünceleri de bir türlü söküp atamıyordum kafamdan. Beni dizinde hoplatmış bu çuhacı beyi, yaşayışıma ilgilenecek, ince eleyip sık dokuyacaktı. O yıllardan bu yana olup bitenleri öğrenmek isteyecekti. "Neyse, daha bir iki gün, pek vakit bulmaz bu sıkıntıya." diye bu düşünceleri bir aralık savabildim.

Bilge Karasu, Troya'da Ölüm Vardı

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kahramanın psikolojisine dair ayrıntılara yer verilmiştir.
B) Şiirsel bir üslup kullanılmıştır.
C) Modernist anlayışla kaleme alınmıştır.
D) İç konuşma tekniği kullanılmıştır.
E) Geleneksel anlatım teknikleri kullanılmıştır.

8. Kapıyı hırsıyla çarptı, adam onun sürgüyü çektiğini duydu. Bir dakika sonra panjur da örtülmüştü. Gece daha da bastırılmıştı. Alp Dağları'nın buz gibi rüzgârı esiyordu. Gecenin ayazında, yabancı adam bahçelerin birinde, çimlerden ve kuru otlardan yapılmış bir baraka gördü. Tahta çitten atlayarak bahçeye daldı, kapı yerine daracık bir delik vardı, yol işçilerinin barındıkları barakalara benziyordu. Adam bunun bir işçi barakası olduğunu sandı. O kadar üşümüştü ki aç kalmaya razı olarak, geceyi burada geçirmeye karar verdi. Yüzükoyun yatarak, barakaya sürüklenerek girdi. İçerisi sıcaktı, samandan rahat bir yatak buldu. Bir süre, bu samanlar üzerinde sırt üstü uzandı, öylesine bitkindi ki parmağını bile kıpırdatacak hâli kalmamıştı.

Victor Hugo, *Sefiller*

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Günlük hayattan alınmış bir konu işlenmiştir.
B) Kahramanı, toplumun alt kesiminden seçilmiştir.
C) Roman kişinin kişisel deneyimi söz konusudur.
D) Dil ve anlatım bakımından açık ve anlaşılırdır.
E) Zaman zinciri kırılarak geriye dönüş yapılmıştır.

9. Bu anlayışta, psikolojik açıdan dengesiz, toplumdan kopuk, bunalımlı ve yalnız kişilerin topluma ve kendileriyle olan çatışmaları anlatılır. Daha çok aydın kimliğiyle öne çıkan bu kişiler, toplumda tutunamamış, kimlik buhranları içindedirler. Söz konusu kahramanlar, aynı zamanda toplumsal problemlerin de yansıtıcısıdır.

Aşağıdaki yazarlardan hangisi bu parçada söz edilen anlayışta eser vermiştir?

- A) Sabahattin Ali
B) Oğuz Atay
C) Fakir Baykurt
D) Kemal Tahir
E) Yaşar Kemal

10. İşten döner dönmez hemen sofraya oturur, aceleyle çorbasını içer, soğanla birlikte bir parça sığır eti yedi. Yediklerinin tadına hiç dikkat etmez, lokmalarının üzerine konan sineklerle ya da o gün Tanrı rızık olarak neleri uygun görmüşse onlarla birlikte mideye indirirdi. Karnının doymaya başladığını fark ettiği anda sofradan kalkar, mürekkep hokkasını alır ve eve getirdiği yazıları temize çekmeye başladır. Eğer daireden bir şey getirmediyse üslubunun güzelliğinden ziyade ismini yeni öğrendiği önemli bir kişiye hitaben yazılmış olmasına dikkat ederek bir yazı seçer ve sadece kendi zevki için onu temize çekerdi.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Roman kişinin yaşantısına yer verilmiştir.
- B) Sıradan orta sınıf insanın yaşamı ve sergilediği davranışlar aynen yansıtılmıştır.
- C) Okur, bir düşünceye yönlendirilmeye çalışılmıştır.
- D) Gerçekçi gözlem yapılmıştır.
- E) Yazar, mesaj verme kaygısı gütmemiştir.

11. Cumhuriyet romanı, kendinden önceki dönemin; yani Millî Edebiyat Dönemi'nin doğal uzantısı durumundadır. Çünkü ---- gibi Millî Edebiyat'ın yazarları, II. Meşrutiyet sonrası Türk edebiyatına hayat verdikleri gibi, Cumhuriyet yıllarında da hemen hemen aynı tavır içinde yollarına devam etmişlerdir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Refik Halit Karay
- B) Bahaeddin Özkışı
- C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- D) Reşat Nuri Güntekin
- E) Halide Edip Adıvar

12. I. *Vadideki Zambak*
II. *Sefiller*
III. *Ölü Canlar*
IV. *Suç ve Ceza*

Yukarıda numaralanmış eserler aşağıdaki yazarlardan hangisiyle eşleştirilemez?

- A) Gogol
- B) Dostoyevski
- C) Tolstoy
- D) Balzac
- E) Victor Hugo

13. I. *Gazap Üzümleri*
II. *Ana*
III. *Savaş ve Barış*
IV. *İki Şehrin Hikâyesi*

Yukarıda numaralanmış eserler aşağıdaki yazarlardan hangisiyle eşleştirilemez?

- A) Charles Dickens
- B) Dostoyevski
- C) Maksim Gorki
- D) Tolstoy
- E) John Steinbeck

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

Anlatım Bozuklukları

A) Anlamsal Bozukluklar (Bağdaşıklık)

1. Gereksiz Sözcük Kullanımı: Bir sözcük cümleden çıkarıldığında cümlenin anlamında bozulma olmuyorsa o sözcük gereksizdir, anlatım bozukluğunun sebebidir.

- Yeni okuluna annesiyle birlikte gidecek. (-le eki birlik-telik anlamı verir.)
- Bu ilacı **iki günde bir, gūnaşırı** almalısın. (İki günde bir gün aşırı anlamını taşır.)
- **Kendisinden büyük ablası** var. (Abla ve kendisinden büyük aynı şeyi ifade eder.)

2. Anlamca Çelişen İfadelerin Bir Arada Kullanılması:

Anlamca birbirine zıt ifadelerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- **Elbette** bu işi **başarabilir**.
- **Mutlaka** bunu düşünmüş **olmalı**.

3. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması: Sözcük, cümleye uygun biçimde kullanılmazsa anlatım bozukluğuna yol açar.

- Sakatlığı **iyileşen** futbolcu sahalara döndü. (geçen)
- Bu **etken** yanardağ insanları tedirgin etti. (etkin)

4. Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması: Sözcük, cümlede olması gereken yerde değilse anlatım bozukluğu olur.

- **Çok** güneşte durmak zararlı. (güneşte çok durmak)
- **Zincirsiz** yola çıkmak tehlikeli. (yola zincirsiz çıkmak)

5. Deyim ve Atasözü Yanlışlıkları: Deyim ve atasözleri kalıplaşmıştır. Bu yüzden onları değiştirmek anlatım bozukluğuna yol açar.

Cümleye uygun deyim veya atasözü kullanılmaması da anlatım bozukluğuna yol açar.

- "Bu ne şıklık" deyince **üstüne alındı**. (Üstüne alınmak deyim, olumsuz ifade bildirir ve cümleye uygun değildir.)
- Öyle umursamaz biridir ki **bir pire için yorgan yakar**. (Pire için yorgan yakmak deyim, cümleye uygun değildir.)

6. Anlam Belirsizliği

a) Kişi Zamiri Eksikliği: Kişi zamiri yoksa ve cümleye hem senin hem onun zamirleri gelebiliyorsa anlam belirsizliği vardır. Böyle bir durumda "senin" veya "onun"-dan uygun olanı cümleye getirilmelidir.

- Saçlarını güzelce taradım. ("**Senin mi onun mu?**" biri cümlede bulunmalıdır)
- Kardeşini parkta bulduk. ("**Senin mi onun mu?**")

b) Noktalama Eksikliği: Eksik noktalama, cümle iki anlama gelmesine yol açar.

- Küçük ağaca yaslandı. (**O mu küçük ağaca yaslandı yoksa küçük mü ağaca yaslandı?**)
 - Küçük, ağaca yaslandı. (D)
 - Bu tarihin akışını değiştirdi. (Y)
 - Bu, tarihin akışını değiştirdi. (D)

c) Karşılaştırma Yanlışlığı: Karşılaştırılan şeyler nitelik bakımından aynı olmalı.

- **Yumurtayı senden** çok severim. ("**sen**" ve "**yumurta**" karşılaştırılmış.)
- **Müzik dinlemeyi annemden** çok severim. ("**Müzik dinleme**" ve "**anne**" karşılaştırılmış.)

7. Mantık-Sıralama Hatası: Cümle, mantığa ters düşmemelidir.

- **Bırak yumurta kırmayı yemek bile yapamaz.** (Bırak yemek yapmayı yumurta bile kıramaz.)

B) Yapısal Bozukluklar (Bağdaşıklık)**1. Özne-Yüklem Uyumsuzluğu**

a) **Tekil-Çoğul Uyumu:** Özne tekilse yüklem de tekil olur.

- Çocuk kapıyı açtı. (D)

Özne çoğulsa yüklem tekil veya çoğul olabilir.

- Öğrenciler şımarıyorlar. (D)
- Öğrenciler şımarıyor. (D)

Özne insan dışı bir varlıksa yüklem tekil olur.

- Duygular geçicidir. (D)
- Gözlerim görmüyorlar. (Y)

Küçümseme, alay vb. ifadeler varsa yüklem tekil veya çoğul olabilir.

- Ali Bey de geldiler. (D)
- Vali Bey teşrif etti. (D)

Kişileştirme yapılmışsa yüklem tekil veya çoğul olabilir.

- Kuşlar şarkı söylüyorlar. (D)
- Kuşlar şarkı söylüyor. (D)

Özne durumundaki topluluk adı çoğul eki alıyorsa yüklem de çoğul olabilir.

- Sınıflar ortada buluştular. (D)
- Sınıflar ortada buluştu. (D)

b) **Kişi Uyumu:** Öznede şahsa ve şahıslara uygun biçimde yüklemde şahıs kullanılmalıdır.

- ben-sen, ben-o, ben-siz, ben-onlar, sen-biz

Cümlede özne olursa yüklem "biz"e göre çekimlenmelidir.

- Sen ve ben gidelim. (D)
- Benle o, tiyatroya gittik. (D)

Sen-o, sen-siz, sen-onlar, siz-onlar zamirleri özne olursa yüklem "siz"e göre çekimlenmelidir.

- Ali ve sen nereye gidiyorsunuz? (D)
- Sen ve komşun boyacıyı aramışsınız. (D)

Cümledeki yüklemelerin kişi yönünden uymaması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Sen bize yardım edecek, biz de mutlu olacağız. (Y)
- edecek < edeceksin

2. Ögelerden Kaynaklı Bozukluklar

a) **Yüklemle İlgili Yanlışlıklar:** Yüklem eksikliği, ortak yüklem uyumsuz olmasından kaynaklanır.

- Ben onu o da beni anlıyor.

↓

anlıyorum

- Akşam pilav ve çorba içtik.

↓

yedik

Ek Eylem Eksikliği - Eylemsi Eksikliği: Birden fazla yargılı cümlelerde görülür.

- Kravat ve ceket giyip çıktı.

↓

takıp

- Çocuk zeki ama çalışkan değildi.

↓

idi

b) **Özneye İlgili Yanlışlıklar:** Öznenin bulunmaması veya öznede gereksiz ekler olması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Çocuğun parası yok ve çok ağlıyor.

↓

çocuk

- Herkes konuşuyor, susmuyordu.

↓

kimse

c) **Tümleçlerle İlgili Anlatım Bozuklukları:** Genelde sıralı, bağlı ve birleşik cümlelerde dolaylı tümleç, nesne, zarf tümleci eksikliği anlatım bozukluğuna yol açar.

Dolaylı Tümleç Eksikliği

- Onun sözlerini dinliyor ama katılmıyordu. (Y)
- Onun sözlerini dinliyor ama sözlerine katılmıyordu. (D)
- Eve giren çıkan belli değil. (Y)
- Eve giren evden çıkan belli değil. (D)

Nesne Eksikliği

- Ona dikkatle bakıp dinliyor. (Y)
- Ona dikkatle bakıp onu dinliyor. (D)
- Bana iyi şeyler söyleyip sevindirdi. (Y)
- Bana iyi şeyler söyleyip beni sevindirdi. (D)

Zarf Tümleci Eksikliği

- Seni her zaman dinledim sana saygısızlık yapmadım. (Y)
- Seni her zaman dinledim, sana hiçbir zaman saygısızlık yapmadım. (D)
- Hep sustu, konuşmadı. (Y)
- Hep sustu hiç konuşmadı. (D)

Çıart Tümleci Eksikliği

- Arkadaşlarını bekledi ve gezmeye gitti. (Y)
- Arkadaşlarını bekledi ve onlarla gezmeye gitti. (D)
- Onu görmek hatta karşılaşmak istemiyorum. (Y)
- Onu görmek hatta onunla karşılaşmak istemiyor. (D)

3. Eklerle İlgili Yanlışlar: Cümlede eklerin eksik fazla ya da yanlış kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Bisiklete binmesini bilmiyor.

↓

binmeyi

- Halkımızın köy yaşantısına ilgilenmesi güzel.

↓

yaşantısıyla

- Sanatçı, toplumun dertleriyle ilgilenmesi gerekir.

↓

Sanatçının

4. Tamlama Yanlışlığı: İsim ve sıfat tamlamalarının aynı tamlanana bağlanması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Törene askerî ve polis araçları katıldı. (Y)
- Törene askerî araçlarla polis araçları katıldı. (D)
- Ali, tarihî ve macera romanı okur. (Y)
- Ali, tarihî romanlarla macera romanı okur. (D)

Çoğul ifade taşıyan sıfatlarla kurulan sıfat tamlamalarında isim, çoğul eki almaz.

- Çok hayatlar yaşandı burada. (Y)
- Çok hayat yaşandı burada. (D)

Tamlayan eki eksikliği anlatım bozukluğuna yol açar.

- Öğrenci bu dersten geçmesi zor. (Y)
- Öğrencinin bu dersten geçmesi zor. (D)
- Bu duygular geçici ve yanıltıcı olduğu belli. (Y)
- Bu duyguların geçici ve yanıltıcı olduğu belli. (D)

Tamlayan eksikliği anlatım bozukluğuna yol açar.

- Belgeyi iyice inceleyip altına imza atmalısınız. (Y)
- Belgeyi iyice inceleyip belgenin altına imza atmalısınız. (D)
- Sana sorunu anlatsam çözümünü ortaya koyar mısın? (Y)
- Sana sorunu anlatsam sorunun çözümünü ortaya koyar mısın? (D)

5. Bağlaç Yanlışlığı: Bağlacın yanlış kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Seni seviyorum ve sana katlanamıyorum. (Y)
- Seni seviyorum ama sana katlanamıyorum. (D)

6. Çatı Uyumsuzluğu: Birleşik, sıralı veya bağlı cümlelerde yüklem ya da fiilimsinin her ikisi de etken ya da edilgen olmalıdır.

- Çocuklara haber verip okula çağırdı. (Y)
- Çocuklara haber verip okula çağırdı. (D)
- Telefon edilip bilgilendirdi. (Y)
- Telefon edip bilgilendirdi. (D)

7. Fiilimsi Yanlışlıkları: Fiilimsilerin eksik veya yanlış kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Kravat ve gömlek giyip çıktı. (Y)
- Kravat takıp gömlek giyip çıktı. (D)
- Çekirdek ve çay içilen bir yer. (Y)
- Çekirdek yenen ve çay içilen bir yer. (D)

8. Ek-Eylem Yanlışlıkları: Ek-eylemin yanlış, eksik veya gereksiz kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- Çocuk uslu ama çalışkan değildi. (Y)
- Çocuk usluydu ama çalışkan değildi. (D)

9. Gereksiz Yardımcı Fiil Kullanımı: "et-, eyle-, ol-, kıl-" gibi yardımcı eklemlerin gereksiz kullanımı anlatım bozukluğuna yol açar.

- Öğrenciler salona giriş yaptı. (Y)
- Öğrenciler salona girdi. (D)

ÖRNEK

(I) Yahya Kemal, İstanbul ile ilk kez 1902 yılında on sekiz yaşında iken tanışmıştır. (II) Akrabalarından İbrahim Bey'in konağında bir yıla yakın kaldıktan sonra 1903 yılında Paris'e gitmek üzere İstanbul'dan ayrılmıştır. (III) Dokuz yıl aradan sonra 1912'de İstanbul'a dönen Yahya Kemal farklı duygu ve hisler içindedir. (IV) Siyasal Bilgiler Yüksek Okulundaki tarih hocası Albert Sorel'in derslerinden etkilenerek bakmaya başlamıştır. (V) Ayrıca tanıdığı Fransız şairleri Verlaine, Mallarme ve Baudelaire'nin Paris üzerine yazdıklarını okuyunca aklına İstanbul için şiir yazmak gelmiştir. (VI) O İstanbul ki, nice imparatorluklara başkentlik etmiş, nice sanatçılara ilham vermiş, nice medeniyetlerin beşiği olmuştur. (VII) Yahya Kemal'e göre, İstanbul Paris'ten daha çok hakkında şiir yazılmaya lâyık bir şehirdir.

a. Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde anlatım bozukluğu vardır?

.....

b. Bu parçada numaralanmış cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarının nedenini yazınız.

.....

c. Bu parçada anlatım bozukluğu yapılan cümlelerdeki anlatım bozukluklarını gidererek cümleleri yeniden yazınız.

.....

.....

CEVAP:

a. I – III – IV – VII

b. I. Gereksiz sözcük kullanılması

III. Gereksiz sözcük kullanılması

IV. Dolaylı tümleç eksikliği

VII. Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

c. Yahya Kemal, İstanbul ile 1902 yılında on sekiz yaşında iken tanışmıştır.

Dokuz yıl aradan sonra 1912'de İstanbul'a dönen Yahya Kemal farklı duygular içindedir.

Siyasal Bilgiler Yüksek Okulundaki tarih hocası Albert Sorel'in derslerinde Albert Sorel'den etkilenerek Türk tarihine farklı bakmaya başlamıştır.

Yahya Kemal'e göre, İstanbul hakkında şiir yazılmaya Paris'ten daha çok lâyık bir şehirdir.

ÖRNEK

Aşağıda numaralanmış cümlelerdeki anlatım bozukluklarını bularak nedenini yazınız.

- I. Ağrısız kulak delinir.
- II. Okulumuz, 1998 tarihinde açıldı.
- III. Herkes ona dua eder, onu kırmazdı.
- IV. Arkadaşlarını her zaman düşündü, hatırandan çıkarmadı.
- V. Elbette o da bunları düşünmüş olmalı.
- VI. Bu ovaya bazen ya da hiç uğramaz, kimseyle konuşmazdı.
- VII. Onun ekonomik ve sağlık problemleri yaşadığını müdüre bizzat söyledik.
- VIII. Öğretmen, küçük bebeğiyle eşinden fazla ilgileniyordu.

CEVAP:

I. Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

IV. Zarf tümleci eksikliği

VII. Tamlama yanlışlığı

II. Yanlış sözcük kullanılması

V. Anlamca çelişen ifadelere yer verilmesi

VIII. Anlam karışıklığı

Özne eksikliği

VI. Yüklem eksikliği

ÖRNEK

Yaşadığımız çağda da günlük yaşantımızın bir modeli veya bir ikizi, gerçek dünyadan Metaverse'e geçiş yapan iki evren arasında cereyan eden olaylara bağlı kalınarak yeniden üretmektedir.

A) Bu cümlede yapılan anlatım bozukluğunun nedenini yazınız.

.....

B) Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidererek cümleyi doğru biçimde yazınız.

.....

CEVAP

A) Çatı uyumsuzluğu

B) Yaşadığımız çağda da günlük yaşantımızın bir modeli veya bir ikizi, gerçek dünyadan Metaverse'e geçiş yapan iki evren arasında cereyan eden olaylara bağlı kalınarak yeniden üretilmektedir.

 ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını tespit ederek cümleleri doğru biçimde yazınız.

- I. Edebiyat; okuyucuları harekete geçmeye ve dünyada bir fark yaratmaya teşvik eden, sosyal ve politik değişime yol açan güçlü bir araçtır.
.....
 - II. Elbette edebiyat; toplumu yansıtarak, değişime ilham vererek, empatiyi teşvik ederek okuyucuların varsayımlarına meydan okuyabilir ve onlara dünyayı yeni şekillerde görmeleri için ilham verebilir.
.....
 - III. Teknolojik açıdan sıra dışı bir dönüşümün yaşandığı çağımızda her önemli değişimin bir parçası olan teknolojiyle birlikte bireylerin kurduğu iletişim hem gerçeklik/sanal gerçeklik hem de insan ve içerik etkileşimi açısından her geçen gün farklılaşmaktadır.
.....
 - IV. Hem insanın hem de toplumsal hayatın devamlılığı için sürekli değişen iletişim süreci konuşmanın evriminden internete kadar uzanan geniş bir tarihi ifade etmektedirler.
.....
 - V. Günümüzde teknolojik gelişmelerden etkilenen iletişimin meydana getirdiği göstergeler, teknolojinin hiç durmadan gelişmesine bağlı olarak iletişim teknolojilerini etkilemektedir.
.....
 - VI. Gerçekliği simüle eden teknolojilerin internetle ilişkili yeni dinamikleri zamanın ve mekânın işleyişini de değiştirmekte ve bağlılığı arttırmaktadır.
.....
- 11 Kullanıcıların her yerde hazır olabilen yeni medya ortamlarında gündelik yaşamın deneyimlerini kolaylıkla simüle etmekte ve etkileşimin ön planda olduğu ağ bağlantılı ve sanal bir dünyaya kolaylıkla katılabilmektedir.
.....

CEVAP:

- I. Edebiyat, okuyucuları harekete geçmeye ve dünyada bir fark yaratmaya teşvik eden, sosyal ve politik değişimi sağlayan güçlü bir araçtır.
- II. Elbette edebiyat, toplumu yansıtarak, değişime ilham vererek, empatiyi teşvik ederek okuyucuların varsayımlarına meydan okuyabilir ve onlara dünyayı yeni şekillerde görmeleri için ilham verir.
- III. Teknolojik açıdan sıra dışı bir dönüşümün yaşandığı çağımızda her önemli değişimin bir parçası olan teknolojiyle bireylerin kurduğu iletişim hem gerçeklik/sanal gerçeklik hem de insan ve içerik etkileşimi açısından her geçen gün farklılaşmaktadır.
- IV. Hem insanın hem de toplumsal hayatın devamlılığı için sürekli değişen iletişim süreci konuşmanın evriminden internete kadar uzanan geniş bir tarihi ifade etmektedir.
- V. Teknolojik gelişmelerden etkilenen iletişimin meydana getirdiği göstergeler, teknolojinin hiç durmadan gelişmesine bağlı olarak iletişim teknolojilerini günümüzde etkilemektedir.
- VI. Gerçekliği simüle eden teknolojilerin internetle ilişkili yeni dinamikleri zamanın ve mekânın işleyişini de değiştirmekte ve onlara bağlılığı arttırmaktadır.
- VII. Kullanıcıların her yerde hazır olabilen yeni medya ortamlarında gündelik yaşamın deneyimlerini kolaylıkla simüle etmekte ve kullanıcılar etkileşimin ön planda olduğu ağ bağlantılı ve sanal bir dünyaya kolaylıkla katılabilmektedir.

1. (I) Yazarın hayali, duygusu, yorumu söz konusu olsa da edebiyat eserinde salt ferdi bir hâlin yansımaları; eserin içini doldurmaya yetmeyebilir. (II) Her hâlükârda edebiyat toplumu iki açıdan ilişki içindedir. (III) Bunlardan ilki sanatçının bilinçli bir tercihle toplumunu eserinde yansıtmasıdır. (IV) Yazar aileyi, fakirliği, yoksulluğu işe gidip gelen insanları, toplumsal tabakaları, savaşları vb. değişkenleri eserine konu edinir. (V) Bu durumda güdümlü olmamak önemlidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklı anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Koskoca tarlanın ortasında kalan tek ağacın dibinde uzun bir süre bekledik ve sonra oturduğumuz yerden ayağa kalktık.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "uzun bir süre" sözü, "ayağa kalktık" sözünün önüne getirilerek
B) "ve" bağlacı çıkarılıp yerine virgül getirilerek
C) "sonra" sözcüğü cümleden çıkarılarak
D) "ayağa kalktık" sözü yerine "ayaklandık" sözcüğü getirilerek
E) "oturduğumuz yerden" sözü cümleden çıkarılarak

(I) Edebiyatın başlangıcına ilişkin sorular, bizi, genelde sanatın başlangıcına götürmektedir. (II) Sanatın doğuşuysa insanın yeryüzünde var oluşuna, insanın doğayla savaşıma dek uzanmaktadır. (III) Doğayı dönüştürmeye yönelik, yaratıcı bir çalışmadır burada söz konusu olan. (IV) Ama insan bununla yetinmez, doğada bulunmayan nesnelere yapmaya başlar. (V) Böylece araç yapımıyla birlikte karmaşıklaşan çalışma düzeni yeni bir bildirişme dizgesini de gerekli kılar ve dil ortaya çıkar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. (I) Bütün kollar bu taşıma işine hazır bir vaziyetteydi. (II) Sıcak asker kaputuna sarılmış olan genç kız, sedye üzerine yavaşça yatırılmış ve sonra dört kuvvetli omuz üstünde havaya kaldırılmıştı. (III) Genç kız, köleleri tarafından taşınmakta olan bir Şark Kraliçesi gibi yürüyüşüne daha kuvvetli, daha güçlü, daha canlı devam eden askerî birlik ortamında gidiyordu. (IV) Bir saat sonra, tekrar duruldu ve herkes, karlar içine yattı. (V) İleride, ova ortasında, iri ve kara bir gölge koşuyordu; bu gölge, bir yılanı andırır şekilde uzuyor ve efsanevi bir canavar gibi görünüyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Almanya Başbakanı beş gün içinde doğal gaz çıkaran Asya ülkelerini ziyaret edecek.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "Almanya başbakanı" sözü yerine "Alman Başbakan" sözü getirilerek
B) "ülkelerini" sözcüğü cümleden atılarak
C) "beş gün içinde" sözü yerine "beş günde" sözü getirilerek
D) "beş gün içinde" sözü "ziyaret edecek" sözünden önce getirilerek
E) "ziyaret edecek" sözü yerine "gezecek" sözü getirilerek

6. I. Zincirsiz yola çıkan araçların trafiğe çıkmasına izin verilmiyor.
II. İzinsiz inşaat girmenin ne kadar tehlikeli olduğunu söyledi.
III. Bu çocuk, herkesin içinde yüksek sesle bağırma başladı.
IV. İki günde bir, güneşini aldığı ilaçlar tükenmişti.
V. Küçük köpeğin yanına çömelmiş, ağlıyordu.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangilerinde sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

7. (I) Sosyoloji, 18. yüzyılda temelleri atılan sosyal bilim anlayışının bir ürünü olarak 19. yüzyılda Batı'da ortaya çıkmış modern bir disiplindir. (II) Batılılaşma sürecinde ülkemize girmiş modern sosyal bilimlerin başında gelmektedir. (III) Ancak toplumsal sorunlar karşısında pozisyon almasından, Batılılaşmayı hem süreç olarak hem de kavram olarak açıklama çabası içerisinde olmasından özel bir konum kazanmıştır. (IV) Diğer bir ifadeyle Batılılaşma süreciyle karşılıklı bir ilişki üzerinde hayat bulmuş bir bilimdir. (V) Bu bilim; zaman içinde olgunlaşmış, değer kazanmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. (I) Mutfakta, üzeri damalı bir muşambayla kaplı, açılır kapanır masada, bazı yaşamımın dönemine tanıklık etmiş bu eski nesnede, çelik bir tasta çorba içiyorum. (II) Masanın, ana katmanlarıyla yüklü ağırlaşmış yüzü hafif dalgalı bir denizi andırıyor. (III) Muşamba ise sayısız kesik ve çiziklerle zamana karşı direnmiş. (IV) Bu izlerin kaçını ben yapmış olabilirim, bilmiyorum. (V) Kalın dilimlenmiş ekmeğin arasında dolaşan karıncalar görüyorum, amaçsız bir geziye çıkmış gibiler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde sözcüğün yanlış yerde kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. (I) Eskiden her mahallenin kendine ait hususi bir havası, bir tarz-ı hayatı vardı. (II) Şimdi ise birbirinin kopyası aynı tiple, soğuk, cansız binlerce apartman, ruhsuz beton kütleleriyle bütün şehirleri aynileştirmiş; şehirlerin, mahallelerin ruhu yok olmuştur. (III) Artık her yer aynı ve hiç kimse bir yere ait değil. (IV) Mahalleler kendine özgü kimliği olan ve yine sosyal merkezler, küçük çarşılar, çeşmeler, küçük imalathaneler ile birlikte "kendine yeterli yerler" idi. (V) Her mahalle birbirinden bir duvarla olmasa bile bir ağaçlık bölge ile ya da bir dere gibi tabii bir engelle birbirinden ayrılıyordu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

10. I. Ev sahibinin "Bu ne güzellik?" sözünü duyan Ayşe, alındı. (Yanlış sözcük kullanımı)
II. Doktor, onun çok güneşte kaldığı için hastalandığını söyledi. (Sözcüğün yanlış yerde kullanılması)
III. Binnaz, bildiği ve bilmediği her şeyi polise anlattı. (Mantık hatası)
IV. Son zamanlarda bu şarkıyı senden daha çok seviyorum. (Gereksiz sözcük kullanımı)
V. Melike, öyle umursamaz biri ki pireyi deve yapar. (Deyim yanlışlığı)

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde yapılan anlatım bozukluğu ile ayraç içindeki nedeni uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatıyla 15 Nisan 1931 yılında Türk Tarih Kurumu açılmıştır.

Aşağıdakilerden hangisinde yapılan anlatım bozukluğunun nedeni ile bu cümledeki anlatım bozukluğu özdeştir?

- A) Bölgemizde etkin bir yanardağ olmadığını söyleniyor.
B) Bu tarihin akışını değiştiren önemli bir olaydı.
C) Çocuklar, büyük evin bahçesinde sağa sola koştu-yordu.
D) Çocuk "Karnım zil çalıyor!" diyerek mutfaka yöneldi.
E) Günlerce ders çalışması, onun dersten geçmesine neden oldu.

12. I. Hayatımıza ışık tutan ve hayatımızı aydınlatan şey, yaşanmış deneyimlerimizdir. (Gereksiz sözcük kullanımı)
II. Tam on üç yıl kadar memleketimden, ailemden uzak kaldım. (Mantık hatası)
III. İhtiyar adamı karşısına almış, ona bir şeyler anlatmaya çalışıyordu. (Noktalama eksikliği)
IV. Savurganlıktan asla vazgeçmez, ayağını yorganına göre uzatırdı. (Deyim – atasözü yanlışlığı)
V. Binnaz, bu dersten yüksek puanla geçeceğini savundu. (Yanlış sözcük kullanımı)

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde yapılan anlatım bozukluğu ile ayraç içindeki nedeni uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. (I) Ertesi sabah Çerviakov güzelce tıraş oldu, yeni üniformasını giydi. (II) Brizjalov'u makamında görmeye gitti. (III) Kabul odasına girdiğinde onun orada toplanan ve istekleri olan birçok kişiyi dinlediğini gördü. (IV) General önce gelenlerle konuşuyor, onların isteklerini dinliyordu. (V) Sıra Çerviakov'a gelince General gözlerini ona çevirdi ve dinlemeye başladı.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Bir küçük koyun hemen beş on metre yukarısında, bir apartman terası kadar ufak bu kır kahvesinin tahta masaları üstünde karıncalar hâlâ gezer, sinekler hâlâ kahve fincanının etrafına konarlar.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "Bir küçük koyun" sözünden sonra virgül getirilerek
B) "hemen" sözcüğü cümleden atılarak
C) "hâlâ" sözleri cümleden atılarak
D) "konarlar" sözcüğü "konar" olarak değiştirilerek
E) "hemen" sözcüğü "yukarısında" sözcüğünün önüne getirilerek

1; Çoktandır sağlam bir şeye tutunmaya uğraşıyorum. (II) Ümitsizce, şimdiki zamanı yeniden bulmayı; yerli yerine oturtup tutunmaya çalışıyorum. (III) Zamanın bozulup eskitilmediği, kirletilmemiş bir dünyayı yeniden bulmak için koşuşturup duruyorum. (IV) Gerçekten iki günlük bir gezme, yeni bir kentin tanınması, bu dehşetli olayın verdiği telaşı yatıştırıyordu. (V) Yeni bir yerde geçirilen iki gün, hep aynı yerde geçen birbirinin benzeri günlerle tüketilmiş, yorgunluklarla pelteleşmiş otuz yıla bedeldir doğrusu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. I. Yaşadığımız kasabanın havası çok temizdi, ilçemizin en güzel kasabasıydı. (Özne eksikliği)
II. Bugünlerde ne o beni ne de ben onu etkilemek istiyorum. (Yüklem eksikliği)
III. Son zamanlarda ondan kuşku duyuyor, ona hiç güvenmiyordu. (Gereksiz yardımcı eylem kullanımı)
IV. Bu ödevi yapmak için Binnaz ve ben görevliydim. (Özne – yüklem uyumsuzluğu)
V. Bu işi her zaman zevkle yaptım, bu işten kaçmadım. (Dolaylı tümleç eksikliği)

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde yapılan anlatım bozukluğu ile ayraç içindeki nedeni uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Dayım, bahçesini çok seviyor ama hastalığı nedeniyle bir türlü ilgilenemiyordu.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "bahçesini" sözcüğü yerine "bahçeyi" sözcüğü getirilerek
B) "nedeniyle" sözcüğü yerine "sebebiyle" sözcüğü getirilerek
C) "nedeniyle" sözcüğünden sonra "bahçesiyle" sözcüğü getirilerek
D) "bir türlü" sözcüğü cümleden atılarak
E) "ama" bağlacı yerine "ve" bağlacı getirilerek

6. (I) Ne kadar rahat da olsa gerçek dünyadan uzak bir mağarada süren, bu hayattan sıkılan adam, bir gün yeryüzüne dönmek için Şahmeran'dan izin ister. (II) Şahmeran, adama güvendiğini ifade ederek yerini kimseye söylememesini tembih eder. (III) Ancak kendisini gördüğü için vücudunun pul pul olacağını bu yüzden vücudunu kimseye göstermemesi gerektiğini de söyler. (IV) Yeryüzünde normal hayatına dönen adam, Şahmeran'ı gördüğünü hiç kimseye söylemez. (V) Onu gören herkes ondaki değişikliği fark eder ama bunun nedenini bir türlü soramaz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. I. Okulun inşaatı tamamlanınca hizmete açıldı. (Özne eksikliği)
II. Sabah erkenden uyanan adam, gömlek ve kravatını takıp yola çıktı. (Özne-yüklem uyumsuzluğu)
III. Okulun bahçesi oyun oynamaya yeterli ama büyük değildi. (Ek eylem eksikliği)
IV. Ben odayı o ise bulaşıkları yıkıyordu. (Yüklem eksikliği)
V. Bu işi her zaman çok istedim, işten vazgeçmedim. (Zarf tümleci eksikliği)

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde yapılan anlatım bozukluğu ile ayrıç içindeki nedeni uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. (I) Padişahın kızı hasta olmuş, tedavisi için bütün ülke seferber edilmişti. (II) Kızın iyileşmesini en çok isteyenlerden biri de vezirdi. (III) Gerçek amacı kızla evlenip oğlu olmayan padişahın yerine ülke yönetimini ele geçirmek olan vezir, bütün büyücüleri toplayarak onlardan bu hastalığa çare bulmalarını ister. (IV) Büyücülerden birisi Şahmeran'ın bulunup öldürülmesi ve vücudundan alınacak bazı parçaların kaynatılıp içirilmesi durumunda kızın iyi olacağını söyler. (V) Şahmeran'ı bulabilmek için de vücudu pullu kişilerin aranması gerektiğini ekler.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Depremden etkilenen illere maddi ve gıda yardımı yapılacağı duyuruldu.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği
B) Özne - yüklem uyumsuzluğu
C) Dolaylı tümleç eksikliği
D) Tamlama yanlışlığı
E) Gereksiz yardımcı eylem kullanılması

10. I. Tüm çalışmalarımı bitirecektim hatta misafir geldi. (Yanlış bağlaç kullanımı)
II. Tüm hazırlıklar tamamlanıp müdüre haber verdi. (Çatı uyumsuzluğu)
III. Odanın kapısında duran iki kişi, bizim odadan çıkmamızı bekliyorlar. (Özne eksikliği)
IV. Sınav zamanı yaklaştıkça onun kaygısını görüyor ve hak veriyorum. (Dolaylı tümleç eksikliği)
V. Üniversite okuyan birçok genç, maalesef ki hitap etmesini bilmiyor. (Ek yanlışlığı)

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde yapılan anlatım bozukluğu ile ayrıç içindeki nedeni uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Köyümüzün insanları misafirlerine karşı iyi niyetli ama güler yüzlü değildi.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Zarf tümleci eksikliği
B) Özne - yüklem uyumsuzluğu
C) Özne eksikliği
D) Tamlayan eki eksikliği
E) Ek eylem eksikliği

12. Okulun bitmemesi büyük bir sorun ama Binnaz ve ailesi buna çok farklı yaklaşıyor.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "çok" sözcüğü cümleden çıkarılarak
B) "ama" sözcüğü cümleden çıkarılarak
C) "Buna" sözcüğü cümleden çıkarılarak
D) "ve" bağlacından sonra "Binnaz'ın" sözcüğü getirilerek
E) "büyük bir" sözcüğü yerine "büyükçe" sözcüğü getirilerek

1. I. Günümüz insanının etik değerlere sahip olması; yalan, hırsızlık gibi kötü hünelerden uzak durması gerekir.
- II. Şehrimize yapılan AVM'ler, şehrimizin çirkin bir görüntüye kavuşmasını sağlıyor.
- III. Doğada yetişmesi mümkün olan bir ağacı saksıya ekmek, akıllıca bir şey değildir.
- IV. Elbette, bunca zamandır uğraştığımız şeylerin karşılığını alabileceğimizi düşünüyorum.
- V. Yaklaşık altı aydır antrenmanlara çıkmayan futbolcunun sakatlığının iyileştiği ve yeşil sahalara döndüğü açıklandı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisinde yapılan anlatım bozukluğunun nedeni diğerlerinden farklıdır?

- B) II C) III D) IV E) V

anlık ilkelerinin, çağının düşünce kültürü içinde henüz gereken açıklıkla bilinmediğini düşünen Immanuel Kant, bir amaca araç olmayan, kendinde amaç olan bir ahlak yasasının, bir koşulsuz buyruğun belirlenmesi gerektiğini düşünür ve yürekten inanır.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesne eksikliği
B) Dolaylı tümleç eksikliği
C) Özne - yüklem uyumsuzluğu
D) Çatı uyumsuzluğu
E) Ek fiil eksikliği

3. Çevre; insanların ve diğer canlıların yaşamları boyunca ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı etkileşim içinde buldukları fiziksel, kimyasal, biyolojik, sosyal, ekonomik ve kültürel bir ortamdır.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanımı
B) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
C) Anlam karışıklığı
D) Mantık hatası
E) Yanlış sözcük kullanılması

4. (I) İnsan vücudunun üçte ikisinden fazlası sudur. (II) İnsanlara, susuz birkaç gün bile yaşayamazlar. (III) Bazı hastalıklar, vücut suyunun azalmasına neden olarak insan sağlığı için büyük tehlike oluştururlar. (IV) Örneğin, ishallerde meydana gelen ölüm nedenlerinden en önemlisi su kaybıdır. (V) Su, vücudumuzda kan ve doku sıvılarının temel bileşenidir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. I. Çöp kutusuna baktığımızda cüzdanımı çalınmış olarak bulduk.
- II. İnsanlar, çok bilgisayar başında vakit geçirdiğinde sırt ve boyun ağrısı çeker.
- III. Etna, etken bir yanardağıdır.
- IV. Bu sorunun cevabını birçok öğrenciler bildiğini sanıyor.

Yukarıda numaralanmış cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedeni aşağıdakilerden hangisi ile eşleştirilemez?

- A) Mantık hatası
B) Gereksiz ek kullanımı
C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
D) Anlamca çelişen ifadelerle yer verilmesi
E) Yanlış sözcük kullanımı

6. Zaman kronolojik sırayı izlediği bu alt bölümlerde 22 yıllık bir zaman diliminin yaklaşık 250 sayfalık bir anlatı metni içinde kurgulanması gerekir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "çok" kelimesi, "hızlı" kelimesinden sonra getirilerek
B) "kurgulanması" sözcüğü yerine "öykülenmesi" sözcüğü getirilerek
C) "daha" kelimesi cümleden çıkarılarak
D) "atlamalar" sözcüğü cümleden çıkarılarak
E) "Zaman" kelimesine tamlayan eki getirilerek

7. (I) Marcel Proust modern romanın öncülerinden biri olarak kabul edilmektedir. (II) Proust romanlarında yeni bir teknik uygulamaya özen göstermiştir. (III) Romanlarının ana temasını (izleğini) zaman sorunu oluşturmaktadır. (IV) Bu nedendir ki yedi ciltten oluşan romanlarını "Kayıp Zamanın İzinde" başlığı altında toplamıştır. (V) Farklı hikâyelerden oluşan yapıt, kurgusal bağlamda birbirinin devamı şeklinde bir bütünlük oluşturduğu görülmektedir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. (I) Ben kısa bir müddet Amerika'da bulundum. (II) Orada beş-on kişi ile görüşme, onların düşüncelerini öğrenme fırsatını elde ettim. (III) Amerika'da hayatından şikâyet eden pek çok insanlar vardır. (IV) Kazancını az bulan, çok çalıştığı hâlde istediği refah seviyesine ulaşamadığı için dert yanan insan çoktur. (V) Fakat başkasının zenginliğini, mesela orada tümen tümen olan milyonerlerin zenginliğini, sürdürdükleri hayatı kıskanan, onların kendileri gibi az kazanmalarını dileyen bir tek insana orada rastlamazsınız.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

9. Hikâye tekniği üzerine kaleme aldığı bir makalede Selim İleri, hikâye yazarının betimlemeyi yeterli ama öykülemeyi iyi yapmadığı durumda ne olacağını açıklar.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?

- A) "ama" bağlacı yerine "ve" bağlacı getirilerek
B) "iyi yapmadığı" sözcüğü yerine "iyi yaptığı" sözcüğü getirilerek
C) "kaleme aldığı" sözcüğü yerine "yazdığı" sözcüğü getirilerek
D) "hikâye yazarının" sözcüğü yerine "hikâyecinin" sözcüğü getirilerek
E) "yeterli" sözcüğünden sonra "yaptığı" sözcüğü getirilerek

10. I. Yaz sıcaklıklarının yüksek olması, birçok gölde kuraklık tehlikesine yol açtı.
II. Yaşadığı kentte ne yeni olanaklar ne de imkânlar vardı.
III. Yalan yanlış insan anlatmaz bunları.
IV. Bu hastanede, ölü olarak uyanmak istemiyorum.

Yukarıda numaralanmış cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedeni aşağıdakilerden hangisi ile eşleştiremez?

- A) Yanlış sözcük kullanımı
B) Mantık hatası
C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
D) Gereksiz sözcük kullanılması
E) Anlam karışıklığı

11. (I) Yazarın dili, eseri doğrudan etkiliyor ya okunmasını sağlıyor ya da okunmamasına neden oluyor. (II) Yazarın diline dikkat etmesi ayrıca dili çok iyi kullanması gerektiğine buradan ulaşabiliriz. (III) Çok iyi dediğimiz bir yazarın üslup kaygısı yoksa onun sanatından şüpheleniriz. (IV) Sonuçta roman, üslup olmadan oluşturulabilecek bir tür değildir. (V) Yazar, nitelikli değilse söylediklerimizin bir anlamı yok.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12. Zamanın göreceliliğinin ve insan bilincinin algıladığı zamanın nesnel zamandaki gibi kronolojik sırayı izlemediğinin keşfiyle modern yaşamın karmaşası içinde varoluşunu sorgulayan, bireyin iç dünyasını anlatmak isteyen roman yazarları, zaman kurgusunda önemli bazı birtakım yenilikler yapmışlardır.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mantık - sıralama hatası
B) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
C) Özne eksikliği
D) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
E) Gereksiz sözcük kullanılması

13. Adalet Ağaoğlu'nun *Ölmeye Yatmak*'ın ilk zaman düzenindeki zaman stratejisinin, romanda tartıştığı sorun göz önüne alındığında, mutlaka tutarlı olduğu söylenebilir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özne - yüklem uyumsuzluğu
B) Tamlama yanlışlığı
C) Mantık - sıralama hatası
D) Anlamca çelişen ifadelere yer verilmesi
E) Çatı uyumsuzluğu

14. (I) Evvelki gün durum daha karmaşıktı. (II) Açıklayamadığım bir sürü karşılıklı rastlaşmalar, yanımlar da olmuştu. (III) Bunları yazarak kendimi eğlendirecek değilim. (IV) Kısacası, korktuğum ya da buna benzer bir duyguya kapıldığım besbelli. (V) Neden korktuğumu bilmem bile büyük bir başarı olurdu.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

15. I. Melike, her zaman doğruyu söyler; yalan söylemez.
II. Herkesi kendine hayran bırakır ve yol göstermekten geri durmaz.
III. Arabanın benzini bitti ve yolun ortasında kaldı.
IV. Çok kitap okuyan çocukların hayal dünyaları geniştir.
V. Bizim gibi düşünenleri, düşünmeyenlerden ayırma-yız.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

YAZIM NOKTALAMA ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

Aşağıdaki parçada yapılan yazım yanlışları yapılan kelimeler nelerdir?

Tenekeci Hüsnü Efendi, işinin gitgide körelmeye başladığını görmektedir. Karısı, kızı ve oğlu onu razı ederler ve Çayıçi'ndeki toprakları bir iki yıl içinde yirmi dönümlük bir üzüm bağına dönüştürülür. Fakat kasabanın zenginlerinden Tabakçioğlu İbrahim, halkın bağlarından bir kısmını tefecilikle ele geçirmiştir, gözü şimdi Hüsnü efendilerin bağındadır. Köylüye ayrılmış kredileri bankadan Tabakçioğlu çektiği için. Hüsnü Efendi ona başvurmak zorunda kalır ve ağadan bin-beşyüz lira alır. İmzalattığı boş senetlere sonradan onikibin liralık borç yazan tefeci Tabakçioğlu, bu borcu ödeyemeyen Hüsnü Efendi'nin tenekeci dükkânına sahip çıktığı gibi, bağı da kendisinin işleteceğini ancak borç ödenince geri vereceğini söyler, bağa da yerleşir. Çaresiz kalan Hüsnü Efendi, bağdan ot yolmasına bile izin vermeyen Tabakçioğlu'nun denizlik ve saldırılan karşısında bir gün kendini tutamaz...

CEVAP: Bu parçada, sayıların yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır. Birden fazla kelimeden oluşan sayılar, ayrı yazılır. Bu parçada sayılar, "on iki bin, bin beş yüz" biçiminde yazılmalıdır.

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan yazım yanlışlarını bularak yazım yanlışlığı yapılan kelimeyi doğru biçimde yazınız.

- I. Profesör, Türk Tarihi üzerine çeşitli araştırmalar yapmış.
- II. Okyanuslarda yaşayan köpekbalıkları, üst yırtıcılardandır.
- III. Annemin yaptığı kazan dibi, yine harikaydı.
- IV. Arabasını kavun içine boyatmak istiyordu.
- V. Çoruh nehri, yılın bu zamanlarında taşkınlara neden olabiliyor.
- VI. Bu ödülü herkesten çok o haketti.
- VII. Onunla omuz omza verdiğimiz mücadeleye takdire şayandı.
- VIII. Bu yaşattıkları yüzünden hayatı bana zehir etti.

CEVAP:

I. Türk tarihi	II. köpek balıkları	III. kazandibi
IV. kavun içine	V. Çoruh Nehri	VI. hak etti
VII. omuz omuz	VIII. zehretti	

1. İşin garip tarafı bütün bu tipler () yalnız oburlar bir tarafa () normal () çabuk beğenen, açlığını giderince sofradan kalkan diye tarif ettiğimiz adamı küçük görür () kendilerini ondan üstün sayarlar.

Bu parçadaki yay ayrıçla () belirtilen yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) (;) (,) (,) (:) B) (,) (:) (,) (:)
C) (:) (,) (,) (:) D) (-) (-) (,) (:)
E) (-) (,) (,) (:)

2. "Güleriz ağlanacak hâlimize." diyen şair, emin olunuz ki, hata ediyor. Ağlanacak bir hâl karşısında ağlamaya kal- kan adamdan hiçbir fayda gelmez: Fakat gülümseyen adamda, ümit vardır. Olması da gerekmez mi?

Bu parçadaki noktalama işaretlerinden hangisi yan- lış kullanılmıştır?

- A) Tırnak işareti (" ") B) Nokta (.)
C) Virgül (,) D) Soru işareti (?)
E) İki nokta (:)

Şiirleranya (I) *Yalnızız* romanının kurgu ilkesini önemli ölçüde belirlemektedir. Bu ilke (II) doğrudan doğruya kutupluluk ilkesidir ve eser (III) her şeyden önce iki kar- şıt temele dayanmaktadır: Gerçeklik ile ideal. Peyami Safa (IV) romanının ana düşüncesi olarak da karşıtlık ilkesine işaret etmektedir. "İnsan (V) realitesi tezatlıdır."

Bu parçadaki numaralanmış yerlerden hangisine virgül (,) getirilemez?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. (I) Mustafa Kutlu'yu Türk Hikâyesi'nde önemli bir yere yükselten değer, kendine has dil ve üslubudur. (II) Belirgin bir iyimserlik içinde olan yazar, son derece sıcak, samimi ve lirik bir üsluba sahiptir. (III) Türkçeyi, sahip olduğu ifade gücü, anlatım zenginliği ve şiiriyet imkânları çerçevesinde ustaca kullanmıştır. (IV) Sıradan insanların sıcaklığını, bir doğasever olarak doğayı ve insanı anlatması onun önemli özelliklerindedir. (V) Hem dil anlayışı hem dünya görüşü bakımından yazar, önemli bir yere sahiptir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Şehirin ana caddelerinin birinde bir köpek yavrusu, etraftakilere şirinlik yapıyor. Arada bir de başını kaldı- rıp annesinin gelişini gözlüyor gibiydi. Çocuklar, onun önüne bir tas süt koyduklarında ise sevimli yavru köpe- ğin neşesi artıyordu.

Bu parçadaki yazım yanlışının nedeni aşağıdakiler- den hangisidir?

- A) Birleşik ismin yazımıyla ilgili yazım yanlışı
B) Ünlü düşmesi kuralına uyulmaması nedeniyle yazım yanlışı
C) İkilemenin yazımıyla ilgili yazım yanlışı
D) Bağlacın yazımıyla ilgili yazım yanlışı
E) Ek fiilin yazımıyla ilgili yazım yanlışı

6. İki gün sonra Juju'yu zincirinde çok sakın

I
gördüm. Demek ki dönmüş veya bulunmuştu

II
ve muhakkak ki daha azılı yerli köpeklere

III
rast gelmiş, el sillesini tatmış, yersiz, yurtsuz kalmış, Hanyayı Konya'ya öğrenmiş, açlığı

IV
denemiş, Senegal'li bekçisini, Penyuvarlı göz-

V
cüsünü arkasında bulamayınca bütün azgınlığını, kaba sığmayan öfkesini bırakmış, sünepeleşmişti.

Bu parçadaki altı çizili sözlerden hangisinin yazı- mında yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. Aşağıdakilerden hangisinde parantez ile belirtilen yere diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?
- A) İnorganik kristallerin yapısı, büyüklüğü ve morfolojisini kontrol edebilmek () spesifik boyut ve morfolojide malzeme üretimi gerektiren tıp, kataliz, elektronik, seramik pigment ve kozmetik gibi birçok alanda önemlidir.
- B) Yaygın gelişimsel bozukluklar () sosyal ilişki, iletişim ve bilişsel gelişimde gecikme ya da sapma ile kendini gösteren ve genellikle yaşamın ilk yıllarında başlayan nöropsikiyatrik bozukluklardır.
- C) Çöktürülen ürün, filtre edilir () yıkanır ve kâğıt sektörünün hizmetine genellikle süspansiyon hâlinde sunulur.
- D) Mikro RNA' lar () yüksek seviyede korunan DNA bölgelerinden kodlanan fakat proteine translasyonu gerçekleşmeyen, yaklaşık 18-24 nükleotid uzunluğunda küçük RNA molekülleridir.
- E) Otizm üzerindeki son dönem araştırmalar; genetik, beyin işlevleri () nörokimyasal ve immünolojik etkenler üzerine yoğunlaşmıştır.

9. Aşağıdakilerden hangisinde virgül (,) yanlış kullanılmıştır?
- A) Neden böyle mutsuz olduğunu bize anlattırsan, belki sana yardım edebiliriz.
- B) Deneme, makale, fıkra gibi öğretici metinler gazete ve dergiler etrafında gelişmiştir.
- C) Masasının köşesinde duran dosya kâğıtlarını, kalemli ve kitaplarını düzenledi.
- D) Hikâyelerinde de romanlarında, şiirlerinde ve denemelerinde kullandığı üslubu kullanmıştır.
- E) Onun için yapılan organizasyona tüm okul arkadaşları, iş arkadaşları ve ailesi katılacaktı.

10. Gün boyu muhtelif sebeplerle içinde biriken stresi dışarı atmanın yollarını arayan insanoğlu () resim yapmak () spor yapmak () müzik dinlemek () toprak işleriyle ilgilenmek () şehrin ve işin kaosundan uzaklaşarak huzur içinde vakit geçirmek gibi yollarla stresini kısa bir süreliğine de olsa azaltmaya çalışmaktadır.

Bu parçada parantezle () belirtilen yerlere, aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sirasıyla getirilmelidir?

- A) (;) (;) (,) (,) (,)
B) (;) (,) (,) (,) (,)
C) (;) (,) (,) (,) (...)
D) (;) (,) (;) (,) (;)
E) (,) (,) (;) (,) (;)

8. Zaman zaman yazdığı yazılarda çeviriye ilişkin görüşlerini belirtmiş () birçok yazın adamına yol göstermiştir () Öteden beri yapılagelen çevirilerin ışığında bazı değerlendirmelerde bulunmuştur () Yaşar Nabi () () Nesir olsun, şiir olsun tercüme faydalı bir şeydir, düşünüş ve duyuş farkları ancak bu yoldan milletler arasında mübadele edilir ve milli kültürlere yeni ve taze görüşler bu yoldan aşılır () ()

Bu parçada parantez ile belirtilen yerlere aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilemez?

- A) Tırnak işareti (" ")
B) Virgül (,)
C) İki nokta (:)
D) Noktalı virgül (;)
E) Nokta (.)

11. Kişinin uzun süre duyduğu dış sesi iç sesi hâline dönüştürmesi (I) bu sesin söylediklerine inanması ve inandıklarını yaşam biçimi hâline dönüştürmesi (II) kişinin gerçek arzularından ve kimliğinden uzaklaşmasına sebep olabilmektedir (III) Kendi gerçeğini sürekli sorgulayan insanın bile (IV) çoğu zaman gözünden kaçan bu durumun bir sonucu olarak kişi etrafındakilerin düşüncelerini kendi düşüncesi zannetme yanılgısına düşer (V)

Bu parçada numaralandırılmış yerlerden hangisine herhangi bir noktalama işareti koyulamaz?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

12 İnsan () güçlü bir hafıza () gelişmiş öğrenme yeteneği bakımından diğer canlılardan çok daha ileridedir. Geçmiş deneyimleriyle edindiği bilgiyi, şimdiki zamanda kullanabilmek için hafızadan yararlanır. Hafızanın iki temel fonksiyonu vardır () hatırlama () unutma ()

Bu parçada parantezle () belirtilen yerlere, aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (;) (,) (:) (,) (.)
- B) (,) (,) (,) (,) (...)
- C) (;) (;) (;) (,) (.)
- D) (;) (,) (:) (,) (...)
- E) (:) (,) (:) (,) (.)

13. Aşağıdakilerden hangisinde yazım ya da noktalama yanlışı yoktur?

- A) Ahmet Bey'in böyle bir sunum yapacak kadar İngilizce'si yok...
- B) Erzurum / Van yolu aralıksız yağın kardan dolayı kapanmış.
- C) Onun aklına gelen dâhice bir fikirle tüm problemleri çözdük.
- D) Hepimiz şu anda Milli Savunma Bakanlığı'nın yaptığı açıklamaları dinliyoruz.
- E) Kimsenin sana olan bağlılığını buna benzer şeylerle ölçemezsin...

14. Aşağıdakilerden hangisinde yazım ya da noktalama yanlışı yoktur?

- A) Çocukların sene sonu gösterisi yarın akşam 20:00' deymiş.
- B) Bu derste hem yapım hem çekim eki olarak kullanılabilen "-im" ekini ele alacağız.
- C) Ne derslerine çalışıyor, ne de evde bir işin ucundan tutuyordu.
- D) Bu akşam T.E.B.'te çalışan arkadaşının terfisini kutlayacaklarmış.
- E) Bana bunu nasıl yapabildin, aklım almıyor?

15. Aşağıdakilerden hangisinde tırnak işareti diğerlerinden farklı bir görevde kullanılmıştır?

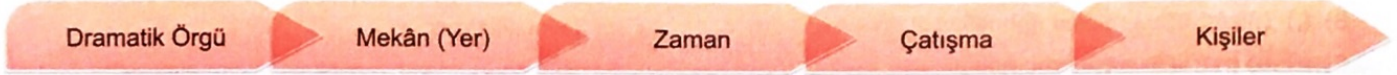
- A) Ahmet Haşim'in şiirlerinde "akşam" çirkinlikleri örten, insanı hüzünlendiren bir kavram olarak sıklıkla kullanılmıştır.
- B) Burası artık "Yedi Tepeli Bir Şehir" değil sadece yaşadıkları coğrafyalardan umudu kesmiş insanların sığınağı.
- C) Onun öğrencileriyle arasındaki bağ benim "annemle aramdaki bağ" dan bile kuvvetliydi.
- D) Kişinin hayatını cennete de cehenneme de çevirebilen "meslek" insanın mutlu bir yaşam geçirmesiyle de doğru orantılıdır.
- E) Öğretmenimiz : "İnsanları bu kadar kolay yargılamayın, sizi kolayca yargılayan insanların sizde bıraktığı hissi anımsayın." dedi.

TİYATRO

Tiyatro; sahnede, izleyiciler önünde canlandırılan göstermeye bağlı bir edebî türdür.

TİYATRONUN YAPI UNSURLARI

Tiyatroda ana bölümler perde, ana bölümlerin içindeki küçük bölümler ise sahne olarak adlandırılır.

Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1923-1950)

- Tiyatro, Türk edebiyatında sözlü gelenek içinde ortaya çıkıp gelişme göstermiştir.
- Karagöz, meddah, köy seyirlik oyunları uzun yıllar varlığını devam ettirmiştir.
- Modern tiyatro, edebiyatımıza Batı'dan girmiştir. İlk örnekteki Tanzimat Dönemi'nde verilmiştir.
- İlk yerli oyun olan *Şair Evlenmesi*'ni Şinasi yazmıştır.
- Ahmet Vefik Paşa, Moliere'den çeviriler ve uyarlamalar yapmıştır.
- Modern tiyatronun kuruluşu ve gelişmesinde geleneksel tiyatronun etkisi vardır.
- Millî Edebiyat Dönemi'nde ciddi gelişme gösteren tiyatro, Cumhuriyet Dönemi'de Devlet Tiyatroları, Şehir Tiyatroları, konservatuvarların açılmasıyla büyük ilerleme gerçekleştirmiştir.
- Cumhuriyet Dönemi tiyatrosunun Batı edebiyatı tiyatro geleneği ile ilişkisi oldukça güçlüdür.
- Trajedi, komedi ve dram türünde eserler Cumhuriyet Dönemi'nde yazılmıştır. Ayrıca müzikli, danslı benzetmeci, göstermeci, epik tiyatro örnekleri verilmiştir.
- Tiyatronun kurumsallaşmasında oyunculuğun bir meslek olmasında Muhsin Ertuğrul'un payı büyüktür.
- 1923-1950 Dönemi'nde tiyatro, daha çok bir araç olarak kullanılmıştır. Cumhuriyet ve cumhuriyet değerleri ön plana çıkarılarak halka aktarılmaya çalışılmıştır.
- Hedeflenen çağdaş uygarlığa ulaşma yolu, tiyatroyla gösterilmiştir.
- Kurtuluş Savaşı, Anadolu, Türk tarihi, Batılılaşma, eski-yeni çatışması gibi konular işlenmiştir.

Dönemin Önemli Eserleri

- Musahipzade Celal → *Fermanlı Deli Hazretleri*
- İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci → *Hisse-i Şayia*
- İsmail Hakkı Baltacıoğlu → *İnanmak*
- Reşat Nuri Güntekin → *Taş Parçası*
- Nahid Sırrı Örik → *Sönmeyen Ateş*
- Faruk Nafiz Çamlıbel → *Akın*
- Münir Hayri Egeli → *Bayönder*
- Yaşar Nabi Nayır → *İnkılap Çocukları*

Müşahipzade Celal (1868-1959)

- Asıl adı, Mahmut Celalettin'dir.
- Çeşitli devlet kurumlarında görev alan yazar, son olarak ölüme kadar Şehir Tiyatrosu Kütüphanesinde görev yaptı.
- Daha çok müzikli komedi türünde eserler yazdı.
- Meşrutiyet tiyatrosu ile Cumhuriyet tiyatrosu arasında bir köprü oldu.
- Yazdığı eserlerde, geleneksel Türk tiyatrosundan izler görülür.
- Yazar, orta oyunu geleneğinden yararlanmıştı.
- Saray yaşamını, eski İstanbul eğlencelerini, törelerini ve alışkanlıklarını eleştirel mizahî bir anlayışla eserlerine taşımıştır.
- *Köprülüler, İstanbul Efendisi, Lale Devri, Yedekçi, Fermanlı Deli Hazretleri, Aynaroz Kadısı, Bir Kavuk Devrildi* adlı oyunlar, sanatçının tanınmış eserlerindedir.

ÖRNEK

Aşağıdaki ifadeler doğruysa yay ayrıçla belirtilen yere (D), yanlışsa (Y) yazınız.

- () Türk tiyatrosu, sözlü gelenekten doğmuş ve gelişme göstermiştir.
- () Modern tiyatronun ilk ürünleri, Servetifünun Dönemi'nde görülür.
- () Moliere'den çeviriler yapan ve yerli Moliere olarak bilinen sanatçı Ahmet Vefik Paşa'dır.
- () Şinasi'nin yazdığı Şair Evlenmesi, ilk sahnelenen oyun olması bakımından önemlidir.
- () Tiyatro, Cumhuriyet Dönemi'nde kurumsallaşmıştır.
- () Trajedi, komedi, dram türünde eserler, ilk kez Cumhuriyet Dönemi'nde yazılmıştır.
- () Tiyatronun kurumsal yapıya bürünmesinde Muhsin Ertuğrul'un payı büyüktür.
- () 1923-1950 Dönemi'nde tiyatrodaki cumhuriyet ve cumhuriyet değerleri ön plana çıkarılmıştır.

Cevaplar: D - Y - D - Y - D - Y - D - D

ÖRNEK

Bir tiyatro eleştirmeni, 1923-1950 yılları arasındaki tiyatro oyunları üzerine bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmasında en fazla yeri Taş Parçası adlı oyuna ayırmıştır. *Bayönder'e* yüzeysel biçimde yer vermiştir. *Fermanlı Deli Hazretleri*'ne ise çalışmasında farklı bir yöntemle yaklaşmıştır. En çok beğendiğini ifade ettiği *Akın* adlı oyuna ise bu çalışmada fazla yer vermemiştir. *Sönmeyen Ateş* adlı oyunun ise sadece oluşturulma sürecinden söz etmiştir.

Bu parçaya göre tiyatro eleştirmeninin çalışmasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) En fazla yer verilen eserin yazarı, Reşat Nuri Güntekin'dir.
- B) Yüzeysel biçimde yer verdiği eserin yazarı, Münir Hayri Egeli'dir.
- C) Farklı bir yöntemle yaklaştığı eserin yazarı, Musahipzade Celal'dir.
- D) En beğendiği oyunun yazarı, Faruk Nafiz Çamlıbel'dir.
- E) Sadece oluşturulma sürecinden söz ettiği oyunun yazarı, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'dur.

Cevap: E

Cumhuriyet Dönemi'nde Tiyatro (1950-1980)

- Teknik bakımdan ilerleme kaydedilmiş, tiyatrodaki işlenen konular çeşitlenmiştir.
- Oyunların sayısı artmıştır.
- Çoğu uyarılma olan müzikli tiyatroların sayısı artmıştır.
- Anlaşılır bir dille teknik bakımdan sağlam eserler verilmiştir.
- Bireysel ve toplumsal konular işlenmiştir.
- Yurt problemleri, kadının toplumdaki yeri, töre, köy, kuşak çatışması, değer yargıları gibi konulara yönelim artmıştır.
- Hızla değişen toplum yapısındaki değişiklikler ve etkileri sosyal, siyasal ve psikolojik açıdan ele alınmıştır.

Dönemin Önemli Eserleri

- A. Kutsi Tecer → *Koçyiğit Köroğlu*
- C. Fehmi Boşkur → *Buzlar Çözülmeden*
- Selahattin Batu → *Oğuzata*
- Haldun Taner → *Keşanlı Ali Destanı*
- Necati Cumalı → *Boş Beşik*
- Orhan Asena → *Hürrem Sultan*
- Recep Bilginer → *Sarı Naciye*
- Cahit Atay → *Gültepe Oyunları*
- Nezihe Meriç → *Sular Aydınlanıyordu*
- Refik Erduran → *Karayar Köprüsü*
- Adalet Ağaoğlu → *Çatıdaki Çatlak*
- Güngör Dilmen → *Midas'ın Kulakları*
- Turgut Özakman → *Töre*
- Turan Ofazoğlu → *IV. Murat*
- Oktay Arayıcı → *Dışarda Yağmur Var*
- Başar Sabuncu → *Şerefiye*
- Tuncer Cücenöğlu → *Kördövüşü*

Cevat Fehmi Başkut

- Cumhuriyet Dönemi'nin önemli sanatçılarından biri olan Başkut, tiyatro eserleriyle tanındı.
- Toplumsal sorunları, siyasî ve toplumsal değişimleri ve bunların topluma yansımalarını, kültürel çatışmaları realist bir biçimde eserlerine taşıdı.
- *Büyük Şehir, Koca Bebek, Paydos, Soygun, Hacıyatmaz, Göç, Ayarsızlar, Buzlar Çözülmeden* yazarın öne çıkan oyunlarıdır.

Dünya Edebiyatında Tiyatro

- Tiyatronun ilk nitelikli örnekleri Eski Yunan'da verilmiştir.
- Eski Yunan'dan, Aiskhylos → *Zincire Vurulmuş Prometheus*, Sophokles → *Kral Didipus*
- İngiliz edebiyatından Shakespeare → *Romeo ve Juliet*, George Bernard Show → *Kırgınlar Evi*, Samuel Beckett → *Mutlu Günler*
- Fransız edebiyatından Racine → *Andromaque*, Corneille → *Le Cid*, Moliere → *Cimri*, V. Hugo → *Hernani*
- Alman edebiyatından Schiller → *Wilhem Tell*, Goethe → *Faust*, Bertholdt Brecht → *Evet Diyen Hayır Diyen*
- Norveç edebiyatından H. Ibsen → *Bir Bebek Evi Yaban Örneği*
- Rus edebiyatından Gogol → *Müfettiş*, Çehov → *Üç Kız Kardeş* adlı oyunlar, dünya edebiyatında tanınmış oyunlardandır.

Modern tiyatro trajedi, komedi ve dram türlerine ayrılır.

ÖRNEK

Aşağıdaki eserleri yazarlarıyla eşleştiriniz.

1. Paydos	a. Recep Bilginer
2. Şerefiye	b. Moliere
3. Kör Dövüşü	c. Racine
4. Cimri	d. Adalet Ağaoğlu
5. Andromaque	e. Turgut Özakman
6. Çatıdaki Çatlak	f. Başar Sabuncu
7. Sarı Naciye	g. Tuncer Cücennoğlu
8. Töre	h. Cevat Fehmi Başkut

CEVAPLAR: 1.h, 2.f, 3.g, 4.b, 5.c, 6.d, 7.a, 8.e

Temel Tiyatro Terimleri

Adaptasyon: Yabancı dille yazılan oyunun çevrilmesi, uyarılama.

Aksesuar: Yardımcı sahne unsurları, eşyaları

Dekor: Oyunun geçtiği yeri canlandırmada kullanılan araçlar.

Diyalog: Oyunda iki kişinin veya daha çok kişinin konuşması

Figüran: Rolü ve konuşması az olan rollere çıkan kimse.

Jest: Rol icabı yapılan beden hareketleri.

Kostüm: Oyunda rol gereği giyilen kıyafetlerin genel adı.

Kulis: Sahne arkasında oyuncuların oyuna girmek için bekledikleri yer.

Makyaj: Role uygun olarak yüz boyama.

Meclis: Oyunun içindeki en küçük sahne.

Mimik: Duygu ve düşünceleri yüz ifadeleriyle yansıtırma.

Monolog: Oyundaki tek kişinin kendi kendine konuşması.

Pantomim: Müzikli veya eşya eşliğinde dans veya yüz hareketleriyle yapılan sözsüz oyun.

Perde: Tiyatro oyununun büyük bölümlerinden her biri.

Piyes: Oyun

Replik: Oyuncunun sözü karşısındakine bırakırken söyleyeceği son söz, diğer oyuncunun sözüne göre verilmesi gereken karşılık.

Rol: Canlandırılan kişiliği ortaya çıkaran söz ve davranışlar.

Sahne: Oyun başkışisinin ya da önemli kişilerin yöneliklerini başlatıp bitiren kesim.

Suflör: Perde gerisinde oyunu metinden takip eden ve unutulmuş sözleri fısıldama şekliyle hatırlatan görevli.

Tirat: Oyun kişilerinin birbirlerine karşı söylediği uzun soluklu, coşkulu sözler.

Tuluat: Doğaçlama

Tiyatro Türleri

Trajedi: İzleyende korku ve acıma hislerini uyandırarak onu kötü duygulardan kurtarmayı amaçlayan tiyatro türüdür.

Komedi: Güldürerek eğitmeyi amaçlayan tiyatro türüdür.

Dram: Hem acıklı hem de komik olayların aynı oyun içinde verildiği tiyatro türüdür.

Müzikli Tiyatro

1. **Opera:** Müzikli tiyatrodur.
2. **Operet:** İçinde konuşma olan müzikli tiyatro türüdür.
3. **Opera Komik:** Operetin yüksek zümre için yazılan baskı biçimi
4. **Vodvil:** Hareketli, eğlenceli, şarkılı hafif komedidir.
5. **Bale:** Dans ve müzikle oluşturulan sözsüz tiyatro türüdür.

Epik Tiyatro

Toplumsal aksaklıkları dile getirip işin içine izleyenleri katmaya çalışır. İzleyenlerin oyunla ilgili karar vermeleri istenir. Olaylar durumlar bütün verilmez. Sahne, ideolojik araçtır. Seyirci, duygudan ziyade aklını kullanmaya zorlanır.

ÖRNEK

Gonca Öğretmen öğrencilerinden, tiyatro terimlerinden suflör, tirat, perde, mimik ve kulisin tanımlarını yapmalarını istemiştir.

İpek: Unutulan sözleri hatırlatan kişi, suflördür.

Binnaz: Tiyatro oyuncularının birbirlerine söylediği uzun soluklu, coşkulu sözlere tirat denir.

Samet: Tiyatro oyunlarının büyük bölümlerinden her birine perde denir.

Behzat: Oyunun geçtiği yeri canlandırmada kullanılan araçlar, mimiktir.

Bengü: Sahne arkasında oyuncuların oyuna girmek için bekledikleri yere kulis denir.

Bu öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) İpek B) Binnaz C) Samet D) Behzat E) Bengü

CEVAP: D

ÖRNEK

Tahrirat Kâtibi: "Ama devlet memurluğunun itibarı sıfıra indi. Eskiden kahvelerin önünden geçti miydi halk ayağa kalkıyordu. Şimdi kimsenin umurunda olmuyor. Hoş kahvelerde pek adam kalmadı ya. Hepsi yol inşaatında. İnan bana, buraya gelenlerin hâli tavrı bile değişti. Eskiden önümüzde el pençe divan duranlar şimdi emir veriyorlar. O kadar ağırıma gidiyor ki, Mehmet Çavuş görsün bak, bir gün yüreğime inecek.

Cevat Fehmi Başkut, Buzlar Çözülmeden

Parçanın temasını, konusunu, şahıs kadrosunu yazın.

CEVAP:

Parçanın teması: Şikâyet

Parçanın konusu: Bir memurun durumunu beğenmemesi

Parçanın kadrosu: Tahrirat katibi, kendi hâlinde biridir. Geçmişte işlerin daha iyi olduğunu ve daha saygın olduğunu belirtir. Hâlimden çok da memnun olmayan biridir.

Dramatik Örgüde Çatışma

Tiyatro sanatında hareketin temelinde karşıt güçlerin çatışması yatar. Çatışma yaratma sanatı olarak anılan dram sanatı, çatışmanın uyum ve gelişim sonuçlarına vardığı bir düzeni temsil eder. Oyun (drama) kökençe eylem anlamına gelmekle birlikte eylem, oyunla özdeş değildir. Eylem, oyunun temel yapısal bileşken koşuludur. Aynı şey, oyun kişisi ile diyalog (dil) için de geçerlidir. Oyun kişisi de oyunun yapısal bileşkenidir. Eylem oyuncuda varlığını kazanır, kendini ortaya koyar. Oyunun üçüncü yapısal bileşkeni diyalogdur. Eylem, oyun kişisi ve diyalog oyunda ayrılmaz bir bütünlük oluşturur. Oyun kişisi ve diyalog, eylemden bağımsız değildir. Eylemi eylem yapan dramatik karşıtlık, çelişme ve çatışmalardır. Eylem, çelişme ve çatışmaların varoluş biçimidir. Çatışma oyun kişilerinin eylemlerinin çıkış noktasıdır, oyun kişilerinin eylemleri çatışma nedeniyle önemlidir, onlar bir şeyler uğruna ya da bir şeye karşı eylemler veya eylemezler. Eylemsizlik dahi çatışmadan beslenen bir varoluştur.

ÖRNEK

MACBETH - Konuşabiliyorsanız söyleyin, nesiniz siz?

BİRİNCİ CADİ - Selam Macbeth! Selam sana, Glamis Beyi!

İKİNCİ CADİ - Selam Macbeth! Selam sana, Cawdor Beyi!

ÜÇÜNCÜ CADİ - Selam Macbeth! Selam geleceğin hükümdarı!

BANQUO - Sevgili Efendim, neden irkiliyor, kulağa bu kadar hoş gelen şeylerden ürkmüş gözüküyorsunuz? Söyler misiniz, sizler hayalet misiniz, yoksa gerçek mi? Soylu arkadaşımı durumuna uygun bir onurla, sonra soylu bir kısmetin ve bir de hükümdarlık umudunun müjdesiyle selamlıyorsunuz. Öyle ki bunlarla kendinden geçmiş gibi. Bana bir şey söylediğiniz yok. Eğer zamanın tohumlarını seçmek, hangi tanenin büyüüp hangisinin büyümeyeceğini haber vermek gücündeyseniz, bana da bir şeyler söyleyin; bilin ki ben, ne lütuflarınızı dilenir ne de nefretinizden korkarım.

Bu parçanın üslup özelliklerini yazınız.

.....

.....

.....

CEVAP: Bu parça, bir trajediden alınmıştır. Kahramanı, kraldır. Dil ve anlatım bakımından üstün bir dil kullanılmıştır. Argo ve kaba sözlere yer verilmemiştir. Manzum tiyatro örneğidir. Seçkin ve ağır bir dille yazılmıştır.

ÖRNEK

"Burada herkesten korkuyorum Makar Alekseyeviç. Daha doğrusu çekiniyorum. Hepsi kibirli, mağrur insanlar. Sizi rahat-sız etmezdim kardeşim, velinimetim. Geçirdiğiniz sıkıntıyı, çok bir şey veremeyeceğinizi biliyorum fakat ne olur, az da olsa, bana bir miktar borç verin. Kalbimizin iyi olduğunu, sıkıntı çektiğinizi ve durumunuzun hâlâ düzelmediğini biliyorum. Küstanlığımı, münasebetsizliğimi affedin Makar Alekseyeviç!"

Dostoyevski-İnsancıklar

Bu parçadaki çatışma unsurlarını yazınız.

CEVAP:

Çatışma unsurları: Korku – Zorunluluk, Çekinme – Mecbur kalma, Maddi zorluk – Çaresiz kalma

ÖRNEK

Koçyiğit Köroğlu Ferdi ihtirasın, mal, zenginlik, hırs ve Oğuz'a düşman olmanın timsali olarak, toprak rejiminin sağladığı menfaatlerle, doymak bilmeyen Bolu Beyi ve adamları tarafından yurtları basılan, ekinleri yakılan, hayvanlarına el konulan Oğuz köylüleri, Gök Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olarak bağlandıkları Köroğlu'ndan yardım isterler. Köroğlu, ilk başta, bu Oğuz obalarına yardım etmeye yanaşmaz ama Şaman kültürüne ve Gök Tanrı inancına kuvvetle bağlı olan Köroğlu'na bir ses şeklinde ulaşan Kaman Ata, ona; kendisinin Gök Tanrı'ya adanmış bir kurbanlık koç olduğunu hatırlatınca Köroğlu temsil ettiği ruhun ehemmiyetini anımsar ve Kaman Ata'nın yol göstericiliğinde, Bolu Beyi'ne ve onun temsil ettiği düzene karşı mücadele etmeye söz verir. Oğuzlar, Bolu Beyi'nin baskısını, her geçen gün daha da şiddetli bir şekilde yaşamaya devam ederken, Bolu Beyi de kızı Benli Nigar'ı evlendirmek üzere, hisarda çeşitli yarışlar düzenlenmektedir.

Bu parçadaki şahıs kadrosunun özelliklerini yazınız.

CEVAP:

Köroğlu: Adaleti, yiğitliği ve kahramanlığıyla ön plana çıkar. Ayrıca üstün özellikleri ve mistik yönü de eserde hayat bulur.

Bolu Beyi: Hikâyenin kötü kişisidir. Halka, insanlara zulmetmekten zevk alır.

Ayvaz: Köroğlu'nun yoldaşidir.

Arslan: Köroğlu'nun oğludur.

Benli Nigar: Bolu Beyi'nin güzelliğiyle nam salan kızıdır.

ÖRNEK

Töre

Bir evi iç avlusu (Nene sedirde oturmaktadır. Zühre ve kucağındaki bebesiyle Küçük Gelin ayaktadırlar. Oğul, silah sandığından tüfek çıkarır. Kara Hasan'a verir. Kara Hasan da sırası gelen kadına)

K. Hasan (verir) Al kadını! (verir)

Al bacım! (verir) (...)

K. Hasan: Yakub'un kanlısı köye inmiş. (Küçük Gelin'in başı öne düşer.) Ya bizden birin daha vuracak bu soysuz ya bu kez biz onu bitireceğiz. (...)

Bu parçayı yorumlayınız.

.....

.....

.....

YORUM

Yorum

- Oyunda kan davası ile Anadolu insanının misafirperverliği işlenmiştir.
- Kanlısının evine sığınan birinin Tanrı misafiri olduğu için öldürülememesi işlenmiştir.
- Törenin olumlu ve olumsuz yanları oyuna yön vermiştir.

Turan Oflazoğlu

Türk edebiyatının Shakespeare'i olarak görülen yazar, özellikle tarihî tiyatroları ile tanınır. Bu oyunları dün ile bugün arasındaki mukayese imkânını sağlamaları bakımından önemlidir ve belge kadar estetik gerçekliği de önemseyen yazar, tarihin içerisinden çıkacak trajediyi, ancak yazarın oluşturabileceğini belirtir. Çünkü tarih, tarihçinin kurduğu bir bilimdir. Tarihî nitelik taşıyan bir edebî eserde ise beklenen, yazarın şahit olmadığı bir devri anlatması, olayın üzerinden zaman belirli bir zaman geçmesi ve anlatının estetik mesafeye uygun olmasıdır. Oflazoğlu tiyatrolarının odağında Osmanlı tarihinden seçilen konular, genel olarak iktidar hırsı ve entrikalar vardır. Anlatıda seçilen kahramanların hem insan hem de yönetici olarak sınırları, karmaşaları, bocalama ve iç muhasebeleri detaylı olarak verildiği için trajik kahramanlar seçilmiştir. Yazar, Osmanlı tarihini, iktidar kavgaları noktasında ve kronolojik bir takiple işler. Devletleşme sürecinin ve cihangirlik duygusunun yüksek olduğu kuruluş devri, Oflazoğlu'nun eserlerinde görülmez. Konular, Osmanlı'nın yükseliş devrinden itibaren başlar. Kısacası yazar, tarihçinin boş ve dışarıda bıraktığı insan gerçeğine eğilmiş, tarihî hadiselerden öte bireysel trajedilerin tarihten görünüşünü işlemiştir. *IV. Murat, Allah'ın Dediği Olur, Elif Ana* yazarın önemli oyunlarından.

ÖRNEK

- A) Aşağıdaki parçada kullanılan anlatım biçimi nedir?
- B) Anlatıcı kimdir?
- C) Bakış açısı nedir?

SONYA - Ne yapabiliriz? Yaşamak gerek! (Bir sessizlik) Yaşayacağız Vanya Dayı. Çok uzun günler, boğucu akşamlar geçireceğiz. Alinyazımızın bütün sınavlarına sabırla katlanacağız. Bugün de, yaşlılığımızda da dinlenmek bilmeden, başkaları için çalışıp didineceğiz. Ecel saati gelip çatinca da uysalca öleceğiz ve orada, mezarın ötesinde, çok acı çektik, gözyaşı döktük, çok acı şeyler yaşadık diyeceğiz... Ve Tanrı acıyacak bize ve biz seninle, canım dayıcığım, parlak, güzel, sevimli bir hayata kavuşacağız ve buradaki mutsuzluklarımıza sevecenlikle, hoşgörülle gülümseyeceğiz ve dinleneceğiz... İnanıyorum buna dayıcığım, bütün kalbimle, tutkuyla inanıyorum... (Voynitski'nin önünde diz çöker ve başını onun avuçlarına koyar. Yorgun bir sesle tekrar eder.) Dinleneceğiz! Dinleneceğiz! Melekleri dinleyeceğiz, elmaslar gibi yıldızlarla kaplı gökleri göreceğiz.

- A)
- B)
- C)

CEVAP:

- A) Bu parçada öyküleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.
- B) Birinci kişi
- C) Kahraman bakış açısı

1. PERDE I - SAHNE I (Atina. Theseus'un Sarayı. Theseus, Hippolyta, Philostrate ve hizmetkârlar girer.)

THESEUS: Eee, canım Hippolyta, hepi topu dört gün sonra evleniyoruz. Bu dört gün bize yepyeni bir ay getirecek. Ama şu eski ay da babanın mirasıyla oğlun arasına giren hayalet gibi oyalanıp duruyor. Bir türlü gitmek bilmiyor.

HIPPOLYTA: Dört gün dediğin rüyalarla dolu dört gecenin içinde kaybolup gider. Ondan sonra da ay gümüş bir yay gibi düğün gecemize ışık tutar.

THESEUS: Hadi Philostrate, Atina'nın bütün gençlerini uyandır. Eğlence başlasın.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Eski mutluluklar
- B) Hareketli günler
- C) Sınırsız güç
- D) Bilinmeyen bir hâl
- E) Yeni müjdeler

2. **HERMIA:** Herkes âşık olunca acı çekiyor, iç geçiriyor, gözyaşı döküyor ve zavallı hayallerin peşine düşüyor madem, bizim elimizden de bir şey gelmez. Gerçek âşıklar bu acıları çekmeye mahkûmlar madem, o zaman biz de birbirimize sabırlı olmayı öğretilim.

LYSANDER: Ne güzel söyledin Hermia... Öyleyse dinle beni. Benim şehrin yedi fersah uzağında yaşayan dul bir teyzem var. Çok zengin ve hiç çocuğu yok. Beni de oğlu gibi sever. Gel onun yanına gidelim, orada evlenebiliriz. Orada bu şehrin yasaları geçmez. Eğer beni seviyorsan yarın gece sessizce slivş babanın evinden. Şehrin dışındaki ormanda buluşalım.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Görünmek
- B) Saklanmak
- C) Bulunmak
- D) Bitirmek
- E) Kaçmak

3. Batı'yı bütünüyle taklit etmek yerine zengin malzemeye sahip Anadolu halk kültürüyle Batı kültürünü kaynaştırarak tiyatro edebiyatımızda orijinalliğe ulaşabilirdik. Ancak bu yıllarda tiyatromuzda yazar, eser ya da gösterim olarak çok fazla gelişme kaydedememişe de Batılı anlamda Türk tiyatrosunun temelleri atılmış, sorunlar ortaya konmuş, çözümler tartışılmış ve bir tiyatro ortamı oluşturulmuştur.

Bu parçada altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ayırmak
- B) Sıralamak
- C) Birleştirmek
- D) Beğendirmek
- E) Dizmek

4. 1923 - 1946 yılları arasında tiyatromuza Atatürk'ün düşünceleri damgasını vurmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu büyük Atatürk, iyi bir komutan, bir kültür adamı olmanın ötesinde bir sanatseverdi de. Atatürk'e göre; edebiyat, resim, heykel, müzik, tiyatro, mimari gibi bütün güzel sanatları, kültürün oluşumu içinde ele almak ve değerlendirmek gerekir.

Bu parçadaki altı çizili sözün parçaya kattığı anlam aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Hayatınızda büyük değişikliklerin olmasını beklemek, boş bir uğraş olabilir.
- B) Yaşadığınız sorunların üstesinden gelmek için sabırlı olmalısınız.
- C) İnsan, her koşulda benzer davranışları sergilemekten uzak kalabilir.
- D) Bazı yazarların iz bırakmak gibi bir amacı olduğu unutulmamalıdır.
- E) Zamanın kıymetini bilmek, insan için oldukça zordur.

1. (I) Türk edebiyatında modern tiyatrodan önce geleneksel tiyatro varlığını sürdürmüştür. (II) Karagöz, köy seyirlik, orta oyunu geleneksel tiyatro ürünleridir. (III) Modern tiyatro ise edebiyatımıza ilk olarak Tanzimat Dönemi'nde girmiştir. (IV) İlk yerli oyun olan *Şair Evlenmesi*, Şinasi tarafından yazılmıştır. (V) Namık Kemal, bu dönemde Moliere'den yaptığı tercümelemlerle ön plana çıkmıştır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. I. Sahnelenen ilk tiyatro eserini Namık Kemal yazmıştır.
II. Şinasi'nin yazdığı *Şair Evlenmesi*, bir töre komedisidir.
III. Edebiyatımızda "Yerli Moliere" olarak bilinen yazar, Ahmet Vefik Paşa'dır.
IV. Modern tiyatrodan önce, geleneksel tiyatro uzun süre varlığını sürdürmüştür.
V. Modern tiyatro, geleneksel tiyatrodaki olduğu gibi usta çırak ilişkisine dayanır.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerdeki bilgilerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3 ve 4. soruları aşağıdaki tiyatro parçasına göre yapınız.

Mekân: Gelin odası... Arka planda yatak, odası genişçedir. Sahneye iki taraftan da giriş yapılabilir. Kapının biri selamlığa açılır. Odada Müştak Bey ve Hikmet Efendi ayaküstü konuşmaktadırlar.

MÜŞTAK BEY: Bu akşam güveyi giriyorum ya sevinçten havalara uçuyorum. Allah'tan bugün nikâhımız kıydı, az kalsın telaştan nikâhsız güveyi girecektim.

HİKMET EFENDİ: Hiç öyle şey olur mu?

MÜŞTAK BEY: Niye olmasın? Aşıklar dalgın olur. Buna aşık evlenmesi derler.

HİKMET EFENDİ: Acayip!

MÜŞTAK BEY: Öyle ya! Aşksız, sevgisiz, görücü usulüyle evlenenlere aşk olsun. Ben Kumru Hanım'la niye evleniyorum; çünkü onu tanıyorum, seviyorum. Ne dersin onunla evlenmekte akıllılık etmemiş miyim?

HİKMET EFENDİ: Her hâlde öyledir.

MÜŞTAK BEY: Onun yüzü gibi huyu da güzel. Ben her hâlimden memnunum; fakat Kumru'nun o karga suratlı ablası olmasa!

HİKMET EFENDİ: Gerçekten... onun adı neydi?

MÜŞTAK BEY: Sakine midir, nedir... Cadı suratlının adını bile sevmiyorum.

HİKMET EFENDİ: Niçin?

MÜŞTAK BEY: Bize engel olduğu şöyle dursun, yüzünde meymenet yok karga suratlının... Yüzüne bakanın işi rast gitmiyor. Kırk beş yaşına gelmiş daha evlenememiş. Akıldan yana da pek nasibi yok. Böyle bir baldızım olduğundan alemde utaniyorum.

3. Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumsal bir konu işlenmiştir.
B) Töre komedisi örneğidir.
C) Görücü usulü evlilik konusudur.
D) Dram türüne ait özellikler taşır.
E) Edebiyatımızda yazılan ilk tiyatro örneğidir.

4. Bu parça edebiyatımızın hangi dönemine aittir?

- A) Tanzimat I. Dönem
B) Tanzimat II. Dönem
C) Servetifünun
D) Fecriati
E) Millî Edebiyat

1. (I) Millî Edebiyat Dönemi'nde yaşadığı gelişmeyi Cumhuriyet Dönemi'nde de sürdürmüştür tiyatro. (II) Ankara Devlet Tiyatrosunun açılması, Anadolu'ya tiyatronun gitmesine olanak sağlamıştır. (III) Cumhuriyet, Cumhuriyet'in kurumları, yeni yaşam tarzı, devrimlerin yerleşmesi gibi konular tiyatrodaki bu dönemde işlenmiştir. (IV) Çağdaş uygarlığa ulaşma yolu tiyatroyla gösterilmiştir yani tiyatro bir araç olarak kullanılmıştır. (V) Eski kurumlara karşı bilinçsizce eleştirisi de bu dönem tiyatrolarında kendine yer bulmuştur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Osmanlı Sarayı'nın bürokrasisinin, aile hayatının müesseselerinin, örf ve adetlerinin karikatürize ettiği sahneleri *Fermanlı Deli Hazretleri* adlı oyunda çok net bir şekilde yer alıyor. Oyun, Moliere'in oyunlarında dahi az rastlanır türden bir tesadüf zincirinin başlamasıyla hayat bulur. Oyunda Bayram Ağa'nın oğlu Behram, Nigar ile nişanlıdır. Bayram Ağa, Rakım Ağa tarafından hünkara takdim edilmek üzere İstanbul'a getirilen Nigar'ın ardından oğlu ile beraber İstanbul'a gelmiştir. Musa Efendi sayesinde tesadüfen Rakım Ağa'yı ve Nigar'ı bulmuşlardır. Şimdi sıra Nigar'ı Hünkar'a sunmaktan kurtarmaktır.

Bu parçada söz edilen oyunun yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Musahipzade Celal
B) İsmail Hakkı Baltacıoğlu
C) Faruk Nafiz Çamlıbel
D) Münir Hayri Egeli
E) İbnürrefik Ahmet Nuri Sekizinci

2. Saliha Öğretmen, 1923-1950 dönemi Türk tiyatrosunda ürün veren yazarlar ve eserlerinin isimlerini öğrencilerine sormuştur.

İşinsu: Reşat Nuri Güntekin, *Taş Parçası*

Ömer: İsmail Hakkı Baltacıoğlu, *İnanmak*

Haşim: Yaşar Nabi Nayır, *Bayönder*

Pakize: Faruk Nafiz Çamlıbel, *Akın*

Harun: Nahid Sırrı Örik, *Sönmeyen Ateş*

Buna göre, öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) İşinsu B) Ömer
C) Haşim D) Pakize
E) Harun

4. Cumhuriyet Dönemi'nde tiyatro Batı edebiyatı tiyatro geleneği ile daha yakındır. Modern tiyatro ürünleri olan trajedi, komedi, dram türleri yanında müzikli ve danslı tiyatro örnekleriyle epik tiyatro örneği de verilmiştir. Tiyatronun bir meslek hâline gelmesi için çalışmalar yapılmıştır. ----, bu yolda büyük çaba vermiş ayrıca şehir tiyatrolarının kurulmasını sağlamıştır.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Reşat Nuri Güntekin
B) Musahipzade Celal
C) Faruk Nafiz Çamlıbel
D) Muhsin Ertuğrul
E) Münir Hayri Egeli

5. (I) Türk edebiyatında 1950-1980 döneminde tiyatrodaki ilerleme sağlanmış, hem işlenen konularda hem de verilen ürünlerin sayısında büyük artış meydana gelmiştir. (II) Anlaşılır bir dille teknik bakımdan oldukça güçlü eserlerin verildiği bu dönemde ayrıca çoğu uyarılama olan müzikli tiyatroların sayısında da artış yaşanmıştır. (III) Bireysel konuların yanında toplumsal konulara da değinilen bu dönemde içerik anlamında çeşitlenme olmuştur. (IV) Töre, kuşak çatışması, kadının toplumdaki yeri, yurt sorunları değinilen konulardan olmuştur. (V) Toplum yapısında meydana gelen değişiklikler bu dönemde eser veren sanatçıların ilgisini çekmemiştir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Aylin Öğretmen, öğrencilerinden 1950-1980 döneminde tanınmış oyunlar ve bu oyunların yazarlarına örnek vermelerini ister.

Hatice: Recep Bilginer, *Sarı Naciye*

Kuddüsü: Necati Cumalı, *Çatıdaki Çatlak*

Alper: Haldun Taner, *Keşanlı Ali Destanı*

Harun: Cahit Atay, *Gültepe Oyunları*

Hande: A. Kutsi Tecer, *Koçyiğit Köroğlu*

Buna göre, öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Hatice B) Kuddüsü
C) Alper D) Harun
E) Hande

7. Herkesin dediği şundan ibaret:
Guya Nasyon Liberte'ye müştak,
Liberte de bu iştihak u hasret.
Keyfiyetinde Nasyon'a ortak!
İşi herkesten evvel duyan kral.
Bunu başvekile isnad ediyor;
Çünkü başvekili olan Liberal,
Seni istemekte inad ediyor.

(Liberte, Abdülhak Hamit Tarhan)

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Manzum tiyatro örneğidir.
B) Belli bir kalıba göre yazılmıştır.
C) Ahenk unsurlarına yer verilmiştir.
D) Kullanılan dil, günümüz Türkçesinden uzaktır.
E) Yerel söyleyişlerden yararlanılmıştır.

8. (Topkapı Sarayı'nda arz odası. Ortada taht. Yeniçeri ocağının ileri gelenleri Kara Murat, Bektaş, Mustafa Ağalar ve Kethüda Bey beklemektedirler. Sultan Mehmet, Turhan Sultan eşliğinde görününce, ağalar ölçülü bir saygıyla eğilirler. Mehmet tahta oturur. Turhan da arkasında yer alır. Derken Kösem Sultan görünür ve ağalar adeta iki büklüm olarak karşılarlar onu, Kethüda Bey ise az önceki gibi ölçülü bir saygıyla.)

MEHMET (birden Turhan'a dönüp): Benim yeni lalam kim olacak, anne mührümü kime vereceğim? (Turhan şaşırılmış, mahcup bakınırken)

KÖSEM (keskin, Murat'ı göstererek): Saltanatını bütün tehlikelere karşı koruyan yeniçeri ocağının başı Murat Ağa kulunuz uygundur sadrazamlığa, artık lalanız odur. (Mehmet kalkıp mührü götürmeye davranınca)

TURHAN: Otur yerinde, oğlum!

KÖSEM (Turhan'ı çabucak süzüp Mehmet'e gülümseyerek): Elbette.

Yukarıda tiyatro metninden alınmış parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tarihî bir olay anlatılmıştır.
B) Dili oldukça anlaşılırdır.
C) Cumhuriyet Dönemi tiyatrosunun özelliklerini taşır.
D) Toplumun tarihe bakışı değiştirilmeye çalışılmıştır.
E) Eser, mekân-zaman-olay-kişiler bağlamında gerçekçidir.

1. (I) Dünya edebiyatında tiyatronun ilk nitelikli örnekleri, Eski Yunan'da verilmiştir. (II) MÖ IV ve V. yüzyılda tragedya ve komedyâ türünde eserler verilmiştir. (III) Bu dönemde sınıfsal ve kültürel zenginlik beraberinde çelişkileri ortaya koymuş, bu çelişkiler de tiyatronun gelişmesine olanak sağlamıştır. (IV) Bu çeşitlenme, halkın alt tabakasının da tiyatroya ilgi duymasını ve tragedyâ türünde eserler vermesini sağlamıştır. (V) Antik Yunan'da Aiskhylos, Aristophanes, Shopokles tiyatronun öncü yazarlarıdır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Dünya edebiyatında tiyatro konusunu anlatan Zuhâl Öğretmen, öğrencilerinden konuyla ilgili yazar-eser örnekleri vermesini ister.

Asya: Samuel Beckett, *Mutlu Günler*

Harun: Racine, *Andromaque*

Gözde: Corneille, *Le Cid*

Pelin: V. Hugo, *Hernani*

Sevim: Moliere, *Kırgınlar Evi*

Buna göre, öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Asya B) Harun
C) Gözde D) Pelin
E) Sevim

3 - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

JULIET: Eyvah!

ROMEO: Konuşuyor. Ey parıltılı melek, konuş yine! Çünkü göklerin kanatlı habercisi ölümlülerin hayretten açılan gözlerine nasıl götürürse, tembel bulutlara binip havanın göğsü üzerinde yol alırken o, nasıl geri çekilip seyrederse insanlar, sen de, başımın üzerinde, öyle bir ihtişam veriyorsun bu geceye!

JULIET: Ah Romeo, Romeo! Neden Romeo'sun sen? inkâr et babanı, kendi adını reddet; bu elinden gelmezse, yemin et beni sevdiğine, vazgeçeyim ben Capulet olmaktan.

ROMEO: (Kendi kendine) Daha dinleyeyim mi, yoksa konuşayım mı?

JULIET: Yalnız adındır benim düşmanım olan; Montague olmasan da kendin sen. Hem Montague nedir ki? El değil, ayak değil, kol değil, yüz değil, ne de insanın bir başka uzvu.

3. Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Manzum tiyatrodan alınmıştır.
B) Türün ilk örnekleri Eski Yunan'da verilmiştir.
C) Fransız edebiyatı ürünüdür.
D) Tragedya örneğidir.
E) İmkânsız aşkı konu alır.

4. Bu parçanın alındığı tiyatro oyunun yazarı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Racine B) Goethe
C) Shakespeare D) Moliere
E) Gogol

**5 - 6. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.**

Hürrem: (Kızına döner, şu anda samimi bir dertleşme ihtiyacındadır.) Şimdi sen de kadınsın kızım. Ne demek istediğimi daha iyi anlayacaksın. (Dalgın) Bu saraya ilk getirildiğim günü hatırlarım. Cahil bir kızdım. Güzelliğimden başka silahım, güzelliğimden başka çeyizim yoktu. Gülbahar ise kudretinin en göz kamaştırıcı devrindeydi. Hünkârın birinci kadınıydı. Mustafa gibi bir oğul doğurmuştu. Herkes ona daha şimdiden geleceğin Valide Sultanı gözünü bakıyordu. Bir gece Hünkâr namazdan sonra mendilini omuzlarım üzerine bıraktı, önümde parlak bir yol açmıştı; parlak ama tehlikeli. Ben tek başıma aciz bir kadın, güzelliğim hem bahtımın, hem de mevtimin sebebi olabilirdi. Sen olsaydın ne yapardın?

Mihrimah: (Düşünceli) Bilmem sultanım.

Hürrem: (Ona küçümseyerek bakar.) İşte aramızdaki fark. Sen her neye sahipsen, hazır buldun, her istediğin sana verildi, ben her ne elde ettiysem, karşılığında hayatımı koydum ortaya. Daima tehlike içinde yaşamak, daima etrafımda düşmanlık görmek beni böyle yırtıcı yaptı. Benim burnum tehlike kokusunu bin fersah öteden alır. Sen bu hissi anlayamazsın.

5. Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hırs teması üzerinde durulmuştur.
- B) Tarihsel bir gerçeklikten yola çıkılmıştır.
- C) Dram türünün özellikleri görülür.
- D) Hürrem'in güç ihtirası konu edinilmiştir.
- E) Hürrem ve kızı farklı karakterdedir.

6. Bu parçada işlenen konuyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tarihi bir karakter olan Hürrem Sultan, gerçeklikten tamamen kopmadan işlenmiştir.
- B) Taht oyunları, komedi biçiminde ele alınmıştır.
- C) Günlük yaşamda rastlanabilecek karakterler konu edinilmiştir.
- D) Tarihsel gerçekliğe bire bir bağlı kalınmıştır.
- E) Taht oyunlarında kadının rolü olmadığı konusu işlenmiştir.

**7 - 8. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.**

"Saranda - Peki lütfen söyler misiniz, benim neyimi hoş göreceksiniz? Şurada evimle işim arasında gidip geliyorum, kimsenin ruhu duymuyor varlığımı. Neyimi hoş görüyor, neye katlanıyorsunuz? Sabah saat sekizde ya da akşam beşte ürkek çan seslerine mi? Vaftiz, düğün ne söz! Ölüm çanları da seyrekleşti. Hoşgörüyü bizden efendim. Hoş görmeyip de ne yapacağız, katlanamayan gider. İşte pankartlar asmışlar: 'Ya sev ya git' diyorlar. Bu kadar basit!"

7. Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tarihsel gerçeklik söz konusudur.
- B) Karakter, toplumu yansıtır.
- C) Başkaları temalı bir metindir.
- D) Herkesin eşit olduğu izlenimi verilmiştir.
- E) Duygu ön plana çıkmıştır.

8. Bu parçanın konusu aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Özgürlük
- B) Eşitlik
- C) Hoşgörü
- D) Yalnızlık
- E) Yoksulluk

1 - 2. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

Bir pazar sabahı. Saat onu geçmiştir. Büyükanne koltuğunda. Safiye mutfakta bir alçak iskemleye oturmuş. Önünde emaye bir kova ve bir lenger. Patates ayıklar. Ocakta çaydanlık. Büyük ve parlak. (Tarık musluğun önünde.)

TARIK: (Avazı çıktığı kadar bağıırır) Yeter be (...)

SAFİYE: Ne oluyorsun?

TARIK: Yeter artık. Anlamıyor musun? O kadar. Bıktım artık bu martavallardan.. (Altında mavi işçi pantolonu, üstünde kirlî bir atlet fanilasî, tıraş takımını musluktan toplayıp banyoya girer. Kapı şiddetle kapanır. Bir sessizlik).

B. ANNE: Uşaklar!.. (Sessizlik. Dikkatle mutfığa bakar, ağzı kıpırdar, birinin gelmemesine şaşmışır. Tarık'a öfkelenmişir. Güvenli bir edayla ellerini çırpar) Uşaklar!.

SAFİYE: (Solgun yüzlü, yorgun, sabırlı, kararlı, büyükanneye karşı yumuşak) Yine ne var anne?

B. ANNE: Niçin bağıırıyor bu adam? Bilmiyor mu ben hastayım?.. Uşaklar, hizmetçiler nerde?

SAFİYE: Yoklar.

ANNE: Nasıl yoklarmış?

SAFİYE: Bilmiyorum.

ANNE: Kim izin verdi onlara? (Ellerini çarpar) Biri niçin buraya...

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Günlük hayatta rastlanılması muhtemel kişiler, şahıs kadrosunu oluşturmuştur.
- B) Sıradan bir evden kesit alınmıştır.
- C) Şahıslar, yerel söyleyişlerle konuşturulmuştur.
- D) Kahramanlar, açık ve anlaşılır bir dille konuşturulmuştur.
- E) Olaylar, iç mekânda geçmektedir.

2. Bu parçadaki şahıslarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Şahıslar, tarihî nitelik gösterir.
- B) B. Anne, sarayda her şeye hâkim olmaya çalışmaktadır.
- C) Safiye, B. Anne'nin hem uşağı hem kızıdır.
- D) Sinirli bir kişilik olan Tarık, sarayda işleri bozan kişidir.
- E) B. Anne, evdekileri uşağı zanneden sıradan bir kişidir.

3 - 4. soruları aşağıdaki parçaya göre cevaplayınız.

OİDİPUS: Benim de aklıma geldi. Kreon'un tavsiyesi üzerine, onu buraya getirmek için hemen iki adam yolladım. Şimdiye kadar gelmemiş olmasına hayret ediyorum.

KOROBAŞI: Başka bir rivayet daha var, ama eski müphem bir şey.

OİDİPUS: Neymiş bu rivayet? Bütün söylenenleri bilmek isterim.

KOROBAŞI: Laios'un yoldan geçenler tarafından öldürüldüğü rivayeti.

OİDİPUS: Bunu da duydum ama hiç kimse hadiseyi gören birine rastlamamış.

KOROBAŞI: Ne kadar pervasız olursa olsun, bu cürümü işleyen kimse, senin o müthiş sözlerini duyunca muhakkak kendini belli eder.

OİDİPUS: Böyle bir işi yapmaktan çekinmeyen adam, hiçbir şeyden korkmaz.

KOROBAŞI: Onu bulup çıkaracak olan, işte geliyor Tanrı'dan ilham alan, insanlar arasında hakikatin sırrına eren Kâhin'i bize doğru getiriyorlar.

OİDİPUS: Tanrılar hürmetine, bizden yüz çevirme Kâhin; ne biliyorsan söyle. Hepimiz de yalvarıyoruz, sana.

3. Bu parça ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Sıradan bir olaya yer verilmemiştir.
- B) Tarih ve mitolojiden faydalanılmıştır.
- C) Müzikli bölümü vardır.
- D) Kahin'e doğaüstü güçler yüklenmiştir.
- E) Oidipus'un katil olduğu anlaşılacaktır.

4. Bu parçada geçen Oidipus ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Her şeyi bilen ve her şeye hâkim olandır.
- B) Olayların akışına müdahale etmek istemez.
- C) Tedirgin ve korkak bir kişiliği vardır.
- D) Tanrı'ya ve tanrısal güce sahip olana inanır.
- E) Sindirilmiş bir kişiliktir.

5 - 6. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.

Gelin — Anneciğim, bu sabah tam mutfağa girdim!..

Kaynana — Neyse! Hemen lafa başlama! Söyle bakayım, dün gece ne rüya gördün?

Gelin — Dur bakayım?.. Ah, anneciğim, az kaldı unuttuğum! Dün gece rüyamda iki dizi kırmızı biber gördüm!..

Kaynana — Nerede?

Gelin — Tavanda asılıydı!..

Kaynana — Hayırdır inşaallah! Kaç kez söyledim! Gördüğün rüyayı anlatmadan işe başlamak iyi değildir diye... Tavanda asılıydı... Sonra?

Gelin — Sonrası bu işte! İki dizi kırmızı biber gördüm. Tavanda asılıydı (Tavana bakarak) şurada, ocağın yanında...

Kaynana — Dur bakayım?!.. Kırmızı biber görmek iyi değildir! Acı söz! Yeşil görsen murat sayılır. Ama kırmızı biber acı söz! Sonra?.. Başka ne gördün? İnsan rüyasını hemen anlatmazsa hem unuttur! Hem de anlatmazsa o gün işinin nasıl gideceğini de bilemez!

Gelin — (Heyecanla) Ah, rüyam çıktı! Vallahi çıktı!..

Kaynana — Dur bakayım! Hemen nereden anladın çıktığını? Hayra yor! Hemen çıktı deme! Anlat başka ne gördün?

5. Tiyatro metninden alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Günlük dil kullanılmıştır.
- B) Sıradan bir olay aktarılmıştır.
- C) Kahramanlar sıradan kişilerdir.
- D) Kahraman, gerçekçi bir çatışma yaşar.
- E) Olaylar, bir iç mekanda geçmektedir.

6. Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki çatışma unsurudur?

- A) Gerçek – Rüya
- B) Mutluluk – Umutsuzluk
- C) Yalnızlık – Umut
- D) Kaçma – Yakınlaşma
- E) Sevgi – Korku

7 - 8. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.

(Murtaza elinde gazete koltukta oturur. Hatice sinirli sinirli temizlik yapar. Pencereler açıktır ve yakındaki okuldan çocukların hep bir ağızdan okudukları şarkılar duyulur.)

MURTAZA: Bugün çarşıda kimi gördüm biliyor musun Hatice Hanım? Öküz Hüseyin'i. (Hatice ters ters bakar.) On beş yıl önceki öğrencim. Tekelde müfettiş olmuş. İftihar ettim doğrusu.

HATİCE: Ben olsam yerin dibine girerdim Murtaza Bey. Öğrencin müfettiş olmuş, sen hâlâ ilkokul öğretmenliğinde sürüyorsun. Daha adam olacaksın.

MURTAZA: Yooo! Bu kadarı fazla. Yine başlamayalım.

HATİCE: Elbette başlayacağım. Bugün de söyleyeceğim, yarın da söyleyeceğim.

MURTAZA: Öbür gün susacak mısınız? Susmazsınnn, susmazsın.

HATİCE: Susmam tabii. Nedir bu 25 senedir çektiğim çile? Ne üstte var ne başta, ne de ev eve benziyor. (Biraz susar, sinirli sinirli temizliğe devam eder. Küçümseyerek) Talebesi müfettiş olmuş...Bu karın doyurmaz. Sen kaç para alıyorsun ona bak. 182 lira... Al da bol bol ye, iç, giyin, kuşan, eğlen.

MURTAZA: Dur canım telaşlanma. Varsın kessin, mum yok mu?

HATİCE: (Parmağını dudaklarına götürerek) Sus! Hadi çık paraları. Ölürüm de elektriği kestirmem. Benim de gururum var. Kız tarafı gelecek diyorum. Ya bu meseleyi halledersin ya kendimi öldürürüm...

(Kapı bir kez daha vurulur: "Elektrikk!")

7. Tiyatro metninden alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kahramanlar sıradan kişilerdir.
- B) Kişiler arasında uyumsuzluk söz konusudur.
- C) Oyun kişileri arasında çatışma vardır.
- D) Hatice, olumsuz bir kişiliktir.
- E) Murtaza'nın içsel çatışması olaya yön verir.

8. Aşağıdakilerden hangisi parçadaki çatışmanın nedenidir?

- A) Murtaza ile Hatice'nin olaylara bakışı
- B) Kişilerin psikoloji değişimi
- C) Kültürel değişimin sonuçları
- D) Ekonomik değişimler ve yansımaları
- E) Kişilerin birbirine yabancılaşması

1 - 2. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.

SAHNE : Kanuni'nin sarayında bir salon, bir ikinci sonras. Dışarıdan uğultu hâlinde gürültüler gelmektedir. Ara sıra top sesleri. Sahne ilkin boştur. Sonra Mihrimah Sultan'la, kocası Rüstem yukarıdan, Hürrem Sultan ise sağdaki has odasından çıkar. Hürrem endişeli adımlarla pencerelere doğru yürürken, Mihrimah'la Rüstem, Osmanlı geleneğince saygı duruşu gösterirler.

HÜRREM — (Atlas perdeleri aralar, dışarıyı seyrederek konuşmaz.)

MİHRİMAH — (Annesini taklit eder, o da atlas perdenin öteki ucundan dışarıyı seyrederek.) Rüstem az uzakta kalmıştır. Bu sessiz oyun bir an sürer.

HÜRREM — (Birden dudaklarından dökülüyormuş gibi.) Korkuyorum! Sessizlik. Üçü birbirine bakar.

RÜSTEM — (Bir adım ilerler, hürmetkâr.) Sultanım.

HÜRREM — (Bir sayıklama hâlinde.) Ben, Osmanlı sarayının birinci hasekisi Padişahımız efendimizin birinci kadını ben, korkuyorum.

MİHRİMAH — (Şaşırılmış, annesine bakar.) Kimden? Niçin? (Perdeleri daha da açar.) Bu sesler zaferin müjdecisi Sultanım. (Bir top sesi) Bu top sesleri Padişahımız efendimizin dönüşünü müjdeliyor. Onun dört düvel ~~zafere~~ kazanmış olduğu büyük gazayı kutluyor.

Tiyatro metninden alınan bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kahramanlar tarihten seçilmiştir.
- B) Olaylar, sarayda geçmektedir.
- C) Sarayın bir geleneği olaydan bağımsız aktarılmıştır.
- D) Olaylar, belli bir sırayla aktarılmıştır.
- E) Şahısların endişesi sevince dönüşmüştür.

2. Bu parçadaki olaylarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olay örgüsünde bire bir tarihe bağlı kalınmıştır.
- B) Olayların başı ile sonu arasında bağ yoktur.
- C) Olay kişilerinin olaya etkisi sınırsızdır.
- D) Olayların başında endişe, sonunda sevinç vardır.
- E) Olay, bir savaş meydanında geçmektedir.

3 - 4. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.

(Karanlık. İki kişinin sesi duyulur BRINDSLEY ile CAROL sahnededirler. Odanın içinde aydınlıkmiş gibi rahatlıkla gezinen iki kişi hissini verecek şekilde hareket etmelidirler. Eşya çekiliyormuş gibi sesler duyulur. Bir iskemle gürültüyle yere konur)

BRINDSLEY: Tamam. Oda şimdi nasıl oldu?

CAROL: Enfes! Keşke her zaman böyle olsa... Lamba orada harikulâde duruyor. İskemlelerin rengi de çok yakıştı. Sana demedim mi yeşil bu odayı açar diye!

BRINDSLEY: Ya Harold gelirse?

CAROL: Hani yarın sabah dönüyordu, hafta sonunu orada geçirecekti?

BRINDSLEY: Evet. Ama ya bu akşam dönerse? Antika eşyasının üzerine titrer. Bir de bakıyorsun gelivermiş! Odasına girip de eşyasını göremeyince kim bilir ne yapar!

CAROL: Bu kadar büyütme. Bütün eşyasını almış değiliz. Bir lamba, üç iskemle, şu masa, şu kâse, bir de içinde çiçekleriyle şu vazodur.

BRINDSLEY: Bir de Buda heykeli. O hepsinden değerli.

CAROL: Üzülme artık, hayatım.

BRINDSLEY: Sen Harold'u bilmezsin. Antika eşyasını değil ödünç vermek, elletmez bile.

3. Tiyatro metninden alınmış bu parçadaki olayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Olaylarda mitolojik unsurlara yer verilmiştir.
- B) Kişiler, olayın seyrini değiştirmiştir.
- C) Olaylar, kahramanlardan bağımsız ilerler.
- D) Olaylar, belli bir sırayla ilerlemektedir.
- E) Olaylar, anlatılmamış; sezdirilmeye çalışılmıştır.

4. Aşağıdakilerden hangisi olay örgüsü içinde yer almaz?

- A) Brindsley ve Carol'un bir odada belirmesi
- B) Carol'un odayı ve eşyaların yerini beğenmesi
- C) Harold'un gelmesinden endişe duyulması
- D) Carol ve Brindsley'in Harold'dan bir şeyler gizlemesi
- E) Antika eşyaların yakalanması

5 - 6. soruları aşağıdaki
parçaya göre cevaplayınız.

Ahmet Paşa, soldan açılan kapıya doğru yürür, arkasında Mustafa'nın ümitle beklediği kapıya... Fakat oradan çıkamaz. Geri döner, dipteki küçük kapıdan kaçar. Beride Mustafa içerideki en küçük hareketi değerlendirmeye çalışır gibidir. Korkunç bir an, terk edildiğini anlar.

MUSTAFA — (Yumuşak bir sesle) Baba... Benim baba... oğlun, Mustafa'n. Ölüme gönderiyorsun beni. Bir defa dahi dinlemeden.

Kanuni, bu sesle âdeta ürperir, odanın içinde dolaşmaya başlar.

MUSTAFA — Ölümden korkum yok bilirsin, ama ölüm sana yük olsun istemem. Ölümüm sana ağır gelsin istemem... Suçsuzum baba, suçsuzum. (Tekrar susar, içerden cevap bekler.)

Kanuni, ihtilâçlar içindedir, eliyle kulaklarını tıkar.

MUSTAFA — Bir gün anlayacak ve inanacaksın baba, o günü düşün. Onu ben öldürdüm. Hiçbir suçu yokken, ona ben kıydım. Kendini müdafaa hakkı dahi vermedim diye başını taştan taşta çalacağın günü düşün. Her şeyi bilen Tanrı'nın huzuruna çıkacağımız günü düşün.

RÜSTEM — (Sinirli bir tavırla girer, muhafızlara çıkışır.) Ne bekletirsiniz hâlâ? Götürün! (Muhafızlar Mustafa'yı sürüklerler.)

MUSTAFA — (Çıkarken, Rüstem'in önünde durur, bir an.) Gidiyorum, gönlünü ferah tut. Yarın sen de geleceksin... İstemesen de geleceksin... Ve Tanrı'nın huzurunda seninle karşı karşıya kalacağız. (Çıkar.)

5. Tiyatro metninden alınmış bu parçadaki olayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yerel söyleyişlere yer verilmiştir.
- B) Herkesin anlayamayacağı bir dil kullanılmıştır.
- C) Kahramanların tarihsel gerçekliği göz ardı edilmiştir.
- D) Günlük konuşma dilinin özelliklerinden faydalanılmıştır.
- E) Şiirsel bir üslup kullanılmıştır.

6. Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Konuda gerçeklik söz konusudur.
- B) Kişilerin tarihî gerçekliği vardır.
- C) Trajediye ait özellikler vardır.
- D) Olayın tarihsel gerçekliği vardır.
- E) Yazar, özensiz bir üslup kullanmıştır.

7. **Kayınpeder:** Efendim ben o gün para düşürmüştüm sizin kapının önünde onu arıyordum. Eş dost bana geldi dediler ki ulan Kasap Sami geldin yetiştin artık seni everelim bende onlara sordum bana kimi münasip görüyorsunuz diye senin aileni söylediler anan baban iyi insanlardı ama sen onlara hiç benzemiyorsun be.

Kayınvalide: Sen benim aileme kurban ol kurban! Ben bi kere paşa sülalesinden gelmeyim.

Kayınpeder: Kimmiş efendim senin paşa sülalen?

Kayınvalide: Ay ayol kim olacak Davut Paşa Kasım Paşa Süleymaniye

Kayınpeder: Sen benim dedemi biliyor musun?

Kayınvalide: Nereden bileyim?

Kayınpeder: Baltacı Mehmet Paşa'dır daa!

Kayınvalide: Hadi oradan be kızın yanında saçma sapan konuşma!

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Güldürü unsurlarına yer verilmiştir.
- B) Günlük konuşma dili ile oluşturulmuştur.
- C) Kaba ve çirkin sözlere yer verilmiştir.
- D) Komedi türüne özgü nitelik taşımaktadır.
- E) Kapalı bir anlatımla oluşturulmuştur.

1. Ata – Evet

Şefika – Sen kendini o kadar tutmaya çalıştın. Tutamadın, gözünden bir damla yaş peyda oldu. Yüzünün üzerinde gizlenecek yer arar gibi bu iş öteye beriye doğru yürümeye başladı. İşte, işte yüzünde tıpkı onun gibi bir damla yaş geziyor.

Ata – Off !.. Şefika – Sıkılma! Beni dinle! Ben o günden beri seni bütün bütün başka türlü görüyorum. (Şiddetle elini tutarak) Ne vakit yüzüne baksam gözlerin sanki benim aksimi gaip edip de ruh teslim edecek kadar mahzun duruyor. Hangi tavrına dikkat etsem bana hâl diliyle, "Senden ayrılırsam ölürüm." diyor. Beni seviyor-sun öyle mi?

(Namık Kemal, *Gülrihal*)

Bu tiyatro parçasıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Duygu ve hayaller ön plandadır.
- B) Akıl ve sağduyu öncelenmiştir.
- C) Dram türüne örnektir.
- D) Romantizm etkisi görülür.
- E) Kahramanları sıradan kişilerdir.

3. **CAROL** (Duygulu): Çünkü Miss Furnival, Brindsley çok fakir; hiçbir şeyciği yok; evi tamtakır. Sıçan düşse başı yarılır. Babam bu evi normal hâliyle görseydi evlenmemizi o dakika men ederdi... Sonra Mr. Bamberger de geliyor. Onu çırılçıplak bir eve kabul edemezdik, değil mi? Mr. Gorringe burada olmadığından izin alamadık. Aralarındaki dostluğa sığınarak eşyasını sormadan buraya getirdik. Ne de olsa birbirlerini tanıyorlar. Arkadaş sayılırlar. Bilmiyorum, Brin'e bakılırsa araları pek iyiymiş.

MISS FURNIVAL Harold Gorringe iskemlelerine ve porselenine birinin dokunduğunu görse aklını oynatır! Hele şu Buda, elindeki en kıymetli parça. Birkaç yüz sterlin değerinde.

Bu parçadaki kişilerden "Carol" ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yalan söyleyerek karşısındaki kişiyi kandırabileceğini düşünür.
- B) Yaptığı yanlışın bedelini ödemek için suçu Brindsley'e atmaktan geri durmaz.
- C) Babasından korktuğunu ifade ederek kendini acındırmayı tercih eder.
- D) Doğruların ortaya çıkmasından rahatsızlık duymaz.
- E) Yaptığı hatanın farkındadır ancak amacına ulaşmak için bunu sürdürmekte kararlıdır.

2. (I) Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yıllarında tiyatro, Cumhuriyet'i ve Cumhuriyet'in ilkelerini halka anlatmak için bir araç olarak kullanılmıştır. (II) Cumhuriyet'in onuncu yılına kadar memleket sevgisi üzerine ele alınan oyunlarda milliyetçilik düşüncesi ağır basmıştır. (III) Cumhuriyet Dönemi'nin ilk yirmi yılında, hem bireysel hem de toplumsal konular ele alınmıştır. (IV) 1930'lu yıllarda epik tiyatro yaygınlık kazanmış, izleyici sayısında büyük artış yaşanmıştır. (V) 1940'lı yıllarda tiyatromuzda geleneksel tiyatronun izlerini görmek mümkündür.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. I. Trajedilerin kahramanları tanrılar, tanrıçalar veya soylu kimselerdir.
II. Komedi türünün kahramanları, sıradan ve günlük yaşamda karşılaşılabilecek kişilerdir.
III. Dram türünün kahramanları; aydın kimselerden, toplumca kabul edilmiş önemli isimlerden seçilir.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlış vardır?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) Yalnız III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

5. I. 1923 – 1950 yılları arasında tiyatrodaki Türk tarihi, Batılılaşma gibi konular işlenmiştir.
II. 1927 yılında Darübedayinin başına geçirilen Muhsin Ertuğrul liderliğinde Batı dillerinden tiyatro eserleri çevrilmiştir.
III. Modern tiyatro, edebiyatımıza Millî Edebiyat Dönemi'nde girmiştir.
IV. Tanzimat Dönemi sanatçıları, eserlerinde mekân olarak Anadolu'yu zaman olarak da yazıldıkları dönem seçmişlerdir.
V. 1950 sonrası tiyatrodaki dönem ve tarihi mekânlara sıklıkla yer verilmiştir.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

6. **SÜLEYMAN:** Eski Saray'daki adamlarımız pek yararlı, pek büyük bir iş gördüler doğrusu: Büyük Valide'nin bir cariyesi bu sabah Dilaşup Sultan'la görüşmüş.

TURHAN: Şehzade Süleyman'ın annesiyle! Büyük Valide'nin geçen gün velayet odasına uğraması bütün anlamını açığa vuruyor şimdi.

SÜLEYMAN: Birden pek neşelenmiş Dilaşup Sultan, çevresindekilere yukarıdan bakmaya başlamış.

TURHAN: (Dalgın gezinirken kendi kendine): Eveet... (Derken Süleyman'a dönüp) "Haberler" demiştin. Başka?

SÜLEYMAN: (Önce bir Mehmet'e bakıp duraklayarak): Helvacıbaşı Üveys Ağa bugün, akşama doğru, zehir şişesini taşa çalıp kaçmış saraydan. (Herkes irkilir.)

Tiyatro metninden alınmış bu parçanın mekân ve zaman özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Oyun, zamanını ve konusunu tarihten almıştır.
B) Olayların geçtiği yere ait ipuçları vardır.
C) Dönemi yansıtan ayrıntılar vardır.
D) Olayların bir kısmının sarayda geçtiği açıktır.
E) Oyunda geçen zaman belirsizdir.

7. Gülünçlük üzerine düşünen Midas'ın yazgısını kabulmesiyle halkın bakışının değişmesi koşutluk gösterir. Halk, kendisinden farklı gördüğü Midas'ı kulakları nedeniyle üstün görür, Tanrılar katına yükselterek mitleştirir:

-Yaşasın Kral Midas. -Yüce kral selam sana. -Kapanalım önünde. -Böyle bir kat daha ulu bir kat daha heybetli. -Alkışlayalım Midas'ı Frigya'nın bu en büyük gününde. -Yaşasın Kral Midas! -Ne de yaraşmış, ama şanlı Kral, selam sana! -Böyle bir kat daha yüce bir kat daha görkemli. -Midas tanrılar dengi.

Oyundaki eksen kişi olan Midas, gururlu gördüğü için Apollon'u yenik düşürmek isterken kendi gururuna yenilir, kendisine verilen cezayı kabullenemese de halkın ilgisini çektiğini anladığında cezasından hoşnut olmaya başlar. Apollon'un taktığı kulaklar Midas için ayrıcalık durumuna gelir ve Midas kulaklara alışır.

Bu parçayla ilgili olarak,

- I. Mitolojik unsurlara yer verilmiştir.
II. Kahramanlar, soylu veya mitolojik kişilerdir.
III. Dünyanın yaratılışıyla ilgili efsanelerden yola çıkmıştır.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) I, II ve III

8. I. Perde arkasında oyunu metinden takip eden ve unutulmuş sözleri fısıldayarak oyunculara anımsatan kişi.
II. Duygu ve düşünceleri bazen müzik bazen çeşitli eşyalar eşliğinde, bazen dansla ya da gövde ve yüz hareketleriyle ifade etmeyi hedefleyen sözsüz oyun.
III. Oyunda kişilerin birbirlerine söyledikleri uzun ve coşkulu sözler bütünüdür.
IV. Oyunda tek kişinin kendi kendine konuşmasıdır. Dışa verilen iç sestir.

Yukarıda verilen açıklamalarla aşağıdakilerden hangisi eşleştirilemez?

- A) Monolog B) Feeri
C) Suför D) Pantomim
E) Tirat

1. Behram –

Te'min-i âsâyiş, halka mukabil,
Buradan senin gitmenle de kabil.
Sen gitmeyip bana teklif-i sefer
Neden icab ediyor, Şah Gazanfer?

Gazanfer –

Nefsim senden akdem.

Behram –

Unvanın melikse de cinsin âdem.
Herkes insanlıkta herkesle yeksân,
İnsan hükümdarsa hükümdar insan.
Mertebeden farkımız olur... Lakin
Hissiyâtça tefavüt yar-i mümkün.

Tiyatro metninden alınmış bu parçanın üslup ve anlatım özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Manzum tiyatrodan alınmış bir parçadır.
B) Şiirsel dili ve süslü anlatımı vardır.
C) Günümüzde anlaşılması zor bir metindir.
D) Geleneksel tiyatro özelliği taşır.
E) Biçimsel özellikleri öne çıkmıştır.

2. I. 1930'larda tiyatro oyunlarında mekân olarak Anadolu'nun seçildiği birçok örnek vardır.

II. Faruk Nafiz Çamlıbel, Akın adlı eserinde Türk tarihinden söz eder.

III. 1950'lerde tiyatrodaki işlenen konulardan biri de töredir.

IV. Boş Beşik adlı tiyatro oyununu Cevat Fehmi Başkut yazmıştır.

V. Buzlar Çözülmeden adlı oyunda mekân, Anadolu'dur.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. 1950-1980 Dönemi içinde, 1970 ve sonraki dönemde 12 Mart olayları ve tarihi yeniden gözden geçirme söz konusudur. Zaman olarak 12 Mart seçilmiş, olaylar içinse farklı mekânlar tercih edilmiştir. Bunun yanında Almanya'ya giden Türkler ve onların dramı da anlatılmıştır. Bu, tarihsel gerçekliğin olduğu ve göçlerin yoğunlaştığı bir dönem anlatılmıştır.

Bu parçada söz edilen dönemde aşağıdaki yazarlardan hangisi eser vermemiştir?

- A) Ahmet Kutsi Tecer
B) Güngör Dilmen
C) Faruk Nafiz Çamlıbel
D) Necati Cumalı
E) Orhan Asena

4. Bu tiyatro kapsamında değerlendirilebilecek oyunların temel ortak özelliklerinden başlıcası, onların benzer temalara, iletilere ve anlam katmanlarına yer vermeleridir. Dramatik öz insan ile dünyanın karşıtlığıdır. Oyunların vurgu alanları da bu karşıtlığı ortaya koyabilecek tezler barındırmalıdır. İnsanın ölüme yazgılı oluşu, hayatın anlamsızlığı, yabancılaşma, iletişimsizlik, umarsızlık, dünyanın korku ve kaygılar yüklü güvensiz oluşu, birey-kitle savaşı ve toplumsal-politik sorunlar bu tiyatronun temalarıdır. Bu tiyatro hareketi içinde aslanan dramatik özün güçlü bir biçimde yansıtılmasıdır. Ele alınan temalar sadece dramatik öze hizmet ederler.

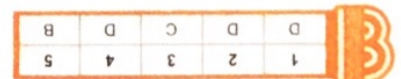
Aşağıdakilerden hangisi yukarıda söz edilen tiyatro türüne örnektir?

- A) Keşanlı Ali Destanı
B) Vatan yahut Silistre
C) Kösem Sultan
D) Canlı Maymun Lokantası
E) Buzlar Çözülmeden

5. Bu tiyatro türünde şiir ve şarkıların yanı sıra, bu etmen için anlatıcı da kullanılır. Bölümün hemen başında sahneye çıkan anlatıcı, seyircinin birazdan izleyeceği oyunun konusunu kısaca anlatır ve "Birazdan izleyecekleriniz gerçek değil, sadece bir oyun." gibi sözler söyler. Bunda amaç, alışlagelmiş seyirci merakını gidermek ve seyircinin ilgisini oyun boyunca. Bildiği bir şeyi izlediği için olayların nasıl ve neden gelişeceğine çekmektir. Anlatıcıya yüklenen bu görevi ayrıca, sahnede seyircinin görebileceği bir yerde bulunan koroya da verir. Anlatıcı ve koro böylece belki de oyunculara olmayan ama gösterilen olaylarla ilgili olarak seyircinin bilinçli bir değerlendirme yapıp karar verebilmesi için gerekli olan bilimsel bakış açısını ve kontrolü getirmiştir oyuna.

Bu parçada söz edilen tiyatro türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Absürt tiyatro B) Epik tiyatro
C) Dram D) Trajedi
E) Komedi

1. Klytimestra ve Aigithos, babasının intikamını almak isteyen Elektra'ya eziyet ederler. Elektra'nın tek umudu, erkek kardeşi Orestes'in bir gün gelip babasının öcünü almasıdır. Orestes büyüyünce Elektra ile buluşur ve babasının katillerini öldürür.

Koro

Ey talihsiz bir babanın evladı, Elektra!

Kurnaz ananın kurduğu tuzağa düşen Agamemnon'a ne bitmez tükenmez gözyaşlarıyla ağlıyorsun.

Suçü işleyen de öyle ölsün eğer böyle bir dua günah sayılmazsa.

Elektra

Ey soylu ailelerin kızları!

Acımı avutmak için buraya geldiniz;

biliyorum, anlıyorum, gözümden

bir şey kaçmıyor, ama vazgeçemiyorum,

zavallı babama ağlamaktan kendimi alamıyorum.

Bu parça, aşağıdaki tiyatro türlerinden hangisinin özelliklerini taşır?

- A) Komedi
B) Trajedi
C) Dram
D) Epik tiyatro
E) Absürt Tiyatro

2. I. Perde gerisinde oyunu metinden takip eden ve unuttulan sözleri fısıldayarak hatırlatan görevli.
II. Oyuncunun sözü karşısındakine bırakırken söyleyeceği son söz, diğer oyuncunun sözüne göre verilmesi gereken karşılık.
III. Oyun kişilerinin birbirlerine söyledikleri uzun soluklu sözler.
IV. Hareketli, eğlenceli, şarkılı hafif komedidir.

Aşağıdaki tiyatro terimlerinden hangisinin açıklaması yukarıda verilmemiştir?

- A) Replik
B) Vodvil
C) Operet
D) Tirat
E) Sufiör

3. ---, müzikli tiyatro örneğidir. Komediyle birçok ortak özelliği vardır ancak komedilerden farklı olarak mutlu sonla biter. İçerisinde müzikal bölümler; komedi ve monolog, pantomim gibi türleri içerisnde barındırır. Bu, toplumsal sorunları mizahi yaklaşımla hicveden bir türdür.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Vodvil
B) Operet
C) Bale
D) Opera komik
E) Opera

4. Venedik Taciri'nin dönüm noktalarından biri olan duruşma sahnesinde, avukat kılığındaki Portia, Shylock'a merhametli olmasını söyleyerek son uyarısını yapar:

Merhamet zorla olmaz;

Gökten süzülen yağmur gibi iner düştüğü yere.

Kutsallığı iki yönlüdür:

Hem vereni kutsal kılar, hem alanı.

En yüce kişilerde en güçlüdür;

Tahtında oturan hükümdara

Tacından daha çok yaraşır.

Dünyasal gücün Tanrısal güce en yakın hali,

Adaletle merhametin uzlaşmasıdır.

Bu tiyatro metniyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öğüt verilmektedir.
B) Ahlak ve erdem öne çıkarılmıştır.
C) Kişiler, hayatın içinden ve sıradandır.
D) Manzum biçimde yazılmıştır.
E) Trajedi türünün özelliklerini taşır.

1. İlk şiiri Yücel dergisinde çıktı (1956). Sinema-Tiyatro dergisinin açtığı bir perdelik oyun yarışmasında *Midas'ın Kulakları* adlı oyunuyla ödül kazanınca oyun yazarı olarak ünlendi (1959). Yunan tragedyaları biçiminde, korolu ve manzum olarak yazdığı bu oyunuyla, çağdaş Türk tiyatrosuna kültür mirasından yararlanan yenilikçi bir anlayış getirdiği kabul edildi. Şiirsel bir dille simgeci bir anlatıma yöneldi. Klasik Yunan tragedyasının öğelerini ve kuruluş özelliklerini çağdaş bir özü aktarmada ustaca kullandı.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Güngör Dilmen
B) Recep Bilginer
C) Refik Erduran
D) C. Fehmi Başkut
E) Turan Oflazoğlu

İlk yazısı 1958'de Akis'te çıktı. Dolmuş ve Akbaba dergilerinde yayımlanan gülmece türü yazılarıyla tanındı. *Delî* (1957), *Bir Kilo Namus* (1958), *Cengiz Han'ın Bisikleti* (1959) adlı oyunları ile ünlendi. Çok sayıda oyunu devlet tiyatrolarında ve özel tiyatrolarda birçok kez sahnelendi. Nâzım Hikmet'in *Enayi* adlı oyunundan senaryolaştırarak yaptığı *Gün Doğarken* adlı film sansüre uğradı.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Adalet Ağaoğlu
B) Orhan Asena
C) Turgut Özakman
D) Refik Erduran
E) Turan Oflazaoğlu

3. İlk öyküsü "Lades" Ulus gazetesinde çıktı (4 Aralık 1946). Hisar, Türk Dili dergilerinde yazdı; Tercüme dergisine şiir çevirileri yaptı (1946). Oyunlarının konularını günümüzün ve geçmişin günlük yaşamından seçer; oyun kişilerine sevecen ve şakacı bir biçimde yaklaşır, olayları eleştirel bir gözle değerlendirirken akıl ve mantık ölçüsü yanında yerleşik ahlak kurallarını gözetmediği görülür. *Güneşte Anadolu*, *Ocak*, *Duvarların Ötesi*, *Türkiye İş Bankası*, *Ah Şu Gençler*, *Töre* yazarın önemli oyunlarından.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turgut Özakman
B) Orhan Asena
C) Refik Erduran
D) Adalet Ağaoğlu
E) Necati Cumalı

4. Tiyatroya gitmek için geniş bir zamana ihtiyaç olduğunu düşünüyorum. Bir eleştirmen olarak tüm oyunlara gitmek istediğimi söylemeliyim ancak artık oyuna gitmek yerine oyunları okuyorum. Bu sayede daha fazla oyunu eleştirebiliyorum. Son dönemde ne okuduğumu soracak olursanız *Paydos'u* söyleyebilirim. Onun dışında *Ocak*, *Kösem Sultan* ve *Fadik Kız'ı* okudum. Bunları okumakla kalmadım eleştirilerini de yazdım.

Bu sözleri söyleyen eleştirmen son dönemde aşağıdaki yazarlardan hangisinin oyununu okumamıştır?

- A) Turgut Özakman
B) Orhan Asena
C) Turan Oflazoğlu
D) Recep Bilginer
E) C. Fehmi Başkut

5. Oyunlarının düşünsel temelini "ulus olma bilinci"yle Atatürkçü, çağdaş ve laik bir toplum anlayışı oluşturur. Bu anlayışla ve hümanist bir yaklaşımla Anadolu insanının sorunlarını ve toplumun aksayan yönlerini sergiler. Türk tiyatro edebiyatına ve sahne hayatına yerli, canlı ve değişik konu ve kişileri getiren yazar karmaşık ilişkileri ve yapısıyla beliren "insan"ın, karanlıkta kalan taraflarına ışık tutar. Toplumun ve toplum içinde sıradan insanın aksayan taraflarına yönelttiği eleştiri oklarıyla, ideali sezdirmeyi hedefler. İnsan ve doğa sevgisini, aşk ve yurt sevgisi ile birleştirir. Hem insan hem de toplum adına özeleştiri sayılabilecek gerçekleri gün ışığına çıkarır. *Boş Beşik*, *Tütün Zamanı*, *Mine*, *Nalınlar*, *Vatan Diye Diye* sanatçının oyunlarından bazılarıdır.

Bu parçada söz edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Turan Oflazoğlu
B) A. Kutsi Tecer
C) Turgut Özakman
D) Necati Cumalı
E) Oktay Arayıcı

1. Tarihsel olayları günümüzü anlatmak için çıkış noktası olarak, tarihe yön veren insanların trajedisi üzerinde duran yazar, çağımızdaki sorunların benzerini geçmişte görmüş ve onlara eğilmiştir. Tarih konulu oyunlarında tarihten yola çıkmak yerine, günümüzden, günümüz insanı ve sorunlarından hareket eder. Tarihte hem kısası hem hisseyi bulur. Oyunlarını tarihî olayları bugüne getirerek değil, günümüzün tarihteki izdüşümünü yakalayarak yazar. *Kösem Sultan*, yazarın en önemli oyunlarından birisidir.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Orhan Asena
B) Turan Oflazoğlu
C) Necati Cumalı
D) Recep Bilginer
E) Cevat Fehmi Başkut

2. Türk tiyatrosunun gelişmesine ciddi katkıları olan ----, tiyatro eserlerinde çok çeşitli konuları başarılı bir şekilde işledi. Klasik tiyatroyu çok iyi bilen yazarın *Canlı Maymun Lokantası* adlı eseri absürt (uyumsuz) tiyatroyunun bir örneğidir. Tiyatro türünde de eserler veren ----, Güneydoğu Anadolu yörelerine ait bir söylenceden ve bir halk türküsünden esinlenerek yazdığı ilk oyunu *Boş Beşik'te* (1949), yöre insanının folklorunu işledi.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) Turan Oflazoğlu – Necati Sepetçioğlu
B) Melih Cevdet Anday - Ahmet Kutsi Tecer
C) Güngör Dilmen – Necati Cumalı
D) Oktay Arayıcı – Haldun Taner
E) Refik Erduran – Turgut Özakman

3. Klasikleri severim. Ya da klasisizmi demeliydim. Bu yüzden olsa gerek tragedyalara farklı bir ilgim vardır. Uzunca bir süredir tragedya türünde verilmiş eserleri okuyorum. Hatta bir eleştirmen olarak tavsiye de ettim.

Bu sözleri söyleyen eleştirmenin aşağıdaki oyunlardan hangisini beğenmesi beklenir?

- A) *Andromak*
B) *Canlı Maymun Lokantası*
C) *Keşanlı Ali Destanı*
D) *Midas'ın Kulakları*
E) *Gülnehal*

4. Sanatçı, antik ve modern sanat ayrımı üzerinde durmuştur. Bu ayrıma göre antik sanat; yalın, simetrik, uyumlu ve yücedir. Modern sanat ise biçimde çeşitlenmeler yapmakta, durup dinlenmeden yeni şeyler yaratmaktadır. Karmaşıklık ve çeşitlilik, modern sanatın özelliğidir. Sanatçı, şiirin gelişimini üç farklı döneme ayırmıştır: İlk dönem şarkı dönemi, ikinci dönem destan dönemi ve üçüncü dönem dram dönemidir. İlk dönemin kaynağı Homeros, ikinci dönemin kaynağı İncil, son dönemin kaynağı Shakespeare'dir. O, sanatın doğrudan yaratıcı olamayacağını, hele siyasal gerçeklere hiç hizmet etmeyeceğini belirtmiştir. O, sanatın öğretici değil, uygarlaştırıcı gücüne inanmıştır. Romantizmin temellerini atan sanatçı, *Cromwell* adlı oyununun ön sözünde romantizmin ilkelerini belirleyerek temellerini atmıştır.

Bu parçada söz edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Racine
B) V. Hugo
C) Gogol
D) Hardy
E) Miller

5. Her metnin kendine özgü bir okunma hızı olduğunu kabul edersek Heinrich von Kleist'in *Michael Kohlhaas* adlı kısa romanının da hızlı okunmak için yazılmış bir metin olduğunu söyleyebiliriz. Kleist'in üslubu daha soğuk ve mesafelidir; olan biten her şey, hiçbir detay atlanmadan ama mümkün olduğunca ek yorumlardan kaçınılarak, art arda sıralanır. Alt başlığı "Eski Bir Vakayinâmeden" olan bu anlatı, gerçekten de olayları kaydetmekle görevli bir vakanüvis tarafından yazılmış gibidir. Bu bürokratik üslup, okurun metinle ilişkisini belirleyici unsurlardan biridir. Tüylar ürpertici ayrıntıların, büyük felaketlerin, yazgının amansız dönemeçlerinin bile bu tür bir yalınlıkla, duygusal süslemelerden uzak bir şekilde aktarılması, olayların yabancılaştırıcı etkisini artırır.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Açıklayıcı anlatımla yazılmıştır.
B) Örneklemeye başvurulmuştur.
C) Karşılaştırmaya başvurulmuştur.
D) Yazar, anlatıma yorumlarını katmıştır.
E) Tanık göstermeden faydalanılmıştır.

16. yüzyıl Roma-Germen İmparatorluğu'ndan 19. yüzyıl Amerika'sına gelirse Bartleby ile karşılaşırız. Herman Melville'in Kâtip Bartleby'si, bir hukuk bürosunun duvarlar ve paravanlarla sınırlanmış klostrofobik ortamında geçen absürd bir öyküdür. Hikâyenin iki ana kahramanı vardır: Kâtip Bartleby ile büronun sahibi ve olayların anlatıcısı olan avukat. Avukat, bir gün bir başka kâtime daha ihtiyaç duyar ve Bartleby'yi işe alır; başlangıçta yeni kâtinin çalışkanlığından ve çıkardığı işlerden gayet memnundur fakat bir süre sonra, onun tuhaf bir özelliğini fark eder. Avukat kendisinden yeni bir iş istediğinde, Bartleby onu kibarca reddetmekte, her seferinde ona aynı cümleyle yanıt vermektedir: "Yapmamayı tercih ederim" Avukat neye uğradığını şaşırır; sahibi olduğu büroda, çalışanlarından biri ona itaat etmemekte, üstelik de büronun işleyişiyle ilgili konularda, yani gerçek anlamda söz sahibi olduğunu ve kendisine itaatsizliğin mümkün olmadığını düşündüğü konularda sözünü dinlememektedir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Tanımlamaya başvurulmuştur.
B) Açıklama yapılmıştır.
C) Öyküleyici anlatıma başvurulmuştur.
D) Benzetmeye yer verilmiştir.
E) Niteleyici ifadeye yer verilmiştir.

7. Neoliberal ekonomi-politikada, gayrimaddi üretimin ürünleri birtakım nesnelere değil, toplumsal ve kişilerarası ilişkilere bağlıdır. Gayrimaddi / sembolik üretim günümüzde toplumsal hayatın kendisinin üretimidir ve biyopolitiktir. Bu yeni toplumsallık ve biyopolitika, yeni denetim ve yönetim türlerini hayatın tüm alanına yaymıştır. Küresel çağdaş sanat mevcut hâliyle neoliberalizmin sosyal laboratuvarlarından biri gibi işlev görmektedir. Bu işlev nasıl yerine getirilmektedir? Şöyle ki; dünyanın, sosyal, politik, ekonomik eşitsizliklerine, cins ayrımcılığına, ekolojik yıkımına ilişkin, sanatın aktardığı mesajlar ve duygular ya da toplumsal yapıları, toplumsal grupların çatışmalarını, kimliklerini temsil etmeye yönelik üretilen formlar, küresel neoliberalizmin serbest(!) alanları içerisinde soğularak sembolik hâle getirilip hayatı yeniden dizayn etme konusunda piyasaya veriler sağlar.

Bu parçanın anlatımında,

- I. tanımlama,
II. tanık gösterme,
III. tartışma,
IV. betimleme

hangilerinden faydalanılmıştır?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) II ve IV
E) III ve IV

8. Antik Yunan tragedya ve komedyası, insan aklının en eski ve en estetik yaratımlarından biri olan şiir sanatının ürünüdür. Bu tiyatro anlayışında "gerçeklik" inandırıcılıkla özdeşti. Bir başka deyişle, "gerçeklik" taklit yoluyla sağlanan inandırıcılıkta yatardı. Öyle ki, Aristoteles, bu konuda tragedya yazarlarına "olanaksız ama gerçeğe benzeyeni, olası ama inandırıcı olmayana" yeğlemek gerektiğini ve "konuların akla aykırı şeyler içermemesi için olabildiğince çaba harcanması gerektiğini" öğütler. Oyunların gerçekliği taklitteki başarısı, seyircinin seyrettikleriyle özdeşleşmesine bağlıdır.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerin hangisinden faydalanılmamıştır?

- A) Karşılaştırma
B) Örnekleme
C) Tanık gösterme
D) Açıklama
E) Tanımlama

1. Bekçi: Neler neler var şimdi bu evlerde! Katıla katıla ağlayan çocuklar, inim inim kıvranan hastalar, bu saatte ışık yakıp oturan uykusuz ihtiyarlar, güneş doğmadan sıcak yatağından kalkıp ev işi gören hamarat kadınlar, neler neler... Kimi gelir, kimi göçer! Kimi konar, kimi gider. İşte böyledir bu mahalleler. Dünkü çocuklar kocaman adam olurlar. Eskiler gider, yenileri gelir. Didiş didiş, yine bu dünya. Değişen ne sanki? Yirmi yıldır bekçilik ederim: yine o mahalle, yine o mahalle.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İnsan, zamanın hep bir adım ilerisinde olmalıdır.
B) Herkesin ayrı dünyası olsa da herkes aynı acıları çeker.
C) Herkesin ayrı dünyası, ayrı derdi vardır, dört duvar arasında.
D) Bir mahalle, koca bir ülkenin kopyası gibidir.
E) Bekçilik yapmak, her şeyin farkına varmayı gerektirir.

2. Konusuna dışarıdan bakamamış bir "yazar kusuru" (!) vardır Latife Tekin'de. Anlattığı herkesi, her şeyi önce ruhunda yeniden inşa eder. Buna bir tür animizm de denebilir ama bu denli bilinçli olması, adlandırmayı zedeleyebilir. Bilinçli bir inşa ile konusuna büyük bir özenle bağlıdır. Konusu ve kahramanları farklılaştıkça yapıtlarının birbirine benzemez oluşu iyice belirginleşir. Kahramanları, yazarından bağımsız, özerk olmayı başaracak biçimde yaratılmıştır sanki. Konusu yoksulluk, kahramanları yoksullar olan Tekin, yazıyı da şöyle betimler: "Yoksulların hakikatli düşmanı yazı! Seni pılık pırtık hayatımızın muammasını daha da koyulaştırmak için kullandım."

Bu parçada söz edilen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi vurgulanmıştır?

- A) Latife Tekin, anlatmış olduğu hemen her şeyi önce kendi iç dünyasında oluşturur.
B) Latife Tekin için yoksulluk, vazgeçilmesi güç bir kaderdir.
C) Yazı ile kurgu arasında güçlü bir bağ vardır Latife Tekin'de.
D) Latife Tekin, hayatın gerçekliğini yoksulluğu işleyerek çözmüştür.
E) Latife Tekin, yazdığı eserlere ruh verirken onlardan etkilenir.

3. Türk halkı bu hikâyeleri, sırf kavga, dövüş sahneleri için değil, geleneğinde ve kültüründe derin izleri kalan Oğuz töresi ile mertlik ahlakının timsali olduğu için sever. Köroğlu zamanı dışında her hâlâ, her duruma göre biçimlenen bir düşünüşdür. Köroğlu adı bile halkın yaratıcı imgeleminde bir motif gibi yaşamaktadır. Oğuz destanlarının ortak teması ile bu motif birleşince Köroğlu, Oğuz destanlarının yepyeni bir halkası olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Türk halkı, geleneğine ve kültürüne bağlılık gösterir.
B) Köroğlu, zamana direnen ve hâlâ yaşayan bir motif gibidir.
C) Köroğlu, Oğuz destanlarına has özellikler taşımaktadır.
D) Tüm Türk destanlarında mertlik ve Türk töresi vardır.
E) Köroğlu Destanı, Oğuz destanlarının yeni halkasıdır.

4. Müellifler, kahramanlarına koskocaman laf söyletmek için zorlanırlar. Fakat diyorum ki, niçin sahneyi salondan ayırıyorlar? Bir insan kaleme gelince illaki kolalanmış bir ruh ile mi dolmalıdır? "Velhasıl soğuk nüktelerin, tekrarların, basit konuşmaların, küçük oyunların mesulü ben değilim. Her şey piyes kahramanlarının mesuliyetleri altında cereyan ediyor."

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazar, kişisel görüşlerini ortaya koymuştur.
B) Tartışmacı anlatımla yazılmıştır.
C) Yazar, kahramanların sorumluluğunu üstlenmez.
D) Yazar, okurlara aracısız ulaşmak ister.
E) Yazar, açık bir anlatımla okura görüşlerini sunmuştur.

5. Edebiyatın depolitize bir hâle geldiği kaygısı değişen yeni gerçeklik algısıyla, kurmacanın hayatın kopyası olmadığının anlaşılabilmesiyle bağlantılıdır. Darbe sonrası edebiyata darbenin yarattığı şiddet üzerinden bakmak gerekir. Bu şiddet, bireylerde derin boşluklar açar ve -yaşananlar- hayat, ölüm, gerçeklik, kimlik, kendilik sorgulanır. Yani kurmaca dünya kendi gerçekliğini yaratmıştır. Hayatın ve kurmacanın hakikatini arayan birey, oyunlarla yaşadığını fark ettiğinde artık "parrhêsia" oyununda olduğunun da bilincindedir ve kullandığı dilin bu anlamda erdemli bir hayata tekabül edip etmeyeceğini de düşünür.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Kurgunun içine düşen insan bunun gerçekliğini idrak etmeye çalışırsa gerçekliğe sorgulayıcı bir tavır sergiler.
- B) Oyunda yaşamaktan bunalan insan, oyunun dışına çıkmak isterse kuşatılmış olduğunun farkına varacaktır.
- C) Edebiyat artık kendini ve kendiliğini sorgulayan, etrafına bakarken kendini de çözümlenmeye ve inşa etmeye çalışan "parrhêsia"dır.
- D) Edebiyatı kurgusal anlamdan çıkarıp ona gerçeklik boyutunu kazandıran, bireyin düşünle gerçeği karşılaştırmasıdır.
- E) Edebiyat, sorgulayıcı tavra kendini bıraktığında birey düşünle gerçek arasında sıkışıp kaldığını anlar.

6. Klasik müzik seven, sevmeyen, dinleyen, dilemeyen herkesin bildiği bir isimdir Beethoven. Dünya müzik tarihine adını altın harflerle yazdırması ve bu üne ulaşması elbette tesadüfi olmamıştır. Beethoven'ı kısa bir süre için tanımış olan Mozart onun için, "Bu çocuğa iyi bakın, bir gün tüm dünya onu tanıyacak." dediğinde besteci henüz 10 yaşındaydı. Ve söylediğinde ne kadar haklı olduğunu yıllar geçince herkes anlamış oldu.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tanımlama yapılmıştır.
- B) Açıklayıcı anlatımla yazılmıştır.
- C) Betimleme yapılmıştır.
- D) Tanık göstermeden faydalanılmıştır.
- E) Karşılaştırma yapılmıştır.

7. Rancière, sanatı politik kılan temel unsurların, dünyanın toplumsal düzenlerine ilişkin aktardığı mesajlar veya duygular olmadığını ifade eder. Ona göre sanat; aynı zamanda, toplumun yapılarını, toplumsal grupların çatışmalarını ve kimliklerini temsil etme tarzı da değildir. "Tam da bu işlevlerle arasına koyduğu mesafe, tesis ettiği zaman ve mekân, bu mekânı şekillendirme ve bu mekânı doldurma tarzı, sanatı siyasal kılar." der. Bu aynı zamanda politikanın da aslında ne olduğu, ne zaman ortaya çıkabileceği ve sanatla ilişkisinin hangi ortaklık temelinde gerçekleşebileceğinin de ifadesidir.

Bu parçanın anlatımında,

- I. tanık gösterme,
II. betimleme,
III. açıklama,
IV. benzetme

hangilerine yer verilmiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) II ve IV E) III ve IV

8. Dil anlatıyı var eden temel araçlardan biridir. Hikâyeyi ortaya çıkardığı gibi hikâyenin evrenini de şekillendirir. Kurgusal olanı varlıksal olana bağlayan dil, ikisi arasındaki köprüyü neyin nasıl olacağını bir izleğe oturarak kurar. Böylece anlatının alacağı yolu da belirlemiş olur. İzlek aynı zamanda düzendir. Anlam bölünse de hikâyede bütünlük, tamamlanmışlık sağlar.

Bu parçanın anlatımında,

- I. tanımlama,
II. açıklama,
III. betimleme

hangilerinden yararlanılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) Yalnız IV E) I, II ve III

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarının sebeplerini yazınız.

- A) Fikirlerimiz arasındaki ayrıcalık giderek artıyordu.
 B) Bu konuda ne ben onu ne de o beni üzmemek ister.
 C) Hastane inşaatı tamamlanarak hizmete açıldı.
 D) Babam, bundan tam 3-4 yıl önce gurbetten döndü.
 E) Son zamanlarda ne bir arayanım ne de soranım yok.
 F) Çocukların istediği oyuncaklar alınmayınca çok üzülürler.
 G) Her zaman doğruyu söyler, yanlış söze gereksinim duymaz.
 H) Bunca yolu annesiyle beraber gelmiş.

- A)
 B)
 C)
 D)
 E)
 F)
 G)

CEVAP:

- A) Yanlış sözcük kullanımı
 B) Yüklem eksikliği
 C) Özne eksikliği
 D) Anlamca çelişen ifadelerin yer verilmesi
 E) Yanlış yüklem kullanılması
 F) Özne eksikliği
 G) Zarf tümleci eksikliği
 H) Gereksiz sözcük kullanılması

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını gidererek cümleleri doğru biçimde yazınız.

- A) Alman Başbakan, iki hafta içinde petrol üreten ülkeleri gezecek.
 B) Bırakın şarkı söylemeyi konser bile veremez o.
 C) Saçlarını güzelce tarayıp saçlarına mis gibi kokular sürdüm.
 D) Bu tür talihsizliklere sizden çok kızıyorum.
 E) Bu adam genç ama sağlıklı değildi.
 F) Sürekli gazoz ve hamburger yenen bir yerd burası.
 G) Evini her zaman temiz tutardı çünkü misafir eksik olmazdı.
 H) Kulağıma alçak sesle bir şeyler fısıldaması herkesi rahatsız etti.

- A)
 B)
 C)
 D)
 E)
 F)
 G)
 H)

CEVAP:

- A) Alman Başbakan, petrol üreten ülkeleri iki hafta içinde gezecek.
 B) Bırakın konser vermeyi şarkı bile söyleyemez o.
 C) Onun saçlarını güzelce tarayıp saçlarına mis gibi kokular sürdüm.
 D) Bu tür talihsizliklere sizin kızdığınızdan daha çok kızıyorum.
 E) Bu adam gençti ama sağlıklı değildi.
 F) Sürekli gazoz içilen ve hamburger yenen bir yerd burası.
 G) Evini her zaman temiz tutardı çünkü evinden misafir eksik olmazdı.
 H) Kulağıma bir şeyler fısıldaması herkesi rahatsız etti.

1. Öğrenme-öğretme sürecinde duygularının önemsenmediğini fark eden öğrenciler, daha sürece etkin katılma eğilimi gösterebilir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yanlış sözcük kullanılması
B) Gereksiz sözcük kullanılması
C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
D) Anlamca çelişen ifadeler yer verilmesi
E) Mantık hatası

3. (I) Zola'nın amacı yarayı teşhir etmek değil teşhis etmektir. (II) Ahlaki amaç, insan "makinesinin" çevrenin etkisi altında nasıl işlediğini ortaya çıkarmaktır. (III) Gürpınar'ın amacı da teşhir etmekten ziyade teşhis etmektir. (IV) Yazar, *İffet*'te yaşadığı yerde mahalleliler tarafından kabul edilmeyen bir ailenin dramını anlatarak dikkat çeker. (V) Hüseyin Rahmi'nin bu eseri, okurların büyük beğenisini kazanmış ve bu eser çok okunmuştur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. I. Bu hataların oluşma biçimini herkes görüyor ama itiraz etmiyor.
II. Elbette, onun da böyle bir düşüncesi olmalı.
III. Okulun kaloriferleri tamir edilince iyiden iyiye ısındı.
IV. Yasa tasarısı 350'ye karşı 150 oyla komisyondan geçti.
V. Bu çocuklar ders yapmayı senden daha çok seviyor.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangilerinde özne eksikliğinden kaynaklanan anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

4. I. Bilimsel teknoloji zaman içinde gelişmesi beklenen bir durumdur.
II. Şiirlerimin ne denli nitelikli olduğunu sen değil toplum söyleyecek.
III. Aracın hızlı yokuşu çıkmasını herkes gibi ben de istiyorum.
IV. Şiirlerinde imge oldukça fazla ama anlaşılır değildi.
V. Arabanın motor gücü yüksek ama hızlı sayılmazdı.

Yukarıda numaralanmış cümlelerden hangilerinde anlatım bozukluğunun nedeni aynıdır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

5. (I) Mustafakemalpaşa'dan mektup yazanlar, "İnsanların büyüklerinden veya karşılarındakilerden takdir görmeye ihtiyaçları var mıdır?" diye soruyorlar. (II) Tabii sual bu kadarla kalmamış, kendi fikirlerini de eklemeyi unutmamışlar. (III) Onlara göre de çalışan insanları takdir etmek, tebrik etmek lazımdır ki şevke gelsinler. (IV) Bazen bir tatlı söz insana en büyük mükâfatlardan daha fazla gayret verdiği hâlde zaman olur ki bir gönülsüz bakış insanı tuttuğu işten buz gibi soğutuverir. (V) Takdirin gönülde yaptığı tesir neden ileri geliyor, bize onu mümkünse etraflıca anlatınız, diyorlar.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Halit Ziya Uşaklıgil'in bu romanı, okurların büyük beğenisini kazanmış ve bu sayede çok okunmuştur.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "bu romanı" sözü yerine "eseri" sözü getirilerek
B) "bu sayede" sözü cümleden atılarak
C) "okurların" sözü cümleden atılarak
D) "beğenisini kazanmış" sözü yerine "beğenilmiş" sözü getirilerek
E) "ve" bağlacından sonra "roman" sözü getirilerek

7. (I) Siyasi coğrafya çalışmalarının çıkış noktası olduğu bir bilim dalı olarak jeopolitik, tarih boyunca devletlerin diğer coğrafyalar üzerindeki genişlemeleri ve denetim kurmalarına yönelik olan coğrafi nedenler üzerine odaklanmıştır. (II) Bu durum uluslararası ilişkiler yazınının en önemli kavramlarından biri olan güç olgusunu da beraberinde getirmektedir. (III) Güç, tarihin her döneminde devletler tarafından amaçlanan bir kavram olarak tanımlanmıştır. (IV) Güçlü devletler, uluslararası sistemde önemli bir yere sahiptir. (V) Bu yüzden dolayı güç kavramı, uluslararası sistemin doğasını etkileyen bir kavram olmuştur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Aristoteles; fizikten metafiziğe, etikten politikaya, mantıktan retoriğe değin öne sürmüş olduğu görüşleriyle sistematik bir tutarlılık sergileyen filozofların başında gelir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanılması
B) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
C) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
D) Gereksiz yardımcı eylem kullanılması
E) Mantık – sırama yanlışlığı

YAZIM - NOKTALAMA ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

Onüç yaşındaydım. Orta okula gidiyordum. Babam öleli iki yıl olmuştu. Yoksul düşmüştük. Annem terzilik yapıyordu, zar zor geçiniyorduk. Büyük bir evin iki odasında oturuyorduk. Kitaplarımın çoğu noksandı, okul çantam bile yoktu. Bayram geldi. Annem ne yaptı etti, bana bir ayakkabı aldı. Bir pantolonla bir gömlek dikti. Sabah erkenden kalkıp giyindim. Bir gün önceden sözleşmiştik, iki arkadaşım beni evden alacaklar, birlikte bayram yerine gidecektik. Atlı karıncaya, kiralık bisikletlere binecektik; tatlıcıda tatlı yiyecektik. Belki sinemaya da gidecektik. Annemden para istedim. "Paramız yok oğlum!" dedi. Çılgına dönmüştüm, arkadaşlarım neredeyse geleceklerdi. Onlara ne diye bilirdim? Parasız olduğumuzu, bu yüzden bayram yerine gidemeyeceğimi söyleyemedim ya...

A) Bu parça virgül, hangi amaçlarla kullanılmıştır?

.....

B) Bu parçada noktalı virgül hangi amaçla kullanılmıştır?

.....

C) Bu parçada tırnak işareti hangi amaçla kullanılmıştır?

.....

B) Bu parçada yapılan yazım yanlışları nelerdir?

.....

CEVAP:

A) Sıralı cümleleri ayırmak için kullanılmıştır.

Eş görevli kelime grubunu ayırmak için kullanılmıştır.

B) Ögeleri arasında virgül bulunan sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılmıştır.

C) Doğrudan aktarma cümleyi belirtmek için kullanılmıştır.

D) Sayıların yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır. (on üç olarak yazılmıyordu)

• Bitişik yazılması gereken kelimeler ayrı yazılmıştır. (ortaokula, atlıkarıncaya olarak yazılmıyordu)

• Bitişik yazılması gereken kurallı birleşik fiil ayrı yazılmıştır. (diyebilirim olarak yazılmıyordu)

Walter Benjamin, doktorasını henüz tamamlamış genç bir akademisyen olarak Şiddetin Eleştirisi'ni yazdığında 29 yaşındaydı. Kendisine, eşine ve yeni doğmuş çocuğuna yetecek kadar para kazanamadığından İsviçre'den tekrar Berlin'e, ailesinin yanına, dönmüştü. Bu durum onu çok etkilemiş, üzmüştü.

Bu parçadaki virgüllerin kullanılma işlevleri arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasına getirilir.
B) Yüklemden uzak düşmüş ögeyi belirtmek için kullanılır.
C) Tırnak içine alınmayan doğrudan aktarma cümlelerin sonuna getirilir.
D) Ara söz ya da ara cümlelerin başına ve sonuna getirilir.
E) Sıralı cümleleri birbirinden ayırmak için kullanılır.

2. Ev, okulun yaklaşık üç kilometre uzağındaydı. Yoldan geçen tanıdıklar, akrabalar, arkadaşlar çoğu kez beni okula getirip götürdü. Yol hem taşlı hem tozlu. Çoğu kez erkenden yola çıkar, kimseye ricacı olmadan okulumu yürüyerek giderdim.

Bu parçadaki virgüller (,) için

- I. eş görevli kelime ve kelime gruplarını ayırmak için
II. ara söz veya ara cümleleri ayırmak için
III. sıralı cümleleri ayırmak için

hangi amaçlarla kullanılmıştır?

- A) Yalnız I
B) I ve II
C) Yalnız II
D) I ve III
E) Yalnız III

3. İşte normal insan budur () O () kafasının içinde kurduğu dünyada değil () etyle, kemiğiyle içinde yaşadığı dünyada dolaşmasını bilir ()

Bu parçadaki yay ayrıçla () belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (!) (,) (;) (.)
B) (;) (,) (;) (.)
C) (,) (;) (;) (!)
D) (!) (;) (;) (!)
E) (;) (;) (,) (.)

4. (I) Bir eleştirmen olmadığımı hep itiraf ederim. (II) Ama açlıkla yapmaktan çekinmediğim bir yönüm var. (III) O da okuduğum şiirlerin ne kadar şiir olduğunu anlayabildiğim kadarı ile çekinmeden söylemek. (IV) Eğer söylediklerimde yanılmıyorsam ve karşımdaki kavrayışı derin bir kişi ise bunun yararı oluyor. (V) İşte bu çerçevede içerisinde sana: "şairliğin özel hayatının bir parçası gibi kalsın!" diyorum.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

5. Askerliğim sırasında, yanılmıyorsam ayak üstü şöyle I tanışmıştık, konuşmamıza bile fırsat olmamıştı. Aslında II bu mektubu yazma cesaretini o tanışmadan değil, çeşitli yazılarınızın ve kitaplarınızın bendeki sağlam ve zengin III izleniminden alıyorum. Özellikle klâsik edebiyatımız üzerinde ne zaman kafa yoracak olsam hep aklıma siz IV gelirsiniz, her defasında size yazmayı düşünürüm, her defasında da şu ya da bu çekingenlikten vazgeçerim. V

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

6. Önce evimizi aradım elbet, daha doğrusu evlerimizi. Doğduğum demeyeceğim ama -çünkü Gaziantep'te doğdum- tanıdık dünyaya, yani anımsadığım ilk mekâna gözlerimi açtığım Meral Apartmanı'nı, Emek I Sineması'nın bitişiğinde elimle koymuş gibi buldum. II Çocukluğumda sarı badanalı, üç katlı bir yapıydı. Biz ikinci katı kiralamıştık yanlış anımsamıyorsam. Oysa ki III şimdi kimse oturmuyordu içinde. Camları kırılmış, sıvası dökülmüş, balkon demirleri paslanıp çürümüştü, yıkıldı yıkılacak gibi durmuyordu, hayır. Terk edilmişti. IV

Bu parçadaki numaralanmış sözlerden hangisinin yazımı yanlıştır?

- A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

ELEŞTİRİ

KONU ANLATIM

Eleştiri

- Eleştiri, öğretici metinlerdendir. Türün diğer adı tenkittir.
- Bir yapının iyi ve kötü yanlarını ortaya koymak için yazılır.
- Eleştiri yazarına, "eleştirmen" veya "münekkit" denir.
- Gazete ve dergilerde yazılan ve yayımlanan bir türdür.
- Sanatseverlere eser hakkında bilgi vermek, eserin güçlü ve zayıf noktalarını ortaya koymak, yazıldığı döneme göre biçimsel ve içerik bakımından incelemek amacıyla yazılırlar.
- Açık ve anlaşılır bir dille, süs ve gösterişten uzak bir üslupla yazılır.
 - Eleştirmenin ön yargılı olmaması önem arz eder.
- Eleştirmen, eseri incelerken benzerleri hakkında da bilgi sahibi olması gerekir.
- Tarafsız olabileceği gibi eleştirmen, kendi beğenilerini de ortaya koyabilir.
- Yetkin bir eleştiri, sanatçının kendini geliştirmesine yardımcı olur.
- Yetkin bir eleştiri, okura katkı sağlayarak onun estetik anlayışının gelişmesine yardımcı olur.
- Şuara tezkireleri, edebiyatımızda ilk eleştiri ürünleri olarak kabul edilir ancak tezkireler, başlı başına bir eleştiri türü sayılmaz.

Dünya edebiyatında ilk eleştiri, Aristoteles'in *Poetika* adlı eseridir.

Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk eleştiri yazısı, Namık Kemal tarafından yazılan *Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şâmilidir* adlı yazısıdır.

Türk edebiyatının Batılı anlamda ilk eleştiri kitabı Namık Kemal'in *Tahrib-i Harabat* adlı eseridir.

ELEŞTİRİ TÜRLERİ

Sosyolojik Eleştiri: Sanatçı, eser, toplum bağlamında yapılan eleştiridir.

Tarihî Eleştiri: Sanat eseri, yazıldığı dönemden izler taşır. Bu nedenle dönem şartlarına göre yapılan eleştiri, tarihî eleştiridir.

Yapısalcı Eleştiri: Yalnızca sanat eserinin eleştirildiği, sanat eserinin bir yapı olarak değerlendirildiği türdür.

İzafi (Göreceli) Eleştiri: Eserin eleştirilmesinde bireysel tutumun öne çıktığı eleştiri türüdür.

TÜRK EDEBİYATINDA ELEŞTİRİ

TANZİMAT I. DÖNEM'DE ELEŞTİRİ	TANZİMAT II. DÖNEM'DE ELEŞTİRİ	SERVETİFÜNUN EDEBİYATINDA ELEŞTİRİ
<ul style="list-style-type: none"> ● Eleştiri türünün Batılı anlamdaki ilk örnekleri bu dönemde verilmiştir. ● Divan edebiyatı ve onun dil anlayışı, eleştirinin başlıca konusu olmuştur. ● Eleştiri yazarları, edebî eserlerdeki dil ve anlatımın konuşma diline yaklaştırılması gerektiğini savunmuşlardır. ● Namık Kemal, Ali Suavi, Şinasi, Necip Asım, Ahmet Mithat Efendi dönemin eleştiri yazarlarıdır. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Tanzimat II. Dönem'de "Sanat, sanat içindir" anlayışı benimsenmiştir. ● Bu dönemdeki eleştirinin konusu, eski-yeni tartışması üzerinedir. ● <i>Zemzeme</i> ve <i>Demdeme</i> bu tartışmaların alevlendiği iki eserdir. ● Recaizade Mahmut Ekrem, Muallim Naci, Abdülhak Hamit Tarhan, Samipaşazade Sezai eleştiri türünde yazılar kaleme almışlardır. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Eleştirinin eserin değerini ortaya koymak için yazıldığı dönemdir. ● Eleştiri türünde Batı edebiyatı ve Hippolyte Taine'in görüşleri örnek alınmıştır. ● Edebi eserlerin kesin kurallarla değil, kişisel görüşlerle eleştirilebileceğini savunmuşlardır. ● Dönem sanatçılarının çoğu, eleştiri türünde eser vermiştir. ● Dönemde yalnızca eleştiri türünde eser veren ismi, Ahmet Şuayp'tir.

SERVETİFÜNUN DÖNEMİNDE ÖNE ÇIKAN ELEŞTİRİ YAZARLARI VE ESERLERİ

YAZAR ADI	ESER ADI
Ahmet Şuayp	<i>Hayat ve Kitaplar, Esmar-ı Matbuat</i>
Tevfik Fikret	<i>Lisân-ı Şi'r, Evzân-ı Aruz, Tasfiye-i Lisân</i>
Cenap Şahabettin	<i>Yeni Ta'birât, Yeni Eflâz</i>
Ali Ekrem Bolayır	<i>Şiirimiz</i>
Mehmet Rauf	<i>Bizde Hikâye, Bizde Roman</i>
Hüseyin Cahit Yalçın	<i>Kavgalarım, Romanlara Dair</i>

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİNDE ELEŞTİRİ

<ul style="list-style-type: none"> ● Millî Edebiyat anlayışına uymayan sanatçıların eleştirildiği dönemdir. ● Dönemdeki en hararetle tartışma Millî Edebiyat taraftarı Ali Canip Yöntem ile Servetifünun Dönemi'nin önemli ismi Cenap Şahabettin arasında yaşanmıştır. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Cenap Şahabettin, dil anlayışı nedeniyle Ali Canip Yöntem tarafından sıklıkla eleştirilmiştir. ● Ali Canip Yöntem de Cenap Şahabettin'e cevap yazmıştır.
--	---

MİLLÎ EDEBİYAT DÖNEMİ'NDE ÖNE ÇIKAN ELEŞTİRİ YAZARLARI VE ESERLERİ

YAZAR ADI	ESER ADI
Ali Canip Yöntem	<i>Millî Edebiyat Meselesi ve Cenap Bey'le Münakaşaların-Edebiyat, Epope ve Edebî Nevilerle Mesleklere Dair Malumat</i>
Fuat Köprülü	<i>Malumat-ı Edebiyye, Hayat-ı Fikriyye</i>
Raif Necdet	<i>Hisler ve Fikirler</i>

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ELEŞTİRİ

- Eleştiri türünün belli bir olgunluğa eriştiği dönemdir.
- Nitelikli kalemler sayesinde eleştiri, giderek önem kazanmıştır.
- Özellikle şiir, ardından roman ve hikâye incelenmiştir.
- Cumhuriyet Dönemi'nin en önemli dergisi olan Varlık dergisinde bu türe çokça yer verilmiştir.
- Belli çevreler, esere dönük eleştiri yöntemini benimsemiştir.

Dönemin Önemli Yazarları

Nurullah Ataç, Cemil Meriç, Yaşar Nabi Nayır, Berna Moran, Tahsin Yücel, Mehmet Kaplan, Gürsel Aytaç, Şerif Aktaş, Fethi Naci, Suut Kemal Yetkin, Asım Bezirci

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ÖNE ÇIKAN ELEŞTİRİ YAZARLARI VE ESERLERİ

YAZAR ADI	ESER ADI
Orhan Şaik Gökyay	<i>Destursuz Bağa Girenler</i>
Mehmet Kaplan	<i>Şiir Tahlilleri</i>
Berna Moran	<i>Türk Romanına Eleştirel Bakış</i>
Fethi Naci	<i>Yüz Yılın 100 Türk Romanı</i>
Gürsel Aytaç	<i>Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler</i>

KONULARINA GÖRE ELEŞTİRİ

1. Sanatçıya Dönük Eleştiri: Sanatçının yaşamından, kişiliğinden, düşüncelerinden izler aranır; eserin onu oluşturan sanatçısını yansıtacağı düşüncesinden hareketle eserden çok sanatçı değerlendirilir.

2. Esere Dönük Eleştiri: Eserin kendine has özellikleri değerlendirilir. Yalnızca eser ve eserin ait olduğu türün özellikleri hareket noktasıdır.

3. Okura Dönük Eleştiri: Eleştirmen, okuyucuyla özdeşleşir ve eserin kendinde bıraktığı izlenimleri dile getirir. Bu değerlendirmede öznellik ön plandadır.

4. Topluma Dönük Eleştiri: Sanat eserinin üretildiği toplumdan ayrı düşünülmeyeceği düşüncesinden hareket eder. Eser, meydana gelişindeki toplumsal koşullar göz önünde bulundurularak değerlendirilir.

ELEŞTİRMENİN TUTUMUNA GÖRE ELEŞTİRİLER

1. Öznel Eleştiri: Kişisel yargılar söz konusudur. Eleştirmen, yanlı bir tutum gösterebilir. Ayrıca eleştirmen, kişisel tavrını, tutumunu da eleştiriye katabilir.

2. Nesnel Eleştiri: Nesnel eleştire de belli bir ölçüt söz konusudur. Kanıtama ve eseri inceleme söz konusudur. Tarafsız bir anlayış vardır.

ÖRNEK

Aşağıdaki ifadeler doğruysa yay ayrıçla belirtilen yere (D) yanlışsa (Y) yazınız.

- () Eleştiri, eser hakkında olumsuz bilgi sahibi olunması için yazılır.
- () Eleştiri, gazete ve dergilerde yayımlanan öğretici metinlerdir.
- () Eleştiriler, bilimsel bir dille yazılır ve terim anlamlı kelimelere sıkça yer verilir.
- () Eleştirmenin eleştirdiği eserin benzerlerini de bilmesi olumlu bir durumdur.
- () Eleştirmenin eleştirilerinde tamamen tarafsız olması beklenir.
- () Şuara tezkireleri, başlı başına bir eleştiri türüdür.
- () Türk edebiyatında ilk eleştiri kitabı Namık Kemal'in *Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şâmil* adlı eseridir.
- () Dünya edebiyatında ilk eleştiri, Aristoteles'in *Poetika* adlı eseridir.
- () Sosyolojik eleştiri, sanatçı-eser-birey bağlamında oluşturulan eleştiri türüdür.

CEVAP: Y-D-Y-D-Y-Y-Y-D-Y

ÖRNEK

Aşağıdaki boşlukları doğru biçimde doldurunuz.

Dönem şartlarına göre yapılan eleştiri, olarak adlandırılır. ise yalnızca eserin eleştirildiği bir eleştiri türüdür. türünde eserin eleştirilmesinde bireysel tutum öne çıkar.

CEVAP: tarihl eleştiri, Yapısalcı eleştiri, İzafi eleştiri

ÖRNEK

Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Edebiyatımızda eleştiri türünün Batılı anlamdaki ilk örnekleri hangi dönemde verilmiştir?
.....
2. Tanzimat I. Dönem’de eleştiride en sık hangi konu işlenir?
.....
3. Tanzimat I. Dönem eleştiri yazarları kimlerdir?
.....
4. Tanzimat II. Dönem’de Rezaizade Mahmut Ekrem ve Muallim Naci’nin yazmış oldukları eserler nelerdir?
.....
5. Tanzimat II. Dönem’in sanat anlayışı nedir?
.....
6. Servetifünun edebiyatında eleştiride görüşleri esas alınan Fransız eleştirmen kimdir?
.....
7. Konularına göre eleştiri türleri nelerdir?
.....
8. Eleştirmenin tutumuna göre eleştiri türleri nelerdir?
.....

CEVAP: 1. Tanzimat I. Dönem 2. Divan edebiyatı, divan şiiri ve dili 3. Namık Kemal, Ali Suavi, Şinasi, Necip Asım, Ahmet Mithat Efendi 4. Zemzeme – Dememe 5. Sanat, sanat içindir 6. Hippolyte Taine 7. Sanatçıya dönük eleştiri, okura dönük eleştiri, esere dönük eleştiri, topluma dönük eleştiri 8. Öznele eleştiri, nesnel eleştiri

ÖRNEK

Aşağıdaki eserleri yazarlarıyla eşleştiriniz.

1. Kavgalarım	a. Ali Ekrem Bolayır
2. Şiirimiz	b. Tevfik Fikret
3. Hayat ve Kitaplar	c. Orhan Şaik Gökyay
4. Lisân-ı Şi’r	d. Fethi Naci
5. Bizde Hikâye	e. Berna Moran
6. Destursuz Bağa Girenler	f. Mehmet Rauf
7. Yüz Yılın 100 Türk Romanı	g. Ahmet Şuayp
8. Türk Romanına Eleştirel Bakış	h. Hüseyin Cahit Yalçın

CEVAP: 1.h, 2.a, 3.g, 4.b, 5.f, 6.c, 7.d, 8.e

1. Sırrı Öğretmen, eleştiri türünün ortaya çıkışı ve gelişmesiyle ilgili öğrencilerinin neler bildiğini öğrenmek istemiştir.

Gönül: Eleştiri, Eski Yunancadan Latinceye, Latince'den de Fransızcaya geçen kritik sözcüğünün karşılığıdır.

Melike: Eleştirinin ilk örneğini veren H. Cahit Yalçın, *Edebiyat ve Hukuk* makalesi nedeniyle Servetifünun dergisinin kapatılmasına yol açmıştır.

Behiye: İlk kez Batı'da ortaya çıkan bu tür yine Batı'da gelişme kaydetmiştir.

Sadık: Dünya edebiyatında Boileau, Hippolyte Taine, Anatole France ve T.S Elliot türün önemli temsilcilerindedir.

Harun: Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk örnekleri, Tanzimat Dönemi'nde verilmiştir.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlışı yapmıştır?

- A) Gönül
B) Melike
C) Behiye
D) Sadık
E) Harun

2. Yeni eleştirmenler çıktığından beri huzursuzum. Beni bir otorite kabul ediyorlar ama söylediklerimi dikkate almıyorlar. Bunda büyük bir problem görmüyorum ama bir eseri eleştirmenin ne demek olduğundan habersiz eleştirmenlerin varlığından rahatsızım hatta onların bilgi ve deneyimlerine güvenmiyorum. Onlar, eseri bir yana bırakıp sanatçıyı yerden yere vuruyorlar. Bunu da çok masumane yaptıklarını söylüyorlar. Ben, eserin toplumdan ayrı düşünülmemeyeceğini savunurum. Eser, meydana geldiği koşullardan ve toplumdan illaki etkilenecek. Savunduğum şey bu. Toy eleştirmenler artık sanatçıyla uğraşmayı bırakmalı.

Bu sözleri söyleyen eleştirmenin savunduğu konusuna göre eleştiri türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sanatçıya dönük eleştiri
B) Esere dönük eleştiri
C) Okura dönük eleştiri
D) Toplumla dönük eleştiri
E) Evrensel eleştiri

3. Peyami Safa, tezli roman olarak nitelendirilen bir düşünce romanını amaçlamış ve *Yalnızız*'da bunu başarmıştır. Karşıtlıklar ve karşıtlıkların uyuma ulaşmasıdır ele aldığı düşünce. Romanında söz konusu düşünceyi somutlaştırıcı, imgeye dönüştürücü özellikler vardır. Figürlerin konumundaki çaprazlama gibi, tek tek figürlerin iç dünyasında vurgulanan karşıtlıklar da bu somutlaştırmanın belirtileridir.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Esere dönük eleştiridir.
B) Metnin amacı, okuru eser hakkında bilgilendirmektir.
C) Metnin hedef kitle, okurlardır.
D) Metnin konusu, Peyami Safa'nın *Yalnızız* adlı eseridir.
E) Peyami Safa ile toplum arasında ilgi kurulmaya çalışılmıştır.

4. Eleştiri ünitesini anlatan Mert Öğretmen, öğrencilerinden eleştiri türleriyle ilgili bilgi vermelerini istemiştir.

Hüseyin: Eserin sanatçının kişiliğinden izler taşıdığını düşünen sanatçıya dönük eleştiride eserin onu oluşturan sanatçısını yansıtacağından hareket eder. Eserden daha çok sanatçı değerlendirilir.

Sevda: Eleştirmenin okuyucuyla özdeşleştiği okura dönük eleştiride eleştirmen, eserin kendisinde bıraktığı izlenimleri öznel biçimde aktarır.

Erkan: Öznel eleştiri, eleştirmenin tutumundan ortaya çıkar. Eleştirmen, yanlı tutum sergileyebilir. Eleştirmen, tutumunu da eleştiriye katabilir.

Orhan: Esere dönük eleştiride yalnızca eser incelenir ve eleştirilir. Bu eleştiri türünde eser ve eserin türü hareket noktasıdır.

Melike Feyza: Sanatçının yaşamını hareket noktası alan evrensel eleştiri, eleştirmenin tutumundan kaynaklanır. Bu eleştiri türünde sanatçının karakterinin esere yansıtacağı öngörülür.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlışı yapmıştır?

- A) Hüseyin
B) Sevda
C) Erkan
D) Orhan
E) Melike Feyza

5. (I) Divan edebiyatında şairler hakkında bilgi veren tezkirelerde şairlere yönelik değerlendirmeler de yapıldığı için tezkireler, eleştiri türüne yakındır. (II) Divan edebiyatındaki hicviyeler, halk edebiyatındaki taşlamalar sosyal ya da siyasi eleştiriler içerir. (III) Hiciv, taşlama, tezkire her ne kadar eleştiri türüne yakın olsa da bunlar tam manasıyla eleştiri sayılmaz ve Türk edebiyatında Batılı anlamda ilk eleştiri, Tanzimat Dönemi'nde görülür. (IV) Tanzimat Dönemi'nde verilen eleştiri türündeki ürünler, bilimsel yetkinliğe sahiptir. (V) Bu dönemde Namık Kemal'in yazdığı *Tahrib-i Harabat* adlı eseri, eleştiri türünün ilk örneğidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Tanzimat Dönemi'nde birçok türde olduğu gibi eleştiri türünde de ilk eserler verilmeye başlanmıştır. ---, bu dönemde eleştiri türünde eser veren sanatçılardandır.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Namık Kemal
B) Ziya Paşa
C) Recaizade Mahmut Ekrem
D) Muallim Naci
E) Halit Ziya Uşaklıgil

Devlet öncesinde eleştiri, gelişme gösteren bir türdür. Eleştiriye benzeyen türler, divan edebiyatı ve halk edebiyatında verilmiştir. Ancak bu türler, tam manasıyla eleştiri türünü karşılamaz. Batılı anlamda ilk eleştiri örnekleri Tanzimat Dönemi'nde verilmiştir. --- adlı eser, bu türün Batılı anlamdaki ilk örneğidir.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) *Takip*
B) *Tahrib-i Harabat*
C) *Renan Müdafaaamesi*
D) *Kaniye Muharasası*
E) *Mukaddime*

8. Sanatçı, Tanzimat Dönemi'nin Namık Kemal'den sonra gelen en önemli eleştirmenlerinden biridir. Batı retorikine yönelmiş ilk edebiyat kuramcılarında olan sanatçının, bu dönemde üç niteliği öne çıkar: Tanzimat edebiyatının estetiğini yapması, Muallim Naci ve arkadaşlarına karşı yeni edebiyat ve zihniyeti savunması, Servetifünun topluluğunun oluşumuna ciddi anlamda katkı sağlaması. Sanatçının eleştiri anlayışını ortaya koyan dört tane temel eseri vardır: *Talim-i Edebiyat, III. Zemzeme Mukaddimesi, Takdir-i Elhan ve Takrizât*.

Bu parçada söz edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Tevfik Fikret
B) Recaizade Mahmut Ekrem
C) Namık Kemal
D) Cenap Şahabettin
E) Mizancı Murat

9. Eleştiri türü ilk kez Batı edebiyatında ortaya çıkmış ve gelişme göstermiştir. ---, eleştiri türünün tanınmış isimlerindedir.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Mallerme
B) Boileau
C) Hippolyte Taine
D) Anatole France
E) Thomas Stearns Eliot

1. I. Servetifünun Dönemi'nde Hüseyin Cahit Yalçın'ın eleştirisi türünde verdiği eser, *Kavgalarım*'dir.
II. Servetifünun Dönemi'nde Ahmet Şuayp, nesnel eleştiriyi edebiyatımıza getirmeye çalışmıştır.
III. Cenap Şahabettin, Halit Ziya Uşaklıgil Servetifünun Dönemi'nde eleştirisi türünde eser vermiştir.
IV. Fecriati Dönemi'nde, Yakup Kadri Karaosmanoğlu eleştirisi türünde eser vermiştir.
V. Rezaizade Mahmut Ekrem, Servetifünun edebiyatının önemli eleştirisi yazarlarından biridir.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Servetifünun Dönemi'nde fikrî ve ilmî yönden katkı sunan Ahmet Şuayb, eleştirisi türünde adından söz ettirmiştir. Batılı yazar ve fikir adamlarının yaşamlarını ve eserlerini inceleyen yazar, Türk edebiyatına Batılı eleştirisi anlayışını getirmek istemiştir. --- adlı eseri eleştirisi türündedir. Yazarın ayrıca hukukla ilgili çalışmaları vardır.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

- A) *Kavgalarım*
B) *Tahrib-i Harabat*
C) *Demdeme*
D) *Hayat ve Kitaplar*
E) *Takib*

3. I. İsmail Safa
II. Ahmet Şuayb
III. Muallim Naci
IV. Orhan Şaik Gökyay
V. Nurullah Ataç

Yukarıda numaralanmış yazarlardan hangileri Cumhuriyet Dönemi'nde eleştirisi türünde eser vermiştir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

4. (I) Servetifünun Dönemi'nde eleştirisi türünde gelişmeler yaşanmıştır. (II) Dönemin en önemli eleştirisi isimleri Ahmet Şuayp ve Hüseyin Cahit Yalçın'dır. (III) Fecriati Dönemi'nde de ilgi gören bu türün dönemdeki en önemli isimlerinden biri Fuat Köprülü'dür. (IV) Hamdullah Suphi, Şahabettin Süleyman dönemin diğer önemli isimlerindedir. (V) Millî Edebiyat Dönemi'nin önemli ismi ise Ömer Seyfettin'dir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Servetifünun Dönemi'nde eleştirisi gelişme kaydetmiştir. (I) Hüseyin Cahit Yalçın, *Edebiyat ve Hukuk* adlı makalesiyle Servetifünun dergisinin kapanmasına yol açmıştır. (II) Ayrıca Hüseyin Cahit Yalçın'ın *Kavgalarım* adlı eseri, eleştirisi türünde önemli bir eserdir. (III) Ahmet Şuayp, Servetifünun Dönemi'nin önde gelen eleştirmenidir ve eseri, *Hayat ve Kitaplar*'dır. (IV) Bu dönemde şiirleriyle ön plana çıkan Cenap Şahabettin'in *Tamat* adlı eseri eleştirisi türündedir. (V) Bu yazarların dışında Mehmet Rauf, Tevfik Fikret, Ali Kemal, İsmail Safa eleştirisi türünde eser vermiştir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Fecriati edebiyatında eleştirisi, yazarlarca tercih edilen türlerden biri olmuştur. ---, bu dönemde eleştirisi türünde yazan sanatçılardandır.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
B) Ahmet Haşim
C) Ali Canip Yöntem
D) Fuat Köprülü
E) Ahmet Şuayp

7. Millî Edebiyat Dönemi'nde eleştiri türünde eserler verilme-ye devam edilmiştir. --- tarafından yazılan "*Cenap Bey'le Münakaşalarım*", dönemin eleştiri türünde önemli bir yapıtıdır.

Bu parçadaki boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Ziya Gökalp
B) Fuat Köprülü
C) Ali Canip Yöntem
D) Ahmet Şuayp
E) Şahabettin Süleyman

8. I. Orhan Şaik Gökyay
II. Mehmet Kaplan
III. Berna Moran
IV. Fethi Naci
V. Gürsel Aytaç

Yukarıda verilen yazarların ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nesnel eleştiriye benimsemiş olmaları
B) Millî Edebiyat Dönemi'nde farklı türlerde eser vermiş olmaları
C) Makaleleriyle ön plana çıkmış olmaları
D) İzlenimsel eleştiriye benimsemiş olmaları
E) Cumhuriyet Dönemi'nde eleştiri türünde yazmaları

9. I. Destursuz Bağa Girenler
II. Hikâye Tahlilleri
III. Türk Romanına Eleştirel Bakış
IV. Yüz Yılın 100 Türk Romanı

Aşağıdakilerden hangisi yukarıda verilen eserlerle eşleştirilemez?

- A) Orhan Şaik Gökyay
B) Berna Moran
C) Mehmet Kaplan
D) Gürsel Aytaç
E) Fethi Naci

10. Son yıllarda onun, bilimsel/yöntemsel çerçevede kaleme alınmış, teorik içerikli incelemelerinin kimi yazılarında daha öznel bir yanın belirmeye başladığını görüyoruz. Özellikle kitap tanıtma yazılarında kendini gösteren bu eğilim kimi yerde, yazarın öznel yaklaşımının ön planda olduğu deneme türünün, kolay okunan, akıcı biçimine dönüşüyor. Ayrıca onun "*Çağdaş Türk Romanı Üzerine İncelemeler*" adlı eseri de okunmaya değer.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Berna Moran
B) Mehmet Kaplan
C) Fethi Naci
D) Orhan Şaik Gökyay
E) Gürsel Aytaç

11. Uzmanlık alanı yeni Türk edebiyatı olmakla beraber o, Türk edebiyatının asırlar boyunca devam eden tarihî seyri içinde vücuda gelen belli başlı kültür eserlerini ele alıp incelemiş, bunları değişik edebî metotlarla değerlendirmiş, böylece yetiştirdiği araştırmacılara yeni ufuklar açarak kültür ve fikir hayatının gelişmesinde önemli rol oynamış çok yönlü bir ilim adamıdır. Eleştirel incelemeleriyle öne çıkan yazarın yol gösterici diyebileceğimiz *Şiir Tahlilleri*, adlı eseri önemlidir.

Bu parçadaki söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mehmet Kaplan
B) Berna Moran
C) Gürsel Aytaç
D) Fethi Naci
E) Orhan Şaik Gökyay

1. Batılı dil âlimleri, filologlar yazılı veya sözlü kültür eserlerini incelerken bir arkeolog gibi hareket ederler. Bir nevi "dil arkeolojisi" yaparlar. İlk inceledikleri metnin tarihini tespiti çalışırlar. Zira her metin dil tarihinin bir kesitini verir. O kesitte, o anda bulunan ve o ana kadar dile girmiş olan her kelimenin, yerli, yabancı ayırmaksızın yazılışı, söylenişi, manası dikkatle tespit edilir. Zira en küçük bir işaret, bir ses değişmesi, o kelime hatta bütün metnin manasını değiştirebilir. Eğer Sümerce bir metinde Tanrı ve at kelimeleri Türkçe Tanrı ve at manalarına geliyorsa bu, bütün insanlık tarihine yeni bir gözle bakmayı gerektirir. Bundan dolayı dil âlimleri, filologlar eski metinleri incelerken kılı kırk yararlar.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Bilgi vermek, aydınlatmak için yazılmıştır.
B) Okur, yazarın hedef kitesidir.
C) Dilcilerin çalışmaları ele alınmıştır.
D) Dilcilerin özenli davrandığı vurgulanmıştır.
E) Yazar, okurla arasındaki bağı güçlendirmiştir.

2. Her metnin kendine özgü bir okunma hızı olduğunu kabul edersek Heinrich von Kleist'in "Michael Kohlhaas" adlı kısa romanının da hızlı okunmak için yazılmış bir metin olduğunu söyleyebiliriz. Kleist'in üslubu daha soğuk ve mesafelidir; olan biten her şey, hiçbir detay atlanmadan, ama mümkün olduğunca ek yorumlardan kaçınılarak art arda sıralanır. Alt başlığı "Eski Bir Vakayinameden" olan bu anlatı, gerçekten de olayları kaydetmekle görevli bir vakanüvis tarafından yazılmış gibidir. Bu bürokratik üslup, okurun metinle ilişkisini belirleyici unsurlardan biridir: Tüylar ürpertici ayrıntıların, büyük felaketlerin, yazgının amansız dönemeçlerinin bile bu tür bir yalınlıkla, duygusal süslemelerden uzak bir şekilde aktarılması, olayların yabancılaştırıcı etkisini artırır.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Kleist'in "Michael Kohlhaas" adlı eseri metnin konusudur.
B) Okura eser hakkında bilgi vermek için yazılmıştır.
C) Yazar, kişisel görüşlerine yer vermiştir.
D) Yazar, okuru eser üzerine yoğunlaştırmaya çalışmıştır.
E) Yazar, kendi düşüncesini kanıtlamak için okuru yönlendirir.

3. Edebiyat eleştirisinin öznel/izlenimci bakışlardan kurtulup daha sistematik bir hâl almasında edebiyat kuramlarının katkısı vardır. Bir kuramdan hareket etme eleştirmenin metni tahlil ederken bir düzen ve disiplin içerisinde hareket etmesine olanak tanır. Ayrıca her kuram, bir felsefeden beslendiğinden eserin yorumlanmasında eleştirmene destek sağlar. Türkiye'de akademik eleştirinin en büyük sorunlarından biri edebiyat kuramlarının ardındaki felsefeyi tam öğrenmeden metni kurama uydurma gayretidir.

Bu parça ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Edebiyat eleştirisi üzerinde durulmuştur.
B) Akademik eleştirinin sorununa değinilmiştir.
C) Metnin amacı, ilgilileri bilgilendirmektir.
D) Kuramın eleştirmene destek sağlamasından söz edilmiştir.
E) Her kesimden insana ulaşmak, yazarın ilk amacıdır.

4. Bizim hikâyeler; tılsım ile define bulmak, bir yerde denize batıp müellifin hokkasından çıkmak, ah ile yanmak, taşçı kazması ile dağ yarmak gibi bütün bütün tabiat ve hakikatin haricinde birer konuya dayandırılmış olduğu için roman değil, kocakarı masalı gibidirler. Hüsn ü Aşk ve Leylâ ile Mecnun kabilinden olan manzumeler de gerek mevzularına gerek yazılış tarzlarına göre birer tasavvuf risalesidir.

Bu sözleri söyleyen eleştirmenin aşağıdakilerden hangisini savunması beklenir?

- A) *Aslı ile Kerem, Ferhad ile Şirin* gibi birtakım hikâyelerimiz vardır ancak bunlar romandan farklı ve aşağıdadır çünkü roman gerçek bir olayı değilse de olabilecek bir olayı anlatır.
B) Bizim kültürümüzde olay anlatma geleneği Batı'dan aldığımız gelenekten büsbütün farklılıklar gösterdiğinden anlatmaya bağlı modern edebî metinlerimizin kendi kaynaklarımızdan beslendiğini söyleyemeyiz.
C) Roman türünün gelişmesi için belli bir birikimin olması şarttır bu yüzden halk hikâyelerinden, destanlardan, efsanelerden hız alan yazarların bu türde daha başarılı olması beklenir.
D) Roman, başlı başına yeni bir tür olarak değerlendirilemez çünkü anlatı türünün tarihine baktığımızda bizde roman olmasa bile ona yakın türler çok eski zamanlardan beri verilmekteydi.
E) Fazla hayal unsuru içeriyor diye halk hikâyelerine ve bazı anlatı türlerine mesafeli duruş romanı yüceltmez ve onu ayrıcalıklı bir tür hâline getirmez.

5. Neoliberal ekonomi-politikada, gayrimaddi üretimin ürünleri birtakım nesnelere değil, toplumsal ve kişilere ilişkilidir. Gayrimaddi/sembolik üretim günümüzde toplumsal hayatın kendisinin üretimidir ve biyopolitiktir. Bu yeni toplumsallık ve biyopolitika, yeni denetim ve yönetim türlerini hayatın tüm alanına yaymıştır. Küresel çağdaş sanat mevcut hâliyle neoliberalizmin sosyal laboratuvarlarından biri gibi işlev görmektedir. Bu işlev nasıl yerine getirilmektedir? Şöyle ki; dünyanın, sosyal, politik, ekonomik eşitsizliklerine, cins ayrımcılığına, ekolojik yıkımına ilişkin, sanatın aktardığı mesajlar ve duygular ya da toplumsal yapıları, toplumsal grupların çatışmalarını, kimliklerini temsil etmeye yönelik üretilen formlar, küresel neoliberalizmin serbest (!) alanları içerisinde soğurularak sembolik hâle getirilip hayatı yeniden dizayn etme konusunda piyasaya veriler sağlar.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Neoliberal politikayla ilgili açıklama yapılmıştır.
B) Küresel çağdaş sanat ve neoliberalizm metnin konusudur.
C) Sanatın tüm formlarına neoliberalizmin kapılarını açtığı söylenmek istenmiştir.
D) Neoliberalizmin serbest alanları olmadığı dolaylı yoldan aktarılmıştır.
E) İlgililere neoliberal ekonominin ne olmadığı aktarılmıştır.

yaşadığımız dönemin en önemli tanığı, insandır. İnsanın şahitliğinden yararlanmalı yazar. Onun yaşadıklarını iyi gözlemlemeli ve onlardan ayrı yere kendini koymamalıdır. Her yazarın toplumcu olması elbette beklenemez ama hiçbir yazar kendini toplumdan soyutlamamalıdır.

Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki düşünceyle örtüşür?

- A) Yazar, toplumun bir üyesi olduğunu unutmamalıdır.
B) Yazarın asıl amacı geleceği inşa etmek olmalıdır.
C) Günümüzde yazar, toplumdan uzak durmaktadır.
D) Her yazarın benzer davranışları sergilemesi beklenemez.
E) Edebiyat, toplumu anlatırken topluma yön çizer.

7. Felsefe her şeyden önce bir meydan okumadır. Felsefenin birkaç simasıyla giriş yapalım. Bunlardan biri, ilk filozof olarak sayılan Miletoslu Thales'dir. Miletoslu Thales'e yapılan bir atıftan dolayı filozoflarla ilgili bir beceriksizlik fikri ortaya çıkmıştır. Neden? Çünkü Miletoslu Thales gökyüzündeki cisimlerle ilgili araştırma yaparken önündeki su birikintisini görmemiş ve suya düşmüş. Bunun üzerine Miletoslular ona gülmüşlerdir. Evet, Miletoslular hâlâ var mı bilmiyorum ama toplum bize zaman zaman gülecektir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Bazı durumlarda toplumun bilime gülmesi, bilimin ilerlemesine engel olabilir.
B) Bilime zaman içinde bakış açısının değişmesi, bilimsel anlayışı etkilememiştir.
C) Toplum, dün bazı kişilere güldüğü gibi bugün de başka kişilere gülmektedir.
D) Thales'in komik duruma düşmesi, diğer filozofların çalışmalarını olumsuz etkilemiştir.
E) Toplum, bilime ve felsefeye ön yargılı yaklaşmış ve onlara mesafeli durmuştur.

8. Oğuz Atay, yaşadıklarını anlatırken kurguyu önemsemez. Onun için önemli olan kendi ruh halidir. Genellikle karamsar ve hayattan uzaklaşmış hâlini yansıtır eserlerine. Kısa cümlelerle okurun zihnine girmeyi başarır. Sonra bir iç ses olup çıkar. İnsanın toplumdan uzaklığına tabir düzer.

Bu parçadan hareketle Oğuz Atay ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Okurları kurguyu önemsemez.
B) İnsanın yalıtılmışlığına tercüman olur.
C) Kısa cümleleri amaçsız kullanır.
D) Okuru kendinden uzaklaştırır.
E) Anlaşılacak gibi amacı yoktur.

9. Tanpınar gibi siyasal ve toplumsal dönüşümlerin etkisinde kalan bir ulusun mensubu olan Dostoyevski de hayatı boyunca geleneksel Rus kimliği ile entelektüel Batılı kimliği arasında sıkışıp kalmıştır. Aynı arada kalmışlık durumu roman kahramanlarında da vardır. *Cinler* romanının karakterleri Suat gibi kendi kültürlerini yadsıyan, Batı hayranı, nihilist aydınlardır. *Huzur* romanında İhsan, Mümtaz ve arkadaşları sık sık bir araya gelip memleket meselelerini tartışırlar. Aynı durum *Cinler* romanında da vardır. Ancak *Cinler*'in kahramanları devlet yapısını değiştirmek için eyleme geçmek ve ihtilal yapmak gerektiği görüşünü savunurlar.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Dostoyevski'nin kahramanları Tanpınar'ınkiler gibi pasif değildir.
B) Tanpınar ve Dostoyevski aynı edebî akımdan etkilenmişlerdir.
C) Tanpınar'ın Dostoyevski hayranlığı, *Huzur*'u yazdırmıştır.
D) *Cinler* romanı ile *Huzur*, aynı dünya görüşünün ürünüdürler.
E) Tanpınar'ın *Huzur*'u biçimsel bakımdan "*Cinler*"e benzemektedir.

10. Şair, şiirlerinde kullandığı dili en mükemmel şekle ulaştırıncaya kadar çaba gösterir. Şiir, dil bakımından mükemmele ulaştığında derin ahenk ortaya çıkar. Şiirde derin ahenk yok olduğunda ortada şiir de kalmaz. Şairin şiirinde oluşturmaya gayret ettiği ahenk bozulduğunda ya da kaldırıldığında şiir de yok olur.

Bu parçada söz edilen şairle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ahengi içerikle birleştirerek mükemmel şiire ulaşmayı amaç edinir.
B) Şairin titizlikle bir araya getirip oluşturduğu sözcüklerle oynanmamalıdır.
C) Tema ve ahengin birleşiminin ortaya çıkaracağı şiiri yazmaya çalışır.
D) Güzel olduğuna inandığı her konuda şiir yazmak ister.
E) Çok okunmak için bilinçli biçimde dille oynamaktan geri durmaz.

11. Huzursuzluk, hakkını verememiş olma, kendinden razı olmama ve çirpınma hâli bu. Ve bu acayip anlatıya sesler eşlik ediyor daima: Mırıltı, hırıltı, hışırtı, fısıltı, şıptı, çıtırtı, kıpırtı, "ay ruhlar," "sayın ruhlar," kahkahalar, gece evleri... Tam olarak bir yazı mı okuduğumuzdan, bir görüntüye mi baktığımızdan, yoksa rüya mı gördüğümüzden kuşkuya düşüren bir biçimle, "tür" kodlarıyla düşündüğümüzde ise apaçık bir "biçimsizlikle" yazıyor Latife. (Sevim Burak akla gelmiştir diye tahmin ediyorum.) Böylece bir sayfa okuyup doyuyoruz. O sayfayı düşünmek, çözmek, ifadelerin şiddetiyle uzlaşmak ve hırpalanmaktan yorgun düşmüş hâlde uyumak gerekiyor çünkü kemik, damar, sızı, ağrı, yanma, parçalanma, dağılma, burkulma, bükülme, kırılma gibi ifadelerin ördüğü cümleler, mümkün olduğunca steril olmasına dikkat ettiğimiz gündelik hayatımıza saldırıyor açıkça.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Latife Tekin, anlaşılamamayı tercih eden bir yazar olarak karşımıza çıkar.
B) Sesler, bir eserin yardımcı unsuru olabilir ama ana unsuru olamaz.
C) Özenli yazılan cümleler başka unsurlarla ilintilendiğinde etki gücü artabilir.
D) Latife Tekin'in oluşturduğu büyüdü dünyanın adımları düşünüldükçe anlaşılan.
E) Yazarların yazma çabası, anlaşılma güdüsünden hareketle ortaya çıkmıştır.

12. Mecnun'un etrafında toplanmış kurt ile kuzu, aslan ile ceylan gibi çeşitli hayvanların ortasında oturup onlarla konuştuğunu veya Leyla'nın mumla sohbet ettiğini bir ufak çocuk bile severek ve beğenerek okuyamaz.

Bu sözden aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Bir eser herkeste aynı duyguyu uyandırmaz.
B) Gerçeküstü olaylar okura ilgi çekici gelmez.
C) Okurlar, yazardan topluma yol göstermesini ister.
D) Her eser benzer içeriğe sahip olmamalıdır.
E) Okurun ilgisi ve beklentisi yazarı yönlendirmelidir.

1. Türkiye'de üniversitelerin Türk dili ve edebiyatı ile yabancı diller bölümlerinde edebiyat incelemeleri uzun zamandan beri yürütülmektedir. Mehmet Kaplan, Şerif Aktaş, Orhan Okay, Kenan Akyüz, Berna Moran, Jale Parla, Tahsin Yücel başta olmak üzere Türkiye'de akademik çevrelerde edebiyat eleştirisinin gelişmesine katkı sağlayan isimler mevcuttur. Çoğu akademisyen, edebiyat eserlerini incelerken daha önce yapılan çalışmaları örnek alır. Kimi akademisyenler, Batı'dan aldıkları edebiyat kuramlarının ardındaki felsefeyi tam öğrenmeden bu kuramları Türk edebiyatçıların eserlerine uygulamaya çalışırlar.

Bu parçanın anlatımında;

- I. açıklayıcı anlatım,
II. örnekleme,
III. tanık gösterme

hangilerinden faydalanılmıştır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) I, II ve III

Tanzimat, bir anlamda halka iniş hareketidir. Ziya Paşa'nın *Şiir ve İnşâ*'daki halk şiirinden faydalanmak gerektiği görüşü, hareketin temel düşüncesine uygun düşüğü gibi, "halkın anlayabileceği dilin kullanılması" ilkesine de işaret eder. Nitekim, Tanpınar'ın, Namık Kemal'den sonra Türkçe üzerinde ikinci büyük düşünüş kabul ettiği *Şiir ve İnşâ* makalesi, Ziya Paşa'yı "Saf Türkçe cereyanının en büyük yol açıcılarından biri" yapar. Bununla birlikte Ziya Paşa'nın *Şiir ve İnşâ*'dan yedi yıl sonra, Avrupa'dan döndüğü zaman kaleme aldığı *Harabat* mukaddimesinde, önceki düşüncelerine temas etmeyerek divan edebiyatını ön plâna çıkarışı, bütünüyle yaşadığı Tanzimat'ın "ikilik" ruhundan kaynaklanır." sözünün doğruluğu tartışılmaz.

Bu parçayla ilgili olarak,

- I. Tartışmacı anlatımla yazılmıştır.
II. Karşılaştırma yapılmıştır.
III. Tanık göstermeden faydalanılmıştır.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) I, II ve III

3. Şairin birçok deniz şiiri olmasına karşın bu temayı hiçbir zaman bir tabiat unsuru olarak kullanmaz. O, daima denizi bir ütopya olarak kullanmıştır. Bu ütopya bazen hürriyet olacağı gibi bazen de cetlerinin o atılım günlerinin ihtişamını anmak için kullanır. Deniz bir ayna misali tarihe tutulan bir ayna niteliğinde şairin eserlerinde yerini alır.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Düşüncenin kanıtlanması için nesnel verilerden yararlanılmıştır.
B) Öyküleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.
C) Düşünceye dayanak olması adına tanık göstermeye yer verilmiştir.
D) Benzetmeden yararlanılarak somutlaştırma yapılmıştır.
E) Sayıp dökmelere yer verilmiştir.

4. İstanbul üzerine yazılan şiirler, edebiyatımızda oldukça fazladır. Buna göre şiirlerin Fatih Sultan Mehmet'ten sonra yazılmaya başlandığını söyleyebiliriz. Edebiyatımızda İstanbul şairleri olarak zikredilenler; Nedim, Bakî, Ataî, Cafer Çelebi gibi isimlerdir. Ancak bunlar İstanbul'u bir bütün olarak vermekten ziyade parça parça vermişlerdir. Yahya Kemal ise bunlardan farklı bir şekilde yaşayan medeniyetin var olan kalıplarından değil, bir bireyin merceğinden İstanbul'u görüp şiirlerinde semt semt, mevsim mevsim işlemiştir.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Açıklama
B) Tanık gösterme
C) Karşılaştırma
D) Örnekleme
E) Benzetme

6. Türkiye'de sosyolojinin kurumsallaşması ve gelişmesinde, meslekten sosyolog olanların yanında ait oldukları disiplin çerçevesinden toplum sorunlarını değerlendirerek toplumsal düşüncenin gelişmesinde pek çok sosyal bilimcinin katkısı inkar edilemez. Türk entelektüelinin Türkiye'nin toplumsal, siyasal, düşünsel, kültürel meseleleri karşısında kayıtsız kalmadığı düşünülecek olursa böylesi bir katkının kendiliğinden ortaya çıktığı dahi söylenebilir. Ancak bundan öte elbette pek çok isim, bilinçli bir şekilde toplumsal düşünce alanında yer almıştır. Bundan dolayı Türkiye'de sosyoloji, başından itibaren farklı alanların katkılarıyla zenginleşmiştir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak,

- I. Tanımlamaya başvurulmuştur.
- II. Benzetmeden yararlanılmıştır.
- III. Açıklayıcı anlatımla yazılmıştır.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) Yalnız III

6. Romanın toplumsal sorunların dile geliş biçimi olarak okunması, Berna Moran'ın çalışmalarının özelliklerinden biridir. Elbette edebiyat yahut roman sadece toplumsal ve siyasal sorunlara yaklaşımı ile kendini var kılmaz. Ancak söz edildiği gibi belli bir dünya görüşüne mensup olan yazarın kaleminden çıkmasından ötürü, tümüyle de kendini toplumsal ve siyasal meselelerden uzak tutamaz. Zaten bizzat roman dünyası, romancının toplumsal ve siyasal sorunlarla ne kadar iç içe olduğunu göstermektedir.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yazar, kişisel görüşlerine yer vermiştir.
- B) Okura bilgi vermek amaçlanmıştır.
- C) Açıklayıcı anlatımla yazılmıştır.
- D) Karşılaştırma yapılmıştır.
- E) Tanık göstermeden faydalanılmıştır.

7. Divan edebiyatı, Türk tarihi, İslam kültürü, tasavvuf kültürü gibi kaynaklar araştırıldı, bunlardan alınan özsular şiire aktarıldı. Buna bağlı olarak bu dönemde neredeyse akım mahiyetinde geleneğe yaslanan büyük bir şairler topluluğu ortaya çıktı. Bu dönemin şairlerinden Seyhan Erözçelik şöyle der: "Artık politik bir tahakküm yok. Tarihe de geleneğe de sahip çıkıyor ve ön yargısız yaklaşıyoruz."

Bu parçanın anlatımında,

- I. açıklama,
- II. tanık gösterme,
- III. benzetme

hangilerinden yararlanılmıştır?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Yeni şiir üretmek; geleneksel kültür mirasından yeni bir çıkış arama, var olan değerleri yeniden işleyerek yenileştirme, eskiyi yenileştirerek sürdürme ve zenginleştirme anlamında çoğaltma çalışmasıdır. Nihai amaç, saf şiiri üretmektir. Bunun için geleneksel birikimden işe yarayan ne varsa alınır. Geleneği araç olarak kullananlarda, geleneksel özün samimi olarak devam ettirilmesi gereğine inanç yoktur.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi vardır?

- A) Benzetme
- B) Tanık gösterme
- C) Sayısal verilerden yararlanma
- D) Tanımlama
- E) Betimleme

1. Cevap bulamayan sorular sosyal, siyasal ve bireysel hayatı *Bir Tereddüdün Romanı*'nda yaşatmaya devam edecektir. Peyami Safa, imparatorluktan Cumhuriyet'e intikal devrinin bir ferdi olarak, tüm kırılmaları ruhunda yaşamış ve sanatçı kimliğinin potasında eriterek kendi perspektifinden usta bir üslupla yansıtmış romancıdır. Hemen tüm eserleri, psikolojik ve sosyolojik manada "araf"ta kalmış fert ve toplum yaşantımıza çözümler öneren niteliğe sahip tezli romanlardır.

Bu parçayla ilgili olarak,

- I. Peyami Safa'ya dair olumlu eleştiriler söz konusudur.
- II. Peyami Safa'nın romanlarının tezli roman olduğu bilgisi verilmiştir.
- III. Peyami Safa'nın tüm eserlerinde aynı konuların işlendiği bilgisi verilmiştir.

hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I B) I ve II C) Yalnız II
D) II ve III E) Yalnız III

1954 yılında kaleme alınan *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*'nde, Hayri İrdal'ın babası, namaz vakitlerini bildirir eski saat için menhus; Hayri İrdal'ın eski zaman kadını annesi ise, aynı saate mübarek diyordu. Yerli musiki çalgısı olan ud için, Neriman'ın verdiği sıfat ise musibettir. Akademi eğitimi alan bir cumhuriyet kızının (Neriman'ın), kendisinin de çaldığı uda musibet diyecek dereceye gelmesi; Peyami Safa'nın fertte, kendi değerlerine olan yabancılaşmayı göstermesi adına dikkate değerdir.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İki farklı eserde ortak yönler ortaya konmuştur.
- B) Aynı nesneye farklı kişilerin farklı yorumlar getirebileceği dile getirilmiştir.
- C) Peyami Safa'nın eserindeki karakterden yabancılaşma olgusu ifade edilmiştir.
- D) İki farklı eserdeki kahramanlar hakkında bilgi verilmiştir.
- E) Her iki eserin de felsefi yönden incelenmesi telkininde bulunulmuştur.

3. Postmodernizmin birçok yüzü vardır. Hatta ~~turbulans~~ zıt yüzleri vardır. Richard Rorty'nin ifadesiyle "dünyayı, kutsaldan arındırmak" postmodernizmin bir yüzüdür sadece. Öbür yandan postmodernizm aynı zamanda kutsal arayışıdır da. Bu kutsal arayışı sürecinde geleneksel birikime de bakar. Onun için bol bol gelenekten yararlanır.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yazar, düşüncesine ikna etmek için tanık göstermeden faydalanmıştır.
- B) Nesnel bilgiler, nesnel verilerle desteklenmiştir.
- C) Yazar, tarafsız davranarak sadece bilgi vermek istemiştir.
- D) Anlatılanlar neden ve sonuçlarıyla ortaya konmuştur.
- E) Düşünce farklı bakış açılarıyla verilmek istenmiştir.

4. Batı'da Avrupa devletlerinin uluslaşma sürecinde millî ruhu diriltmek ve oluşturmak için halk edebiyatları öne çıkmıştı. Cumhuriyet'in ilk yıllarında kaynaşmış, uyumlu, birbirini anlayan, aradaki kültür farkını ortadan kaldırmayı amaçlayan bir Türk milleti oluşturma politikasına bağlı olarak Memleket edebiyatçıları, Beş Hececiler tarafından özellikle halk edebiyatı kaynak alındı.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Batı edebiyatında olduğu gibi Türk edebiyatında da bir dönem yerel kaynaklara yönelme olmuştur.
- B) Halk edebiyatının zengin kültürü çok sonradan dahi olsa da fark edilmiş, değerlendirilmiştir.
- C) Batı'daki ulusallaşma süreci ile Türk edebiyatındaki halk edebiyatına yönelme aynı yıllara rastlar.
- D) Memleket edebiyatçıları, Batı'yı örnek alarak Halk edebiyatına yönelmiştir.
- E) Batı'da görülen geleneğe yaslanma eğilimi Türk edebiyatında olmamıştır.

5. Şark'ın üstünlüğünü anlatmak isteyen Faiz Bey'in üstünlük için verdiği misallerin zayıf olması önemli değildir. Bizce önemli olan, romanda Faiz Bey tiplmesi ile Peyami Safa'nın birçok romanında göreceğimiz gibi, Batılılaşma karşısında "kaybetmekten" en çok tedirgin olduğu olguyu, maneviyat olgusunu, belirtmek ister Peyami Safa. Kendisi ney üfleyen Faiz Bey için, Şark'a ait her şey maneviyatın bir parçasıdır. Dârülelhan'da alaturka kısmın kapanması, zaten ait olduğu zamanı iyiden kaybeden Faiz Bey'in, zamansız kalma karşısında maneviyata sarılmasını daha da güçlendirir. Bu da genelin özelde temsili ile karşımıza çıkar.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Peyami Safa'nın eserlerinin geneline yayılan bir olguyla ilgili yoruma yer verilmiştir.
- B) Peyami Safa'nın romanındaki sosyolojik yaklaşıma dair bilgi verilmiştir.
- C) Eser karakterinin maneviyata sarılmasını aktarmıştır.
- D) Toplumdan hareketle bireye yönelme ve bireyi çözümleme söz konusudur.
- E) Zamansız kalma ve maneviyat sarılma arasında bağ kurulmuştur.

6. Türk edebiyatının en önemli şairlerinden Yahya Kemal Beyatlı'nın nesirlerine bakıldığında edebiyattan tarihe, mimariden siyasete geniş bir yelpazede fikir ürettiği görülmektedir. Yahya Kemal, 1912 yılından ölümüne kadar şiir dışında farklı konularda makale, sohbet, eleştiri, portre, hatıra türünde ürün vermiştir. Çeşitli süreli yayınlardaki yazı ve şiirleri, el yazısı hâlinde kalan notları şairin ölümünün ardından 1959'da kurulan Yahya Kemal Enstitüsünce hazırlanmış ve yayımlanmıştır. Sekiz kitapta toplanan nesirleri, temalarına göre bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Nesirlerinde geniş bir konu ağı olduğu bilgisi verilmiştir.
- B) Şiir dışında farklı türlerde eserler vermiş olması yorumlanmıştır.
- C) Çeşitli dergilerde yazı ve şiirlerinin çıktığı bilgisi verilmiştir.
- D) Eserlerinin ölümünden sonra vakıf tarafından bir araya getirildiği açıklanmıştır.
- E) Düzyazılarının sekiz kitapta bir araya getirildiği dile getirilmiştir.

7. Edebiyat eserlerinde geçmişe ve şimdije ait her türlü kültür malzemesi yer alabilir. Bu bakımdan din, tasavvuf, masal, cin, peri, efsane, büyü gibi her tür malzeme elemenden, seçilip ayıklanmadan ve reddedilmeden kullanılır. Bunun bir etkisi olarak 1980 sonrası Türk şairleri şiirlerinde özellikle tasavvuf kültüründen, divan edebiyatından, tarihî kişi ve olaylardan bol bol yararlandılar.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Edebiyat eserlerinde, halkın beğendiği tüm unsurlara yer vermek gerekir.
- B) 1980 sonrası Türk şiiri; geçmişe sırtını dönmüş, modern bir şiirdir.
- C) Türk şairleri, 1980 sonrasında edebi eserlerdeki malzemelere yüz çevirmeyip onlardan faydalanmıştır.
- D) Tarihi kişilerin şiirde yer alması, 1980 sonrası şairlerle olmuştur.
- E) Edebi eserlerde bulunan malzemeler, 1980 sonrası Türk şiirinde yeteri kadar yer almamıştır.

8. Orhan Veli, toplumsal yergi ve olay içeren *Kitabe-i Seng-i Mezar* şiiri sayesinde alayla karışık bir üne kavuşurken 1940 kuşağının bir diğer yenilikçi şairi Asaf Hâlet, "Siddharta" şiirinde kullandığı ve Budist öğretisine ait bir metinden alınmış "Om mani padme hum" sözüyle edebiyat çevrelerinde tanınmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Orhan Veli'ni bir şiiri hakkında bilgi verilmiştir.
- B) Asaf Hâlet Çelebi bir şiirinde Budist felsefeden yararlanmıştı.
- C) Asaf Hâlet Çelebi, 1940 kuşağının yenilikçi ismidir.
- D) Asaf Hâlet, Orhan Veli'nin açtığı yenilikçi şiir anlayışını sürdürmüştür.
- E) *Kitabe-i Seng-i Mezar* şiiri, şairine ironi ile yaklaşılmasını sağlamıştır.

1. Ben, kendi hesabıma nasihat eden yazıcıları sevmem. Bilakis, bildiğini, gördüğünü, duyduğunu yazan, âdeta karşısında bir okuyan yokmuş gibi, kendi kafasının ve gönlünün cereyanlarını nakledenleri severim. Çünkü bu yolda yazı yazanların karşısında fikrimin istiklalinden eminim. Bunlar iddiasız ve müddeasız oldukları için, yahut da öyle göründükleri için bana daha ziyade emniyet ve huzur verirler.

Bu parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazarın kişisel görüşlerini içermektedir.
- B) Yazarlar üzerine öznel yorumları vardır.
- C) Okurun beklentisini önceleyen yazarları kendine yakın bulur.
- D) Söz konusu yazarları neden sevdiğini ortaya koymuştur.
- E) Özgür sayılabilecek yazarları neden sevdiğini ortaya koyar.

2. Otuz sene evvel, tarih ilminde, daima Fustel de Coulanges'ın bir sözü tekrür eder dururdu: "Bir kâğıt parçanız var mı?" Bu büyük tarih üstadı kendisine fikirlerden bahseden talebesine, tarihe dair fikirlerden asla anlamadığını, anlamak istemediğini işrab eder gibi başını sallar, vesikadan başka bir şeye inanmamak ısrarıyla: "Bir kâğıt parçanız var mı?" dermiş. Evet, Söğüt'te Gazi Ertuğrul Devri'nden bir kâğıt parçası bulmak mucizedir. Böyle bir kâğıt parçası şayet zuhur ediverse içindeki her satıra inanılır, hakikatin tam ifadesi gibi bakılır, o satırların verdiği her malumat cemiyetimizin esası addolunurdu.

Bu parça ve parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Görüşlerini kabul ettirmek için tanık göstermeden faydalanmıştır.
- B) Uzak tarihe dair teorilerini belgelere dayandırmadan ifade etmek ister.
- C) Tarihte belgelerin vazgeçilmez olmadığı inancındadır.
- D) Osmanlı tarihine dair tezleri vardır.
- E) İnsanların kâğıt parçasına inanmasını yadırgar.

3. Vatan acılarını kendi etinde hissetmiş Türkler ekseriyettedir. Kalbinde hissetmemiş Türkler ise pek azdır. Zannedirim ki yeni Türk edebiyatı bugünkü acıların hatıralarından teşekkül edecek. Bugün, olay sözden kuvvetlidir. Edebiyat kan ve ateş karşısında bittabi soluk kalıyor. Hisler zaman süzgecinden geçmedikçe şiir dediğimiz iksir hâline giremiyorlar. Büyük acılardan evvel Namık Kemal'in vatan şiirlerinden ancak sınırlı bir sınıf zevk alıyordu. O zaman başında vatan havası esen gençler, karşılarında Sultan Abdülhamid'i görüyorlardı. Vatan vardı, fakat dardı. Vatan ıstırabını hissedenler o dar vatanda teneffüs edilecek havadan başka bir hedef gözetemiyorlardı.

Bu parça ve parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazar, metinde edebiyat üzerine öznel düşünce ve yorumlarına yer vermiştir.
- B) Yazar, olayın sözden ve edebiyattan daha etkili olduğunu olağan karşılar.
- C) Kişisel düşüncelerini ortaya koyarken onaylanmak arzusu sezilmez.
- D) Yazar, tecrübelerini ortaya koyarak fikrini kabul ettirmeye çalışır.
- E) "Vatan" üzerine kafa yormuş, edebiyatın bu konuya eğilmesini yadırgamamıştır.

4. Elde edilen bulgulara göre, Tanpınar'ın basın tarihine yönelik tespitleri üç özellik çerçevesinde şekillenmektedir; bütüncül perspektif, gazeteci kimliğine vurgu, diyalog. Tanpınar'ın ilk dönem gazetecilerini ele alırken, bütüncül bir perspektif kullandığı, bu yazarları edebi bağlantılarıyla birlikte ele alarak eserleri arasındaki karşılıklı etkileşimi gözettiği anlaşılmaktadır. Tanpınar için dönem gazetelerinin nasıl oluştuğundan ziyade, onları kimin oluşturduğu önemlidir.

Bu parça ve parçanın yazarıyla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Tanpınar'ın saptamalarına dair değerlendirmelerde bulunmuştur.
- B) Yorumlarında karşılık bulmak için alıntılama yapmıştır.
- C) Edebî eserlere dair dikkat çekmek için sosyolojik yaklaşımda bulunmuştur.
- D) Bir yanlış düşünceye dikkat çekmeye çalışılmıştır.
- E) Bilimsel verilerden faydalanarak düşüncesini kanıtlamıştır.

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarının sebeplerini yazınız.

- A) Eminim o da doğru yolun bu olduğunu düşünmüş olmalı.
- B) Evdeki eşyalar düzenlenerek konuk ağırlamaya uygun hâle getirildi.
- C) Patron, yüksek sesle bağırarak bizi ikna etmeye çalıştı.
- D) Turist kafilesi otelimize giriş yaptı.
- E) Binnaz'ın masal kitabı kaybolunca ağlamaya başladı.
- F) Sevilay, okuldan arkadaşlarını çok özlemiş ve vakit geçirmek istiyor.
- G) Roman, izleyicisiyle buluştu ve herkesten geçer not aldı.

- A)
- B)
- C)
- D)
- E)
- F)
- G)

CEVAP: A) Anlamca çelişen ifadeler yer verilmesi B) Özne eksikliği C) Gereksiz sözcük kullanılması

D) Yardımcı eylemin gereksiz kullanılması E) Özne eksikliği F) Edat tümleci eksikliği G) Yanlış sözcük kullanılması

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde anlatım bozukluklarını belirleyerek anlatım bozukluğunun nedenini yazınız.

1. Sabahın erken saatlerinde kravat ve ceket giyerek evinden çıktı.
2. Günün bu anlarında pastaneye giren çıkan belli olmuyordu.
3. Herkese güveniyor ama odasına davet etmiyordu.
4. Bu derse etken bir biçimde çalışman seni başarıya ulaştıracak.
5. Herkes burayı çok seviyor ve buradan gitmek istemiyor.
6. Elbette yaptığımız çalışmalardan bahsedilmiş olmalı.
7. İzinsiz inşaata girmenin tehlikeli olduğunu söyledi.
8. Sokak hayvanları, kış gelince barınağa götürülürler.

CEVAP: 1. Fiilimsi eksikliği 2. Dolaylı tümleç eksikliği 3. Nesne eksikliği 4. Yanlış sözcük kullanımı 5. Özne eksikliği

6. Anlamca çelişen ifadeler yer verilmesi 7. Sözcüğün yanlış yerde kullanılması 8. Özne – yüklem uyumsuzluğu

1. Türkiye'ye dönüp dönmeyeceğimiz bir haftaya kadar anlaşılır. Zaten birçok dönenler var. Mesela, Sabri Esat gidiyor. İstanbul'da sizi görecek.

Bu parçadaki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanılması
B) Anlamca çelişen ifadeye yer verilmesi
C) Mantık hatası
D) Gereksiz ek kullanılması
E) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

2. (I) Sabah, akşam işinize gidip gelirken yollarda bir binayı el birliğiyle yükseltmeye çalışan birçok inşaat işçisi görürsünüz. (II) Bu insanlar faydalı bir iş yaptıkları kadar, bir eser vücuda getirmeye katıldıkları, yapılan çorbada tuzları olduğu için mesut ve bahtiyardılar. (III) İnşaat biter, bina meydana çıkar, işçiler hesaplarını görüp başka bir inşaatta vazife alırlar. (IV) Fakat fırsat düşüp evvelce yapmış oldukları binanın önünden geçerken orada bir duvar örmüş, bir sıva yapmış veya sadece temel toprağı bile çıkarmış olsalar "Bu binayı ben yaptım." diye iftihar ederler. (V) İşin garip olan tarafı da bir binanın hakikaten kimin tarafından yapılmış olduğunun bilinmemesidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- B) II C) III D) IV E) V

Gedelli'nin çalışkan belediye başkanı, tekrar seçimlerde aday olacağını açıklamıştı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "aday olacağını" sözü yerine "adaylığını koyacağını" sözü getirilmelidir.
B) "çalışkan" sözü, cümlenin başına getirilmelidir.
C) "çalışkan belediye başkanı" sözü, cümlenin başına getirilmelidir.
D) "açıklamıştı" sözü yerine "açıklanmıştı" ifadesi getirilmelidir.
E) "tekrar" sözü, "seçimlerde" sözünden sonra getirilmelidir.

4. I. Takımının art arda goller atması, onun eteklerini tutuşturmuştu.
II. Müdürün güzel sözlerini duyan Binnaz, saygıyla baktı.
III. Hepimizin ondan kuşku duymak için nedenleri var.
IV. Evin fiyatı pahalı olduğu için evi almaktan vazgeçti.
V. Öğretmen: "Kitapsız derse gelmeyin!" diyerek herkesi uyardı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisinde yanlış sözcük kullanılmasından doğan anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. (I) Oğuz Atay, 1970 sonrası Türk edebiyatında adından sıklıkla söz ettiren ve Türk edebiyatında ilk postmodern roman olarak bilinen *Tutunamayanlar*'ın yazarı olarak geniş kitlelerce tanınmış bir romancıdır. (II) *Tutunamayanlar* romanının yayımlanmasından sonra birbiri ardına roman, öykü, tiyatro oyunu türünde birçok eserler neşreden Atay, hayatının son yedi yılında tuttuğu günlüğü ile de dikkat çekmektedir. (III) Yazarın "Günlük" adıyla neşredilen eseri, diğer eserlerini oluştururken geçirdiği süreci ayrıntılı bir şekilde vermektedir. (IV) Bu nedenle, yazarın söz konusu çalışması Atay'ın düşünsel ve edebî kimliğini ortaya koyacak zengin veriler sunmaktadır. (V) Oğuz Atay, Türk edebiyatının romancılığı ile öncü yazarlarından olması bir yana yaşanan toplumsal olaylara yönelik keskin eleştiriler de yapmaktadır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Luckas, toplumcu olmayan Balzac'ın kralcı feodal Fransa'nın kusurlarını ve acımasızlığını görkemli bir dille anlattığına vurgu yaparak eleştirel gerçekçiliğin temellerini atıp duyulan ihtiyacı ortaya koyar.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "atıp" sözünden sonra "ona" ifadesi getirilerek
B) "Tarihsel dönemlerin" sözü yerine "Tarihsel dönem" ifadesi getirilerek
C) "vurgu yaparak" sözü cümleden çıkarılarak
D) "eleştirel gerçekliğin" sözü yerine "eleştirel gerçeklik" ifadesi getirilerek
E) "görkemli bir dille" sözündeki "bir" atılarak

7. (I) Edebiyat eleştirisi aynı zamanda edebî bir tür olarak kabul edilir. (II) Eleştirmenin edebî metne yaklaşım biçimi, metnin anlam tabakalarını açması ve kendi yorumu ile metin hakkında bir yargıya varmasının sanatsal bir veçhesi vardır. (III) Eleştirme, edebî eleştiride sanatsallığı önceler. (IV) Bilimsellik kaygısı ile hareket eden akademik eleştirinin böyle bir yönünün olduğu söylenemez. (V) Temel gayesi objektif sonuçlara varmak olan bir metnin ne özgün olma kaygısı ne de endişesi yoktur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Nüket Esen, Türkiye'de akademik eleştirinin özgünlükten yoksul olduğunu belirtir.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanılması
B) Yanlış sözcük kullanılması
C) Anlamca çelişen ifadeler yer verilmesi
D) Anlam karışıklığı
E) Mantık – sıralama hatası

9. Modernleşme ile birlikte bir teori, çalışmanın başına konmakta, sonra yazarın eserleri bu teoriye uydurulmaya çalışılmaktadır.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yanlış sözcük kullanılması
B) Gereksiz sözcük kullanılması
C) Mantık – sıralama hatası
D) Çatı uyumsuzluğu
E) Yardımcı fiil eksikliği

YAZIM – NOKTALAMA ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

- A) Aşağıdaki parçada virgül ve noktalı virgölün hangi işlevde kullanıldığını yazınız.
- B) Aşağıdaki parçada yazım yanlışı yapılan kelimeyi bulup doğru şeklini yazınız.

Masumiyet Müzesi'nin yazarı olarak Orhan Pamuk, başlangıcından beri kullanılan ilk anlatıcıyı da kendisinin konuştuğunu belirtir. Bilinçli yapılan dil-üslup ve kişilik benzerlikleri ile tecessüs sahibi okurları kendisinin Kemal Bey'le aynı kişi olabilecekleri veya olmadıkları konusunda tereddütlere sürükler. Pekçok okur romanda anlatılanların özellikle yaşanan aşk öyküsünün roman yazarına ait olmasını düşünebilir hatta isteyebilir. Romancının özel hayatını okuyor olmak düşüncesi çoğu okura ayrı bir zevk verebilir. Pamuk, burada bu türden duyguları adeta kullanmış; okurunu kışkırtmıştır.

A)

B)

CEVAP:

A) Bu parçada virgüller, özneyi belirtmek için kullanılmıştır; noktalı virgül ise sıralı cümlede kullanılmıştır.

B) Ayrı yazılması gereken "pek çok" sözcüğü bitişik yazılarak yazım yanlışı yapılmıştır.

ÖRNEK

- A) Aşağıdaki parçada numaralanmış yerlerden hangilerine virgül getirilemez?
- B) Aşağıdaki parçada yapılan yazım yanlışlarını bularak doğru biçimlerini yazınız.

Ahmet Mithat'ın (I)da Avrupa Romanına ne kadar hayran olduğunu biliyoruz. Demek oluyor ki bu yazarlarımıza göre eski hikâye türünden romana geçiş; hayalcilikten akılcılığa (II) çocukluktan olgunluğa (III) ilkelikten uygarlığa geçişti. Batı'dan (IV) uygarlaşmanın bir gereği olarak aldığımız bu roman türü (V) daha sonra göreceğimiz gibi, aynı zamanda bizi uygarlığa götürecek (VI) araçlardan biri olarak kullanılacaktır.

A)

B)

CEVAP:

A) I ve VI

B) Ahmet Mithat'ın, Avrupa romanı, oluyor ki, hayalcilikten

1. Öyle sanıyorum ki () benim romanlarımda insanların fizik ve ruh hareketlerine bağlı davranışları bütün hâlinde () birbirini tamamlarlar. Bir bakıma dinamik bir ruh tahlili bahis mevzuudur. Romandaki hayatım dolgunlaştığı nispette () ruh tepkilerine ve bunların tahlilleri ne verdiğim ehemmiyet artar. Bu () klasik manada psikolojik roman değildir.

Bu parçada yay ayrıçla () belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (,) (:) (,) (,) B) (:) (:) (,) (:)
C) (:) (,) (,) (:) D) (,) (:) (:) (:)
E) (,) (,) (,) (,)

2. (I) İyi bir yazar, toplumun önünden gider; topluma gideceği yolu gösterir. (II) Topluma iki şeyi telkin eder: iyilik ve doğruluk. (III) İyiliğin ve doğruluğun hüküm sürdüğü bir toplumda olumsuz arayışların, anlayışların olması pek mümkün değildir. (IV) Daha doğrusunu söylemek gerekirse toplum, bu sayede, kendi mecrasını bulur. (V) Tabii bunun için Mevlanaların, Yunusların felsefesinin hem yazar, hem toplum tarafından benimsenmesi gerekir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalama yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Salt doğru şudur () eleştirmek. İnsan, eleştiri yapabildiği ölçüde vardır. Varlığın sebebi () niteliksel boyutu eleştiridir () evrene çekidüzen vermektir. Eleştirinin olduğu yerde, yanlışlara sapma görülmez () toplum doğruya çarçabuk ulaşır.

Bu parçada yay ayrıçla () belirtilen yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

- A) (:) (,) (:) (,) B) (:) (,) (:) (,)
C) (,) (:) (,) (:) D) (,) (:) (,) (,)
E) (:) (:) (,) (,)

4. (I) Varlık dergisinin açmış olduğu öykü yarışmasına katıldım. (II) Eminim ki her biri birbirinden değerli öykülerle yarışacağım. (III) Kendime güveniyorum çünkü liseler arası yapılan öykü yarışmalarında birinciliklerim var. (IV) Hiçkimse benim kadar iyi yazamaz demiyorum ama benim de bir tarzım var. (V) Hiçbir zaman kendime olan güvenimi kaybetmediğim için başarılı oldum ve yine başarabileceğimi düşünüyorum.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. I. Belediyemizin açmış olduğu aş evine gelen misafirlerimize ikramda bulunmak bizim için onurdu.
II. Romanın başkahramanı kendi hâlinde, çevresiyle uyumlu, sıradan ve halktan biridir.
III. Yurdumuza kuzeybatıdan giren soğuk ve yağışlı hava, tüm yurdu etkisi altına aldı.
IV. Sözünün kesilmesine hiçbir zaman tahammül edemez ve tepki göstermekten geri durmazdı.
V. Yazarın gerçeküstü anlatımı, okurları derinden etkileyen ana unsur olarak öne çıkıyor.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangisinde birleşik sözcüklerin yazımıyla ilgili yanlışlık yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. (I) Çiçero'nun meşhur kitabının Türkçeye çevrilmesi dolayısıyla ihtiyarlardan bahis edişim itirazlara sebep olabilir. (II) İhtiyarlığı ne kadar övseniz kimseye beğeniremezsiniz. (III) Halbuki herkes ya vücutça ya ruhça genç olduğunu iddia etmektedir. (IV) Bu sebeple gençlik daha umumi bir mevzudur. (V) Zaten gençlikten ihtiyarlığa geçildiğine göre sıra bakımından da önce gençlikten bahsetmeniz lazım gelirdi denebilir.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

MÜLAKAT VE ROPÖRTAJ

MÜLAKAT

Mülakat (görüşme); bilim, sanat, spor gibi alanlarda bir kişiyi tanıtmak veya onlardan herhangi bir konuda fikir almak için yapılan konuşma, soru cevap etkinliğinin yazıya dökülmesiyle ortaya çıkan öğretici metin türüdür.

- Sade, açık ve duru bir dille oluşturulur.
- Söyleşmeye bağlı anlatım kullanılır ama bunun yanında açıklayıcı, tartışmacı, öyküleyici anlatıma da başvurulabilir.
- Amaç, okuyucuya bilgi vermektir.
- Yöneltilen sorular önceden belirlenir.
- Konuşmacının sözü kesilmemeye, değiştirilmeden aktarılmaya dikkat edilir.
- Konuşmacının sözleri karşısında mülakatı yapan nesnel bir tutum sergiler.
- Ayrıntıya girilmez ayrıca temel düşüncelerden söz edilir.

Mülakatın Hazırlanma Aşamaları

1. Mülakat yapılacak konu ve kişi belirlenir.
2. Mülakat yapılacak konu ve kişiyle ilgili araştırma yapılır.
3. Mülakatta sorulacak sorular hazırlanır.
4. Mülakat yapılacak kişiden randevu alınır.
5. Mülakat yapılır ve kayıt altına alınır.
6. Kayıt yazıya geçirilir ve yazı düzenlenir.
7. Metnin görsel tasarımı yapılır.

Cumhuriyet Öncesinde Mülakat

- Cumhuriyet Dönemi'nden önce mülakat türünde pek fazla ürün verilmemiştir.
- Ziya Paşa, *Rüya* adlı eserinde mülakat tekniğinden faydalanmıştır. *Rüya* tam manasıyla bir mülakat değildir. Yazar, eserini bir rüya biçiminde kurgulayarak mülakat tekniğinden faydalanmıştır.
- Mülakat türünün ilk örneğini Ruşen Eşref Üneydın, *Diyorlar ki* adlı eseriyle vermiştir. Ruşen Eşref Üneydın'ın *Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal'le Mülakat* adlı eseri, türün bir değer önemli örneğidir.

Ruşen Eşref Üneydın

- Basın dünyasına adım atması, Fransızcadan çevirilerle olmuştur.
 - Gazete ve dergilerdeki siyasi, edebî, millî konulu yazılarıyla adından söz ettirdi.
 - Çanakkale Savaşı sırasında Mustafa Kemal'le görüşen ve onu tanıtan ilk Türk gazeteci oldu.
 - Mülakat dışında mensur şiir ve mülakat türünde de eserler verdi.
- Mülakat:** *Diyorlar ki, Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülakat.*
- Anı-Sohbet:** *Geçmiş Günler, Tefvik Fikret, Boğaziçi Yakından, Atatürk'ü Söyleyiş Mensur Şiir: Damla Damla*

Cumhuriyet Dönemi'nde Mülakat

- Cumhuriyet Dönemi'nde gazete ve dergi sayılarındaki artış, mülakat türünün önemini arttırmıştır. Bu sayede mülakat türünde verilen ürünlerin de sayısı artmıştır.
- Birçok yazar sanat ve siyaset dünyasına ışık tutan mülakat örneklerini vermiştir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Önemli Mülakat Örnekleri

Hikmet Feridun Es, *Bugün de Diyorlar ki*
Mustafa Baydar, *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar*
Gavsi Ozonsoy, *40 Yıl Sonra Diyorlar ki*
Yaşar Nabi Nayır, *Edebiyatçılarımız Konuşuyor*
Sermet Sami Uysal, *Yahya Kemal'le Sohbetler*
Nurullah Berk, *Ustalarla Konuşmalar*
Abdi İpekçi, *Liderler Diyorlar ki*
Tahir Kutsi Makal, *Acı Yol*
Necmi Onur, *Telsiz Duvaksız Anadolu, Çadır Tiyatrosu*

Mustafa Baydar

- Cumhuriyet Dönemi yazarlarındandır.
- Mülakat ve inceleme yazılarıyla tanınmıştır.
- Bunun dışında hikâye antolojisi de hazırlamıştır
- Sanat, siyaset ve düşünce dünyasına eserleriyle ışık tuttu.

Eserleri

Mülakat: *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar*
İnceleme: *Atatürk Diyor ki, Atatürk'le Konuşmalar, Ahmet Mithat Efendi*
Antoloji: *Yeni Türk Hikâyecileri*

Mülakat Örneği

Tanımadığımız Meşhurlar isimli kitabıyla edebiyat, sanat ve siyaset dünyamızın önemli isimlerinin ev hâllerini yazan Hikmet Feridun Es'in bilinmeyen özelliklerini ve ev hâlini eşi Semiha Es'le konuştuk.

Gazeteci: Hikmet Feridun Es'le çeşitli ülkeleri gezip gördünüz. Seyahati çok mu seviyordü?

Semiha Es: Hikmet'le çok değişik ülkeleri gezip görme imkânımız oldu. Medenî ülkelerden tutunuz da insan eti yiyen ilkel kabilelerin ülkelerine varıncaya kadar gittik. Onun en belirgin özelliği seyahat etmektir. Bu arada bütün seyahatlerinde de kitap okurdu. Hem de onlarca kitabı valizlere doldurup gittiğimiz yerlere kadar taşırdı.

Gazeteci: Hangi tür kitaplardan hoşlanırdı?

Semiha Es: Hikmet'le dünyayı dolaştık diyebilirim. Belki de bundan kaynaklanıyordu. Seyahat kitaplarını oldum olası çok severdi. Seyahatnameleri okurken görürdüm. Yüzünün hatları yumuşar, zaman zaman hayretler içinde kalırdı.

RÖPORTAJ

Röportajlarda genellikle toplumsal veya sanatsal bir konu ele alınır. Yazılma planı ise makaleye benzer. Ayrıca konu; görsellerle, bilgi ve belgelerle desteklenir. Gerçekçi olma yönü vardır. Röportajda ortaya konan belgeler, gerçeği yansıtmalıdır. Röportaj yazarı, anlatım biçimlerinin tamamından faydalanabilir. Dil, göndergesel işlevde kullanılır. Genelde soru-cevap biçiminde oluşturur. Röportaj yazarı gerçeklikten kopmadan öznel anlatımı tercih eder.

- Olayın gerçekleştiği mekânda yapıldığı için haber ya da gezi yazılarına benzer.
- Açık ve anlaşılır bir dille oluşturulduğu gibi görsellerle de desteklenebilir.
- Fotoğrafların kullanılması, inandırıcılığını arttırabilir.
- Mülakattaki soru-cevap tekniğinden faydalanabilir ancak bunu olduğu gibi aktarmayabilir.
- Yazar, elde ettiği bilgileri duygu ve düşünceleri doğrultusunda verebilir.

Konuyu Sunma, Aktarma Şekline Göre Röportajlar

Amerikan Röportajı

Okuyucunun hiç beklemediği bir giriş söz konusudur. En son söylenmesi gerekenin en başta söylenmesi esastır. Okuru şaşırtma, şoke etme, sarsma ile temellenir.

Alman Röportajı

Konunun hep "ben" ekseninde dönmesi söz konusudur. Yani yazarın yazıya kendini katması söz konusudur.

Cumhuriyet Dönemi'nde Röportaj

- 1950'li yıllarda çok partili hayata geçiş sürecinde gelişme kaydetmiştir.
- Toplumsal sorunların odağında gelişme kaydeden bir tür olmuştur.
- Halkın içinde bulunduğu durum, yaşayışı, çektiği sıkıntılar, yaşanan problemler röportaj yoluyla verilmiştir.
- Bazı yazarlar röportaj dizisi yaparak gazetelerde vermiştir.

Cumhuriyet Dönemi'nde Öne Çıkan Röportaj Yazarları ve Eserleri

YAZAR

ESER

Yaşar Kemal

Çukurova Yana Yana, Bir Bulut Kaynıyor, Peri Bacaları, Bu Diyar Baştan Başa

Fikret Otyam

Ha Bu Diyar, Topraksızlar

Tahir Kutsi Makal

İç Göç, Acı Yol

Halil Aytekin

Doğuda Kıtık Vardı

Necmi Onur

Mezarlarında Yaşayanlar

Celalettin Çetin

Büyük Göç

ÖRNEK

Mülakatla ilgili olarak aşağıdakilerden doğru olanların başına (D) yanlış olanların başına (Y) getiriniz.

- () Mülakat, karşılıklı konuşma ve konuşulanları yazıya geçirme etkinliğidir.
- () Mülakatlarda yalnızca söyleşmeye bağlı anlatım kullanılır.
- () Mülakatlarda konuşmacının sözü kesilmemeye, konuşulanlar değiştirilmeden yazıya aktarılmaya dikkat edilir.
- () Mülakatı yapan kişi, mülakata kendi düşüncelerini eklemekten ve okuru yönlendirmekten çekinmez.
- () Mülakatlarda ayrıntıya girilmez, temel fikirler etrafında mülakat şekillenir.

CEVAP: D - Y - D - Y - D

ÖRNEK

Aşağıdakilerden hangileri mülakatın hazırlanma aşamalarından değildir?

1. Mülakat yapılacak konu ve kişi belirlenir.
2. Mülakat yapılacak konu ve kişiyle ilgili fotoğraflar çekilir.
3. Mülakatta sorulacak sorular, mülakat sırasında oluşturulur.
4. Mülakat yapılacak kişiden randevu alınır.
5. Mülakat yapılır ancak kayıta kesme ve düzeltmeler yapılır.
6. Kayıt yazıya geçirilir ve yazı düzenlenir.
7. Metnin görsel tasarımı yapılır.

CEVAP: 2 - 3 - 5

ÖRNEK

Aşağıda numaralanmış cümlelerde boş bırakılan yerleri doğru biçimde doldurunuz.

1. Ziya Paşa, adlı eserinde mülakat tekniğinden faydalanmıştır.
2. Mülakat türünün ilk örneğini Ruşen Eşref Üneydın, adlı eseriyle vermiştir.
3., Çanakkale Savaşı sırasında Mustafa Kemal'le görüşen ve onu tanıtan ilk Türk gazeteci oldu.

CEVAP: 1. Rüya 2. Diyorlar ki 3. Ruşen Eşref Üneydın

ÖRNEK

1. Hikmet Feridun Es	a. Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar
2. Mustafa Baydar	b. Bugün de Diyorlar ki
3. Gavsî Ozonsoy	c. Edebiyatçılarımız Konuşuyor
4. Yaşar Nabi Nayır	d. Yahya Kemal'le Sohbetler
5. Sermet Sami Uysal	e. 40 Yıl Sonra Diyorlar ki

CEVAP: 1.b, 2.a, 3.e, 4.c, 5.d

ÖRNEK

Röportajla ilgili olarak aşağıdakilerden doğru olanların başına (D) yanlış olanların başına (Y) getiriniz.

- () Röportajlarda genellikle bireysel konular ele alınır.
- () Konu, çeşitli görsellerle, bilgi veya belgelerle desteklenir.
- () Röportaj yazarı, anlatım biçimlerinin hemen hepsinden yararlanabilir.
- () Mülakattaki gibi soru - cevap etkinliği vardır ve olduğu gibi yazıya aktarılır.
- () Yazar elde ettiği bilgileri, objektif biçimde vermek zorundadır.
- () Röportajda görsellerin kullanılması, röportajın inandırıcılığını artırır.

CEVAP: Y - D - D - Y - Y - D

ÖRNEK

Aşağıda verilen eserlerin yazarlarını yazınız.

1. Çukurova Yana Yana →
2. Ha Bu Diyar →
3. Acı Yol →
4. Doğuda Kıtık Vardı →
5. Büyük Göç →
6. Mezarlarında Yaşayanlar →

CEVAP:

1. Yaşar Kemal	2. Fikret Ötyam
3. Tahir Kutsi Makal	4. Halil Aytekin
5. Celaleddin Çetin	6. Necmi Onur

1. En çok kadınlar için yazdığını dile getiren, kaybedeni yazan, yeni yazarlara ve yazar olmak isteyenlere en büyük tavsiyesi 'okumak' olan, toplumsal çürümenin özgürlüğün kısıtlanmasından ötürü var olduğunu savunan, düşüncenin yasaklandığı, cehaletin ödüllendirildiği toplumda bunaldığını paylaşan Pınar Kür, on yıl aradan sonra edebiyatının kırkıncı yılında çıkardığı yeni romanı Sadık Bey'i, edebiyatını ve şimdiye nasıl baktığını anlattı.

Bir kaybedeni yazmayı sorsam...

Kazananı yazmaktansa kaybedeni irdelemek daha önemli benim için...

Bu parçadaki altı sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Edebiyat eleştirisi, toplumun kazanımlarını ön plana almalıdır.
B) Sanatçının asli görevi, bireyin topluma uyumunu sağlamaktır.
C) Yazınsal ürünler, oluşturulduğu dönemden bağımsız olamaz.
D) Edebî eserlerde toplumsallığın geniş çapta araştırılması gerekir.
E) Bilim, insanların hayatını kolaylaştırmayı kendine amaç edinir.

2. Gönüllerimize dokunan nice şiirlerinizle kavuşmamız, sizi tanımamız nasıl oldu bunu bir de sizden dinleyelim. Bahriye Mektebi... Şiire orada başladım. Bizden hayatımızın en çarpıcı vak'asına dair birer vazife isteyen edebiyat muallimine "Büyükbabamın Ölümü" isimli bir nesir verdim, onun taşkın takdirlerini kazandım ve sonra şiire başladım. Hocalarım Aksekili Ahmed Hamdi Efendi, Yahya Kemal, Hamdullah Suphi bir de İbrahim Aşkî Bey... Bana derdi ki: "Gel, işte yeşillik, işte otlak. Dört ayağını dayamışsın, gelmem diyorsun!"

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yüksek gereksinim
B) Büyük ihtiyaç
C) Aşırı beğeni
D) Aşırı tepki
E) Fazla nitelik

3. Peki, şair arkadaşlarınız yahut sizin tesiriniz altında yetişen şairlerimiz arasında başarılı bulduğunuz isimler kimlerdir?

Kutsi ve Ahmet Hamdi Tanpınar bizim neslimiz demektir ve bu hececilerden sonra gelen nesildir. Hececiler benim için Ziya Gökalp'in ilk devşirmeleridir. Entelektüel olarak fikrî açıdan Hamdi epey ileridedir. Kutsi'nin ise kelimelerin gizli ahengini sezen mistiği var.

Ahmet Hamdi'yi daha düşünen adam kabul ederim, Kutsi biraz dışıyla yaşayan bir adamdı, içini de belli etmezdi. Kutsi'nin bu dış yüzden iççilik sanatını o kadar beğeniyorum ki...

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen düşünce aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- A) Sanatın tüm sanatçılarda aynı algılandığı düşünülemez.
B) Toplumun olaylara reaksiyon gösterme biçimi farklı farklıdır.
C) Yaşadığı topluma kayıtsız yetişen birey, yalnızlaşır ve yabancılaşır.
D) Yaşamsal döngüde birey, doğanın parçasıdır; doğaya zarar veren olmamalıdır.
E) Bu kitabın etki alanında kalan okurlar, roman kahramanı gibi davranıyor.

4. Bugüne söyleyecek bir şeyleri yok mu o kitapların?

"Denizin Çağırışı" örneğini verdik, o kitap bugünkü hayata çok şey söylüyor, yepyeni kalmış. Sebep o değil. Eğitim sistemimiz 1930'lardan beri ezber bilgiye dayanıyor. "Halide Edip 'Handan'ı hangi yılda yazdı?" "Yazar hangi tarihlerde doğdu ve öldü?"... Bunlar yerine o eserlerin özü üzerine tartışılmalı... Birçok insan okuldan edebiyat derslerinden buz gibi soğuyarak ayrılıyor ne yazık ki. Bunu, değişik dönemlerde tanışma fırsatım olan Millî Eğitim Bakanı'na anlatmaya çalıştım. Anlayışla karşıladılar, hep "Aa! Çok doğru!" dediler ama hiçbir şey yapılamadı, aynı sistem devam ediyor. O vakit, edebiyat kitleye açılmıyor. Bu çemberin kırılabilmesi için bütün kültürel ortamın yeni baştan belirlenmesi gerekiyor. Bireysel çabalar hiçbir şeye yaramıyor. Hürriyet gazetesinde her hafta kitap tanıtımları yazıyorum, hiç faydası yok. Beş kişiye; size, ona, kendime oluyor ama o kadar.

Bu parçadaki altı çizili sözle anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Olağan seyrini sürdürmesi
B) Başkalaşmaya karşı duruş sergilemesi
C) Kalıbın içinde kalmayı yeğlemesi
D) Bilinir olmayı kabullenmesi
E) Zincirlerinden kurtulmayı başarabilmesi

1. (I) Mülakat, alanında tanınmış kişilerin görüşlerine baş-
vurmak için yapılan karşılıklı konuşmanın yazıya geçiril-
mesidir.(II) Söyleşmeye bağlı anlatımla, açık ve anlaşılır
bir dille oluşturulur. (III) Okura bilgi vermenin amaçlandı-
ğı bu yazı türünde tartışmacı anlatıma, açıklayıcı anla-
tımla yazılır. (IV) Soruların önceden belirlendiği bu yazı
türünde konuşmacının sözlerini kesmemeye, değiş-
tirmeden aktarmaya gayret edilir. (V) Konuşmacının
sözleri karşısında öznel bir tutum sergilenir.

**Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde
bilgi yanlış yapılmıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Mülakat konusunu anlatan Anıl Öğretmen, öğrencileri-
nin aklında neler kaldığını sormuştur.

Bengi: Mülakatta ayrıntıya girilmez, temel düşünce,
kavram ve olgulardan söz edilir.

Kazım: Mülakat metinlerinin oluşturulmasında konu
alanı uzmanların görüşlerine göre hareket edilir.

Suna: Söyleşmeye bağlı, açıklayıcı ve tartışmacı anla-
tımla yazılır ve amaç, okura bilgi vermektir.

Bahadır: Soruların önceden belirlenmesi gerekir.

Tuğrul: Muhatabın sözlerinin kesilmemesine, söyledik-
lerinin olduğu gibi yazıya geçirilmesine dikkat edilir.

**Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yap-
mıştır?**

- A) Bengi B) Kâzım
C) Suna D) Bahadır
E) Tuğrul

3. Didem, proje ödevi için mülakat yapacaktır. (I) Mülakat
yapmak için Yazar Ayşe Kalaycı ile modern edebiyat
konusunda konuşacaktır. (II) Modern edebiyat üzeri-
ne ve Ayşe Kalaycı ile ilgili araştırma yapmıştır. (III)
Mülakat sorularını hazırlayarak Yazar Ayşe Kalaycı'dan
randevu almıştır. (IV) Mülakatı gerçekleştirerek kayıt
altına alır. (V) Kaydı yazıya geçirirken görsellerden fay-
dalanır ve konuşmalara yorumlarını katar.

**Buna göre Didem, yukarıda verilen mülakat aşama-
larından hangisinde hata yapmıştır?**

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Ziya Paşa'nın ---- adlı eseri mülakat tekniğinin kullanıl-
dığı ilk eserdir. Ruşen Eşref Ünaydın'ın ---- adlı eseri,
mülakat türünün ilk yetkin örneğidir.

**Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdaki-
lerden hangisi getirilmelidir?**

- A) Zafername – Çukurova Yana Yana
B) Riyanın Encamı – Yanan Ormanlarda Elli Gün
C) Tartüffe – Millî Mücadele
D) Rüya – Diyorlar ki
E) Defter-i Amal – Geçmiş Günler

5. (I) Cumhuriyet Dönemi'nde yayın organlarının sayıları artmıştır. (II) Dergi ve gazetelerde mülakat türü yaygınlaşmıştır. (III) Bu dönemde sadece birkaç yazar mülakat türünde eser vermiştir. (IV) Bu yazarların ürünleri sanat ve siyaset dünyasına ışık tutmuştur. (V) Cumhuriyet Dönemi'nde Hikmet Feridun Es'in *Bugün de Diyorlar ki*, Mustafa Baydar'ın *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar?*, Gavsî Ozansoy'un *40 Yıl Sonra Diyorlar ki* önemli mülakat örnekleridir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. (I) Ülkemizde röportaj türü, 1950'li yıllarda gelişme göstermiştir. (II) 1950'lerde çok partili hayata geçilmiş, toplumsal değişim hızlanmış, köyden kente göç kitlesel olarak başlamıştır. (III) Toplumda meydana gelen bu değişimler röportaj türünün hem konusu olmuş hem de gelişmesine katkı sağlamıştır. (IV) Halkın yaşamış olduğu sorunlar yazarlar tarafından yerinde gözlemlenerek aktarılmıştır. (V) Yazarların birçoğu yaptıkları röportajları aradan uzun bir zaman geçtikten sonra yayımlamayı tercih etmiştir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. Zehra Öğretmen röportaj konusuyla öğrencilerin neler bildiklerini öğrenmek istemiştir.

Kader: Röportaj, bir problemi, olayı veya durumu ortaya çıkarmak, açık etmek amacıyla oluşturulan öğretici yazılardır.

Ramazan: Röportaj yazarı, olayları aktarırken detaya girmez, olaylara kendi yorumunu katmaz ve değerlendirmelerden kaçınır.

Gönül: Gazete ve dergi etrafında gelişen röportaj, incelemeye, araştırmaya, soruşturmaya somut olgulara dayanır.

Necip: Röportaj yazarı gezerek, olayı yerinde görerek, farklı kişilerle konuşarak röportajı oluşturur.

Sevinç: Röportaj yazarı, gerektiğinde yetkili kişilerle görüşerek belge toplar, yazısını görsellerle destekler ve olayları aydınlatır.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Kader B) Ramazan
C) Gönül D) Necip
E) Sevinç

8. I. Mülakat türünde, konu seçimine özen gösterilmeli ve ilgi çekici veya gündemde olan bir konu seçilmelidir.
II. Seçilen konunun konu alanı uzmanı olmasına özen gösterilmelidir.
III. Görüşmenin yapılacağı kişi ya da kişilerle ön görüşme yapılmalı, gerekli notlar tutulmalı ve düzenlemeler yapılmalıdır.
IV. Görüşmenin amacı gizli tutulmalı, mülakat yapılacak kişiye söylenmemelidir.
V. Soruların mülakat öncesinde hazırlanması, düzenlenmesi gerekir.

Mülakatla ilgili numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

1. **Muhabir:** Hep edebiyat mı okudunuz? Daha da daraltayım, hep roman mı okudunuz?

Yazar: Yok! Hikâye, şiir de okudum. Ama genelde edebiyat okudum. Bilimsel kitaplar vesaire çok fazla ilgimi çekmedi. Tarihle çok sonra, yazar olarak ilgilenmeye başladım. Gençlik yıllarımda, yolun başındayken Kemal Tahir'i tanımış olmanın etkisiyle ilgi duydum belki tarihe. Tahsil hayatı bittikten sonra daha ağırlıklı olarak Osmanlı Tarihi sonra sonra da Bizans Tarihi ilgimi çekti. Ama gençlik okumalarında bunların yeri yoktu. Yazmaya başladıktan sonra bir tür ödev gibi, öğrenmek ve yazdıklarımında kullanmak için okudum.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Yazarın okuduğu ve okumadığı kitap türleri diyalogun konusudur.
B) Röportajı yapan, yazarın okuduğu kitap türlerini okurla paylaşmak istemiştir.
C) Metin, yazarın edebî kültürü okurla paylaşmak amacıyla oluşturulmuştur.
D) Röportaj, edebî bir sohbet tadında gelişmiştir.
E) Hedef kitle olan okurların merak ettikleri muhabata sorulmuştur.

2. Okul dergisi çıkartmak isteyen öğrencilerden bazıları öğretmenlerle röportaj yapmak istemiştir. Bu öğrencilerden İrmak, röportaj yapacağı okul müdürü Ali Yavuz'dan randevu almıştır. Soruları önceden hazırlayan ve hazırlıklarını tamamlayan İrmak, yapacağı röportajı görsellerle, fotoğraflarla desteklemek istemiştir.

Buna göre, İrmak'ın röportajında görsel unsurlardan faydalanmayı isteme nedenlerinden biri olamaz?

- A) Fotoğrafların desteğinden ve tanıklığından faydalanmak
B) Okuru röportajın içine sokmak
C) Okurun hayal kurmasına engel olmak
D) İçeriği görsellerle de yansıtmayı istemek
E) Okura röportajı yaşatmak

3. **Aşağıdakilerden hangisi mülakat türünün amaçlarından biridir?**

- A) Sorular sorduğu kişinin düşüncelerini çürütmek
B) İnsanları yönlendirmeye çalışmak
C) Soru ve cevaplarla okuru aydınlatmak
D) Zor sorularla mülakat yapılan kişiyi yıldırma
E) Sorularda yanlış davrandığını belli etmek

4. "Tarımda Makineleşme" üzerine bir çalışma yapacak olan Sahra Cihan, kırsal alanlara gidip halkla röportaj yapmak istemiştir. Bu araştırmayı çeşitli dergilere gönderip bu konuya ilgi çekmeye çalışmıştır.

Bu parçaya göre, Sahra Cihan'ın aşağıdakilerden hangisini yapması beklenemez?

- A) Hem bölge yöneticileri hem de çiftçileriyle konuşmak
B) Edindiği bilgilere yorumlarını katmak
C) Yaptığı röportaj kişileri yerine yazıya ve bilgiye ağırlık vermek
D) Daha önce aynı konuya yer veren yayınları incelemek
E) Röportajını fotoğraf ve görsellerle desteklemek

5. I. Röportajın üç aşama olduğu söylenebilir: "röportaja hazırlık", "röportaj" ve "röportaj sonrası"
II. İlk aşamada röportaj yapılacak kişiye teklif sunulmalı, röportajın ne hakkında olduğu, nerede ve ne zaman yayınlanacağı açıklanmalı, röportajın yazılı mı, sesli mi, görsel olarak mı yayınlanacağı konusunda bilgi verilmeli, uygun bir tarih belirlenip sözleşilmelidir.
III. Gazeteci röportaj yapacağı kişi ve röportajın konusu hakkında ön çalışma yapmalı, bilgi sahibi olmalıdır.
IV. Örneğin bir yazar ile röportaj yapılacaksa o yazarın ilgili kitapları ve daha önce basına verdiği demeçleri okunmalı, notlar alınmalı, röportaj yapılacak kişi değil de röportaj yapılacak konu önemli ise bu sefer de o konu hakkında çalışılmalıdır.
V. Röportajda sorulacak sorular önceden taslak olarak belirlenmeli, fotoğraflar önceden çekilmeli, gerekiyorsa not alınmalı, bu süreçte sorular röportaj yapılacak kişiyle paylaşılmamalıdır.

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisinde röportajla ilgili bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. (I) Haber-röportaj insan ilişkilerinde bir deneme, bir çalışmadır. (II) Haber-röportaj hazırlamak için yapılan görüşmelerde konulmuş kesin ve katı kurallar yoktur. (III) Bu nedenle bir muhabir yapacağı haber-röportajla ne elde edebileceği ve ne yapabileceğini ortaya koyma fırsatı kazanmış olur. (IV) Muhabirin yaratıcılığı bu noktada çok önemlidir ve haber-röportaj çeşitli aşamalardan geçilerek gerçekleştirilir. (V) Bu aşamaları tamamlayan gazeteci, araştırmalar ve yaptığı görüşmeler sonucunda elde ettiği bilgilerin nesnel olduğunu kanıtlamak için konuyla ilgili çok sayıda fotoğrafa yer vermelidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi **yanlış** yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. **Gazeteci:** Bireyselin ötesinde, bazı romanların toplumu etkilediğini söyleyebilir miyiz?

Yazar: Eğer gerçekten bazı romanlar yayımlandıkları dönemde ciddiyle okunabilseydi, getirdikleri toplumsal ve bireysel eleştiriler sanırım ki bizim kamusal hayatımıza da çok yararlı olabilirdi. Ama okunmuyor bizde. Burada ben istediğim kadar "Şu romanı çok sevdim." diyeyim, çok meraklı okurun dışında, en fazla 100 kişinin dışında, odak olabilecek derecede bir ilgi alanı yaratacağını da sanmıyorum. Bir ölü toprağı seriliyor ve o ölü toprağının arkasında bütün bir birikim kalakalıyor. Düşünün, hiçbir toplumda olmayan "Edebiyat yapma" diye tuhaf bir söz vardır. Oysa romanlar doğrudan doğruya topluma ışık tutmuşlar. Hele bizim romanımızda çok fazla var bu. Toplum eleştirisi çok fazla, bireysel yaşamın sorunlarına yönelik endişeler çok fazla olmuş. Fakat hiçbir şekilde ilgi uyandırmamış.

Bu parçadaki yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Romanlara ortak bir bakış geliştirmek gerektiğini düşünür.
B) Roman kahramanlarının toplumu yansıtması gerekliliğine inanır.
C) Toplumsal değerlerle hareket eden romancının evrensele ulaşamayacağını ortaya koyar.
D) Toplumsal olayların, yazarın düşünce dünyasında tekrar yoğunlaşması gerektiğini düşünür.
E) Bazı romanların yazıldığı dönemin zevk anlayışının ötesine geçtiğini düşünür.

8. Aşağıdakilerden hangisi mülakatın dil özelliklerinden biri **değildir**?

- A) Açık ve anlaşılır bir dil kullanılır.
B) Sorular, mülakat yapılan kişinin anlayacağı şekilde olmalıdır.
C) Okurun anlamasını zorlaştıran dil kullanılmamalıdır.
D) Mecazlara yer verilerek okurun düşünce ufkunu açmalıdır.
E) Konuda saplara yol açmayacak açıklıkta sorular sorulmalıdır.

9. **Gazeteci:** Rus klasikleri için toplumun yaklaşmakta olan buhranını yansıttığı söylenir. Türk edebiyatı için benzer bir gözlemlerde bulunabilir miyiz?

Yazar: Tabii, yazarlarımız hem kendi dönemlerini hem de gelecek günleri müthiş bir seziyle yansıtmışlar. Hele yakın dönemin romanına bakarsanız Melih Cevdet'in *Gizli Emir'i* veya kitaba alamadığım *İsa'nın Güncesi*, geleceğe yönelik müthiş sezgiler barındırır. O dönemde sadece 12 Eylül'le *sınırlandırarak bakmışız ama âdeta bugünü yazmış. Bir Kadının Penceresinden*'in aynı şekilde, giriş bölümü sanki bugünü yansıtmakta. Abdülhak Şinasi mesela, devrinde maziperestlikle, gericilikle suçlanmış. Hâlbuki bugün bakıyorsunuz, bir uygarlığın son kalıntılarını acele yazıya geçirme endişesi duymuş ve bu çöküşü en çok hissetmiş kişilerden biridir. Onunki körleşmiş bir şekilde geçmişi özlemek değil, yitip giden bir uygarlığın bilançosunu çıkartmaktır.

Bu parçadaki yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) "Her ne kadar döneminde yadırgansa da bir eser, aslında toplumun önünden gider." düşüncesindedir.
B) Türk edebiyatı eserlerinin toplumun önünden gittiğini söylemenin zor olduğunu açık eder.
C) Türk edebiyatının toplumcu yönündeki zaafiyeti ortaya koymaktan çekinmez.
D) Bireysel sanat algısının evrenselliliğe katkı sunacağı düşüncesindedir.
E) Her sanatçının aynı anlayışı yansıtmada bir sakınca görmemektedir.

1. **Gazeteci:** Doğu - Batı ikileminin "Araba Sevdası"na kadar izinin sürülebileceğini söylüyorsunuz kitapta. Romanımızın ana izleklerinden biri Doğu - Batı mı?

Yazar: Doğu - Batı beni de ömrüm boyunca çok ilgilendirdi. Doğu - Batı çok temel meselesi edebiyatımızın ve bence hâlâ bu önemini koruyor. En azından benim kafamda çok yeri olan, çok yazmaya çalıştığım bir şey. Her dönem yeni bir yaklaşımla irdelemiş romanımız. Geçmişe döndüğümüz vakit, Ahmet Midhat Efendi bir tür züppeliğe sürükleniş olarak değerlendirmiş ama bugün daha başka türlü bakıyoruz. Artık bir sentez anlayışının, bir zorunluluk olduğunu hissediyoruz. Ben de yıllardan beri bir sentezin peşinde koşmaya çalıştım. Sadece Doğu veya sadece Batı diye bir şeyin bizim toplumumuzda zaten yürüyemeyeceğini, her ikisinin iç içe olduğunu düşünüyorum.

Bu parçadaki yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Doğu - Batı çatışmasını her dönem farklı boyutta dillendirildiğini düşünür.
- B) Ahmet Mithat'ın Batılılaşmayı değerlendirme biçimi hakkında bilgi verilmiştir.
- C) Doğu ve Batı'nın iç içe olduğuna dair yorumda bulunmuştur.
- D) Doğu'ya dair olumsuz inanç ve yorumlara yönelmiştir.
- E) Doğu - Batı meselesinin bugün de önemini koruduğu düşüncesindedir.

2. **Aşağıdakilerden hangisi mülakatta sorulabilecek sorulardan biri değildir?**

- A) Edebiyata duyduğunuz ilgi, yazın hayatına girmenizi kolaylaştırdı mı?
- B) Şiir yazmaya karar verdiğinizde okuduğunuz şiirlerin etkisi altında kalmaktan çekindiniz mi?
- C) Gezip gördüğünüz yerleri yazma isteğiniz nasıl oluştu?
- D) Önemli yazarlara öykünmekten vazgeçmeyi düşünmediniz mi?
- E) Şiirde yeni bir çığır açmak gibi bir amacınız var mı?

3. İlk psikolojik roman, ilk tarihî roman gibi tanımlara rahat etmenin bir anlamı kalmadı artık. Niye mesela *Eylül* ilk ruh çözümlemesi romanı da, yanı sıra çok daha absürt bir dünyayı anlatan Hüseyin Rahmi Bey'in *Ben Deli Miyim*'i değil? O ilklerden uzak durmakta yarar var. Ama şu da var: Bazı şeyleri bir yazarlık çabası içinde ilk kez denemiş yazarlarımız. O ilkler çok önemli ama çok ender olarak saptanmış. Mesela *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*'nda anlatıcının roman boyunca ismi asla geçmez. Bu bir ilk ve önemli de bir ilk. Ama kalkıp da *Eylül* ilk psikolojik roman deyince "Acaba?" diye düşünürsünüz.

Bu sözleri söyleyen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* adlı romandaki anlatıcıyla ilgili bilgi vermiştir.
- B) İlklerin herkesçe ilk olarak kabul edilmesi gerekliliğine inanır.
- C) "Edebiyatta ilkler" ifadesinin eskiye göre önemini yitirdiğine değinmiştir.
- D) Edebiyatta ilkler konusuna eleştirel yorumlar getirmiştir.
- E) Yazar, çabaları ve denemeleri edebiyatta ilklere şüpheyle bakmaya yönelir.

4. **Gazeteci:** En çok kazanan gazeteci Mustafa Baydar Bey miydi?

G. A: Biliyorsunuz ki Mustafa Baydar devrin en çok yazan gazetecilerindendi. Fakat şöyle çok yanlış bir rivayet dillerde idi. Mustafa Baydar çok yazıyor çok para kazanıyor! Hâlbuki iş bunun tersi idi. Hangi gazete sahibi olursa olsun gazetenin tirajını artıran gazetecileri limon gibi sıkar ancak yeteri kadar para vermezlerdi.

Bu röportajdaki G. A ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Gazeteciye soru sormaya yönlendirmiştir.
- B) Nesnel verilerle konuşmuştur.
- C) Gazetecinin sorusuna karşılık yakınmıştır.
- D) Gazetecinin sorusunu beğenmemiştir.
- E) G. A arzularından söz etmiş ve yorumlarda bulunmuştur.

1. Her romanımda kendi hayatımdan parçalar vardır. Bazıları *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu* gibi otobiyografik yalnız kendi hayatımdır. Ötekilerde başka insanların hayat tecrübeleri ve maceraları da vardır. Otobiyografik romanlar, yaratma hürriyetimizi kısırlar. Orada biz sayısız imkân ve ihtimallerden bazılarını tercih hürriyetini kaybeder, bir tanesi üzerinde billurlaşmaya mecbur kalırız. Bence bunun için *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*'nun güzel bazı yerleri varsa bunlar herhalde yaşanmamış hayat parçalarıdır. Size garip gelecek fakat bana öyle geliyor ki romanda yaşanmamış kısımlar, yaşanmışlardan daha gerçekçiler. Çünkü roman olağanı olmuş göstermek sanatıdır. Yoksa hâtıratın farkı olmazdı. Biri yaratma öteki hatırlamadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen yazarın bakış açısını yansıtır?

- A) Roman yazarı, her şeyi kurmaca olarak değerlendirir.
B) Roman, gerçekten kopmadığı ölçüde başarıya ulaşır.
C) Yaşanmamış kurgulama, romanı anı kitabından ayırır.
D) Roman, olanla ilgilenir; olmayanı, olmuş gibi göstermez.
E) Otobiyografik romanlarda yazarın kurmaca yapma seçeneği artar.

Mülakatta sorular, tarafsız bir bakış açısıyla hazırlanmalıdır.

- II. Mülakat yapılan kişinin düşüncelerine ve sözlerine müdahale edilmemelidir.
III. Önceden hazırlanan sorularda olumsuz, incitici ifadeler yer verilmemelidir.
IV. Mülakatta sorular, yönlendirici ifadeler içermelidir.
V. Okurun ilgisini çekecek, güncel konularda olumlu sorular sorulmalıdır.

Mülakat türüyle ilgili numaralanmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlış vardır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

3. 1943 yılına kadar sanat anlayışım fildişi kule şairini azizleştirmek ve sanatkârı kapitolün mukaddes kapıları gibi fildişi kulesinde besiyeye çekilecek bir kibir kayası kabul etmekten ileri geçmiyordu. Öyle bir sanat anlayışı ki, Çin mandarenleri gibi halkı sadece alkış vergisine tabii gören ve ancak elitlerin eliti bir zümreye kapısını açan korkunç bir imtiyaz aristokrasisi... 1934'te başıma inen balyoz Cahiliye Devri'nin Arabistan'ı gibi bütün dünyayı altüst etti. Peygamberlerin öncülük ettiği insan akınlarında bir fener taşıyıcı olarak kabul ettiğim şair, topyekün memuriyeti ile o zaman nazarımda tecelli etti. Hiçbir şiir, Peygamber kelâmına yaklaşamayacağına göre, bizzat resullerin mucizelerine muhatap olan halk, birdenbire bana en büyük sanat tecellisinin isteksizlik kabul etmez aynası olarak göründü.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen yazarın bakış açısını yansıtır?

- A) Sanatkârın kendi sanatını yüceltmesi için toplumdan uzaklaşması gerekebilir.
B) Sanat, ancak toplumdan uzakta, bir fildişi kulesinde yapılırsa sanat olur.
C) Her ne olursa olsun bir edebî kelam, ilahi makamda kinin sözüne yaklaşamaz.
D) Sanatçının amacı, en yüksek üsluba ulaşmak olmalıdır.
E) Edebiyatın belli bir zümre tarafından icra edilmesi gereği ortadadır.

4. Öğretmek için yazmak zaten düzyazının işi; şiirin doğrudan böyle bir meselesi olmuyor genellikle. Olması hâlinde zaten ortaya çıkan şey şiirden ziyade, didaktik bir manzume örneğine karşılık geliyor. Yazma deneyimi, herhangi bir şeyi söylemenin sonsuz farklı yolu olduğunu keşfetme süreci...

Bu sözleri söyleyen şairle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Düzyazının şiirden üstün olduğuna inanır.
B) Yazmanın her zaman faydaya yönelik olması gerektiğini bilir.
C) Şiirin amacının düzyazıdan farklı olduğuna inanır.
D) Yazma sürecinin değişmezliğini düşünür.
E) Şiirin okuru etkileme gücüne dair olumsuz görüştedir.

5. Türkiye'nin bir zamanlar giyim kuşam sözlüğü vardı. Türkiye'nin Sümerbank'ı vardı. Tanpınar'ı çok sevdiğini sanan Türkiye'nin Narmanlı Han'ı vardı mesela; içinde sahafı, plakçısı, resim atölyeleri vardı; şimdi kahve içiliyor. Türkiye'nin kahve içerken edilecek iki cümlesi vardı, şimdi karşılıklı oturup telefonlara bakıyorlar yeni Narmanlı'da. Cemal Süreya'sı vardı Türkiye'nin, şimdi şairin ağzından saçma şiirler yazıp internete yayıyoruz. Türkiye, kendine ait birçok şeyi hızla harcıyor. Neyse ki hâlen coğrafyamızın cevheri var, tükenmeyen... Umudumuz orada...

Bu sözleri söyleyen yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yaşam tarzının zamanla değişmesinden yakınır.
- B) İnsan unsurunun kıymetinin düştüğünü düşünür.
- C) Değerlerin zamanla kendini yok etmesinden üzüntü duyar.
- D) Eski alışkanlıkları sürdürmenin yersiz olduğu kanısındadır.
- E) Eski mekânlara yeni anlamlar yüklemenin zorunluluğuna inanır.

6. **Gazeteci:** Her hayat roman eder mi?

Yazar: Niye etsin canım! Roman o kadar ucuz şey mi? Yani tabii ucuzu da var aslında, marketlerde falan satılıyor ama ucuzlamasın yahu! Elimizde bir edebiyat kaldı, bari o ucuzlamasın. Her hayat roman etmemeli. Ettiği zaman sıkıcı olabilir. İnsanların hayatlarının "yaşam" olmadığı bu ülkede hele... Camus zaten Mersault'nun hayatını yazmış *Yabancı'da*. Yeter o. Celine Bardamu'yu yazmış, tamam. İnsanın ömrü, dediğimiz şey biraz da yazılamaz oluşuyla, yazıya sığmamasıyla var zaten.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen yazarın bakış açısını yansıtır?

- A) İnsan hayatı ile roman kurgusu arasında bir bağ olamaz.
- B) Bazı yaşamlar romana konu olmuştur bunlar da yeterli gelmiştir.
- C) İnsan hayatını yansıtan romanlar yeterli olgunluğa ulaşamaz.
- D) İnsan ömrü, roman kurgusuna yüzde yüz uygundur.
- E) İnsan hayatı romana konu olursa gerçeğe uygunluk gösterir.

7. Geleneğimizi bilmek, bizden önceki şairleri okumak ve incelemek elbette ki gereklidir ama o geleneği bugün sürdürmeye kalkmak anlamsızdır. Şair, belleğinde ülkesinin bütün şairlerini, yazarlarını biriktirmelidir. Ben Yahya Kemal'i okurken onun şiirinin sesini yakalamayı, onun gibi yazmayı düşünmem. İyi bir şair yahut şiire yeni başlayan bir insan bunu hazmeder önce.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen şairin bakış açısını yansıtır?

- A) Şiirde gelenekten beslenmek ile geleneğe yaslanmak farklı şeylerdir.
- B) Şiirde gerçeklik, şairin şiirinde çıkış noktası olabilir.
- C) Şair, varlığını geleneğe ya da mazideki bir şaire borçludur.
- D) Şairin özgün olma gayreti, boş bir çabadır.
- E) Geçmişle bağını koparan şair, özgün olabilir.

8. Yeni bir şairi biz dille öğreniyoruz. Peki şair nerden buluyor bu dili? Geleneksel dilleri öğrenmiş olmasından ama sonrasında yeni, ayrı bir dil ortaya koyarak. Kendimden örnek vereceğim: Ben kendi edebiyatımızı elbette iyice okudum. Hatta ilk şiirlerimde Nâzım Hikmet'in etkisi oldu, daha sonra da Ahmet Haşım'in. Özellikle de Ahmet Haşım'in etkisi büyüktür ama benim şiirimle Ahmet Haşım'in şiirlerini ayrı ayrı yerlere koyabilirsiniz. Bu etki, onu taklit ettiğim anlamına gelmez.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen şairin bakış açısını yansıtır?

- A) Etkilenmek, şairin niteliğine zarar verebilir.
- B) Taklit etmekle etkilenmek birbirinden farklı şeylerdir.
- C) Büyük şairleri taklit etmek şiire zarar vermez.
- D) Köklerden kopan şair, özgün olabilir.
- E) Büyük şairlerden her şair etkilenir hatta onları taklit eder.

1. Romanın muayyen bir tekniği olabileceğine inanmıyorum. Elli seneden beri bu sanat çok değişti. Ben bilmem istediklerimi yapmaya cesaret ettim mi? Size niyetlerimi anlatıyorsam roman tekniğini nasıl anladığımı izah etmiş olurum. Evvelâ romanın şiir ve düşünce ile beraber yürümesini isterim. Olay, düşüncelerimizi hareket hâlinde göstermekle mümkün, belki de iyidir. Fakat o zaman karaktere mal olur, mahiyetini kaybeder, özetle kişiselleşir. Ben ise meselelerin tartışılmasını istiyordum. Psikolojik tahliller de böyle. İkinci derecede bir şahsın psikolojisini hareketlerle izah edersem daha ziyade bir müşahit ve hadiselerle maruz olmasını istediğim asıl kahramanımın yerine onları geçirmiş olacaktım. Hâlbuki bu ikinci derecede şahısların Mümtaz'ın etrafında hem etki edici bir "zemin" hem de fikirlerinin ve duygularının değişik aynaları olmasını istiyordum.

Bu sözleri söyleyen yazar ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Romanın tekniğinin değişmesini olağan karşılar.
- B) Romanda karakter tahlillerini önemsemez.
- C) Roman kahramanlarına sosyolojik açıdan yaklaşmayı tercih eder.
- D) Eserlerine iyi bir zemin oluşturmak için doğa bilimlerinden yararlanır.
- E) Olay merkezli yazılarda karakter tahlillerini önemsemez.

Her şiir kendi yapısını getiriyor. Kendi iç dünyasını, dileklerini... İyi bir şiirin ilk dizesi, şiirin her şeyidir. Şair, ilk dizıyla şiirin sonuna dek sürecek olan yapıyı kurabilir, bu yüzden bütün şairler için en zor şey ilk dizeyi bulmaktır. O ilk dize, hem anlamı hem de uyumu beraberinde getirebilir. Bizler hayalet insanlarız.

Bu sözleri söyleyen sanatçının aşağıdakilerden hangisini savunması beklenir?

- A) Şiirde sözcükler değil, sözcüklerin gölgeleri kullanılır.
- B) Anlamsız şiiri anlama üstün tutmak, şiire kötülüktür.
- C) Şiirde aslolan ahenktir, şair ahengi feda edemez.
- D) Söz sanatları, şiirin varlığını tehlikeye sokar.
- E) Şiir, varlığını anlaşılmaya borçludur.

3. **Gazeteci:** Sizin için insanın yaşamını sürdürebilmesi için nelere ihtiyacı vardır?

Yazar: Bunun tek bir cevabı olamaz ki. Zamana, mekâna, aileden aileye, insandan insana değişir ihtiyaçlar. Önemli olan kişinin kendisini tanıması. Kendisini kandirmaması. Örneğin, yaşamda en çok değer verdiğiniz şey dış görünüşünüz ise estetik cerrahi sizin için olmazsa olmaz bir ihtiyaçtır. Bunu kabul edip gerekeni yapmanız gerekir. "Sadece geçinmek" de böyle bir şey. Benim sadece geçinmek kavramımın içinde kızımın iyi bir okulda okuması vardı, mesela. Okul taksitleri vardı. Dil öğrenmesi için gerekli harcama vardı. Kısmaya razı ve teşne olduklarımı kıstım ki, bunlar herkes için farklı.

Yukarıda verilen parçadan hareketle yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İnsanın yaşamsal dediği şeylerin birbirlerinden farklı olduğundan dem vurur.
- B) İnsanın yaşamını devam ettirebilmesinde görelî bir yaklaşımın varlığına inanır.
- C) Yaşamsal faaliyetlerin herkeste aynı olduğu görüşündedir.
- D) "Geçinmek" kavramına insanların farklı yaklaşımından söz eder.
- E) Kişinin kendini tanıması gerektiği düşüncesini önceller.

4. Şair, bir duyarlık yakalıyor ve istiyor ki başkaları da o duyarlığı paylaşsın onunla ama paylaşılmasını şairin kabahati değildir. Sanattan çok şey bekliyoruz. Oysa sanatın böyle kaygıları yoktur. Biz şairler, düşünceyle yazmıyoruz; sözcüklerle yazıyoruz.

Aşağıdakilerden hangisi bu sözleri söyleyen şairin düşünceleriyle aynı doğrultudadır?

- A) Düşünce şiiri diye bir şeyin var olması mümkün değildir.
- B) Şair, anlaşılmak için şiir yazar.
- C) Sanattan beklentinin artması, şiire iyiliktir.
- D) Şiir, herkesin duygusunu yakalayabilir ya da yansıtabilir.
- E) Şiir gibi düzyazı ile de duygular yazılabilir.

1. Hiçbir zaman, "Artık yazar oldum." demedim ben. Okurlarım hissettirdi. Onlara çok şey borçluyum. İlk başta yazma eyleminin çok okumak ve kendini yetiştirmekle mümkün olduğunu düşünürdüm. Yanlış! Öyle olsa bütün kitap kurtlarının yazar olması gerekirdi. Oysa küçücük bir metni yazmakta bile zorlanıyor insanlar. Dilekçe yazmayı beceremeyen yüksek öğrenimli aydınlarımız var. Görüldüğü kadar kolay değil bu iş. Yol yordam göstererek, düzgün yazı yazmayı öğretebilirsiniz ancak. Yazar olmanın okulu yok. Edebiyat fakülteleri edebiyatı ve edebiyat tarihi öğretirler. Oysa Yaşar Kemal, Orhan Kemal ve Tarık Dursun K. gerçekleri var önümüzde. Bu üç değerli yazarımız da yaşam koşulları nedeniyle ortaokuldan öte eğitim almamışlardır. Evet, yazmak yetenek işidir. Yanı sıra geniş bir hayal gücü, kurgulama yetisi ve edebiyat diline hâkimiyet gerektirir.

Bu parçadan hareketle parçadaki yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Yazarlık ve yazar olmakla ilgili öznel görüşlerini ortaya koymuştur.
B) Örneklere başvurarak düşüncesini anlaşılır hâle getirmiştir.
C) Nitelikli yazmanın salt yetenek işi olduğunu savunur.
D) Okurların yazar üzerinde etkisi olduğuna inanır.
E) Öğrenmenin yazmada bir aşama olduğunu dile getirir.

2. Daha sarsıcı, daha yakıcı, daha şiddetli yaşanıyor. Bu topraklarda aşk da bir şiddet. Mesela *Leyla ile Mecnun*, *Romeo ve Juliette*'ten çok daha derin ve şiddetlidir. Çölün dili başka oluyor galiba. Baksanıza bütün dünya, Orta Doğu'dan çıkmış dinler ve onların kitaplarıyla, sözleriyle dönüyor. Niye dünyanın başka bölgeleri değil de Orta Doğu? Çünkü sözün en güçlü olduğu yer. Goethe, "Elbette ki, Doğu'nun şairleri, bizlerden üstündür." der. Kutsal Kitap'ta da, "Önce söz vardı." denilmez mi? *Huzursuzluk*'ta bu konu epey işleniyor zaten...

Bu parçadan hareketle diyalogdaki yazarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Yazarın kişisel görüşlerini içerir.
B) Yazar, bazı eserleri hatırlatarak düşüncesini ortaya koyar.
C) Aşka dair yeni bir perspektif oluşturmuştur.
D) Karşılaştırma yaparak Orta Doğu'ya eleştirel yaklaşmıştır.
E) Düşüncesinde ikna edici olmak için tanık göstermeden faydalanmıştır.

3. Yazdığım her şeyi el yazısıyla yazarım. Sonra, düzelterek, gene el yazısıyla temize geçerim. Daktiloya geçmek ise, işin üçüncü ve son aşamasıdır. Bir Dinozorun Anıları'nın büyük bir kısmı yazıldığı ve temize çekildiği için, "Şunları daktilo etmeye başlayayım bari." dedim. (Yetmişini çoktan geçtikleri halde bilgisayar kullanımını öğrenen dostlarım var.) Onlara hayranım. Ama kendim ancak paniğe yakın bir dehşet duyuyorum bu fazlasıyla marifetli makinenin karşısında. Tam kırk yıl önce doçentlik tezimi yazmak için aldığım Remington'un başına oturup kaydetmeye başladım.

Bu parçada söz edilen yazarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yazdığı eserlerin beğenilmesi için başkalarından yardım alır.
B) Bilgisayar kullanmayı istemesine rağmen bunu hiçbir zaman başaramamıştır.
C) Yalnızca el yazısıyla yazmaz, bunun dışında farklı aletlerle yazma eylemini gerçekleştirir.
D) Yazar olmanın koşulu olarak daktilo bilmek gerektiğine inanır.
E) Doçentlik tezini yazdığı biçimde romanını da yazmak istemez.

4. Şiir yazmada zaman zaman ilhamın da rolü vardır. Yani kelime öyle gelir. Sonra ben "Yahu yanlış oldu, böyle olmaması lazım." derim. Ama bakarım. Yok, düzeltirsem o zaman kötü bir şey olacak. Bunu da öğrendim. Onu da söyleyeyim. Şimdi, bizim halk şairleri hiç kural dinlemezler. Mesela, Arapça çoğul olmuş şeyleri Türkçede de çoğul yaparlar.

Bu sözleri söyleyen yazarla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kelimelerin yapı ve anlam kurallarına bağlı kalmak istemez.
B) Düşüncenin aktarılmasında kelimelerin yetersiz kaldığına inanır.
C) Halkın dili kendince yorumlamasından mutluluk duymaz.
D) Halkın dile verdiği zarara ortak olmaktan çekinir.
E) Dil ve toplum arasındaki bağın gücüne inanamaz.

1. Yalnız kıymetli bir harp tarihi vesikası olmak üzere Paşa'dan bu emrin şu son sözlerini aldım. Diyor ki:

"Benimle beraber burada muharebe eden bilcümle askerler katiyen bilmelidir ki uhdemize tevdi edilen namus vazifesini tamamen ifa etmek için bir adım geri gitmek yoktur. Hâb ve istirahat aramanın, bu istirahattan yalnız bizim değil bütün milletimizin ebediyen mahrum kalmasına sebebiyet verebileceğini cümlenize hatırlatırım. Bütün arkadaşlarımla benimle hemfikir olduklarına ve düşmanı tamamen denize dökmedikçe yorgunluk âsârı göstermeyeceklerine şüphe yoktur."

Mustafa Kemal Paşa'nın umum Arıburnu kuvvetlerine şâmil olan kumandanlığı 4 Mayıs 1331 (1916) gününe kadar devam etmiş.

Bu parçayla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Çanakkale Savaşı esnasında oluşturulmuştur.
B) Paşa, askerlerin millî ve manevi duygularına seslenmiştir.
C) Paşa, düşmanı mağlup etmeden uyku dahi uyumayacak kadar vatanseverdir.
D) Paşanın sözleri, kararlılık, vatanseverlik ve millîlikle ilgilidir.
E) Savaşta yaşananlar, bazı askerlerin maneviyatına zarar vermiştir.

Son bir şiirimi gönderdim *Kitaplık*'a. Tekrar noktalı virgül meselesine geldim. Son kitabımda elimden geldiğince noktalı virgülleri atmaya çalıştım. Ama bu, şiirin kendisiyle çok ilişkili. Anlatış biçimiyle, şiirin gelişi ve anlamla bağları açısından çok önemli. Şöyle bir dizem var: "Sonsuzluk! Neden bir dağ yolu olmasın / Neden sen olma" Bu dizede "sonsuzluk" dediğim zaman, ünlemi koyuyorum. Orada durulsun istiyorum.

Bu sözleri söyleyen şairle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Şiirlerinde, noktalama kurallarına uymaya çalışır.
B) Bilmediği noktalama işaretini olur olmadık yerde kullanmak ister.
C) Noktalama işaretlerini kendi amacına uygun kullanır.
D) Şiirde noktalama işaretlerinin kullanılmasına karşıdır.
E) Noktalama işaretlerinin işlevine inanamaz.

3. **Gazeteci:** Okurların sizinle tanıştıktan sonra şaşkınlıkları bir durum var mı?

Yazar: Okurun hayal ettiği yazar galiba daha sorunlu, daha içe kapanık, hatta biraz travmatik bir karakter. Yazdıklarımın kendi hayatımdan ya da kişiliğimden izler taşımadığını bazen açıklamam gerekiyor. Otobiyografik metinler yazmadığımı sık sık anlatmak zorunda kalıyorum. Yazdıklarım, kendi deneyimlediğim hayatın hikâyeleri değil ama hepimizin tanık olduğu bir hayat. Yaşadığımız coğrafyanın ve çağın hikâyeleri. Kendi hayatımın travmatik olmayışı, çevremde olanları görmeme engel değil. Aksine, nispeten daha sağlıklı bir yerden baktığınızda dünyanın nasıl hastalandığını çok daha derinden görebilirsiniz.

Bu diyalogdaki yazar ve eserleriyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazarın eserlerinde yazarı görmek mümkün değildir.
B) Yazar, okurun hayal ettiği kişiden farklı biridir.
C) Yazar, çevresini hatta bu coğrafyayı iyi gözlemler.
D) Yazar travmatik kişilik değildir ama yazdıkları travmatiktir.
E) Yazarın otobiyografik roman yazma deneyimi okurda karşılık bulur.

4. Şiirimin kaynakları felsefe, müzik, sinema, mitoloji, tasavvuf ve güzel sanatlar. Kültürel birikimim ister istemez şiirimi etkiliyor ve şekillendiriyor. Valery'nin dediği gibi "Aslanın vücudu, yediği hayvanlardan mürekkeptir." Şiir kitaplarımla isimleri ve kapak resimleri de şiirime dahildir. Beslenme kaynaklarımı ve ilgi alanlarımı gösterir. Hayata dair her şey benliğimi dolayısıyla şiirimi etkiliyor.

Bu sözleri söyleyen şairle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Şiirde anlamın peşinden koşar.
B) Özendiği ya da etkilendiği şair yoktur.
C) Tüm şiirlerinde benzer duygulardan beslenir.
D) Okuduğu şiirler, sanatının oluşmasında etkili olmuştur.
E) Valery'nin şiirlerinden etkilenmiştir.

5. **Gazeteci:** Emine Hanım kitap yazmaya başlarken nasıl bir yol izlerdi? Yani kurguyu önceden mi belirlerdi yoksa bütün olay örgüsü yaşadıkça mı geliştirdi?

İskender Öksüz: Roman yazmaya demek istiyorsunuz... Nasıl yazdığını anlattığı birden fazla kaynak var. Yine de tekrar edeyim. Işinsu'nun romanlarında en önemli unsur romanın kahramanlarıdır. Olayların hangi zaman ve mekânda geçeceği bellidir. Fakat karakterlerin tam ne yapacağı roman ilerledikçe ortaya çıkar. Romanı onlar yürütür. Romanın geçtiği mekân ve zamanı aylarca okur, araştırır öğrenir Işinsu. Aynı anda da kahramanlar zihninde ete-kemiğe bürünür. Bazısı Yunus diye görünür, bazısı İlay diye. Bir kere kendilerini bulduktan sonra da artık hayatlarını neredeyse bağımsız şekilde sürdürürler. Romanın nasıl biteceği de kabaca bellidir ama bakın hep "kabaca" diyorum. Romanı romancı değil, onun can verdiği karakterler yazar sanki.

Bu parçaya göre Emine Işinsu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Roman yazma sürecine okur beklentileri fazlasıyla dikkate alır.
- B) Kahramanların hayattan kişiler olmasına özen gösterir.
- C) Tamamen hayal ürünü kişileri ortaya koymaya özen gösterir.
- D) Roman karakterlerini özgür bırakmaktan geri durmaz.
- E) Karakterlerin tamamen kendine bağımlı olduğunu düşünür.
6. "Şiir öldü." dense de günümüzde çok iyi şiirler yazılıyor. Dünyadaki çok seslilik, renklilik şiirde karşılığını buluyor. İkinci Yeni'nin etkisi hâlâ devam etmekte. Şiiri bir iç döküm ve imge salatası zannedenlerle, şiirde taklitten öteye gidemeseler de şair olarak anılmaktan zevk alanların yanında kendi köşesinde şiir yazan, "Ben şairim. Çok iyi şiirler yazıyorum." diye bağırmayanlar da var.
- Aşağıdakilerden hangisi bu parçadaki düşünceyi destekler?**
- A) İyi şiir yazmak, olgunlaşma ile doğrudan ilgilidir.
- B) Çok yazmak, iyi şiire ulaşmada bilindik bir yoldur.
- C) Hiçbir şiir anlayışı etkisini tamamen yitirmez.
- D) İyi şairlerin zaman zaman gölgede kaldığı bir dönemde yaşıyoruz.
- E) Her şairin iyi şiir yazması beklenen bir durum olamaz.

7. **Gazeteci:** Bugün için bizde bir dil meselesi olduğuna kani misiniz? Bu husustaki düşüncelerinizi sorabilir miyim?

Yazar: Dilde büyük bir buhran olduğu muhakkaktır. Dilimizi ne kadar sadeleştirmek istersek bu işin sade olmadığı görülüyor. Şu "mesela" kelimesini ele alalım. Bu Türkçe değil diye, bunun değiştirilmesini isteyenler var. Bu yolda hatta "ve" kelimesi bile kalamayacaktır. Anlamadığımız bir dille nasıl görüşebilir ve nasıl yazabiliriz? Aynı zamanda doğrudan doğruya ecnebi kelimeler almaya taraftar olanlar var. Bunlar hem mana hem telaffuz itibarıyla yanlış oluyor. Bunları herkes hemen ayrı bir manada kabul ediyor. Yeni bir nesil gelecek, tabii olarak ecnebi kelimelerin Türkçeden atılmalarını isteyecektir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yazar, dil meselesine dair öznel görüşlerini ve öngörülerini dile getirmiştir.
- B) Yazar, Türkçe için en doğru sadeleşmenin topyekûn olabileceğini ifade etmiştir.
- C) Türkçenin sadeleştirilmesi hususu diyalogun konusunu oluşturur.
- D) Yazar, okura dilin sadeleştirilmesinin sonu olmadığını anlatmak istemiştir.
- E) Dilde sadeleşmenin tam manasıyla gerçekleşmeyeceği mesajını verir.
8. Oktay Rifat geleneği ustalıkla dönüştürmeyi başardığı şiirleriyle kalıcı oldu. Şiir tarihinde kalıcı olmayı başarmış şairlere baktığımızda onların zengin şiir geleneğimizden faydalanarak, kendi çağlarının sözcükleriyle özgün şiirler yazdıklarını görüyoruz.

Bu sözleri söyleyen eleştirmenin aşağıdakilerden hangisini savunması beklenir?

- A) İleride şiir tarihini iyi bilen ve kültürel donanıma sahip şairler şiirimize yön verecekler.
- B) Şiirin gelişmesine katkı sunacak kişiler, gelenek kaynağından uzak durmak zorundadır.
- C) Geleneksel şiirin çağdaş şiire yol çizmesi hatta onu etkilemesi dahi söz konusu değildir.
- D) Özgün şiir yazmanın ön koşulu, başkasının ayak izlerine basmamak olmalıdır.
- E) Tüm şairlerin benzer amaçlar etrafında toplanması, şiiri komadan çıkartabilir.

1. İlk yazılarını Servetifünun'da yayımlayan yazar, öyküden düzyazı şiire, denemeden anıya kadar çeşitli türlerde ürünler vermekle birlikte, Türk edebiyatı tarihinde daha çok röportajlarıyla tanındı. Bu röportajların başında da, önce *Edebi Ziyaretler ve Mülakatlar* başlığıyla değişik gazetelerde yayımlanıp daha sonra "*Diyorlar ki*" adıyla kitaplaşan ünlü röportajlar gelmektedir. 1918'de Yeni Mecmua'nın Çanakkale özel sayısında yayımladığı *Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülakat* adlı röportajıyla da Mustafa Kemal'i ilk kez Türk kamuoyuna tanıtmıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında yazdığı ulusal duyguları dile getiren yazılar bu türün en iyi örneklerindedir.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cemil Meriç
- B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- C) Ruşen Eşref Üneydin
- D) Mustafa Baydar
- E) Yaşar Kemal

3. --- tarafından yazılan *Yahya Kemal'le Sohbetler*, --- tarafından yazılan *Ustalarla Konuşmalar*, --- tarafından yazılan *Liderler Diyor ki* mülakat türünün önemli eserlerindedir.

Yukarıda boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Sermet Sami Uysal – Nurullah Berk – Abdi İpekçi
- B) Mustafa Baydar – Ruşen Eşref Üneydin – Gavsî Ozansoy
- C) Cemil Meriç – Hikmet Feridun Es – Yaşar Nabi Nayır
- D) Gavsî Ozansoy – Sermet Sami Ünsal – Nurullah Berk
- E) Abdi İpekçi – Gavsî Ozansoy – Yaşar Nabi Nayır

4. İlk yazılarını öğretmenliği sırasında 1944'ten itibaren Kızılırmak (Sivas), Diyarbakır, Yeni Erzincan gazeteleriyle Yayla ve Karacabey dergilerinde yayımladı. İstanbul'a gittikten sonra çalıştığı gazetelerin yanı sıra Varlık, Yeditepe, Yeni Ufuklar, İnci, Hayat, Doğan Kardeş dergileri ile Vatan ve Hür Vatan gazetelerinde yayımladığı röportaj ve inceleme yazılarıyla tanındı. "*Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar, Zoraki Diplomat'ın Dedikleri (mülakat); Atatürk Diyor ki, Atatürk'le Konuşmalar, Ahmet Mithat Efendi (inceleme); Yeni Türk Hikâyecileri Antolojisi (antoloji)*" yazarın başlıca eserleridir.

Bu parçada söz edilen yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mustafa Baydar
- B) Yaşar Nabi Nayır
- C) Ruşen Eşref Üneydin
- D) Gavsî Ozansoy
- E) Hikmet Feridun Es

2. I. *Bugün de Diyorlar ki*
II. *Edebiyatçılarımız Ne Diyorlar*
III. *40 Yıl Sonra Diyorlar ki*
IV. *Edebiyatçılarımız Konuşuyor*

Aşağıdaki yazarlardan hangisi yukarıda verilen eserlerle eşleştiremez?

- A) Gavsî Ozansoy
- B) Hikmet Feridun Es
- C) Yaşar Nabi Nayır
- D) Ruşen Eşref Üneydin
- E) Mustafa Baydar

5. Serpil Öğretmen, öğrencilerinden Cumhuriyet Dönemi'nde röportaj türünde eser veren sanatçıları ve eserlerinin neler olduğunu söylemelerini istemiştir.

Cemile: Yaşar Kemal, *Çukurova Yana Yana, Bir Bulut Kaynıyor, Peri Bacaları, Bu Diyar Baştan Başa* adlı eserleri vermiştir.

Pakize: Fikret Otyam'ın *Ha Bu Diyar, Topraksızlar* adlı eserleri vermiştir.

Suat: Tahir Kutsi Makal'ın *İç Göç, Acı Yol* adlı eserleri vermiştir.

Harun: Halil AYTEKİN *Doğu'da Kıtık Vardı; Necmi Onur Mezarlarında Yaşayanlar* adlı eserleri vermiştir.

Melike: Yaşar Nabi Nayır, "*Büyük Göç*" adlı eseri vermiştir.

Buna göre öğrencilerden hangisi bilgi yanlış yapmıştır?

- A) Cemile
B) Pakize
C) Suat
D) Harun
E) Melike

6. (I) Röportajda her çeşit olay veya konu detaylı şekilde ele alınırken mülakatın alanı yalnızca görüşülen kişiden ibarettir. (II) Röportajda muhatap alınan kişiye soru sormanın yanında olayı öyküleme, izlenimleri ortaya koyma, betimlemeye yer verme söz konusuyken mülakat, muhataba sorular sorularak gerçekleştirilir. (III) Röportajda kişi, yer, zaman ve olay unsurlarına yer verilebilirken mülakat soru-cevap etkinliğidir. (IV) Mülakatta bir kişiyi sorulara verdiği cevaplarla tanıtmak amaçlanırken röportajda ise bir olayı sorgulamak, bir gerçeği ortaya koymak suretiyle kamuoyunu aydınlatmak amaçlanır. (V) Mülakatlar gazete ve dergilerde yayımlanırken röportajlar toplanarak kitap hâline getirildikten sonra yayımlanır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bilgi yanlış yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

7. ---; Nehru, Ağa Han, Roosevelt, Faysal gibi birçok devlet adamı, kral, sultan, prensle görüşerek, Marlene Dietrich'ten Liza Minelli'ye varıncaya dek sinema dünyasının yıldızlarıyla röportajlar yapmıştır. Hürriyet gazetesine geçtikten sonra Amerika'dan Asya'ya kadar eşiyile birlikte gezen ve Türk okuruna dünyayı, Türkiye'yi de dünyaya anlatan yazar, 40'lı ve 50'li yıllarda yaptığı seyahatlerle ilgili izlenimlerini *Aşk Tamamları* (1954) adıyla yayımladı. 1932 yılında *Bugün de Diyorlar ki* adlı anket serisini kitap olarak yayımlayan yazar, 1933 yılında *İki Cinayet Gecesi* adlı bir romana imza attı.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Mustafa Baydar
B) Hikmet Feridun Es
C) Ruşen Eşref Üneydin
D) Cemil Meriç
E) Hikmet Çetinkaya

8. Gazetecilik yıllarında birçok ödül alan yazarımız, 1962-63'te *İçgöç* dizi röportajıyla "Yılın Gazetecisi" seçildi ve ödül olarak Avrupa'ya gönderildi. Çeşitli Avrupa ülkelerinde gazeteci olarak geziler yaptı. 1992-1993 yıllarında bir müddet Amerika'da bulundu. 1976 ve 1979'da Peyami Safa roman ödülünü kazandı. 1985'de Folklor Hizmet Ödülü'ne layık görüldü. 1987'de Kültür Bakanlığı'nın açtığı hikâye yarışmasına Zonguldak'taki kömür işçileri ve ailelerinin yaşadığı acıları anlattığı ve maden ocaklarındaki kazalara dikkat çektiği *Karadon* isimli hikâyesiyle katıldı ve birinci seçildi.

Bu parçada tanıtılan yazar aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yaşar Nabi Nayır
B) Necmi Onur
C) Tahir Kutsi Makal
D) Gavsı Ozansoy
E) Nurullah Berk

DİL BİLGİSİ ETKİNLİĞİ

ÖRNEK

Aşağıdaki cümlelerde yapılan anlatım bozukluklarını gidererek cümleleri doğru biçimde yazınız.

- A) Atık bundan sonra başının çaresine bakmayı öğrenmelisin.
 B) Öyle umursamaz tavırları vardı ki adeta pireyi deve yapardı.
 C) Kırmızı güller ve buğdaylar bu köyün en güzel yanıydı.
 D) Sanatçının gerçeği anlaması, bağlanması şarttır.
 E) Çok denizde kaldığı için hastalanmış.
 F) Bu fikrimde ısrarcı olacağım çünkü doğruluğuna yürekten inanıyorum.
 G) Çok çalışmasına bağlı olarak istediği başarıyı elde edebilir.

- A)
 B)
 C)
 D)
 E)
 F)
 G)

CEVAP:

- A) Bundan sonra başının çaresine bakmayı öğrenmelisin.
 B) Öyle umursamaz tavırları vardı ki adeta dünya yıkılsa umurunda olmazdı.
 C) Buğdaylar ve kırmızı güller bu köyün en güzel yanıydı.
 D) Sanatçının gerçeği anlaması, gerçeğe bağlanması şarttır.
 E) Denizde çok kaldığı için hastalanmış.
 F) Bu fikrimde ısrarcı olacağım çünkü fikrimin doğruluğuna yürekten inanıyorum.
 G) Çok çalışmasına bağlı olarak istediği başarıyı elde edebilir.

ÖRNEK

(I) Yapısalcılığın kökenleri kimi akademisyenlere göre Platon ve Aristoteles'e kadar götürülebilir. (II) Tom Bottomore ve Robert Nisbet'in de aralarında bulunduğu bu isimlere göre insan eylemleri, düşünceleri ve sosyal deneyimlerine dair duyu verilerine temel oluşturacak yapılar bulmaya yönelik her düşünsel yaklaşım yapısalcı öğeler barındırır. (III) Bu anlamıyla yapısalcılık, Batı felsefesinde başından beri bu kurucu yapıları düşüncenin merkezine alan ve bu yaklaşımı sosyal bilimlerin çeşitli alanlarında kullanmaya yönelik girişimler 19.yy'da başlamıştır. (IV) 20. yüzyılda ise yapısalcılığın önemi artmış, uygulama alanı da türlü çeşitlilik göstermeye başlamıştır.

Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır ve anlatım bozukluğunun sebebi nedir?

CEVAP: Bu parçada IV numaralı cümlede anlatım bozukluğu yapılmıştır. IV. cümlede "türlü çeşitli" ifadesinde aynı anlama gelen kelimeler kullanılmış ve gereksiz sözcük kullanımına bağlı anlatım bozukluğu yapılmıştır. Aynı zamanda IV numaralı cümlede özne eksikliği de yer almaktadır.

1. (I) Ülkemizde okur sayısı oldukça düşük. (II) Büyük kalabalıklarla bağ kurduğu sanılan romanlar bile aydınların dışında bir okuyucu kütlesi bulunduğunu sanmıyorum. (III) Üstelik aydınlar, bir de kendileri hakkında yazılanları okumak zorunda. (IV) Bu bakımdan benim gibi yeni yazmaya başlayan birinin kitabını arayıp bulmak zahmetinin üstesinden gelmiş okuyucuların, ilk bakışta yorucu görünen sayfalar arasında güçlük çekmeyeceğini düşünüyorum. (V) Okuyucuyu yetenezsiz sayarak yazmak istediklerini sadeleştirme çabasına girenlerin de neden oturup yazdığını anlamıyorum.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

2. Titanos, hayat veren Tanrıça Eos'a âşık olmuş; Eos da sonsuz bir ömür yaşamasını temin etmişti.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "yaşamasını" sözü yerine "yaşamayı" ifadesi getirilerek
B) "temin etmişti" sözü yerine "sağlamıştı" ifadesi getirilerek
C) "hayat veren" sözü cümleden çıkarılarak
D) "sonsuz" kelimesi yerine "ebedî" ifadesi getirilmelidir.
E) "Eos da" sözünden sonra "onun" ifadesi getirilerek

3. I. Takımımızın şampiyon olması, yıldız oyuncumuzun form durumuna bağlıdır.
II. Bu koca şehirde onun gibi ünlü biriyle karşılaşma şansımız yoktu.
III. Birtakım insanlar, bu hayatın başkalarının derdine çare olmayan ve başkalarına hiç kıymet vermeyen insanlardır.
IV. Kendisine elimizden geldiğince yardımcı olduk, iyi olması için elimizden geleni yaptık.
V. Binnaz'la ilk tanıştığım günü asla unutmam.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde yanlış sözcük kullanımından kaynaklı anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve V E) IV ve V

4. (I) Kitap bitmeye doğru, bütün kitaplarımda böyle olmuştur, zihnim kendiliğinden yeni yazacağım romanı düşünmeye başlar. (II) Bir gece kalkıyorum mesela romanımı yazmak için, yeni yazacağım romanımdan sahneler gelmeye başlıyor aklıma. (III) Bu aşamadan sonra yazdığı romandan bıkmaya başlıyor insan. (IV) Bitsin istiyor, kendisine bir ödül vermek istiyor. (V) Yeni bir romana başlamak, bitirmek büyük mutluluktur.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

5. Sosyal öğrenme kuramı, ilk önce 1950'lerin ortalarında Rotter tarafından geliştirilmiştir ancak asıl büyük katkılar daha sonra Bandura ve Mischel tarafından yapılmıştır.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerden hangisi ile giderilebilir?

- A) "1950'lerin" ifadesi yerine "1950'li yılların" sözü getirilmelidir.
B) "ancak" bağlacı cümleden atılmalıdır.
C) "asıl büyük katkılar" ifadesi "daha sonra" sözünden sonra getirilmelidir.
D) "ilk önce" ifadesinden "ilk" sözü çıkartılmalıdır.
E) "ancak" bağlacından sonra "kurama" ifadesi getirilmelidir.

7. I. Bundan böyle ne sen beni ne de ben seni ararım.
II. Çocuğun yüksek sesle bağırması herkesi rahatsız etti.
III. Patronunun yaptığı iyilikleri hiçbir zaman unutmadı.
IV. Misafirlerini salona alarak bir şeyler ikram etti.
V. Küçük çocuğa yardım etmek istedi ve elinden geleni ardına koymadı.

Numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

6. (I) Edebiyatın izleklerinde insan ilişkileri, insanın değişmeyen ortak ve temel duyguları ön plandadır. (II) Bu yüzen asırlar öncesinde yazılmış eserler günümüzde hâlâ okunuyor ve filmlere konu oluyor. (III) Ben de bu temel konuları işliyorum ama ülkemizin toplumsal resmini de görmeye çalışıyorum. (IV) Her şeyden çok kadınlarımızın sorunlarına eğildim. (V) Aile içinde kadının rolü ve bu rolün getirdiği önemi öne çıkartmaya çalıştım.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yapılmıştır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. I. İnsan, yaşanmış deneyimlerinden ders almayı bilmelidir. (Gereksiz sözcük)
II. Seni hiç unutmadım, arada bir hatırladım (Anlamca çelişen ifadeler)
III. Çocuk edebiyatını azımsamak, bir eleştirmene yakışmaz. (Yanlış sözcük kullanılması)
IV. Son kitabının satış rekorları kıracağını savundu. (Mantık hatası)
V. Bunca zaman ne ben onu ne de o beni aradı. (Yüklem eksikliği)

Numaralanmış cümlelerin hangisinde yapılan anlatım bozukluğunun nedeni ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) I B) II C) III D) IV E) V